

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-30,143,160-07

Druk nr 70

Warszawa, 6 listopada 2007 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o zmianie ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych oraz o zmianie innych ustaw wraz z projektami aktów wykonawczych – projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej,
- **o zmianie ustawy o rachunkowości** wraz z projektami aktów wykonawczych – projekt ma na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.
- o zmianie ustawy o doradztwie podatkowym.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tych sprawach w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Finansów.

(-) Jarosław Kaczyński

U S T A W A
z dnia

o zmianie ustawy o rachunkowości¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 1. Ustawa określa zasady rachunkowości, tryb badania sprawozdań finansowych przez biegłych rewidentów oraz zasady wykonywania działalności w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.”;

2) w art. 2 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) osób zagranicznych, oddziałów i przedstawicielstw przedsiębiorców zagranicznych, z uwzględnieniem przepisów o swobodzie działalności gospodarczej,”;

3) w art. 3:

a) w ust. 1:

– po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) członku organu jednostki – rozumie się przez to osobę fizyczną, pełniącą funkcję członka zarządu lub innego organu zarządzającego, członka rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego, jak również innego organu administrującego jednostki, powołaną do pełnienia tej funkcji zgodnie z postanowieniami

umowy spółki, statutu lub innymi obowiązującymi jednostkę przepisami prawa,”

– pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) kierowniku jednostki – rozumie się przez to członka zarządu lub innego organu zarządzającego, a jeżeli organ jest wieloosobowy – to członków tego organu, z wyłączeniem pełnomocników ustanowionych przez jednostkę. W przypadku spółki jawnej i spółki cywilnej za kierownika jednostki uważa się – wspólników prowadzących sprawę spółki, w przypadku spółki partnerskiej – wspólników prowadzących sprawę spółki albo zarząd, a w odniesieniu do spółki komandytowej i spółki komandytowo-akcyjnej – komplementariuszy prowadzących sprawę spółki. W przypadku osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą za kierownika jednostki uważa się tę osobę; przepis ten stosuje się odpowiednio do osób wykonujących wolne zawody. Za kierownika jednostki uważa się również likwidatora, a także syndyka lub zarządcę ustanowionego w postępowaniu upadłościowym,”

– pkt 14 i 15 otrzymują brzmienie:

„14) wartościach niematerialnych i prawnych – rozumie się przez to, z zastrzeżeniem pkt 17, nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności

dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności:

- a) autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje,
- b) prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych,
- c) know-how.

W przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ust. 4. Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych,

15) środkach trwałych – rozumie się przez to, z zastrzeżeniem pkt 17, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki. Zalicza się do nich w szczególności:

- a) nieruchomości – w tym grunty, prawo użytkowania wieczystego gruntu, budowle i budynki, a także będące odrębną własnością lokale, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego,

b) maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy,

c) ulepszenia w obcych środkach trwałych,

d) inwentarz żywy.

Środki trwale oddane do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ust. 4,”

– pkt 17 otrzymuje brzmienie:

„17) inwestycjach – rozumie się przez to aktywa posiadane przez jednostkę w celu osiągnięcia z nich korzyści ekonomicznych wynikających z przyrostu wartości tych aktywów, uzyskania przychodów w formie odsetek, dywidend (udziałów w zyskach) lub innych pożytków, w tym również z transakcji handlowej, a w szczególności aktywa finansowe oraz te nieruchomości i wartości niematerialne i prawne, które nie są użytkowane przez jednostkę, lecz są posiadane w celu osiągnięcia tych korzyści. W przypadku zakładów ubezpieczeń przez inwestycje rozumie się lokaty,”

– w pkt 23 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) programów, z których wynikają udziały pracowników oraz innych osób związanych z jednostką w jej kapitałach lub w kapitałach innej jednostki z grupy kapitałowej, do której należy jednostka,”

– pkt 32 otrzymuje brzmienie:

„32) pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych – rozumie się przez to koszty i przychody związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności koszty i przychody związane:

- a) z działalnością socjalną,
- b) ze zbyciem środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, a także nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji,
- c) z utrzymywaniem nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych, zaliczonych do inwestycji, w tym także z aktualizacją wartości tych inwestycji, jak również z ich przekwalifikowaniem odpowiednio do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli do wyceny inwestycji przyjęto cenę rynkową bądź inaczej określoną wartość godziwą,
- d) z odpisaniem należności i zobowiązań przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych, z wyjątkiem należności i zobowiązań o charakterze publicznoprawnym nieobciążających kosztów,
- e) z utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi,

- f) z odpisami aktualizującymi wartość aktywów i ich korektami, z wyjątkiem odpisów obciążających koszty wytworzenia sprzedanych produktów lub sprzedanych towarów, koszty sprzedaży lub koszty finansowe,
  - g) z odszkodowaniami, karami i grzywnami,
  - h) z przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych na inne cele niż dopłaty do cen sprzedaży, nabycie lub wytworzenie środków trwałych, środków trwałych w budowie albo wartości niematerialnych i prawnych,”
- pkt 35-37 otrzymują brzmienie:
- „35) sprawowaniu współkontroli nad inną jednostką – rozumie się przez to zdolność wspólnika jednostki współzależnej na równi z innymi wspólnikami, na zasadach określonych w zawartej pomiędzy nimi umowie, umowie spółki lub statucie do kierowania polityką finansową i operacyjną tej jednostki, w celu osiągnięcia wspólnie korzyści ekonomicznych z jej działalności,
  - 36) znaczącym wpływie na inną jednostkę – rozumie się przez to niemającą znamion sprawowania kontroli lub współkontroli zdolność jednostki do wpływania na politykę finansową i operacyjną innej jednostki, w szczególności przez:

- a) udział w podejmowaniu decyzji w sprawie podziału zysku lub pokrycia straty,
  - b) zasiadanie w organie zarządzającym, nadzorującym lub administrującym,
  - c) przeprowadzanie istotnych transakcji z tą jednostką,
  - d) udostępnianie tej jednostce informacji technicznych o zasadniczym znaczeniu dla jej działalności,
  - e) możliwość wymiany członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących,
- 37) jednostce dominującej – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, sprawującą kontrolę nad inną jednostką, a w szczególności:
- a) posiadającą bezpośrednio lub pośrednio przez udziały większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym innej jednostki (zależnej), także na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, wykonującymi swe prawa głosu zgodnie z wolą jednostki dominującej, lub
  - b) uprawnioną do kierowania polityką finansową i operacyjną innej jednostki (zależnej) w sposób samodzielny lub przez wyznaczone przez siebie osoby lub jednostki na podstawie umowy zawartej z innymi uprawnionymi do głosu, posiadającymi, na podstawie statutu lub umowy spółki, łącznie

z jednostką dominującą, większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym, lub

- c) uprawnioną do powoływania i odwoływania większości członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących innej jednostki (zależnej), lub
- d) będącą udziałowcem jednostki, której członkowie zarządu w poprzednim roku obrotowym, w ciągu bieżącego roku obrotowego i do czasu sporządzenia sprawozdania finansowego za bieżący rok obrotowy, stanowią jednocześnie więcej niż połowę składu zarządu tej jednostki (zależnej) lub osoby, które zostały powołane do pełnienia tych funkcji w rezultacie wykonywania przez jednostkę dominującą prawa głosu w organach tej jednostki (zależnej),”

– po pkt 37 dodaje się pkt 37a-37c w brzmieniu:

„37a) jednostce dominującej niższego szczebla – rozumie się przez to spółkę handlową, która jest jednocześnie jednostką zależną od innej spółki handlowej i jednostką dominującą w stosunku do co najmniej jednej spółki handlowej,

37b) jednostce dominującej wyższego szczebla – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, która jest jednostką dominującą w stosunku do jednostki dominującej niższego szczebla,

- 37c) wspólniku jednostki współzależnej – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, sprawującą wraz z innymi udziałowcami współkontrolę nad jednostką współzależną,”
- pkt 38-47 otrzymują brzmienie:
- „38) znaczącym inwestorze – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, posiadającą w innej jednostce – niebędącej jednostką zależną lub współzależną – nie mniej niż 20% głosów w organie stanowiącym tej jednostki i wywierającą znaczący wpływ wobec tej jednostki, przy czym liczbę głosów ustala się z zachowaniem zasady określonej w pkt 37 lit. a. Udział w ogólnej liczbie głosów może być mniejszy niż 20%, jeżeli inne okoliczności wskazują na wywieranie znaczącego wpływu,
- 39) jednostce zależnej – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub podmiotem utworzonym i działającym zgodnie z przepisami obcego prawa handlowego, kontrolowaną przez jednostkę dominującą,
- 40) jednostce współzależnej – rozumie się przez to jednostkę, która jest współkontrolowana przez wspólników na podstawie zawartej pomiędzy nimi umowy, umowy spółki lub statutu,
- 41) jednostce stowarzyszonej – rozumie się przez to jednostkę będącą spółką handlową lub podmiotem utworzonym i działającym zgodnie

z przepisami obcego prawa handlowego, na którą znaczący inwestor wywiera znaczący wpływ,

- 42) jednostkach podporządkowanych – rozumie się przez to jednostki zależne, współzależne oraz stowarzyszone,
- 43) jednostkach powiązanych z jednostką – rozumie się przez to jej jednostkę dominującą, znaczącego inwestora, jej jednostki zależne, współzależne i stowarzyszone oraz jednostki znajdujące się wraz z jednostką pod wspólną kontrolą, a także wspólnika jednostki współzależnej,
- 44) grupie kapitałowej – rozumie się przez to jednostkę dominującą wraz z jednostkami zależnymi,
- 45) konsolidacji – rozumie się przez to łączenie sprawozdań finansowych jednostek tworzących grupę kapitałową przez sumowanie odpowiednich pozycji sprawozdań finansowych jednostki dominującej i jednostek zależnych, z uwzględnieniem niezbędnych wyłączeń i korekt,
- 46) kapitałach mniejszości – rozumie się przez to część aktywów netto jednostki zależnej, objętej skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, która należy do udziałowców innych, niż jednostki grupy kapitałowej,
- 47) metodzie praw własności – rozumie się przez to przyjętą przez jednostkę dominującą, wspólnika

jednostki współzależnej lub znaczącego inwestora metodę wyceny udziałów w aktywach netto jednostki podporządkowanej, z uwzględnieniem wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, ustalonych na dzień objęcia kontroli, współkontroli lub wywierania znaczącego wpływu. Wartość początkową udziału aktualizuje się na dzień bilansowy, na który sporządza się sprawozdanie finansowe, o zmiany wartości aktywów netto jednostki podporządkowanej, jakie nastąpiły w okresie sprawozdawczym, wynikające zarówno z osiągniętego wyniku finansowego, skorygowanego o odpis raty wartości firmy lub ujemnej wartości firmy przypadający na dany okres sprawozdawczy, jak i wszelkie inne zmiany, w tym wynikające z rozliczeń z jednostką dominującą, współnikiem jednostki współzależnej lub znaczącym inwestorem.”,

b) ust. 2-5 otrzymują brzmienie:

- „2. Wyrażone w euro wielkości przelicza się na walutę polską po średnim kursie, ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski, na dzień bilansowy, z zastrzeżeniem ust. 3.
3. Wyrażone w euro wielkości, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2, przelicza się na walutę polską po średnim kursie ogłoszonym przez Narodowy Bank Polski, na dzień 30 września roku poprzedzającego rok obrotowy.
4. Jeżeli jednostka przyjęła do używania obce środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne na mocy

umowy, zgodnie z którą jedna ze stron, zwana dalej „finansującym”, oddaje drugiej stronie, zwanej dalej „korzystającym”, środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne do odpłatnego używania lub również pobierania pożytków na czas oznaczony, środki te i wartości zalicza się do aktywów trwałych korzystającego, jeżeli umowa spełnia co najmniej jeden z następujących warunków:

- 1) przenosi własność jej przedmiotu na korzystającego po zakończeniu okresu, na który została zawarta,
- 2) zawiera prawo do nabycia jej przedmiotu przez korzystającego, po zakończeniu okresu, na jaki została zawarta, po cenie niższej od wartości rynkowej z dnia nabycia,
- 3) okres, na jaki została zawarta, odpowiada w przeważającej części przewidywanemu okresowi ekonomicznej użyteczności środka trwałego lub prawa majątkowego, przy czym nie może być on krótszy niż $\frac{3}{4}$ tego okresu. Prawo własności przedmiotu umowy może być, po okresie, na jaki umowa została zawarta, przeniesione na korzystającego,
- 4) suma opłat, pomniejszonych o dyskonto, ustalona w dniu zawarcia umowy i przypadająca do zapłaty w okresie jej obowiązywania, przekracza 90% wartości rynkowej przedmiotu umowy na ten dzień. W sumie opłat uwzględnia się wartość końcową przedmiotu umowy, którą korzystający zobowiązuje się zapłacić za przeniesienie na niego własności tego

przedmiotu. Do sumy opłat nie zalicza się płatności na rzecz finansującego za świadczenia dodatkowe, podatków oraz składek na ubezpieczenie tego przedmiotu, jeżeli korzystający pokrywa je niezależnie od opłat za używanie,

5) zawiera przyrzeczenie finansującego do zawarcia z korzystającym kolejnej umowy o oddanie w odpłatne używanie tego samego przedmiotu lub przedłużenia umowy dotychczasowej, na warunkach korzystniejszych od przewidzianych w dotychczasowej umowie,

6) przewiduje możliwość jej wypowiedzenia, z zastrzeżeniem, że wszelkie powstałe z tego tytułu koszty i straty poniesione przez finansującego pokrywa korzystający,

7) przedmiot umowy został dostosowany do indywidualnych potrzeb korzystającego. Może on być używany wyłącznie przez korzystającego, bez wprowadzania w nim istotnych zmian.

5. W przypadku spełnienia co najmniej jednego z warunków określonych w ust. 4, oddane do używania korzystającemu środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne zalicza się u finansującego do aktywów finansowych odpowiednio jako inne długoterminowe bądź krótkoterminowe aktywa.”;

4) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a.1. Kierownik jednostki oraz członkowie rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego jednostki są zobowiązani do zapewnienia, aby

sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z działalności spełniały wymagania przewidziane w niniejszej ustawie.

2. Kierownik jednostki oraz członkowie rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego jednostki odpowiadają solidarnie wobec spółki za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem stanowiącym naruszenie obowiązku wynikającego z ust. 1.”;

5) w art. 8 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

- „3. W przypadku zmian zasad (polityki) rachunkowości, spowodowanych zaprzestaniem stosowania MSR przy sporządzaniu sprawozdań finansowych, przez jednostki, o których mowa w art. 45 ust. 1a i 1b, skutki finansowe przejścia na zasady (politykę) rachunkowości określone w ustawie odnosi się na kapitał (fundusz) własny i wykazuje jako zysk (strata) z lat ubiegłych, a jeżeli skutki przeszacowania aktywów dokonanego zgodnie z MSR rozliczono z kapitałem (funduszem) z aktualizacji wyceny – jako zmianę stanu tego kapitału (funduszu). Do zmian zasad (polityki) rachunkowości polegających na zaprzestaniu stosowania MSR przy sporządzaniu sprawozdań finansowych stosuje się odpowiednio przepisy ust. 1 i 2.”;

6) art. 11 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 11.1. Księgi rachunkowe prowadzi się w siedzibie jednostki.
2. Jednostki posiadające oddziały (zakłady) mogą prowadzić księgi rachunkowe w siedzibie jednostki albo oddziałów (zakładów).

3. Księgi rachunkowe mogą być prowadzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poza siedzibą jednostki albo oddziału (zakładu), w przypadku określonym w art. 13 ust. 2 i 3 oraz w razie powierzenia ich prowadzenia podmiotowi prowadzącemu działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.
  4. W przypadku nieprowadzenia ksiąg rachunkowych w siedzibie jednostki albo oddziału (zakładu) kierownik jednostki obowiązany jest:
    - 1) powiadomić właściwy urząd skarbowy o miejscu prowadzenia ksiąg w terminie 15 dni od dnia wydania ksiąg poza siedzibę jednostki albo oddziału (zakładu),
    - 2) zapewnić dostępność ksiąg rachunkowych do badania przez upoważnione organy kontroli zewnętrznej w siedzibie jednostki albo oddziału (zakładu).”;
- 7) w art. 12:
- a) ust. 1-3 otrzymują brzmienie:
    - „1. Księgi rachunkowe otwiera się, z zastrzeżeniem ust. 3:
      - 1) na dzień rozpoczęcia działalności, którym jest dzień pierwszego zdarzenia wywołującego skutki o charakterze majątkowym lub finansowym,
      - 2) na początek każdego następnego roku obrotowego,
      - 3) na dzień zmiany formy prawnej,

- 4) na dzień wpisu do rejestru połączenia jednostek lub podziału jednostki, powodujących powstanie nowej jednostki (jednostek),
  - 5) na dzień rozpoczęcia likwidacji lub wszczęcia postępowania upadłościowego – w ciągu 15 dni od dnia zaistnienia tych zdarzeń.
2. Księgi rachunkowe zamyka się, z zastrzeżeniem ust. 3 i 3a:
- 1) na dzień kończący rok obrotowy,
  - 2) na dzień zakończenia działalności jednostki, w tym również jej sprzedaży, zakończenia likwidacji lub postępowania upadłościowego, o ile nie nastąpiło jego umorzenie,
  - 3) na dzień poprzedzający zmianę formy prawnej,
  - 4) w jednostce przejmowanej na dzień połączenia związanego z przejęciem jednostki przez inną jednostkę, to jest na dzień wpisu do rejestru tego połączenia,
  - 5) na dzień poprzedzający dzień podziału lub połączenia jednostek, jeżeli w wyniku podziału lub połączenia powstaje nowa jednostka, to jest na dzień poprzedzający dzień wpisu do rejestru połączenia lub podziału,
  - 6) na dzień poprzedzający dzień postawienia jednostki w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości,
  - 7) na inny dzień bilansowy określony odrębnymi przepisami

– nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia zaistnienia tych zdarzeń.

3. Można nie zamykać i nie otwierać ksiąg rachunkowych w przypadku:

- 1) przekształcenia spółki osobowej oraz spółki cywilnej w inną spółkę osobową, a także spółki kapitałowej w inną spółkę kapitałową,
- 2) połączenia jednostek, gdy w myśl ustawy rozliczenie połączenia następuje metodą łączenia udziałów i nie powoduje powstania nowej jednostki,
- 3) ogłoszenia upadłości jednostki z możliwością zawarcia układu.”,

b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Można nie zamykać ksiąg rachunkowych, jeżeli podział jednostki następuje przez wydzielenie.”;

8) w art. 26:

a) w ust.1 pkt 1-3 otrzymują brzmienie:

„1) aktywów pieniężnych (z wyjątkiem zgromadzonych na rachunkach bankowych), papierów wartościowych w postaci materialnej, rzeczowych składników aktywów obrotowych, środków trwałych oraz nieruchomości zaliczonych do inwestycji, z zastrzeżeniem pkt 3, a także maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie – drogą spisu ich ilości z natury, wyceny tych ilości, porównania wartości z danymi ksiąg rachunkowych oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic,

- 2) aktywów finansowych zgromadzonych na rachunkach bankowych lub przechowywanych przez inne jednostki, w tym papierów wartościowych w formie zdematerializowanej, należności, w tym udzielonych pożyczek, z zastrzeżeniem pkt 3, oraz powierzonych kontrahentom własnych składników aktywów – drogą otrzymania od banków i uzyskania od kontrahentów potwierdzeń prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych jednostki stanu tych aktywów oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic,
- 3) środków trwałych, do których dostęp jest znacznie utrudniony, gruntów oraz praw zakwalifikowanych do nieruchomości, należności spornych i wątpliwych, a w bankach również należności zagrożonych, należności i zobowiązań wobec osób nieprowadzących ksiąg rachunkowych, z tytułów publicznoprawnych, a także aktywów i pasywów niewymienionych w pkt 1 i 2 oraz wymienionych w pkt 1 i 2, jeżeli przeprowadzenie ich spisu z natury lub uzgodnienie z przyczyn uzasadnionych nie było możliwe – drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacji wartości tych składników.”,

b) w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

- „3) nieruchomości zaliczonych do środków trwałych oraz inwestycji, jak też znajdujących się na terenie strzeżonym innych środków trwałych oraz maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie – przeprowadzono raz w ciągu 4 lat,”,

c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Inwentaryzację, o której mowa w ust. 1, przeprowadza się również na dzień zakończenia działalności przez jednostkę oraz na dzień poprzedzający postawienie jej w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości.”,

d) po ust. 4 dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Można odstąpić od przeprowadzenia inwentaryzacji:

- 1) w przypadku ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu, jeżeli zgodnie z art. 12 ust. 3 pkt 3 jednostka nie zamyka ksiąg rachunkowych,
- 2) w przypadku połączenia lub podziału jednostek, z wyjątkiem spółek kapitałowych, jeżeli strony w drodze umowy pisemnej odstąpią od przeprowadzenia inwentaryzacji.”;

9) w art. 28:

a) w ust. 1:

– pkt 3-5 otrzymują brzmienie:

„3) udziały w innych jednostkach oraz inne niż wymienione w pkt 1a inwestycje zaliczone do aktywów trwałych – według ceny nabycia, pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości lub według wartości godziwej albo skorygowanej ceny nabycia – jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności; wartość w cenie nabycia można przeszacować do wartości w cenie rynkowej, a różnicę z przeszacowania rozliczyć zgodnie z art. 35 ust. 4,

- 4) udziały w jednostkach podporządkowanych zaliczone do aktywów trwałych – według zasad określonych w pkt 3 lub metodą praw własności, pod warunkiem, że będzie ona stosowana jednolicie wobec wszystkich jednostek podporządkowanych,
  - 5) inwestycje krótkoterminowe – według ceny (wartości) rynkowej albo według ceny nabycia lub ceny (wartości) rynkowej, zależnie od tego, która z nich jest niższa albo według skorygowanej ceny nabycia – jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności, a krótkoterminowe inwestycje, dla których nie istnieje aktywny rynek, w inny sposób określonej wartości godziwej,”
- pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) należności i udzielone pożyczki – w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem zasady ostrożności, z zastrzeżeniem pkt 7a,”
  - po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:

„7a) należności i udzielone pożyczki zaliczone do aktywów finansowych, mogą być wyceniane według skorygowanej ceny nabycia, a jeżeli jednostka przeznacza je do sprzedaży w okresie do 3 miesięcy, to według wartości rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej,”
  - pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) zobowiązania – w kwocie wymagającej zapłaty, z zastrzeżeniem pkt 8a,”
  - po pkt 8 dodaje się pkt 8a w brzmieniu:

„8a) zobowiązania finansowe mogą być wyceniane według skorygowanej ceny nabycia, a jeżeli jednostka przeznacza je do sprzedaży w okresie do 3 miesięcy, to według wartości rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej,”

b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. W przypadku gdy roczne sprawozdanie finansowe jednostki nie podlega obowiązkowi badania i ogłaszania w myśl art. 64 ust. 1 to obliczając koszt wytworzenia produktu zgodnie z ust. 3, jednostka może do kosztów bezpośrednich doliczyć koszty pośrednie związane z wytworzeniem tego produktu, niezależnie od poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych. Ustalony w ten sposób koszt wytworzenia nie może być wyższy od ceny sprzedaży netto.”

c) po ust. 8 dodaje się ust. 8a w brzmieniu:

„8a. Skorygowana cena nabycia aktywów finansowych i zobowiązań finansowych to cena nabycia (wartość), w której składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych został po raz pierwszy wprowadzony do ksiąg rachunkowych, pomniejszona o spłaty wartości nominalnej, odpowiednio skorygowana o skumulowaną kwotę zdyskontowanej różnicy między wartością początkową składnika i jego wartością w terminie wymagalności, wyliczoną za pomocą efektywnej stopy procentowej, a także pomniejszona o odpisy aktualizujące wartość.”;

10) w art. 29:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wycena po cenach sprzedaży netto i utworzenie rezerwy następują w szczególności w przeddzień postawienia jednostki w stan likwidacji lub ogłoszenia upadłości, na koniec roku obrotowego, jeżeli na dzień zatwierdzenia sprawozdania finansowego za dany rok obrotowy jednostka nie będzie kontynuowała działalności, na koniec roku obrotowego przypadającego w czasie trwania postępowania likwidacyjnego lub upadłościowego, a także w przeddzień przekazania, podziału lub sprzedaży jednostki, jeżeli odpowiednia umowa nie przewiduje przyjęcia za podstawę rozliczeń wartości majątku ustalonej przy założeniu, że działalność gospodarcza będzie przez jednostkę kontynuowana.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wszczęcie postępowania naprawczego albo upadłościowego z możliwością zawarcia układu lub zmiana formy prawnej jednostki nie stanowią przeszkody do uznania, że działalność będzie kontynuowana.”;

11) w art. 30 ust. 1-3 otrzymują brzmienie:

„1. Nie rzadziej niż na dzień bilansowy wycenia się wyrażone w walutach obcych:

1) składniki aktywów (z wyłączeniem udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności) i pasywów – po obowiązującym na ten dzień średnim kursie

ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem pkt 2,

2) gotówkę znajdującą się w jednostkach prowadzących kupno i sprzedaż walut obcych – po kursie, po którym nastąpił jej zakup, jednak w wysokości nie wyższej od średniego kursu ogłoszonego na dzień wyceny dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

2. Wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w księgach rachunkowych na dzień ich przeprowadzenia – o ile odrębne przepisy dotyczące środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i innych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz środków niepodlegających zwrotowi, pochodzących ze źródeł zagranicznych nie stanowią inaczej – odpowiednio po kursie:

1) faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji – w przypadku sprzedaży lub kupna walut oraz zapłaty należności lub zobowiązań,

2) średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia poprzedzającego ten dzień – w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie kursu, o którym mowa w pkt 1, a także w przypadku pozostałych operacji.

3. Jeżeli aktywa i pasywa są wyrażone w walutach, dla których Narodowy Bank Polski nie ogłasza kursu, to kurs tych walut określa się w relacji do wskazanej przez

jednostkę waluty odniesienia, której kurs jest ogłaszany przez Narodowy Bank Polski.”;

12) w art. 34 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych składników aktywów obrotowych dokonane w związku z utratą ich wartości oraz wynikające z wyceny według cen sprzedaży netto zamiast według cen nabycia, albo zakupu, albo kosztów wytworzenia – zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych.”;

13) w art. 35 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Skutki przeszacowania inwestycji zaliczonych do aktywów trwałych innych niż wymienione w art. 28 ust. 1 pkt 1a, powodujące wzrost ich wartości do poziomu cen rynkowych, zwiększają kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny. Obniżenie wartości inwestycji uprzednio przeszacowanej do wysokości kwoty, o którą podwyższono z tego tytułu kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, jeżeli kwota różnicy z przeszacowania nie była do dnia wyceny rozliczona, zmniejsza ten kapitał (fundusz). W pozostałych przypadkach skutki obniżenia wartości inwestycji zalicza się do kosztów finansowych. Wzrost wartości danej inwestycji bezpośrednio wiążący się z uprzednim obniżeniem jej wartości, zaliczonym do kosztów finansowych, ujmuje się do wysokości tych kosztów jako przychody finansowe.”;

14) w art. 39:

a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) z obowiązku wykonania, związanych z bieżącą działalnością, przyszłych świadczeń na rzecz pracowników, w tym świadczeń emerytalnych

i podobnych, a także przyszłych świadczeń wobec nieznanych osób, których kwotę można oszacować w sposób wiarygodny, mimo że data powstania zobowiązania nie jest jeszcze znana, w tym z tytułu napraw gwarancyjnych i rękojmi za sprzedane produkty długotrwałego użytku.”;

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Zobowiązania, o których mowa w ust. 2 pkt 2 wykazuje się w bilansie jako rezerwy na zobowiązania.”;

15) w art. 42 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wynik operacji finansowych stanowi różnicę między przychodami finansowymi, w szczególności z tytułu dywidend (udziałów w zyskach), odsetek, zysków ze zbycia oraz aktualizacji wartości inwestycji innych niż wymienione w art. 28 ust. 1 pkt 1a, nadwyżki dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi, a kosztami finansowymi, w szczególności z tytułu odsetek, strat ze zbycia oraz aktualizacji wartości inwestycji innych niż wymienione w art. 28 ust. 1 pkt 1a, nadwyżki ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi, z wyjątkiem odsetek, prowizji, dodatnich i ujemnych różnic kursowych, o których mowa w art. 28 ust. 4 i ust. 8 pkt 2.”;

16) art. 44a otrzymuje brzmienie:

„Art. 44a. 1. Łączenie się spółek handlowych, zwanych dalej „spółkami”, rozlicza się i ujmuje na dzień połączenia w księgach rachunkowych spółki, na którą przechodzi majątek łączących się spółek (spółki przejmującej) albo nowej spółki powstałej w wyniku połączenia (spółki

nowozawiazanej) – metodą nabycia, o której mowa w art. 44b, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W razie łączenia się spółek, na skutek którego nie następuje utrata kontroli nad nimi przez ich dotychczasowych udziałowców, można zastosować metodę łączenia udziałów, o której mowa w art. 44c; w szczególności dotyczy to łączenia się spółek zależnych w sposób bezpośredni lub pośredni od tej samej jednostki dominującej, jak również w razie połączenia jednostki dominującej niższego szczebla z jej jednostką zależną.
3. Za dzień połączenia spółek przyjmuje się dzień wpisania połączenia do rejestru właściwego dla siedziby odpowiednio spółki przejmującej albo spółki nowo zawiązanej.”;

17) art. 44c otrzymuje brzmienie:

„Art. 44c. 1. Łączenie metodą łączenia udziałów polega na sumowaniu poszczególnych pozycji odpowiednich aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów połączonych spółek, według stanu na dzień połączenia, po uprzednim doprowadzeniu ich wartości do jednolitych metod wyceny i dokonaniu wyłączeń, o których mowa w ust. 2 i 3.

2. Wyłączeniu podlega wartość kapitału zakładowego spółki, której majątek został przeniesiony na inną spółkę, lub spółek, które w wyniku połączenia zostały wykreślone z rejestru. Po dokonaniu tego wyłączenia

odpowiednie pozycje kapitału własnego spółki, na którą przechodzi majątek połączonych spółek lub nowo powstałej spółki koryguje się o różnicę pomiędzy sumą aktywów i pasywów.

3. Wyłączeniu podlegają również:
  - 1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze łączących się spółek,
  - 2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonywanych w danym roku obrotowym przed połączeniem między łączącymi się spółkami,
  - 3) zyski lub straty operacji gospodarczych dokonanych przed połączeniem między łączącymi się spółkami, zawarte w wartościach podlegających łączeniu aktywów i pasywów.
4. Można nie dokonywać wyłączeń, o których mowa w ust. 3 pkt 2 i 3, jeżeli nie wpłynie to na rzetelność i jasność sprawozdania finansowego spółki, na którą przechodzi majątek połączonych spółek lub nowo powstałej spółki.
5. Koszty poniesione w związku z połączeniem, w tym również koszty organizacji poniesione przy założeniu nowej spółki lub koszty podwyższenia kapitału spółki, na którą przechodzi majątek łączących się spółek, zalicza się do kosztów finansowych.
6. Sprawozdanie finansowe spółki, na którą przechodzi majątek połączonych spółek lub

nowo powstałej spółki, sporządzone na koniec okresu sprawozdawczego, w ciągu którego nastąpiło połączenie, zawiera dane porównawcze za poprzedni rok obrotowy, określone w taki sposób, jakby połączenie miało miejsce na początek poprzedniego roku obrotowego, z tym że poszczególne składniki kapitałów własnych na koniec poprzedniego roku powinny zostać wykazane jako suma poszczególnych składników kapitałów własnych,”;

18) w art. 45:

a) po ust. 1c dodaje się ust. 1d i 1e w brzmieniu:

„1d. Organ zatwierdzający może podjąć decyzję w sprawie zaprzestania stosowania MSR przy sporządzaniu sprawozdań finansowych przez jednostki w przypadku ustania okoliczności, o których mowa w ust. 1a i 1b.

1e. Sprawozdania finansowe oddziałów przedsiębiorcy zagranicznego mogą być sporządzane zgodnie z MSR, jeżeli przedsiębiorca ten sporządza sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR.”,

b) ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Sprawozdanie finansowe funduszu inwestycyjnego otwartego oraz sprawozdanie finansowe specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego nie obejmuje rachunku przepływów pieniężnych.”;

19) w art. 49 w ust. 2 dodaje się pkt 8 w brzmieniu:

„8) stosowaniu zasad ładu korporacyjnego, w przypadku jednostek, których papiery wartościowe zostały dopuszczone do obrotu na jednym z rynków regulowanych Europejskiego Obszaru Gospodarczego.”;

20) w art. 51 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do sprawozdania finansowego jednostki, w której skład wchodzi oddziały (zakłady) znajdujące się poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i tam sporządzające sprawozdania finansowe, włącza się odpowiednie dane wynikające z bilansów tych oddziałów (zakładów), wyrażone w walutach obcych, przeliczone na walutę polską po obowiązującym na dzień bilansowy średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski, natomiast z rachunku zysków i strat – po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów na dzień kończący każdy miesiąc roku obrotowego, a w uzasadnionych przypadkach – po kursie będącym średnią arytmetyczną średnich kursów na dzień kończący poprzedni rok obrotowy i dzień kończący bieżący rok obrotowy, ogłoszonych dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe na skutek tych przeliczeń różnice wykazuje się w łącznym sprawozdaniu finansowym jednostki, w pozycji „Różnice kursowe z przeliczenia”, jako składnik kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny.”;

21) w art. 53:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Roczne sprawozdanie finansowe jednostki, z zastrzeżeniem ust. 2b, podlega zatwierdzeniu

przez organ zatwierdzający, nie później niż 6 miesięcy od dnia bilansowego. Przed zatwierdzeniem roczne sprawozdanie finansowe jednostek, o których mowa w art. 64, podlega badaniu zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 7.”,

b) po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu:

„2b. Roczne sprawozdanie finansowe oddziału przedsiębiorcy zagranicznego uważa się za zatwierdzone, jeżeli zostało zatwierdzone sprawozdanie finansowe przedsiębiorcy zagranicznego, obejmujące dane sprawozdania finansowego tego oddziału.”,

c) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:

„5. Odpisy z wyniku finansowego bieżącego roku obrotowego, w tym także wpłaty z zysku, dokonywane na podstawie odrębnych przepisów uznaje się za podział wyniku finansowego netto jednostek w ciągu roku obrotowego.”;

22) w art. 54 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli w danym roku obrotowym lub przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za ten rok obrotowy jednostka stwierdziła popełnienie w poprzednich latach obrotowych błędu, w następstwie którego nie można uznać sprawozdania finansowego za rok lub lata poprzednie za spełniające wymagania określone w art. 4 ust. 1, to kwotę korekty spowodowanej usunięciem tego błędu odnosi się na kapitał (fundusz) własny i wykazuje jako „zysk (strata) z lat ubiegłych”.”;

23) tytuł rozdziału 6 otrzymuje brzmienie:

„Rozdział 6

Skonsolidowane sprawozdania finansowe grupy kapitałowej”;

24) art. 55 otrzymuje brzmienie:

„Art. 55. 1. Jednostka dominująca, mająca siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sporządza roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej, obejmujące dane jednostki dominującej i jednostek od niej zależnych wszystkich szczebli, bez względu na ich siedzibę, zestawione w taki sposób, jakby grupa kapitałowa stanowiła jedną jednostkę; sprawozdaniem tym obejmuje się również dane pozostałych jednostek podporządkowanych, zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym rozdziale.

2. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe składa się z:

- 1) skonsolidowanego bilansu,
- 2) skonsolidowanego rachunku zysków i strat,
- 3) skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych,
- 4) zestawienia zmian w skonsolidowanym kapitale własnym,
- 5) informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do skonsolidowanego sprawozdania

finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

Do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego dołącza się sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej, sporządzone odpowiednio według warunków, o których mowa w art. 49 ust. 2 i 3, z tym że w zakresie informacji określonych w art. 49 ust. 2 pkt 5 należy podać informacje o udziałach (akcjach) własnych posiadanych przez jednostkę dominującą, jednostki wchodzące w skład grupy kapitałowej oraz osoby działające w ich imieniu.

3. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządza się również na inny dzień bilansowy, jeżeli obowiązek taki wynika z odrębnych przepisów.
4. Jeżeli przepisy niniejszego rozdziału nie stanowią inaczej, to do sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego stosuje się odpowiednio przepisy rozdziałów 4, 4a i 5.
5. Skonsolidowane sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych, o których mowa w art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej z dnia 19 lipca 2002 r. nr 1606/2002/WE w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz. Urz. WE L 243 z 11.09.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 29, str. 609), oraz banków sporządza się zgodnie z MSR.

6. Skonsolidowane sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych zamierzających ubiegać się lub ubiegających się o ich dopuszczenie do obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego mogą być sporządzane zgodnie z MSR.
7. Skonsolidowane sprawozdania finansowe jednostek dominujących niższego szczebla, wchodzących w skład grupy kapitałowej, w której jednostka dominująca wyższego szczebla sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR, mogą być sporządzane zgodnie z MSR.
8. Decyzję w sprawie sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych zgodnie z MSR, przez jednostki, o których mowa w ust. 6 i 7, podejmuje organ zatwierdzający jednostki dominującej.
9. Organ zatwierdzający jednostki dominującej może podjąć decyzję w sprawie zaprzestania stosowania MSR przy sporządzaniu skonsolidowanych sprawozdań finansowych przez jednostki w przypadku ustania okoliczności, o których mowa w ust. 6 i 7.
10. Przepisy ust. 9 stosuje się odpowiednio do jednostek niebędących bankami, o których mowa w ust. 5.”;

25) w art. 56 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

- „1. Jednostka dominująca może nie sporządzać skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jeżeli na

dzień bilansowy roku obrotowego oraz na dzień bilansowy roku poprzedzającego rok obrotowy łączne dane jednostki dominującej oraz wszystkich jednostek zależnych każdego szeregu, bez dokonywania wyłączeń konsolidacyjnych, o których mowa w art. 60 ust. 2 i 6, spełniają co najmniej dwa z następujących warunków:

- 1) łączne średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło nie więcej niż 250 osób,
- 2) łączna suma bilansowa w walucie polskiej nie przekroczyła równowartości 7 500 000 euro,
- 3) łączne przychody netto ze sprzedaży produktów i towarów oraz operacji finansowych w walucie polskiej nie przekroczyły równowartości 15 000 000 euro.”;

26) art. 57-59 otrzymują brzmienie:

„Art. 57. Konsolidacją nie obejmuje się jednostki zależnej, jeżeli:

- 1) udziały tej jednostki zostały nabyte, zakupione lub pozyskane w innej formie, z wyłącznym ich przeznaczeniem do późniejszej odprzedaży, w terminie jednego roku od dnia ich nabycia, zakupu lub pozyskania w innej formie,
- 2) występują ograniczenia w sprawowaniu kontroli nad jednostką, które wyłączają swobodne dysponowanie jej aktywami netto, w tym wypracowanym przez tę jednostkę zyskiem netto, lub które wyłączają sprawowanie kontroli nad organami kierującymi tą jednostką.

Art. 58. 1. Konsolidacją można nie obejmować jednostki zależnej, jeżeli dane finansowe tej jednostki są

nieistotne dla realizacji obowiązku określonego w art. 4 ust. 1.

2. Jeżeli dwie lub więcej jednostek zależnych spełnia kryterium, o którym mowa w ust. 1, ale ich łączne dane są istotne z punktu widzenia realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 4 ust. 1, to jednostki te należy objąć konsolidacją.

Art. 59. 1. Dane jednostki zależnej konsoliduje się metodą konsolidacji pełnej, o której mowa w art. 60.

2. Dane jednostek współzależnych wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przy zastosowaniu metody proporcjonalnej, o której mowa w art. 61, lub metody praw własności, o której mowa w art. 63.
3. Udziały w jednostce stowarzyszonej wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności, o której mowa w art. 63.
4. Jeżeli jednostki grupy kapitałowej, objęte konsolidacją, posiadają udziały w jednostkach współzależnych, to dane tych jednostek obejmuje się skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym przy zastosowaniu metody proporcjonalnej, o której mowa w art. 61, lub metody praw własności, o której mowa w art. 63.
5. Jeżeli jednostki grupy kapitałowej, objęte konsolidacją, posiadają udziały w jednostkach stowarzyszonych, to dane tych jednostek wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności, o której mowa w art. 63.

6. Jeżeli zostały spełnione warunki, o których mowa w art. 57 pkt 2, a jednostka zależna była wcześniej objęta konsolidacją lub jednostka dominująca wstąpiła w prawa znaczącego inwestora lub wspólnika jednostki współzależnej, to dane tych jednostek wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym odpowiednio metodą proporcjonalną lub metodą praw własności, o których mowa w art. 61 i 63.”;

27) w art. 60 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli sprawowanie kontroli nad jednostką zależną powstaje lub zostaje wzmocnione w wyniku kilku znaczących transakcji lub transakcje te następują w znacznych odstępach czasu, to różnice, o których mowa w ust. 2, ustala się na każdy dzień nabycia poszczególnych części udziałów, przy czym po raz pierwszy ustala się je nie później niż na dzień powstania stosunku podporządkowania jednostki.”;

28) w art. 61:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zastosowanie metody proporcjonalnej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym polega na sumowaniu poszczególnych pozycji sprawozdań finansowych wspólnika jednostki współzależnej, w pełnej wartości, z częścią wartości poszczególnych pozycji sprawozdań finansowych jednostek współzależnych, proporcjonalną do posiadanych przez jednostki grupy kapitałowej objęte konsolidacją udziałów, dokonaniu wyłączeń,

o których mowa w ust. 2 i 6 oraz innych korekt,
o których mowa w ust. 8.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Wyłączeniu podlegają również odpowiednio w pełnych kwotach lub w proporcji do posiadanych przez wspólnika jednostki współzależnej udziałów:

- 1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym,
- 2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym,
- 3) zyski lub straty powstałe w wyniku operacji dokonanych między jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, zawarte w wartości aktywów podlegających konsolidacji,
- 4) dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki współzależne ich wspólnikom i innym jednostkom objętym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym.”,

c) ust. 8 i 9 otrzymują brzmienie:

„8. Jeżeli w ciągu roku obrotowego zbyto udziały w jednostce współzależnej, to w skonsolidowanym rachunku zysków i strat wykazuje się:

- 1) wynik działalności osiągnięty przez tę jednostkę współzależną do dnia zbycia udziałów przez wspólnika jednostki współzależnej lub inną

jednostkę objętą skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, w proporcji do zbytych udziałów,

2) wynik ze zbycia udziałów jednostki współzależnej, ustalony jako różnica między przychodem ze zbycia udziałów a odpowiadającą im częścią aktywów netto jednostki współzależnej, skorygowana o nieodpisaną część wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, dotyczącą zbytych udziałów.

9. Nie wykazuje się udziałów w kapitale własnym jednostek współzależnych, w tym zysków (strat) netto, należących do osób lub jednostek innych niż wspólnik jednostki współzależnej i jednostek jego grupy kapitałowej.”;

29) uchyla się art. 62;

30) art. 63 otrzymuje brzmienie:

„Art. 63. 1. Metoda praw własności polega na wykazaniu w aktywach trwałych bilansu pozycji „Udziały w jednostkach podporządkowanych wyceniane metodą praw własności”, w cenie ich nabycia powiększonej lub pomniejszonej o, przypadające na rzecz jednostki dominującej, wspólnika jednostki współzależnej lub znaczącego inwestora zwiększenia lub zmniejszenia kapitału własnego jednostki podporządkowanej, jakie nastąpiły od dnia objęcia kontroli, uzyskania współkontroli lub znaczącego wpływu do dnia bilansowego, w tym zmniejszenia z tytułu rozliczeń z właścicielami,

z tym, że udział w zysku (stracie) netto jednostki podporządkowanej koryguje się o odpis wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, z zachowaniem zasad, o których mowa w art. 44b ust. 10, 11 i 12, oraz odpis różnicy w wycenie aktywów netto według ich wartości godziwych i wartości księgowych, przypadających na dany okres sprawozdawczy.

2. Przy stosowaniu metody praw własności w rachunku zysków i strat wykazuje się, w oddzielnej pozycji udział w zysku (stracie) netto jednostki podporządkowanej. Z zysku (straty) netto jednostki podporządkowanej wyłącza się zawarte w aktywach zyski lub straty z tytułu transakcji dokonanych między jednostkami objętymi sprawozdaniem finansowym a daną jednostką podporządkowaną, w proporcji do posiadanych udziałów.
3. Metody praw własności nie stosuje się w przypadkach określonych w art. 57 oraz można nie stosować w przypadkach określonych w art. 58.”;

31) art. 63a otrzymuje brzmienie:

„Art. 63a. W przypadku trwałej utraty wartości udziałów w jednostkach podporządkowanych, ustalona na dzień nabycia udziałów wartość firmy lub ujemna wartość firmy podlega odpisaniu na wynik finansowy odpowiednio w kwocie równej różnicy pomiędzy dotychczasową wartością udziałów a ich wartością ustaloną po uwzględnieniu trwałej utraty wartości.”;

32) w art. 63b uchyla się ust. 3;

33) w art. 63c:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jednostka dominująca sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia bilansowego, na który jednostka dominująca sporządza roczne sprawozdanie finansowe.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe podlega zatwierdzeniu przez organ zatwierdzający jednostki dominującej, nie później niż w ciągu 6 miesięcy od dnia bilansowego, na który należy sporządzić roczne sprawozdanie finansowe jednostki dominującej.”;

34) art. 63d otrzymuje brzmienie:

„Art. 63d. Skonsolidowane sprawozdania finansowe oraz sprawozdania z działalności grup kapitałowych, w przypadku gdy jednostkami dominującymi są emitenci papierów wartościowych dopuszczonych, emitenci zamierzający ubiegać się lub ubiegający się o ich dopuszczenie do obrotu na rynku regulowanym jednego z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego, sporządza się na podstawie przepisów ustawy, z uwzględnieniem przepisów o obrocie papierami wartościowymi.”;

35) w art. 64:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Badaniu i ogłaszaniu, z zastrzeżeniem art. 64b, podlegają roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe grup kapitałowych oraz roczne sprawozdania finansowe – kontynuujących działalność:

- 1) banków oraz zakładów ubezpieczeń,
- 2) jednostek działających na podstawie przepisów o obrocie papierami wartościowymi oraz przepisów o funduszach inwestycyjnych,
- 3) jednostek działających na podstawie przepisów o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,
- 4) spółek akcyjnych, z wyjątkiem spółek będących na dzień bilansowy w organizacji,
- 5) pozostałych jednostek, które w poprzedzającym roku obrotowym, za który sporządzono sprawozdania finansowe, spełniły co najmniej dwa z następujących warunków:
  - a) średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty wyniosło co najmniej 50 osób,
  - b) suma aktywów bilansu na koniec roku obrotowego stanowiła równowartość w walucie polskiej co najmniej 2 500 000 euro,
  - c) przychody netto ze sprzedaży towarów i produktów oraz operacji finansowych za rok obrotowy stanowiły równowartość w walucie polskiej co najmniej 5 000 000 euro.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Badaniu podlegają sprawozdania finansowe spółek przejmujących i spółek nowo zawiązanych, sporządzone za rok obrotowy, w którym nastąpiło połączenie, a także roczne sprawozdania finansowe jednostek sporządzone zgodnie z MSR.”;

36) w art. 65 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Celem badania sprawozdania finansowego jest wyrażenie przez biegłego rewidenta pisemnej opinii wraz z raportem o tym, czy sprawozdanie finansowe jest zgodne z zastosowanymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz rzetelnie i jasno przedstawia sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy badanej jednostki.”;

37) w art. 66:

a) w ust. 2:

– pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) posiada udziały, akcje lub inne tytuły własności w jednostce lub w jednostce z nią powiązanej, z wyłączeniem udziału w spółdzielni mieszkaniowej,

2) jest lub był w ostatnich 3 latach przedstawicielem prawnym (pełnomocnikiem), członkiem organów nadzorujących, zarządzających bądź administrujących lub pracownikiem jednostki albo jednostki z nią powiązanej,”

– pkt 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4) osiągnął chociażby w jednym roku w ciągu ostatnich 5 lat co najmniej 50% przychodu rocznego z tytułu świadczenia usług na rzecz

danej jednostki lub jednostki z nią powiązanej.
Nie dotyczy to pierwszego roku działalności
biegłego rewidenta,

5) jest małżonkiem, krewnym lub powinowatym
w linii prostej do drugiego stopnia lub jest
związany z tytułu opieki, przysposobienia lub
kurateli z osobą będącą członkiem organów
zarządzających, nadzorujących, administrujących
jednostki albo zatrudnia przy prowadzeniu
badania takie osoby,”

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zasady bezstronności i niezależności określone
w ust. 2 stosuje się odpowiednio do podmiotów,
o których mowa w art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia
13 października 1994 r. o biegłych rewidentach i ich
samorządzie (Dz. U. z 2001 r. Nr 31, poz. 359,
z późn. zm.³⁾) oraz do członków organów
zarządzających, nadzorujących i administrujących
tych podmiotów lub innych osób uczestniczących
w badaniu tych sprawozdań.”;

38) art. 68 otrzymuje brzmienie:

„Art. 68. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, towa-
rzystwa ubezpieczeń wzajemnych, spółki akcyjne
oraz spółdzielnie są obowiązane do udostępnienia
wspólnikom, akcjonariuszom lub członkom
rocznego sprawozdania finansowego i sprawo-
zdania z działalności jednostki, a jeżeli sprawo-
zdanie finansowe podlega obowiązkowi badania
– także opinii wraz z raportem biegłego rewidenta
– najpóźniej na 15 dni przed zgromadzeniem

wspólników, walnym zgromadzeniem akcjonariuszy lub walnym zgromadzeniem członków albo przedstawicieli członków spółdzielni. Spółka akcyjna udostępnia ponadto akcjonariuszom sprawozdanie rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej albo organu administrującego.”;

39) w art. 69:

a) po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Kierownik oddziału przedsiębiorcy zagranicznego składa we właściwym rejestrze sądowym roczne sprawozdanie finansowe oddziału, a w przypadku oddziału instytucji kredytowej lub finansowej składa także przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego następujące dokumenty:

- 1) roczne sprawozdanie finansowe instytucji kredytowej lub finansowej,
- 2) odpis uchwały lub postanowienia organu zatwierdzającego o zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego instytucji kredytowej lub finansowej,
- 3) odpis uchwały lub postanowienia organu zatwierdzającego instytucji kredytowej lub finansowej o podziale zysku lub pokryciu straty.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli sprawozdanie finansowe nie zostało zatwierdzone w terminie określonym w art. 53 ust. 1, to należy je złożyć w rejestrze sądowym w ciągu 15 dni po tym terminie, a także 15 dni po jego zatwierdzeniu wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 1.”;

40) w art. 70:

a) po ust. 1c dodaje się ust. 1d w brzmieniu:

„1d. Kierownik jednostki sporządzającej sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR w miejsce wprowadzenia do sprawozdania finansowego, stanowiącego część informacji dodatkowej składa do ogłoszenia informację, odpowiadającą zakresowi informacyjnemu tego wprowadzenia.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Ogłoszenie, o którym mowa w ust. 1-1d oraz art. 64 ust. 4, następuje w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski B”, a w odniesieniu do spółdzielni – w „Monitorze Spółdzielczym”.”;

41) w art. 73:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dowody księgowo i dokumenty inwentaryzacyjne przechowuje się w siedzibie jednostki lub oddziałów (zakładów), z zastrzeżeniem ust. 4, w oryginalnej postaci, w ustalonym porządku dostosowanym do sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w podziale na okresy sprawozdawcze, w sposób pozwalający na ich łatwe odszukanie. Roczne zbiory dowodów księgowych i dokumentów inwentaryzacyjnych oznacza się określeniem nazwy ich rodzaju oraz symbolem końcowych lat i końcowych numerów w zbiorze.”,

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Zbiory, o których mowa w art. 71 ust. 1, mogą być przechowywane, w sposób określony w ust. 1-3, poza siedzibą jednostki lub oddziałów (zakładów) w przypadku, gdy zostaną przekazane do przechowania innej jednostce, świadczącej usługi w zakresie przechowywania dokumentów. Przepisy art. 11 ust. 4 stosuje się odpowiednio.”;

42) w art. 74 ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) dowody księgowe dotyczące środków trwałych w budowie, pożyczek, kredytów oraz umów handlowych, roszczeń dochodzonych w postępowaniu cywilnym lub objętych postępowaniem karnym albo podatkowym – przez 5 lat od początku roku następującego po roku obrotowym, w którym operacje, transakcje i postępowanie zostały ostatecznie zakończone, spłacone, rozliczone lub przedawnione,”;

43) po rozdziale 8 dodaje się rozdział 8a w brzmieniu:

„Rozdział 8a

Usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych

Art. 76a. 1. Usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych jest działalnością gospodarczą, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, polegającą na świadczeniu usług w zakresie czynności, o których mowa w art. 4 ust. 3 pkt 2-6.

2. Przedsiębiorcy, wykonujący działalność w zakresie, o którym mowa w ust. 1, są również uprawnieni do wykonywania działalności, obejmującej swoim zakresem:

- 1) prowadzenie, w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów, ksiąg podatkowych i innych ewidencji do celów podatkowych oraz udzielanie im pomocy w tym zakresie,
  - 2) sporządzanie, w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów, zeznań i deklaracji podatkowych lub udzielanie im pomocy w tym zakresie
– w znaczeniu określonym odrębnymi przepisami.
3. Działalność, o której mowa w ust. 1 i 2, mogą wykonywać:
- a) przedsiębiorcy będący osobami fizycznymi, jeżeli są uprawnieni do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych,
  - b) pozostali przedsiębiorcy, pod warunkiem, że czynności z tego zakresu będą wykonywane przez osoby uprawnione do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.
4. Uprawnione do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych są, z zastrzeżeniem ust. 6, osoby posiadające certyfikat księgowy, osoby wpisane do rejestru biegłych rewidentów lub na listę doradców podatkowych.
5. Osoby, o których mowa w ust. 4, mogą przy wykonywaniu czynności, o których mowa

w ust. 1 i 2, korzystać z pomocy osób nieuprawnionych w rozumieniu ust. 4. W takim przypadku zobowiązane są zapewnić stały i bezpośredni nadzór nad wykonywaniem tych czynności.

6. Osoby, które po otrzymaniu certyfikatu księgowego, uzyskaniu wpisu do rejestru biegłych rewidentów lub na listę doradców podatkowych, zostały skazane prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, za przestępstwa skarbowe oraz za czyny określone w rozdziale 9 ustawy, nie są uprawnione do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Art. 76b. 1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych wydaje certyfikat księgowy osobom fizycznym, które:

- 1) mają pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzystają z pełni praw publicznych,
- 2) nie były skazane prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, za przestępstwa skarbowe oraz za czyny określone w rozdziale 9 ustawy,
- 3) posiadają dwuletnią praktykę w księgowości,

- 4) posiadają wykształcenie co najmniej średnie,
  - 5) złożyły z wynikiem pozytywnym egzamin sprawdzający kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy, zwany dalej „egzaminem”.
2. Za praktykę w księgowości, o której mowa w ust. 1 pkt 3, uważa się wykonywanie – na podstawie stosunku pracy w wymiarze czasu pracy nie mniejszym niż $\frac{1}{2}$ etatu, odpłatnej umowy cywilnoprawnej zawartej z przedsiębiorcą świadczącym usługi w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, umowy spółki lub w związku z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej – następujących czynności:
- 1) prowadzenie, na podstawie dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych, ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym,
  - 2) wycenę aktywów i pasywów oraz ustalanie wyniku finansowego,
  - 3) sporządzanie sprawozdań finansowych, lub
  - 4) badanie sprawozdań finansowych, pod nadzorem biegłego rewidenta.
3. Minister właściwy do spraw finansów publicznych wydaje certyfikat księgowy obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej oraz państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu – EFTA – stron

Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, których kwalifikacje do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych zostały uznane zgodnie z przepisami o zasadach uznawania nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej oraz państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu – EFTA – stron Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych.

4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych wydaje duplikat certyfikatu księgowego w przypadku jego utraty.
5. Za wydanie duplikatu certyfikatu księgowego pobiera się opłatę, stanowiącą dochód budżetu państwa.

Art. 76c. 1. Egzamin obejmuje zagadnienia z następujących dziedzin:

- 1) rachunkowość,
- 2) materialne prawo podatkowe i postępowanie podatkowe,
- 3) ubezpieczenia społeczne,
- 4) podstawy prawa cywilnego i gospodarczego.

2. Egzamin jest przeprowadzany w formie pisemnej.

Art. 76d. 1. Osoba ubiegająca się o zakwalifikowanie do egzaminu składa do ministra właściwego do spraw finansów publicznych wniosek

o zakwalifikowanie oraz uiszcza opłatę egzaminacyjną, stanowiącą dochód budżetu państwa.

2. Do egzaminu może zostać zakwalifikowana osoba, która spełnia warunki, o których mowa w art. 76b ust. 1 pkt 1 i 2, a także wniosła opłatę egzaminacyjną. Dane osoby zakwalifikowanej są przekazywane Komisji Egzaminacyjnej, zwanej dalej „Komisją”.
3. W razie niespełnienia warunków, o których mowa w ust. 2, minister właściwy do spraw finansów publicznych wydaje decyzję o odmowie zakwalifikowania do egzaminu oraz zwraca wniesioną opłatę egzaminacyjną.
4. Osoba zakwalifikowana do egzaminu może na 7 dni przed jego terminem zwrócić się o zwrot opłaty egzaminacyjnej.
5. W przypadku nieprzystąpienia do egzaminu opłata egzaminacyjna nie podlega zwrotowi.
6. Osoba, która z ważnych, udokumentowanych przyczyn losowych nie mogła przystąpić do egzaminu w wyznaczonym dla niej terminie, może przystąpić do egzaminu w terminie późniejszym, uzgodnionym z Komisją. Opłatę wniesioną za egzamin zalicza się na poczet egzaminu przeprowadzanego w terminie późniejszym.

Art. 76e. 1. Egzamin przeprowadza Komisja.

2. Do zadań Komisji należy w szczególności:

- 1) ustalanie i ogłaszanie terminów egzaminów,

- 2) przygotowanie testów egzaminacyjnych oraz zadań sytuacyjnych, a także opracowanie wzorca prawidłowych odpowiedzi,
  - 3) przeprowadzenie egzaminu i sprawdzanie testów egzaminacyjnych oraz zadań sytuacyjnych.
3. Komisja wydaje zaświadczenie, potwierdzające zdanie egzaminu z wynikiem pozytywnym.

Art. 76f. 1. Komisja składa się z trzydziestu członków oraz pięciu sekretarzy powoływanych na trzyletnią kadencję przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych spośród, wykazujących się odpowiednią wiedzą i doświadczeniem:

- 1) pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
  - 2) biegłych rewidentów i doradców podatkowych, lub
  - 3) pracowników naukowych lub naukowo-dydaktycznych w dziedzinach objętych zakresem tematycznym egzaminu.
2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych powołuje przewodniczącego Komisji spośród jej członków.
3. Osoby, o których mowa w ust. 1, składają oświadczenia, że nie będą wykorzystywać informacji dotyczących testów egzaminacyjnych oraz zadań sytuacyjnych, uzyskanych w związku z powołaniem w skład Komisji, w szczególności przez prowadzenie szkoleń oraz publikację

materiałów szkoleniowych, mających na celu przygotowanie do egzaminu.

4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych odwołuje przewodniczącego Komisji, jej członka lub sekretarza Komisji:
  - 1) na jego wniosek,
  - 2) z urzędu, w przypadku:
    - a) prawomocnego skazania przez sąd za przestępstwo popełnione umyślnie,
    - b) poważnego naruszenia regulaminu Komisji lub regulaminu przeprowadzania egzaminu,
    - c) naruszenia któregokolwiek z zakazów, o których mowa w ust. 3,
    - d) utraty warunków uprawniających do powołania w skład Komisji.
5. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może w uzasadnionych przypadkach odwołać przewodniczącego, członka oraz sekretarza Komisji, w szczególności w przypadku innego, niż wymienione w ust. 4 pkt 2 lit. b, naruszenia regulaminu Komisji lub regulaminu przeprowadzania egzaminu.
6. W przypadku odwołania lub śmierci przewodniczącego Komisji, jej członka lub sekretarza Komisji, minister właściwy do spraw finansów publicznych powołuje w jego miejsce nowego członka Komisji. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio. Kadencja osoby powołanej w miejsce

odwołanego członka kończy się wraz z upływem kadencji Komisji.

7. Egzamin przeprowadza pięciu członków Komisji i jeden sekretarz, tworzących skład egzaminacyjny.
8. Przewodniczącemu Komisji przysługuje wynagrodzenie:
  - 1) miesięczne – w wysokości nieprzekraczającej trzykrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów,
  - 2) za udział w posiedzeniu Komisji lub składu egzaminacyjnego – w wysokości nieprzekraczającej jednej trzeciej minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów.
9. Członkom i sekretarzom Komisji przysługuje wynagrodzenie:
  - 1) za udział w posiedzeniu Komisji lub składu egzaminacyjnego – w wysokości nieprzekraczającej jednej trzeciej minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów,
  - 2) za udział w egzaminie – w wysokości nieprzekraczającej jednej drugiej minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów,
  - 3) za przygotowanie testów egzaminacyjnych oraz zadań sytuacyjnych, a także opracowanie wzorca prawidłowych odpowiedzi

- w wysokości nieprzekraczającej jednej drugiej minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów,
  - 4) za sprawdzanie testów egzaminacyjnych oraz zadań sytuacyjnych – w wysokości nieprzekraczającej jednej drugiej minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów.
10. Obsługę administracyjno-biurową Komisji zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw finansów publicznych.
11. Komisja składa ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych roczne sprawozdanie z działalności w terminie do dnia 31 marca następnego roku.
- Art. 76g. 1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych prowadzi wykaz osób, które uzyskały certyfikat księgowy, zawierający:
- 1) imię i nazwisko,
  - 2) numer certyfikatu księgowego,
  - 3) numer PESEL – a w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego – numer i rodzaj dokumentu potwierdzającego tożsamość.
2. Wykaz, o którym mowa w ust. 1, i dokonywane w nim zmiany, jest zamieszczany w celach informacyjnych na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

3. Osoba posiadająca certyfikat księgowy ma obowiązek zgłoszenia zmiany danych zamieszczanych w wykazie, o którym mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od zaistnienia okoliczności uzasadniających zgłoszenie zmiany. Do zgłoszenia należy załączyć dokumenty lub ich urzędowo poświadczoną kopię, będące podstawą do dokonania zmian danych w wykazie.

Art. 76h. 1. Przedsiębiorcy, o których mowa w art. 76a ust. 3, są obowiązani do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością obejmującą swym zakresem prowadzenie działalności w zakresie, o którym mowa w art. 76a ust. 1 i 2.

2. Minister właściwy do spraw instytucji finansowych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanych czynności oraz zakres realizowanych zadań.
3. Przepisów ust. 1 nie stosuje się do, będących przedsiębiorcami, biegłych rewidentów oraz doradców podatkowych, jeżeli ubezpieczyli się od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu tych zawodów w zakresie, o którym mowa w ust. 1.

Art. 76i. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi w drodze rozporządzenia:

- 1) wykaz dokumentów składanych przez osoby ubiegające się o wydanie certyfikatu księgowego, uwzględniając możliwość składania urzędowo poświadczonych kopii dokumentów, biorąc pod uwagę konieczność udokumentowania spełnienia warunków, o których mowa w art. 76b ust. 1,
- 2) wzór certyfikatu księgowego oraz sposób postępowania przy wydawaniu duplikatów certyfikatów księgowych w przypadku ich utraty, a także wysokość opłaty, uwzględniając uzasadnione koszty wydania duplikatu,
- 3) wykaz dokumentów składanych przez osoby ubiegające się o zakwalifikowanie do egzaminu, biorąc pod uwagę konieczność udokumentowania spełnienia warunków, o których mowa w art. 76b ust. 1 pkt 1 i 2,
- 4) wysokość wynagrodzeń przewodniczącego, członków i sekretarzy Komisji, biorąc pod uwagę nakład ich pracy i zakres obowiązków oraz uwzględniając maksymalną jego wysokość określoną w art. 76f ust. 8 i 9,
- 5) wysokość i sposób wnoszenia opłaty egzaminacyjnej oraz tryb dokonywania zwrotu opłaty, biorąc pod uwagę, że wysokość opłaty nie może być wyższa niż połowa minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów,
- 6) szczegółowe zadania Komisji, przewodniczącego Komisji, sekretarzy Komisji oraz

regulamin działania Komisji, biorąc w szczególności pod uwagę konieczność: precyzyjnego podziału zadań, obowiązków i odpowiedzialności w ramach Komisji, zapewnienia obiektywnego sposobu przeprowadzenia egzaminu oraz zapewnienia możliwości sprawowania efektywnego nadzoru przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych nad działalnością Komisji,

- 7) sposób organizowania i regulamin przeprowadzenia egzaminu sprawdzającego kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy, szczegółowy zakres tematyczny egzaminu, uwzględniając zakres wiedzy niezbędnej do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz wzór zaświadczenia, potwierdzającego zdanie egzaminu z wynikiem pozytywnym oraz sposób postępowania przy wydawaniu duplikatów zaświadczenia w przypadku jego utraty,
- 8) wykaz dokumentów będących podstawą do dokonania zmian danych w wykazie osób, które uzyskały certyfikat księgowy, uwzględniając możliwość składania urzędowo poświadczonych kopii dokumentów.”;

44) w art. 81 w ust. 2:

a) pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, szczególne zasady rachunkowości domów maklerskich i jednostek

organizacyjnych banków, w ramach których prowadzona jest działalność maklerska, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych oraz odpowiednio w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych grup kapitałowych oraz w sprawozdaniach z działalności,

3) szczegółowe zasady sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń konsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych, w tym zakres informacji wykazywanych w tych sprawozdaniach oraz w sprawozdaniach z działalności,”

b) uchyla się pkt 5,

c) w pkt 6 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) szczególne zasady rachunkowości zakładów ubezpieczeń, w tym również tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz zakres informacji wykazywanych w informacji dodatkowej, zasady sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych, w tym zakres informacji wykazywanych w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych grup kapitałowych oraz w sprawozdaniach z działalności,”

d) w punkcie 8 uchyla się lit. b;

45) w art. 82:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, określić szczególne zasady rachunkowości Krajowego Depozytu Papierów

Wartościowych oraz funduszu rozliczeniowego, o którym mowa w przepisach o obrocie papierami wartościowymi, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym oraz odpowiednio w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy kapitałowej, a także w sprawozdaniach z działalności,”

b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) po zasięgnięciu opinii Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, określić szczególne zasady rachunkowości spółek prowadzących giełdy oraz rynek pozagiełdowy, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym, odpowiednio w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym grupy kapitałowej oraz sprawozdaniach z działalności.”;

46) w załączniku nr 1 część „Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym” otrzymuje brzmienie:

„I. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO)

- zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości
- korekty błędów

I.a. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO), po korektach

1. Kapitał (fundusz) podstawowy na początek okresu

1.1. Zmiany kapitału (funduszu) podstawowego

a) zwiększenie (z tytułu)

- wydania udziałów (emisji akcji)

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

– umorzenia udziałów (akcji)

...

1.2. Kapitał (fundusz) podstawowy na koniec okresu

2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na początek okresu

2.1. Zmiana należnych wpłat na kapitał podstawowy

a) zwiększenie (z tytułu)

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

...

2.2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na koniec okresu

3. Udziały (akcje) własne na początek okresu

a) zwiększenie

b) zmniejszenie

3.1. Udziały (akcje) własne na koniec okresu

4. Kapitał (fundusz) zapasowy na początek okresu

4.1. Zmiany kapitału (funduszu) zapasowego

a) zwiększenie (z tytułu)

– emisji akcji powyżej wartości nominalnej

– z podziału zysku (ustawowo)

– z podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

– pokrycia straty

...

4.2. Stan kapitału (funduszu) zapasowego na koniec okresu

5. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na początek okresu – zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości

5.1. Zmiany kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny

a) zwiększenie (z tytułu)

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

– zbycia środków trwałych

...

5.2. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na koniec okresu

6. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na początek okresu

6.1. Zmiany pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych

a) zwiększenie (z tytułu)

...

b) zmniejszenie (z tytułu)

...

6.2. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na koniec okresu

7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu
  - 7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu
    - zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości
    - korekty błędów
  - 7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach
    - a) zwiększenie (z tytułu)
      - podziału zysku z lat ubiegłych
      - ...
    - b) zmniejszenie (z tytułu)
      - ...
  - 7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu
  - 7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu
    - zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości
    - korekty błędów
  - 7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach
    - a) zwiększenie (z tytułu)
      - przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia
      - ...
    - b) zmniejszenie (z tytułu)
      - ...
  - 7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu

7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu

8. Wynik netto

a) zysk netto

b) strata netto

c) odpisy z zysku

II. Kapitał (fundusz) własny na koniec okresu (BZ)

III. Kapitał (fundusz) własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)”;

47) w załączniku nr 1 w części „Dodatkowe informacje i objaśnienia” ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Informacje o:

- 1) charakterze i celu gospodarczym zawartych przez jednostkę umów nie uwzględnionych w bilansie w zakresie niezbędnym do oceny ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki,
- 2) istotnych transakcjach (wraz z ich kwotami) zawartych przez jednostkę na innych warunkach niż rynkowe ze stronami powiązanymi, przez które rozumie się jednostki powiązane oraz:
  - a) osobę, która jest członkiem organu zarządzającego, nadzorującego lub administrującego jednostki lub jednostki z nią powiązanej, lub
  - b) osobę, która jest małżonkiem lub osobą faktycznie pozostającą we wspólnym pożyciu, krewnym i powinowatym do drugiego stopnia, przysposobionym lub przysposabiającym, osobą związaną z tytułu opieki lub kurateli w stosunku do

którejkolwiek z osób będących członkami organu zarządzającego, nadzorującego lub administrującego jednostki lub jednostki z nią powiązanej, lub

c) jednostkę kontrolowaną, współkontrolowaną lub inną jednostkę, na którą znaczący wpływ wywiera lub posiada w niej znaczącą ilość głosów, bezpośrednio albo pośrednio osoba, o której mowa w pkt a i b, lub

d) jednostkę realizującą program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia, skierowany do pracowników jednostki lub innej jednostki będącej jednostką powiązaną w stosunku do tej jednostki

– wraz z informacjami określającymi charakter tych transakcji. Informacje dotyczące poszczególnych transakcji mogą być zgrupowane według ich rodzaju, z wyjątkiem przypadku, gdy informacje na temat poszczególnych transakcji są niezbędne dla zrozumienia ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki,

- 3) przeciętnym w roku obrotowym zatrudnieniu, z podziałem na grupy zawodowe,
- 4) wynagrodzeniach, łącznie z wynagrodzeniem z zysku, wypłaconych lub należnych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających, nadzorujących albo administrujących spółek handlowych (dla każdej grupy osobno) za rok obrotowy,
- 5) pożyczkach i świadczeniach o podobnym charakterze udzielonych osobom wchodzącym w skład organów

zarządzających, nadzorujących albo administrujących spółek handlowych (dla każdej grupy osobno), ze wskazaniem warunków oprocentowania i terminów spłaty,

- 6) wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, wypłaconym lub należnym za rok obrotowy odrębnie za:
  - a) obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego,
  - b) inne usługi poświadczające,
  - c) usługi doradztwa podatkowego,
  - d) pozostałe usługi;

5.

- 1) informacje o znaczących zdarzeniach dotyczących lat ubiegłych ujętych w sprawozdaniu finansowym roku obrotowego, w tym o rodzaju popełnionego błędu oraz kwocie korekty,
- 2) informacje o znaczących zdarzeniach, jakie nastąpiły po dniu bilansowym, a nieuwzględnionych w sprawozdaniu finansowym,
- 3) przedstawienie dokonanych w roku obrotowym zmian zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny oraz zmian sposobu sporządzania sprawozdania finansowego, jeżeli wywierają one istotny wpływ na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy jednostki, ich przyczyny i spowodowaną zmianami kwotę wyniku finansowego oraz zmian w kapitale (funduszu) własnym,

- 4) informacje liczbowe zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy;”.

Art. 2. 1. Certyfikat księgowy bez egzaminu, o którym mowa w art. 76 ust. 1 pkt 3 ustawy wymienionej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, otrzymują osoby, które do dnia 31 grudnia 2009 r. złożą do ministra właściwego do spraw finansów publicznych wnioski o wydanie certyfikatu księgowego i wykażą, iż:

- 1) mają pełną zdolność do czynności prawnych oraz korzystają z pełni praw publicznych;
- 2) nie były skazane prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, za przestępstwa skarbowe oraz za czyny określone w rozdziale 9 ustawy; a także
- 3) posiadają trzyletnią praktykę w księgowości i wykształcenie:
  - a) wyższe magisterskie uzyskane na kierunku rachunkowość lub na innym kierunku ekonomicznym o specjalności rachunkowość, w jednostkach organizacyjnych uprawnionych, zgodnie z odrębnymi przepisami, do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych, lub
  - b) uzyskane w ramach studiów podyplomowych z zakresu rachunkowości w jednostkach organizacyjnych uprawnionych, zgodnie z odrębnymi przepisami, do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych, poprzedzone studiami magisterskimi lub równorzędnymi.

2. W sprawach dotyczących zasad i trybu wydawania certyfikatów księgowych, o których mowa w ust. 1, oraz ich duplikatów, a także w pozostałym zakresie, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 3. 1. Certyfikaty księgowe oraz świadectwa kwalifikacyjne, wydane przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych, przed wejściem w życie niniejszej ustawy, zachowują ważność. Do tych certyfikatów księgowych oraz świadectw kwalifikacyjnych stosuje się odpowiednio przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

2. Do osób posiadających certyfikaty księgowe, o których mowa w ust. 1, oraz świadectwa kwalifikacyjne stosuje się odpowiednio przepisy ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Wykaz osób, które uzyskały świadectwo kwalifikacyjne zamieszczany jest w celach informacyjnych na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Wykaz ten zawiera:

- 1) numer świadectwa kwalifikacyjnego;
- 2) imię i nazwisko.

4. Wnioski o wydanie certyfikatu księgowego oraz świadectwa kwalifikacyjnego, złożone i nierozpatrzone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, rozpatrywane są, z zastrzeżeniem art. 2, zgodnie z ustawą wymienioną w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

5. Osoby, które złożyły wnioski o zakwalifikowanie do egzaminu i nie przystąpiły do niego przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, są kwalifikowane do egzaminu i przystępują do niego zgodnie z przepisami ustawy wymienionej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 4. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 80a ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 1, zachowują moc do czasu wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 76h ust. 2 tej

ustawy, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2008 r.

Art. 5. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008 r.

-
- 1) Ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia postanowień dyrektywy 2006/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. zmieniającej dyrektywę Rady 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek, 83/349/EWG w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, 86/635/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków i innych instytucji finansowych oraz 91/674/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (Dz. Urz. UE L 224 z 16.8.2006, str.1-7).
  - 2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 145, poz. 1535, Nr 146, poz. 1546 i Nr 213, poz. 2155, z 2005 r. Nr 10, poz. 66, Nr 184, poz. 1539 i Nr 267, poz. 2252 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 208 poz. 1540.
  - 3) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 124, poz.1152, z 2004 r. Nr 62, poz. 577, Nr 96, poz. 959, Nr 173, poz. 1808 i Nr 213, poz. 2155, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2007 r. Nr 85, poz. 571.

UZASADNIENIE

Zmiana ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą” ma na celu transpozycję do polskich przepisów postanowień dyrektywy 2006/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. zmieniającej dyrektywę Rady 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek, 83/349/EWG w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, 86/635/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków i innych instytucji finansowych oraz 91/674/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (Dz. Urz. UE L 224 z 16.8.2006 r.), zwana dalej „dyrektywą”. Zmiany w zakresie w/w dyrektywy dotyczą:

- 1) wprowadzenia obowiązku wykazania w sprawozdaniu finansowym jednostki charakteru i celu gospodarczego zawartych przez nią umów nieuwzględnionych w bilansie w zakresie niezbędnym do oceny ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy;
- 2) wprowadzenia obowiązku wykazania w sprawozdaniu finansowym transakcji zawartych z podmiotami (ze stronami) powiązanymi wraz z ich kwotami, a także informacji określających charakter tych powiązań w przypadku, gdy nie zostały one przeprowadzone na warunkach rynkowych;
- 3) wprowadzenia obowiązku podania w sprawozdaniu finansowym wynagrodzenia biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej za świadczone za rok obrotowy usługi w zakresie obowiązkowego badania rocznego sprawozdania finansowego, inne usługi poświadczające, usługi doradztwa podatkowego oraz pozostałe usługi;
- 4) uzupełnienia przepisów ustawy, w których jest mowa o organach zarządzających i nadzorujących o organ administrujący, który może zostać ustanowiony m. in. w takich jednostkach jak spółka europejska, czy spółdzielnia europejska;

- 5) wprowadzenia obowiązku i odpowiedzialności organów spółki za sporządzenie i publikację sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności.

Powyższe wymogi, z wyjątkiem określonych w pkt 5, w zakresie odnoszącym się do skonsolidowanych sprawozdań finansowych zostaną określone w rozporządzeniach Ministra Finansów w sprawie:

- 1) szczególnych zasad rachunkowości domów maklerskich i jednostek organizacyjnych banków, w ramach których prowadzona jest działalność maklerska, w tym zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych oraz odpowiednio w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych grup kapitałowych oraz w sprawozdaniach z działalności;
- 2) szczegółowych zasad sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych;
- 3) szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń, w tym również tworzenia rezerw techniczno – ubezpieczeniowych, zakresu informacji wykazywanych w informacji dodatkowej oraz zasad sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych.

Celem nowelizacji ustawy (wykraczającej poza zakres wymagany dyrektywą 2006/46/WE) jest również dostosowanie niektórych jej przepisów do aktualnych realiów gospodarczych oraz innych ustaw, a także dalsze udoskonalanie i ułatwienie ich stosowania przez mniejsze jednostki. W szczególności dotyczy to:

- 1) wprowadzenia regulacji zasad wyceny i inwentaryzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji;
- 2) zmian obowiązków w zakresie otwierania i zamykania ksiąg rachunkowych w sytuacjach szczególnych (upadłości z możliwością zawarcia układu, podziału przez wydzielenie);

- 3) zasad sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych grupy kapitałowej (zakresu podmiotowego grupy kapitałowej, sprawowania współkontroli, modyfikacji pojęć „jednostka dominująca” i „znaczący inwestor”);
- 4) zasad rozliczania połączeń spółek metodą łączenia udziałów (wyłączenie metody łączenia udziałów w przypadku spółek nie znajdujących się pod wspólną kontrolą);
- 5) wprowadzenia do ustawy materii z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, co spowoduje konieczność wydania przez Ministra Finansów rozporządzeń w sprawie:
  - a) uprawnień do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych,
  - b) obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotów prowadzących działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Podany w dyrektywie okres na wprowadzenie do prawodawstwa państw członkowskich UE jej postanowień wynosi 24 miesiące od daty wejścia w życie. Termin transpozycji ww. dyrektywy do prawa polskiego upływa we wrześniu 2008 r.

Przepisy znowelizowanej ustawy powinny wejść w życie od 1 stycznia 2008 r., aby mogły mieć po raz pierwszy zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za rok obrotowy rozpoczynający się w 2008 r.

Szczegółowe uzasadnienie projektu

Art. 1 pkt 1 (art. 1 ustawy)

W związku z wprowadzeniem do ustawy nowego rozdziału 8a, zawierającego unormowania odnoszące się do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych i obejmującego regulacje spoza dotychczasowego zakresu przedmiotowego

ustawy o rachunkowości, wyznaczonego art. 1, dokonano odpowiedniej zmiany tego przepisu.

Art. 1 pkt 2 projektu (art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy)

W art. 2 określającym zakres podmiotowy jednostek stosujących przepisy ustawy o rachunkowości zastąpiono w ust. 1 pkt 6 tego artykułu określenie „zagranicznych jednostek i osób prawnych (fizycznych)” określeniami wprowadzonymi w art. 5 oraz art. 85 i 93 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095).

Art. 1 pkt 3 lit. a – tiret pierwsze projektu (art. 3 ust. 1 pkt 5a ustawy)

Art. 3 ust. 1 ustawy uzupełniono o pkt 5a projektu, w którym wprowadzono definicję członka organu jednostki dla potrzeb regulacji, zawartej w pkt 3 projektu, określającej obowiązek i odpowiedzialność członków organów spółki za sporządzenie i publikację sprawozdania finansowego i sprawozdania z działalności.

Art. 1 pkt 3 lit. a – tiret drugie projektu (art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy)

Proponowany przepis jest konsekwencją wprowadzenia zmiany art. 1 pkt 3 lit. a tiret pierwsze projektu, dotyczącej wprowadzenia nowego punktu 5a w art. 3 ust. 1 ustawy.

Ponadto w odniesieniu do syndyka lub zarządcy ustanowionych w postępowaniu upadłościowym, uważanych za kierownika jednostki w rozumieniu ustawy, usunięto warunek prowadzenia przez nich przedsiębiorstwa upadłego. Powyższy warunek określony w niektórych regulacjach ustawy z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535, z późn. zm.) służy celom ww. ustawy.

Art. 1 pkt 3 lit. a – tiret trzecie projektu (art. 3 ust. 1 pkt 14 i 15 ustawy)

Zaproponowana zmiana polega na zastąpieniu dotychczas użytej „innej umowy o podobnym charakterze” umową leasingu wobec faktu jej uregulowania w Kodeksie cywilnym.

Art. 1 pkt 3 lit. a – tiret czwarte projektu (art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy)

Ustawa o rachunkowości posługuje się pojęciem „inwestycji”, które zostało wprowadzone do ustawy i rozporządzeń wykonawczych od 1 stycznia 2002 r. Pojęcie „inwestycji” nie budzi wątpliwości interpretacyjnych dla celów ewidencyjnych i sprawozdawczych. Zarówno sprawozdanie finansowe jak też statystyczne sprawozdanie finansowe (F-02), a także sprawozdanie o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe (F-01/I-01) zawierają pozycję prezentacyjną o nazwie „inwestycje” w zakresie zgodnym z definicją zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy.

Natomiast zaprojektowana zmiana przepisów art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy ma na celu nie tyle rozszerzenie, co uściślenie kryterium zaliczania aktywów do inwestycji, bowiem dotychczasowa definicja nie uwzględnia specyfiki inwestycji w nieruchomości. Zaproponowano, że o zakwalifikowaniu nieruchomości do inwestycji będzie decydować aktualny sposób jej wykorzystywania, a nie cel jej nabycia.

Zgodnie z zaproponowaną definicją do inwestycji będą mogły być zakwalifikowane nieruchomości wytworzone we własnym zakresie np. wybudowany budynek, który nie będzie użytkowany przez jednostkę lecz posiadany w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych, o których mowa w ww. przepisie.

Art. 1 pkt 3 lit. a – tiret piąte projektu (art. 3 ust. 1 pkt 23d ustawy)

Zaproponowana zmiana rozszerza katalog wyłączeń z instrumentów finansowych o aktywa i zobowiązania wynikające z udziału w programach świadczeń skierowanych do pracowników i innych osób związanych w kapitałach jednostek należących do grupy kapitałowej. Dotychczasowy bowiem przepis odnoszący się wyłącznie do pracowników i innych osób związanych w kapitałach konkretnej jednostki jest zawężony, gdyż nie odnosi się do całej grupy kapitałowej.

Art. 1 pkt 3 lit. a – tiret szóste projektu (art. 3 ust. 1 pkt 32 ustawy)

Pozostałe koszty i przychody operacyjne związane z utrzymywaniem i zbyciem nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji rozszerzono także o koszty i przychody powstałe w wyniku aktualizacji wartości tych inwestycji, jak również ich przekwalifikowania odpowiednio do środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli do wyceny tych inwestycji przyjęto cenę rynkową bądź inaczej określoną wartość godziwą.

Powyższa zmiana pozwala na określenie sposobu odniesienia zmian wartości inwestycji na skutek ich aktualizacji, jak również przekwalifikowania w przypadku, gdy nie przyjęto do wyceny tych inwestycji – w myśl art. 28 ust. 1 pkt 1a ustawy – zasad stosowanych dla środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

Z pozostałych kosztów i przychodów wyłączono środki pieniężne otrzymane tytułem dopłat do cen sprzedaży; uzyskane z tego tytułu przychody powinny być prezentowane w przychodach operacyjnych jednostki, bowiem ich dotyczą.

Art. 1 pkt 3 lit. a – tiret siódme projektu (art. 3 ust. 1 pkt 35-37 ustawy)

W art. 3 ust. 1 pkt 35 wprowadzono pojęcie „wspólnika jednostki współzależnej”. Zgodnie z obecnym brzmieniem ustawy jednostka współzależna jest podporządkowana jednostce dominującej albo znaczącemu inwestorowi. Zmiana ta jest więc konieczna w celu określenia jednostki nadrzędnej wobec jednostki współzależnej. Ponadto w przepisie tym doprecyzowano, że sprawowanie spółkontroli odbywa się na zasadach określonych w umowie zawartej pomiędzy wspólnikami jednostki współzależnej, umowy spółki lub statutu, ponieważ w praktyce sprawowanie spółkontroli nie wynika z procentowego posiadania udziałów w jednostce współzależnej (np. dwóch udziałowców posiada po 50%, trzech udziałowców posiada po 30%), lecz odbywa się z reguły na podstawie zawieranych pomiędzy jednostkami umów.

W art. 3 ust. 1 pkt 36 doprecyzowana została definicja „znaczącego wpływu na inną jednostkę”. Dotychczasowe brzmienie ustawy w sposób zbyt ogólny wskazuje, że znaczący wpływ jest to zdolność do wpływania na politykę finansową i operacyjną innej jednostki, w tym również dotyczącą podziału wyniku finansowego. W praktyce często pojawiały się wątpliwości, jakie przesłanki (poza podziałem wyniku finansowego) mogą wskazywać na wywieranie znaczącego wpływu. W związku z tym pkt 36 uzupełniono o takie kryteria jak:

- 1) zasiadanie w organie zarządzającym, nadzorującym lub administrującym;
- 2) przeprowadzanie istotnych transakcji z jednostką stowarzyszoną;
- 3) udostępnianie jednostce stowarzyszonej informacji technicznych o zasadniczym znaczeniu dla jej działalności;
- 4) możliwość wymiany członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących jednostki stowarzyszonej.

W pkt 37 zmieniono definicję „jednostki dominującej” przez:

- rozszerzenie katalogu jednostek zobowiązanych do sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych o przedsiębiorstwa państwowe, co ma na celu usprawnienie nadzoru wykonywanego przez organy właścicielskie;
- usunięcie w pkt 37 litery e ze względu na to, że dotychczasowa definicja jednostki dominującej nie jest precyzyjna, ponieważ stwierdza, iż jednostka dominująca obok sprawowania kontroli sprawuje również współkontrolę, a więc określa relację występującą pomiędzy wspólnikiem spółki współzależnej i spółką współzależną.

Ponadto w projekcie wprowadzono zmianę konieczną ze względu na dostosowanie do przepisów dyrektywy 2006/46/WE mówiącą o organach administrujących, które mogą zostać ustanowione m.in. w takich jednostkach jak spółka europejska, czy spółdzielnia europejska; zmiana ta została uwzględniona również w:

- 1) art. 66 ust. 2 pkt 2 i 5 (art. 1 pkt 37 lit. a tiret pierwsze i drugie projektu);
- 2) art. 66 ust. 3 (art. 1 pkt 37 lit. b projektu);
- 3) art. 68 (art. 1 pkt 38 projektu) oraz
- 4) w załączniku nr 1 „dodatkowe informacje i objaśnienia” – w ust. 4 pkt 4 i 5 (art. 1 pkt 47 projektu).

Art.1 pkt 3 lit. a – tiret ósme projektu (art. 3 ust. 1 pkt 37a, 37b i 37c ustawy)

Treść art. 3 ust. 1 uzupełniono – przez dodanie pkt 37a i 37b – odpowiednio o definicje „jednostki dominującej niższego szczebla” oraz „jednostki dominującej wyższego szczebla”. Definicje te zawarte były do tej pory w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń sprawozdania finansowego jednostek powiązanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1729). Przeniesienie powyższych definicji z rozporządzenia do ustawy jest konieczne, gdyż to w ustawie podane są określenia jednostek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, a ponadto w treści ustawy występują określenia odnoszące się do struktur wieloszczeblowych np. w art. 55 ust. 1, w art. 56 ust. 2.

Ponadto w konsekwencji zmiany definicji „jednostki dominującej” (art. 3 ust. 1 pkt 37 ustawy), do ww. definicji wprowadzono obok spółek handlowych przedsiębiorstwa państwowe.

Natomiast w pkt 37c wprowadzono definicję „wspólnika jednostki współzależnej”, co wynika z potrzeby określenia relacji tej jednostki (współkontroli) wobec jednostki współzależnej (art. 3 ust. 1 pkt 35 ustawy).

Art.1 pkt 3 lit. a – tiret dziewiąte projektu (art. 3 ust. 1 pkt 38-47 ustawy)

Zmieniono definicję „znaczącego inwestora” w art. 3 ust. 1 pkt 38 przez zapisanie, że znaczący inwestor jest jednostką wywierającą znaczący wpływ na jednostkę inną niż zależna lub współzależna, a więc nie sprawuje kontroli, ani współkontroli.

Ponadto ww. definicję uzupełniono o przedsiębiorstwo państwowe, co jest konsekwencją rozszerzenia definicji „jednostki dominującej”.

Natomiast w przepisach art. 3 ust. 1 pkt 39 zmieniono definicję „jednostki zależnej”, w celu uwzględnienia podmiotów utworzonych i działających zgodnie z przepisami obcego prawa handlowego.

W przepisie art. 3 ust. 1 pkt 40 zmieniono definicję „jednostki współzależnej” przez zastąpienie określenia „jest spółkontrolowana przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora” określeniem „jest spółkontrolowana przez wspólników” oraz dodano przepis, że spółkontrola dokonywana jest na podstawie zawartej pomiędzy wspólnikami umowy.

Natomiast w przepisach art. 3 ust. 1 pkt 41 zmieniono definicję „jednostki stowarzyszonej”, w celu uwzględnienia podmiotów utworzonych i działających zgodnie z przepisami obcego prawa handlowego (analogicznie jak w przypadku jednostki zależnej).

W art. 3 ust. 1 pkt 42 zapisano, że przez „jednostki podporządkowane” rozumie się jednostki zależne, współzależne oraz stowarzyszone, ponieważ dotychczasowy zapis „jednostki współzależne od jednostki dominującej” stał się – w kontekście proponowanych zmian – nieaktualny.

W art. 3 ust. 1 pkt 43 zmieniono definicję „jednostek powiązanych”.

Zmiana definicji pojęcia „jednostka powiązana” na „jednostka powiązana wobec jednostki” ma na celu zapewnienie większej czytelności tego przepisu oraz objęcie wszystkich możliwych powiązań wobec jednostki.

W art. 3 ust. 1 pkt 44 zmodyfikowany został zakres podmiotowy grupy kapitałowej. Zgodnie z obowiązującym brzmieniem ustawy grupę kapitałową tworzy jednostka dominująca wraz z jednostkami zależnymi i niebędącymi spółkami handlowymi jednostkami współzależnymi. Natomiast jednostki współzależne będące spółkami handlowymi wyłączone są z definicji „grupy kapitałowej”. Rozróżnienie pomiędzy jednostkami współzależnymi będącymi i niebędącymi spółkami handlowymi nie znajduje merytorycznego uzasadnienia. Dlatego też

z zakresu grupy kapitałowej wyłączone jednostki współzależne niebędące spółkami handlowymi.

Z art. 3 ust. 1 pkt 45 usunięto – w konsekwencji dokonania zmiany pojęcia „grupy kapitałowej” – wyrazy „niebędące spółkami handlowymi jednostki współzależne”.

Zmiana w art. 3 ust. 1 pkt 46 ma na celu doprecyzowanie definicji „kapitałów mniejszości”. W przepisie tym zapisano, że do kapitałów mniejszości zalicza się część aktywów netto jednostki zależnej, objętej skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, która należy do udziałowców innych niż jednostki grupy kapitałowej.

Opis podstawowych zasad metody praw własności (art. 3 ust. 1 pkt 47) w wyniku wcześniej zaproponowanych zmian uzupełniono o „wspólnika jednostki współzależnej”.

Art.1 pkt 3 lit. b projektu (art. 3 ust. 2-5 ustawy)

W przepisie art. 3 ust. 2 i 3 zastąpiono „kurs ustalany przez Narodowy Bank Polski” na „kurs ogłaszany przez Narodowy Bank Polski” zgodnie z art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1992 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2, z późn. zm.), z którego wynika, że „NBP ogłasza bieżące kursy walut obcych oraz kursy innych wartości dewizowych”.

Zmian w powyższym zakresie, które mają charakter porządkowy dokonano również w:

- 1) art. 30 ust. 1, 2 i 3 (art. 1 pkt 11 projektu);
- 2) art. 51 ust. 2 (art. 1 pkt 20 projektu).

W art. 3 ust. 4 pkt 4 usunięto błąd (techniczny) polegający na tym, że do sumy opłat wynikających z umowy nie zalicza się płatności na rzecz finansującego za świadczenia dodatkowe itp.

Ponadto w art. 3 ust. 5 doprecyzowano, że w przypadku umowy spełniającej co najmniej jeden z podanych warunków, przedmiot umowy (środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne) podlega zaliczeniu do aktywów korzystającego, a należność od korzystającego stanowi dla finansującego aktywa finansowe (inne), bowiem korzyściami ekonomicznymi dla finansującego są wpływy środków pieniężnych na warunkach określonych w umowie.

Zmiana ta pozwoli na zwiększenie przejrzystości i czytelności regulacji w zakresie leasingu.

Art. 1 pkt 4 projektu (art. 4a ustawy)

Wprowadzono nowy art. 4a, ze względu na konieczność implementacji dyrektywy w zakresie obowiązku i odpowiedzialności członków organów jednostki za sporządzenie i publikację sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności zgodnie z wymogami ustawy, a także solidarnej odpowiedzialności wobec jednostki za szkodę wyrządzoną naruszeniem powyższych obowiązków (art. 1 pkt 8 oraz art. 2 pkt 3 ww. dyrektywy).

Art. 1 pkt 5 projektu (art. 8 ust. 3 ustawy)

Przepis ten jest konsekwencją wprowadzonego przepisu art. 1 pkt 18 projektu. Uregulowano sposób rozliczenia skutków finansowych dostosowania zasad rachunkowości do regulacji wynikających z ustawy w przypadku podjęcia przez organ zatwierdzający jednostki decyzji o zaprzestaniu sporządzania sprawozdania finansowego wg MSR.

Art. 1 pkt 6 projektu (art. 11 ustawy)

Art. 11 określający miejsce prowadzenia ksiąg rachunkowych uzupełniono o możliwość prowadzenia ksiąg jednostki posiadającej oddział (zakład) w siedzibie tego oddziału (zakładu). Ponadto wskazano, że księgi rachunkowe mogą być prowadzone poza siedzibą jednostki albo oddziału również w przypadku powierzenia ich prowadzenia podmiotowi wykonującemu działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych zgodnie z regulacją wprowadzoną w rozdziale 8a projektu.

Art. 1 pkt 7 lit. a i b projektu (art. 12 ust. 1, 2 i 3 ustawy)

Przepisy art. 12 wskazują zdarzenia, z którymi wiąże się obowiązek:

- otwarcia ksiąg rachunkowych (ust. 1)
- zamknięcia ksiąg rachunkowych (ust. 2).

Przepis ust. 2 pkt 2 tego artykułu dotyczy obowiązku zamknięcia ksiąg rachunkowych tylko w tych przypadkach, gdy łączy się to z zakończeniem działalności jednostki. Zdarzeniem takim jest m.in. zakończenie postępowania upadłościowego. Przepis ten nie odnosi się jednak do przypadku jakim jest umorzenie postępowania upadłościowego. Umorzenie postępowania upadłościowego nie oznacza, że następuje zakończenie działalności jednostki, bowiem jednostka ta kontynuuje działalność.

Natomiast w ust. 2 pkt 6 tego artykułu zastąpiono dotychczas używane sformułowanie „postawienie jednostki w stan upadłości” sformułowaniem „ogłoszenie upadłości” dostosowując tym samym do nazewnictwa przyjętego w ustawie – Prawo upadłościowe i naprawcze.

Przepis art. 12 uzupełniono natomiast w ust. 3 o wskazanie zdarzeń, w przypadku zaistnienia których jednostki mogą odstąpić od obowiązku otwierania/zamykania ksiąg rachunkowych.

Dotyczy to sytuacji, w której jednostka postawiona jest w stan upadłości z możliwością zawarcia układu, a uzasadnienie wynika z zaproponowanej zmiany przepisu art. 29 ust. 3 ustawy (art. 1 pkt 9 projektu), wskazującej na fakt, że wszczęcie postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu nie stanowi przeszkody do uznania, iż działalność jednostki będzie kontynuowana. Powyższe wyłączenie dotyczy również sytuacji, w której spółka kapitałowa przekształca się w inną spółkę kapitałową. Przekształcenie bowiem (zmiana formy prawnej) spółki kapitałowej (np. spółki z o. o.) w inną spółkę kapitałową (np. w spółkę akcyjną) nie powoduje zerwania ciągłości prawnej. Obowiązek zamykania i otwierania ksiąg w takim przypadku powoduje bowiem problemy ze sprawozdawczością finansową.

Ponadto doprecyzowano treść ustępu 3 zastępując zapis "rozliczenie przejęcia jednostki" stwierdzeniem „rozliczenie połączenia”, co zapewni stosowanie w treści ustawy jednolitej terminologii.

Przepis nowego ust. 3a przewiduje również odstępianie od obowiązku zamykania ksiąg rachunkowych w jednostce dzielonej, jeżeli podział jej następuje przez wydzielenie. Przyjęte rozwiązanie jest analogiczne do stosowanego w przypadku wniesienia przez jednostkę wkładu niepieniężnego w postaci zorganizowanej części jednostki, które nie powoduje obowiązku zamykania ksiąg rachunkowych w jednostce wnoszącej.

Art. 1 pkt 8 lit. a, b, c i d projektu (art. 26 ust. 1 pkt 1-3, ust. 3 pkt 3 oraz ust. 4-5 ustawy)

Przepisy art. 26 stanowiące o obowiązku inwentaryzacji składników aktywów i pasywów jednostek uzupełniono:

- 1) w ust. 1 pkt 1 o obowiązek inwentaryzacji drogą spisu z natury nieruchomości zaliczonych do inwestycji (budynków, budowli); jak również dookreślono, że spisowi temu podlegają papiery wartościowe w postaci materialnej;
- 2) w ust. 1 pkt 2 doprecyzowano, że papiery wartościowe w formie zdematerializowanej inwentaryzuje się drogą uzyskania właściwych potwierdzeń;
- 3) w ust. 1 pkt 3 o wyszczególnienie w aktywach inwentaryzowanych drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami praw zakwalifikowanych do nieruchomości, wymienionych w art. 3 ust. 1 pkt 15 ustawy;
- 4) w ust. 3 pkt 3 rozszerzono o nieruchomości zaliczone do środków trwałych oraz inwestycji katalog składników aktywów inwentaryzowanych w terminach określonych w tym przepisie;
- 5) w ust. 5 o możliwość odstępiania od przeprowadzenia inwentaryzacji w przypadku postawienia jednostki w stan upadłości z możliwością zawarcia układu, jeżeli jednostka nie zamyka ksiąg rachunkowych,

korzystając z takiej możliwości wprowadzonej zmianą w art. 12 ust. 3 ustawy, a także przeniesiono z ust. 4 dotychczasowy zapis stanowiący o możliwości odstąpienia od inwentaryzacji.

Ponadto w ust. 4 i 5 zastąpiono dotychczas używane sformułowanie „postawienie jednostki w stan upadłości” sformułowaniem „ogłoszenie upadłości” dostosowując tym samym do nazewnictwa przyjętego w ustawie – Prawo upadłościowe i naprawcze.

Art. 1 pkt 9 lit. a – tiret pierwsze projektu (art. 28 ust. 1 pkt 3-5 ustawy)

Art. 28 ust. 1 pkt 3 uzupełniono o możliwość wyceny w skorygowanej cenie nabycia inwestycji zaliczonych do aktywów trwałych, jeżeli został dla nich określony termin wymagalności. Pozwoli to na zastosowanie przez jednostki metody wyceny przewidzianej w MSR.

W świetle proponowanych zmian w art. 28 ust. 1 pkt 4 wykreślono odwołanie do art. 63 jako zbędne, ponieważ w projekcie usunięto metodę praw własności opisaną w art. 62.

Określono warunek, że metoda ta będzie stosowana jednolicie wobec jednostek podporządkowanych.

Art. 28 ust. 1 pkt 5 uzupełniono o możliwość wyceny w skorygowanej cenie nabycia inwestycji krótkoterminowych jeżeli został określony dla nich termin wymagalności. Pozwoli to na zastosowanie przez jednostki metody wyceny przewidzianej w MSR.

Art. 1 pkt 9 lit. a – tiret drugie i trzecie projektu (art. 28 ust. 1 pkt 7 i 7a ustawy)

Zmieniono treść pkt 7 ww. artykułu z uwagi na wprowadzenie nowego pkt 7a, stanowiącego o możliwości wyceny należności i udzielonych pożyczek zaliczonych do aktywów finansowych według skorygowanej ceny nabycia oraz należności i udzielonych pożyczek zaliczonych do aktywów finansowych przeznaczonych do sprzedaży w krótkim terminie według wartości rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej.

Pozwoli to na zastosowanie przez jednostki metody wyceny przewidzianej w MSR.

Art. 1 pkt 9 lit. a – tiret czwarte i piąte projektu (art. 28 ust. 1 pkt 8 i 8a ustawy)

Zmieniono treść pkt 8 ww. artykułu z uwagi na wprowadzenie nowego pkt 8a, stanowiącego o możliwości wyceny zobowiązań finansowych według skorygowanej ceny nabycia oraz zobowiązań finansowych przeznaczonych do sprzedaży w krótkim terminie według wartości rynkowej lub inaczej określonej wartości godziwej.

Pozwoli to na zastosowanie przez jednostki metody wyceny przewidzianej w MSR.

Art. 1 pkt 9 lit. b projektu (art. 28 ust. 4a ustawy)

W przepisie dopuszczono zwolnienie jednostek niepodlegających obowiązkowi badania i ogłaszania sprawozdania finansowego (w myśl art. 64 ust. 1 ustawy) z obowiązku wyceny produktów według metody opisanej w art. 28 ust. 3 ustawy – analogicznie jak uczyniono to np. w odniesieniu do podatku odroczonego (art. 37 ust. 10 ustawy).

Praktyka wskazuje, że o ile w dużych jednostkach pomiar normalnego poziomu wykorzystania zdolności produkcyjnych jest celowy to jednostki mniejsze stosują uproszczone metody wyceny produktów (art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy). Procedura wymagana ustawą jest pracochłonna, a uzyskane efekty nie są adekwatne do ponoszonych z tego tytułu nakładów. Doprecyzowano, że ustalony w ten sposób uproszczony koszt wytworzenia produktów nie może być wyższy od ceny sprzedaży netto.

Art. 1 pkt 9 lit. c projektu (art. 28 ust. 8a ustawy)

W związku z wprowadzeniem możliwości wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych w skorygowanej cenie nabycia w art. 28 dodany został ust. 8a określający definicję tej ceny (wartości).

Art. 1 pkt 10 lit. a projektu (art. 29 ust. 2 ustawy)

Zmiana wprowadzona w art. 29 ust. 2 stanowi dostosowanie terminologii przepisów tego artykułu do przepisów ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze. Ponadto wykreślone zostało w zdaniu pierwszym tego ustępu sformułowanie: "(jeżeli nie jest ona spowodowana prywatyzacją przedsiębiorstwa państwowego)" gdyż prywatyzacja nie wiąże się z postawieniem jednostki w stan upadłości.

Art. 1 pkt 10 lit. b projektu (art. 29 ust. 3 ustawy)

W przepisach art. 29 ust. 3 regulujących zasady wyceny aktywów w sytuacji, gdy założenie kontynuacji działalności jednostki nie jest zasadne w ust. 3 dodatkowo wskazano, że wszczęcie postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu nie stanowi przeszkody do uznania, iż działalność jednostki będzie kontynuowana (założenie kontynuacji działalności powinno być potwierdzone stanem faktycznym i prawnym co wynika z art. 5 ust. 2 ustawy).

Art. 1 pkt 11 projektu (art. 30 ust. 1 - 3 ustawy)

Proponowane zmiany mają na celu dostosowanie zasad przeliczania operacji wyrażonych w walutach obcych (w tym przychodów i kosztów) i w konsekwencji ustalania różnic kursowych dla ujęcia tych operacji w księgach rachunkowych do zasad określonych w przepisach:

- 1) ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. Nr 217, poz. 1589);
- 2) ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 217, poz. 1588).

Zmiana ta nie narusza – zgodnie z zasadą istotności – rzetelności i prawidłowości danych księgowych.

W art. 30 ust. 2 uwzględniono również, że do środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i innych krajów EOG, oraz środków niepodlegających

zwrotowi, pochodzących ze źródeł zagranicznych, gromadzonych na wyodrębnionych rachunkach bankowych prowadzonych w walucie obcej oraz do rozliczenia wykorzystania tych środków mogą mieć zastosowanie odmienne kursy walut niż określone w tym artykule. W szczególności dotyczy to jednostek, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy.

Proponowana zmiana w ust. 3 jest konsekwencją zmian wprowadzonych w ust. 2 tego artykułu (rezygnacja z kursu banku, z którego usług korzysta jednostka).

Art. 1 pkt 12 projektu (art. 34 ust. 5 ustawy)

Uproszczono sposób rozliczenia odpisów aktualizujących wartość rzeczowych składników aktywów obrotowych. Odpisy te zalicza się do pozostałych kosztów operacyjnych, a nie tak jak dotychczas również do kosztu wytworzenia sprzedanych produktów i kosztu sprzedaży, co niepotrzebnie komplikowało sposób odnoszenia tych odpisów dla prezentacji ich w rachunku zysku i strat.

Art. 1 pkt 13 projektu (art. 35 ust. 4 ustawy)

Jest to zmiana doprecyzowująca polegająca na wyłączeniu z aktywów trwałych zaliczanych do inwestycji przeszacowywanych według cen rynkowych nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych w związku z zaproponowaną regulacją w art. 1 pkt 3 lit. a – tiret szóste.

Art. 1 pkt 14 lit. a projektu (art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy)

Celem zmiany jest doprecyzowanie, że rezerwy na przyszłe świadczenia pracownicze oszacowane w sposób wiarygodny kwalifikuje się do biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów.

Art. 1 pkt 14 lit. b projektu (art. 39 ust. 2a ustawy)

Wprowadzony zapis ust. 2a stanowi, że bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, o których mowa w art. 39 ust. 2 pkt 2, prezentowane są w bilansie w pozycji rezerwy na zobowiązania.

Art. 1 pkt 15 projektu (art. 42 ust. 3 ustawy)

Zmiana wprowadzona w przepisach powyższego artykułu jest konsekwencją zmian wprowadzonych w art. 3 ust. 1 pkt 32 lit. b i c oraz art. 35 ust. 4 (art. 1 pkt 3 lit. a – tiret szóste i art. 1 pkt 13 projektowanej ustawy).

Art. 1 pkt 16 i 17 projektu (art. 44a i 44c ustawy)

Zmodyfikowane zostały zasady rozliczania połączeń spółek metodą łączenia udziałów przez wyłączenie możliwości stosowania metody łączenia udziałów w przypadku spółek nie znajdujących się pod wspólną kontrolą (usunięcie art. 44c ust. 1); łączne spełnienie wszystkich warunków wyszczególnionych w tym przepisie było w praktyce niemożliwe do spełnienia i z tego względu przepis ten był często krytykowany; metodę tę wyłączono również z MSR.

Kryteria zezwalające na zastosowanie metody łączenia udziałów w przypadku spółek znajdujących się pod wspólną kontrolą przeniesiono z art. 44c ust. 2 do art. 44a ust. 2, tj. warunek posiadania 100% udziałów w łączących się spółkach zależnych oraz posiadaniu 100 % udziałów przez spółkę dominującą łączącą się ze spółką zależną zmieniono na kryterium sprawowania kontroli w obu tych przypadkach.

Ponadto w ust. 6 art. 44c dokonano zmian redakcyjnych, mających na celu zapewnienie możliwości zaprezentowania połączenia w sposób w pełni retrospektywny.

Art. 1 pkt 18 lit. a projektu (art. 45 ust. 1d i 1e ustawy)

Do ustawy wprowadzono przepis, zgodnie z którym organ zatwierdzający jednostki, która przestała spełniać warunki określone w art. 45 ust. 1a i 1b ustawy może podjąć decyzję o zaprzestaniu dalszego stosowania MSR przy sporządzaniu sprawozdania finansowego i przejściu na zasady (politykę) rachunkowości wynikające z ustawy.

Natomiast wprowadzony zapis art. 45 ust. 1e ustawy umożliwi oddziałom przedsiębiorcy zagranicznego, jeżeli przedsiębiorca ten sporządza

sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR – sporządzanie sprawozdania finansowego również zgodnie z MSR.

Art. 1 pkt 18 lit. b projektu (art. 45 ust. 3a ustawy)

Przepisy art. 45 ust. 3a dostosowano do ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 147, poz. 1546, z późn. zm.) poprzez wprowadzenie pojęcia „specjalistycznego funduszu inwestycyjnego otwartego”.

Art. 1 pkt 19 projektu (art. 49 ust. 2 pkt 8 ustawy)

Zmiana przepisu jest konieczna ze względu na dostosowanie do przepisów dyrektywy wprowadzającej wobec spółek, których papiery wartościowe zostały dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków papierów wartościowych, obowiązku podania w sprawozdaniu z działalności lub w odrębnym dokumencie stosowanych przez jednostkę zasad ładu korporacyjnego; wymóg ten zostanie wprowadzony w korelacji z nowelizacją art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. Nr 184, poz. 1539, z późn. zm.), w ramach której zostanie przygotowane nowe rozporządzenie określające rodzaj, zakres i formę informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych. Natomiast zakres informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie wyłącznie do obrotu na rynku giełdowym niebędącym rynkiem oficjalnych notowań giełdowych lub na rynku pozagiełdowym określają regulaminy tych rynków podlegające zatwierdzeniu przez organ nadzoru nad rynkiem kapitałowym.

Art. 1 pkt 21 lit. a i b projektu (art. 53 ust. 1 i 2b ustawy)

W przypadku oddziałów przedsiębiorcy zagranicznego za kierownika jednostki uznaje się dyrektora oddziału przedsiębiorcy zagranicznego, który jest odpowiedzialny za sporządzenie sprawozdania finansowego oraz za jego podpisanie. Oddział przedsiębiorcy zagranicznego jest jednostką organizacyjną samodzielnie sporządzającą sprawozdanie finansowe, które następnie wchodzi w skład „łącznego” sprawozdania finansowego przedsiębiorcy zagranicznego. Biorąc pod uwagę konstrukcję prawną oddziału jako jednostki organizacyjnej nie posiadającej samodzielnie osobowości prawnej i kapitałów, a będącej jedynie funkcjonalnie wyodrębnioną częścią istniejącej osoby prawnej, dyrektor oddziału przedsiębiorcy zagranicznego nie posiada uprawnień do zatwierdzania sprawozdania finansowego oddziału. Wobec powyższego zaproponowano, że roczne sprawozdanie finansowe oddziału przedsiębiorcy zagranicznego uważa się za zatwierdzone, jeżeli zostało zatwierdzone sprawozdanie finansowe przedsiębiorcy zagranicznego, obejmujące dane sprawozdania finansowego tego oddziału.

Art. 1 pkt 21 lit. c projektu (art. 53 ust. 5 ustawy)

W przepisie uwzględniono postanowienia art. 194, 195 oraz 347, 349 ustawy z dnia 15 września 2000 r.- Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr. 94, poz. 1037, z późn. zm.) upoważniające zarząd do wypłaty wspólnikom bądź akcjonariuszom zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy. Regulacja ta usankcjonuje wykazanie w księgach rachunkowych i bilansie zaliczek na poczet przewidywanej dywidendy jako odpisu z zysku dokonywanego w ciągu roku obrotowego, a tym samym pozwoli na uznanie tego odpisu za śródroczny podział wyniku finansowego netto jednostki. W ten sam sposób potraktowano wpłaty z zysku przedsiębiorstw państwowych i spółek Skarbu Państwa. Wpłaty z zysku mają charakter zaliczkowego (w ciągu roku) i wyrównywanego (po jego zakończeniu) odprowadzenia na rzecz właściciela części zysku netto.

Art. 1 pkt 22 projektu (art. 54 ust. 3 ustawy)

Zrezygnowano z określenia „błąd podstawowy” dla błędu powstałego w latach ubiegłych. Stosowanie określenia „błąd podstawowy” nie ma aktualnie uzasadnienia wobec zmiany MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” polegającej na wyeliminowaniu koncepcji błędu podstawowego, a w konsekwencji rozróżnienia między błędem podstawowym a innymi istotnymi błędami.

Art. 1 pkt 23 projektu (zmiana tytułu rozdziału 6 ustawy)

Tytuł rozdziału 6 ustawy zmieniono na „Skonsolidowane sprawozdania finansowe grupy kapitałowej”. Dotychczasowy tytuł „Sprawozdania finansowe jednostek powiązanych” nie był spójny z treścią rozdziału, w której wielokrotnie występują określenia „skonsolidowane sprawozdania finansowe”, np. w art. 55 ust. 1 – 6d, art. 56 ust. 1 – 3. Wobec braku w ustawie definicji „sprawozdania finansowego jednostek powiązanych” pojawiały się często wątpliwości, czy jest to sprawozdanie „grupy jednostek powiązanych”, tj. jednostki dominującej lub znaczącego inwestora oraz jednostek zależnych, współzależnych oraz stowarzyszonych, czy też sprawozdaniem finansowym jednostek powiązanych jest każde jednostkowe sprawozdanie finansowe w/w jednostek.

Art. 1 pkt 24 projektu (art. 55 ustawy)

Grupę kapitałową tworzą: jednostka dominująca i jednostki od niej zależne. W celu uniknięcia wątpliwości, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie ogranicza się wyłącznie do procesu łączenia sprawozdań powyższych jednostek (dominującej i zależnych) w art. 55 ust. 1 dodano, że skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym obejmuje się dane pozostałych jednostek podporządkowanych, zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 6 ustawy.

W art. 55 ust. 2 dokonano zmiany porządkowej polegającej na zastąpieniu słów „z jej działalności” na określenie „z działalności grupy kapitałowej”.

W art. 55 ust. 4 projektu ustawy dodano odwołanie do rozdziału 4a „Łączenie się spółek”, ponieważ wiele zasad obowiązujących przy połączeniach np. ustalanie i rozliczanie wartości firmy stosowanych jest przy konsolidacji sprawozdań finansowych.

Ponadto z art. 55 wykreślono ust. 7, mówiący o wycenie i wykazywaniu w sprawozdaniu finansowym znaczącego inwestora udziałów w jednostkach stowarzyszonych oraz będących spółkami handlowymi jednostkach współzależnych metodą praw własności. Przepis ten nie wprowadzał jednak obowiązku wyceny metodą praw własności, a w przypadku jej niestosowania, odpowiednie dane należało podać w informacji dodatkowej sprawozdania finansowego. Jednocześnie art. 28 ust. 1 pkt 3 i 4 określa sposoby wyceny długoterminowych udziałów w jednostkach podporządkowanych, dając jednostkom możliwość wyboru m. in. metody praw własności. Z tego względu uznano przepis art. 55 ust. 7 za zbędny.

W projekcie ustawy (art. 55 ust. 9 i 10) uregulowano zasady dotyczące przejścia ze stosowania MSR na przepisy ustawy. W przypadku skonsolidowanego sprawozdania finansowego decyzję w tej sprawie może podjąć organ zatwierdzający jednostki dominujące.

W związku z powyższymi zmianami dokonano również zmiany numeracji poszczególnych ustępów tego artykułu.

Art. 1 pkt 25 projektu (art. 56 ust. 1 ustawy)

W art. 56 ust. 1 wykreślono wyrazy „z uwzględnieniem danych jednostek współzależnych niebędących spółkami handlowymi” w celu dostosowania treści przepisu do definicji grupy kapitałowej.

Art. 1 pkt 26 projektu (art. 57 – 59 ustawy)

W art. 57 wykreślono wyrazy „z uwzględnieniem danych jednostek współzależnych niebędących spółkami handlowymi” w celu dostosowania treści przepisu do definicji grupy kapitałowej.

W art. 58 wykreślono wyrazy „z uwzględnieniem danych jednostek współzależnych niebędących spółkami handlowymi” w celu dostosowania treści przepisu do definicji grupy kapitałowej oraz usunięto przepis pozwalający na niesporządzanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego w przypadku, gdy pozyskanie informacji, niezbędnych do prawidłowego i rzetelnego objęcia jednostki konsolidacją, wiązałyby się z poniesieniem niewspółmiernie wysokich kosztów. Przepis ten miał ograniczone zastosowanie, tj. mógł być stosowany wyłącznie wobec jednostek, których siedziba lub miejsce sprawowania zarządu znajdowały się poza terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Art. 59 został przeredagowany w taki sposób, aby wynikające z niego obowiązki dotyczące objęcia jednostek podporządkowanych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym nie budziły wątpliwości. Zgodnie z zaproponowanym brzmieniem:

- dane jednostki współzależnej wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przy zastosowaniu metody proporcjonalnej, o której mowa w art. 61, lub metody praw własności, o której mowa w art. 63,
- udziały w jednostce stowarzyszonej wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności, o której mowa w art. 63,
- jeżeli jednostki grupy kapitałowej, objęte konsolidacją, posiadają udziały w jednostkach współzależnych, to dane tych jednostek obejmuje się skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym przy zastosowaniu metody proporcjonalnej, o której mowa w art. 61, lub metody praw własności, o której mowa w art. 63,
- jeżeli jednostki grupy kapitałowej, objęte konsolidacją, posiadają udziały w jednostkach stowarzyszonych, to dane tych jednostek wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności, o której mowa w art. 63,
- jeżeli zostały spełnione warunki, o których mowa w art. 57 pkt 2, tj. wystąpią ograniczenia w sprawowaniu kontroli, a jednostka zależna była wcześniej objęta konsolidacją lub jednostka dominująca wstąpiła w prawa znaczącego inwestora lub współnika jednostki współzależnej, to dane tych jednostek

wykazuje się odpowiednio metodą proporcjonalną lub metodą praw własności, o których mowa w art. 61 i 63.

Art. 1 pkt 27 projektu (art. 60 ust. 3 ustawy)

W art. 60 ust. 3 treść „przy czym po raz pierwszy ustala się je na dzień powstania stosunku podporządkowania” zastąpiono treścią „przy czym po raz pierwszy ustala się je nie później niż na dzień powstania stosunku podporządkowania jednostki” w celu ujednoczenia zapisu z treścią art. 44b ust. 7.

Art. 1 pkt 28 lit. a projektu (art. 61 ust. 1 ustawy)

Treść art. 61 ust. 1 dostosowana została do terminologii stosowanej w projekcie ustawy.

Art. 1 pkt 28 lit. b projektu (art. 61 ust. 6 ustawy)

Treść art. 61 ust. 6 została dostosowana do terminologii stosowanej w projekcie ustawy, a ponadto wprowadzono zasadę, że poszczególne elementy sprawozdania finansowego jednostki współzależnej podlegają wyłączeniu w proporcji do udziałów posiadanych przez wspólnika jednostki współzależnej przez co zapewniono analogię z art. 60 ust. 6, mówiącym o konsolidacji metodą pełną.

Art. 1 pkt 28 lit. c projektu (art. 61 ust. 8 i 9 ustawy)

Treść art. 61 ust. 8 i 9 dostosowana została do terminologii stosowanej w projekcie ustawy.

Art. 1 pkt 29 projektu (art. 62 ustawy)

Usunięty został art. 62 określający zasady wyceny metodą praw własności w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, natomiast projekt ustawy przewiduje, że do metody praw własności zarówno w jednostkowym jak i skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowanie będzie miał art. 63. Obecna treść ustawy określa dwa – różniące się między sobą

– sposoby wyceny metodą praw własności, określone w art. 62 i 63. Natomiast w projekcie pozostawiono jedną z powyższych metod wyceny (art. 63), zbliżoną do MSR i stosowaną przez niektóre jednostki. Zapewni to większą porównywalność sprawozdań finansowych.

Art. 1 pkt 30 projektu (art. 63 ustawy)

Art. 63 został odpowiednio rozbudowany, ponieważ usunięto z jego treści odniesienie do niektórych postanowień uchylonego art. 62. Ponadto przepis ten uzupełniony został o przepisy dotychczasowego art. 63a zmienianej ustawy, w którym wykreślono nieaktualne w świetle proponowanych zmian powołania na poszczególne artykuły.

Art. 1 pkt 31 projektu (art. 63a ustawy)

Dotychczasową treść art. 63a (przeniesioną do art. 63 ust. 3) zastąpiono propozycją przepisu, polegającą na zamieszczeniu w nim treści uprzednio znajdującej się w art. 62 ust. 6, tj. w przepisie dotyczącym wyceny metodą praw własności, podczas gdy przepis ten odnosi się do wszystkich jednostek podporządkowanych – nie tylko wycenianych metodą praw własności.

Art. 1 pkt 32 projektu (art. 63b ust. 3 ustawy)

Uchylono przepis art. 63b ust. 3 określający (poprzez odniesienie do art. 51 ust. 2) zasady przeliczania sprawozdań finansowych wyrażonych w walucie obcej na walutę polską. Art. 51 ust. 2 odnosi się do sprawozdań finansowych zagranicznych oddziałów (zakładów) jednostek działających na terytorium RP. Natomiast w przypadku skonsolidowanych sprawozdań finansowych zasady przeliczania określone zostaną w przepisach wykonawczych.

Art. 1 pkt 33 lit. a projektu (art. 63c ust. 2 ustawy)

W art. 63c ust. 2 dostosowano termin sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do terminu obowiązującego dla sporządzenia rocznego sprawozdania finansowego przez jednostkę dominującą.

Art. 1 pkt 33 lit. b projektu (art. 63c ust. 4 ustawy)

W art. 63c ust. 4 dostosowano termin zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego do terminu obowiązującego dla zatwierdzenia sprawozdania finansowego jednostki dominującej.

Art. 1 pkt 34 projektu (art. 63d ustawy)

Treść art. 63d dostosowana została do terminologii przyjętej w projekcie ustawy.

Art. 1 pkt 35 lit. a projektu (art. 64 ust. 1 ustawy)

Modyfikacja przepisu jest konsekwencją zaproponowanych zmian w rozdziale 6 ustawy dotyczącym skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych.

Art. 1 pkt 35 lit. b projektu (art. 64 ust. 3 ustawy)

Przepisy art. 64 ust. 3 ustawy określającego obowiązek badania i ogłaszania sprawozdań finansowych rozszerzono o obowiązek badania rocznych sprawozdań finansowych jednostek, które na mocy decyzji organu zatwierdzającego, sporządzają te sprawozdania zgodnie z MSR. Uzasadnieniem objęcia obowiązkiem badania powyższych sprawozdań jest przejście z krajowych zasad rachunkowości uregulowanych w ustawie na MSR stosowane dopiero od 2005 r. Dotychczasowe krótkie doświadczenie i praktyka w stosowaniu MSR wymaga oceny przez biegłego rewidenta jakości i rzetelności sporządzanych sprawozdań finansowych przez te jednostki.

Art. 1 pkt 36 projektu (art. 65 ust. 1 ustawy)

Doprecyzowano z uwagi na to, że biegły rewident nie może przyjmować innego kryterium oceny sprawozdania finansowego niż przyjęte w art. 4 ustawy i stosowane do oceny zasadności ewentualnych uproszczeń (np. art. 4 ust. 4).

Art. 1 pkt 37 lit. a – tiret pierwsze projektu (art. 66 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy)

W celu uwzględnienia w art. 66 ust. 2 pkt 1 „wspólnika jednostki współzależnej” oraz zamiast odnoszenia się do poszczególnych kategorii jednostek (dominującej, stowarzyszonych, zależnych, współzależnych) wprowadzono odniesienie do „jednostki powiązanej”.

Art. 1 pkt 37 lit. a – tiret drugie projektu (art. 66 ust. 2 pkt 4 i 5 ustawy)

Uzasadnienie jak do art. 66 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy.

Art. 1 pkt 39 lit. a projektu (art. 69 ust. 1b ustawy)

Biorąc pod uwagę konstrukcję prawną oddziału jako jednostki organizacyjnej nie posiadającej samodzielnie osobowości prawnej w przepisie ograniczono obowiązki kierownika oddziału przedsiębiorcy zagranicznego, dotyczące składanych dokumentów w rejestrze sądowym do rocznego sprawozdania finansowego oddziału. Natomiast w odniesieniu do oddziału instytucji kredytowej lub finansowej pozostawiono dotychczasowy obowiązek przedłożenia dokumentów do rejestru sądowego.

Art. 1 pkt 39 lit. b projektu (art. 69 ust. 2 ustawy)

W przepisie określono dodatkowo obowiązek złożenia sprawozdania finansowego wraz ze stosownymi dokumentami w rejestrze sądowym w sytuacji, gdy sprawozdanie to nie zostało zatwierdzone w terminie określonym w art. 53 ust. 1 ustawy i złożone bez jego zatwierdzenia.

Art. 1 pkt 40 lit. a i b projektu (art. 70 ust. 1d i ust. 2 ustawy)

Przepis określa obowiązek dla kierownika jednostki sporządzającej sprawozdanie finansowe zgodnie z MSR złożenia do ogłoszenia informacji odpowiadającej zakresowi części informacji dodatkowej określonej w ustawie jako wprowadzenie do sprawozdania finansowego dla jednostek stosujących krajowe zasady rachunkowości. MSR nie wyodrębniają w informacji dodatkowej takiej jej części jak wprowadzenie.

Natomiast zmiana art. 70 ust. 2 jest konsekwencją wprowadzenia zmiany w art. 70 ust. 1d.

Art. 1 pkt 41 lit. a projektu (art. 73 ust. 1 ustawy)

W przepisie uściślono miejsce przechowywania dowodów księgowych i dokumentów inwentaryzacyjnych, uwzględniając regulacje zawarte w art. 11 ustawy.

Art. 1 pkt 41 lit. b projektu (art. 73 ust. 4 ustawy)

Przepis wprowadza możliwość przechowywania zbiorów, o których mowa w art. 70 ust. 1 ustawy, nie tylko w siedzibie jednostki lub oddziału (zakładu), ale także w innej jednostce świadczącej usługi w zakresie przechowywania dokumentów, pod warunkiem powiadomienia o tym fakcie właściwego urzędu skarbowego, a także zapewnienia dostępności tych zbiorów upoważnionym organom kontroli zewnętrznej w trybie art. 11 ust. 4 ustawy.

Art. 1 pkt 42 projektu (art. 74 ust. 2 pkt 4 ustawy)

Zaproponowana zmiana tego artykułu polega na dostosowaniu nazewnictwa do terminologii stosowanej w ustawie (zastąpienie "inwestycji rozpoczętych" – „środkami trwałymi w budowie”).

Art. 1 pkt 43 (Rozdział 8a ustawy; art. 76a – 76g ustawy)

W rozdziale 8a zamieszczono przepisy dotyczące usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, które w pewnej części zawarte były dotychczas w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2002 r. w sprawie uprawnień do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 120, poz. 1022, z późn. zm.). W stosunku do przepisów rozporządzenia wprowadzono kilka istotnych zmian, m. in.:

- ujednolicono krąg podmiotów, które mogą prowadzić działalność w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- uwzględniono w ustawie prawo do wykonywania niektórych czynności doradztwa podatkowego,

- ograniczono możliwość uzyskania certyfikatu księgowego bez egzaminu do dnia 31 grudnia 2009 r.

Potrzeba wprowadzenia zrębu przepisów z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych do aktu rangi ustawy wynika przede wszystkim z potrzeb konstytucyjnych. Ograniczenie wolności działalności gospodarczej (a taki charakter mają te przepisy) jest bowiem dopuszczalne tylko w drodze ustawy – por. art. 22 Konstytucji RP. Wprowadzone modyfikacje mają za zadanie zapewnić, aby działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych charakteryzowała się niezbędnym profesjonalizmem.

W art. 76a wprowadzono definicję usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sprecyzowano warunki uprawniające do prowadzenia działalności w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Dotychczas nie istniała bowiem legalna definicja usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Stan taki powodował szereg trudności interpretacyjnych, co po wprowadzeniu proponowanej definicji zostanie wyeliminowane. Wprowadzono również przepisy materialne zezwalające przedsiębiorcom wykonującym działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych na wykonywanie niektórych czynności doradztwa podatkowego – co postulowane było w uzasadnieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 maja 2007 r., sygn. akt K 42/05.

Określono również przypadki utraty prawa do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych w przypadku skazania za określone przestępstwa.

W art. 76b określono wymogi niezbędne do wydania certyfikatu księgowego, potwierdzającego kwalifikacje do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Zakres tych unormowań jest odmienny w stosunku do regulacji obowiązujących na gruncie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2002 r. Przede wszystkim wprowadzono konieczność zdawania egzaminu przez wszystkie osoby ubiegające się o przyznanie certyfikatu księgowego. Rozwiązanie to ma na celu zapewnić wysoki profesjonalizm osób wykonujących

działalność w omawianym zakresie. Będzie stanowiło również sprawniejszy mechanizm gwarancyjny dla uczestników obrotu gospodarczego.

Zasadniczych zmian nie wprowadza się natomiast w stosunku do definicji wymogu praktyki w księgowości, stanowiącej jeden z warunków przyznania certyfikatu księgowego – w wymogu tym wprowadzono jedynie ograniczenie, zgodnie z którym stosunek pracy musi być zawarty na co najmniej ½ etatu, natomiast umowa cywilnoprawna powinna być zawarta wyłącznie z przedsiębiorcą prowadzącym działalność w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Uregulowania dotyczące uznawania kwalifikacji do wykonywania zawodów regulowanych są tożsame z obowiązującymi obecnie.

Doregulowana zostaje natomiast kwestia wydawania duplikatów certyfikatów księgowych.

Art. 76c reguluje zakres i formę przeprowadzania egzaminu.

W art. 76d określono zasady kwalifikowania na egzamin oraz zasadę odpłatności egzaminu oraz przesądzono, że wpływy z egzaminu mają stanowić dochód budżetu państwa. Ustalono też ogólne ramy dokonywania zwrotu opłaty oraz możliwość kwalifikowania na kolejny termin w przypadku zaistnienia przyczyn losowych. Przyjęto założenie, że wpływy z egzaminu mają dążyć do zbilansowania nakładów na funkcjonowanie Komisji i przeprowadzanie egzaminu, zaś zwrot opłat, czy kwalifikowanie ich na poczet kolejnego egzaminu będzie możliwe wyłącznie w przypadkach niezależnych od zdającego. Konkretyzacja tych zamierzeń ma nastąpić w rozporządzeniu wykonawczym.

Art. 76e reguluje przede wszystkim zadania Komisji. Jest to syntetyczne ujęcie zadań Komisji, których konkretyzacja nastąpi w rozporządzeniu wykonawczym. Równocześnie do zadań Komisji włączono wydawanie stosownych zaświadczeń osobom, które zdały egzamin, co jest podyktowane faktem, że przystąpienie do egzaminu stanowi wyłącznie jedną z przesłanek uzyskania

certyfikatu, która nie musi stanowić ostatniego etapu w procesie ubiegania się o certyfikat.

Art. 76f reguluje zagadnienia związane z organizacją Komisji Egzaminacyjnej, zasadami procedowania oraz wynagradzania członków Komisji. Przewidziano również przesłanki odwołania członka i sekretarza Komisji ze sprawowanej funkcji. Proponowana liczba członków wynika z dotychczasowych doświadczeń, które wskazują na duże zainteresowanie egzaminem. Obejmuje on wiele dziedzin tematycznych – dlatego dla sprawnego działania Komisji w jej skład powinna wchodzić wystarczająco duża liczba specjalistów z każdej dziedziny objętej egzaminem. Komisja stanowiąc pewnego rodzaju pulę osób, swoje podstawowe zadanie (przeprowadzanie egzaminu) wykonuje w ramach 6-osobowych składów egzaminacyjnych. Określono również zasady wynagradzania członków Komisji, które mają na celu zapewnienie adekwatności wynagrodzenia – w stosunku do wysiłku, jaki zostanie poniesiony na wykonanie określonych czynności. Określenie górnych limitów ma zagwarantować, że stawki wynagrodzenia nie będą przekraczały umiarkowanego poziomu – proporcjonalnego do zakresu wiedzy, odpowiedzialności i kompetencji przewodniczącego, członków i sekretarzy Komisji. Równocześnie większość wynagrodzeń (poza miesięcznym wynagrodzeniem przewodniczącego) jest uzależniona od faktycznego działania – z czego wynika, że samo powołanie w skład Komisji nie wiąże się z dodatkowym uposażeniem.

Art. 76g określa zasady prowadzenia wykazu osób, które uzyskały certyfikat księgowy.

W art. 76h uregulowano obowiązek zawierania umowy ubezpieczenia OC z tytułu prowadzenia działalności w zakresie usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz niektórych czynności doradztwa podatkowego przez przedsiębiorców wykonujących tego typu działalność. Rozporządzenie wykonawcze określi szczegóły tego obowiązku. Doprecyzowano natomiast, że biegli rewidenci i doradcy podatkowi, którzy zawarli na mocy odrębnych przepisów umowę ubezpieczenia OC obejmującą swoim zakresem usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych, nie będą zobowiązani do powtórnego

zawierania takiej umowy. Regulacja ta wyeliminuje problemy interpretacyjne istniejące na gruncie obecnie funkcjonującego rozwiązania.

Art. 76i stanowi zbiór delegacji wraz z wytycznymi dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych zagadnień dotyczących usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym wykazu dokumentów składanych przez osoby ubiegające się o wydanie certyfikatu księgowego oraz o zakwalifikowanie do egzaminu, wzoru certyfikatu księgowego oraz sposobu postępowania przy wydawaniu duplikatu certyfikatu księgowego w przypadku ich utraty, wysokości opłaty za wydanie duplikatu, wysokości wynagrodzeń członków Komisji Egzaminacyjnej, wysokości i sposobu wnoszenia opłaty egzaminacyjnej oraz tryb jej zwrotu, regulaminu działania Komisji Egzaminacyjnej, sposobu organizowania i regulaminu przeprowadzania egzaminu sprawdzającego kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy, szczegółowego zakresu tematycznego egzaminu, wykazu dokumentów będących podstawą do dokonania zmian danych w wykazie osób posiadających certyfikat księgowy. Wysokość opłaty ma kształtować się na poziomie zapewniającym pokrycie kosztów działalności Komisji i przeprowadzania egzaminu, zaś jej wysokość ma nie stanowić bariery dla osób zainteresowanych egzaminem i ma być niższa niż obecnie obowiązująca.

Art. 1 pkt 44 projektu (art. 81 ust. 2 pkt 2, 3, 5, 6 lit. a, pkt 8b ustawy)

Ujednolicono przepisy upoważniające do wydania rozporządzeń wykonawczych w zakresie szczegółowych i szczególnych zasad rachunkowości niektórych jednostek, w tym skonsolidowanych sprawozdań finansowych:

- 1) domów i biur maklerskich;
- 2) jednostek innych niż banki i zakłady ubezpieczeń;
- 3) zakładów ubezpieczeń.

Jednocześnie usunięte zostało upoważnienie do wydania rozporządzenia w sprawie zasad sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych dla potrzeb wykonywania nadzoru skonsolidowanego, w tym skonsolidowanych

sprawozdań finansowych banków oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych holdingu finansowego w rozumieniu ustawy - Prawo bankowe oraz zakresu informacji wykazanych w tych sprawozdaniach finansowych (art. 81 ust. 2 pkt 8b ustawy).

Ponadto w ust. 2 został skreślony pkt 5 zawierający delegację upoważniającą do wydania rozporządzenia regulującego warunki uprawniające do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych. Zbiór delegacji do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych zagadnień dotyczących usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych został zawarty w rozdziale 8a projektu, regulującym przedmiotowe uprawnienia.

W przepisach ustępu 2 został skreślony pkt 8b zawierający delegację dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do określenia, w drodze rozporządzenia, zasad sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych dla potrzeb wykonywania nadzoru skonsolidowanego, w tym skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych holdingu finansowego, ponieważ:

- banki zgodnie z art. 55 ust. 6a zmienianej ustawy (art. 55 ust. 5 projektowanej nowelizacji) zobowiązane są do sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych zgodnie z MSR, co wydaje się czynić bezprzedmiotowym utrzymywanie w mocy dotychczasowej delegacji; elementy będące przedmiotem regulacji wydanego na podstawie delegacji rozporządzenia są określone w MSR oraz w ustawie o rachunkowości, w zakresie nieuregulowanym w MSR,
- w zakresie obowiązków informacyjnych na rzecz Komisji Nadzoru Bankowego, określonych w § 15 w/w rozporządzenia wystarczający wydaje się przepis art. 141g ustawy Prawo Bankowe.

Art. 1 pkt 45 projektu (art. 82 pkt 2 i 4 ustawy)

Ujednolicono przepisy upoważniające do wydania rozporządzeń wykonawczych w zakresie szczegółowych i szczególnych zasad rachunkowości niektórych jednostek, w tym skonsolidowanych sprawozdań finansowych:

- 1) Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz funduszu rozliczeniowego;
- 2) spółek prowadzących giełdy oraz rynek pozagiełdowy;

Art. 1 pkt 46 projektu (załącznik nr 1 do ustawy, część - „Zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym”)

Dostosowano zakres informacyjny „Zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym” do zmian wprowadzonych w art. 8 ust. 3 i art. 54 ust. 3 ustawy.

Art. 1 pkt 47 projektu (załącznik nr 1 do ustawy – „Dodatkowe informacje i objaśnienia”, ustęp 4 i 5)

Zmiany w ust. 4 pkt 1 polegają na wprowadzeniu obowiązku wykazania w sprawozdaniu finansowym jednostki charakteru i celu gospodarczego zawartych przez nią umów nie uwzględnionych w bilansie w zakresie niezbędnym do oceny ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy.

W ust. 4 pkt 2 wprowadzono obowiązek wykazania w sprawozdaniu finansowym transakcji zawartych z podmiotami (ze stronami) powiązanymi wraz z ich kwotami, a także informacji określających charakter tych powiązań w przypadku, gdy nie zostały one przeprowadzone na warunkach rynkowych.

Natomiast w ust. 4 pkt 6 wprowadzono obowiązek podania w sprawozdaniu finansowym wynagrodzenia biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej za świadczone za rok obrotowy usługi w zakresie obowiązkowego badania rocznego sprawozdania finansowego, inne usługi poświadczające, usługi doradztwa podatkowego oraz pozostałe usługi.

Proponowane zmiany ust. 4 pkt 1, 2 i 6 „Dodatkowe informacje i objaśnienia” są konieczne ze względu na dostosowanie do przepisów dyrektywy.

Art. 2 projektu

Art. 2 ustawy zmieniającej zawiera przepis przejściowy, wprowadzony dla osób, które rozpoczęły naukę w odpowiednich formach z myślą m. in. o uzyskaniu

certyfikatu księgowego na dotychczasowych zasadach (bez konieczności zdawania egzaminu). Osobom takim może zostać wydany certyfikat, pod warunkiem, że wykażą spełnienie warunków obowiązujących obecnie i złożą stosowny wniosek do dnia 31 grudnia 2009 r.

Wszelkie zagadnienia związane z procedurą ubiegania się o certyfikat, wydawaniem certyfikatu, prowadzeniem wykazu osób posiadających certyfikat oraz innych spraw właściwych dla certyfikatu i osób go posiadających, będą stosowane odpowiednio.

Art. 3 projektu

Dotychczas kwalifikacje do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych potwierdzane były poprzez świadectwo kwalifikacyjne i certyfikat księgowy. Projekt ustawy wprowadza w ust. 1 ujednoliconą terminologię „certyfikat księgowy” na określenie tych uprawnień. Przepis ten gwarantuje, że dotychczasowe uprawnienia zachowają swoją ważność.

Równocześnie zasady wydawania duplikatów certyfikatów księgowych będą miały zastosowanie do duplikatów certyfikatów księgowych i świadectw kwalifikacyjnych wydanych w poprzednich latach.

Przepisy regulujące wydawanie świadectw kwalifikacyjnych zostały uchylone z dniem 31 grudnia 2001r. Uływ siedmioletniego okresu gwarantuje, że wnioskodawcy nie poniosą uszczerbku na skutek powstania sytuacji zmiany przepisów w trakcie rozpatrywania spraw w toku – nastąpi natomiast unifikacja warunków przyznawania przedmiotowych uprawnień. Dla osób posiadających świadectwa kwalifikacyjne zostały wprowadzone odmienne zasady prowadzenia wykazu w zakresie prezentacji danych, niż ma to miejsce w przypadku osób posiadających certyfikat księgowych. Zakres danych nawiązuje do wykazów publikowanych na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów. Pozostałe zasady prowadzenia wykazu pozostaną bez zmian.

Natomiast zasady kwalifikowania na egzamin ulegają liberalizacji, stąd umożliwienie kwalifikowania osób na nowych zasadach będzie dla nich korzystniejsze.

Art. 4 projektu

Art. 4 zawiera przepisy przejściowe utrzymujące w mocy przepisy wykonawcze wydane na podstawie dotychczasowych przepisów art. 80a ust. 2 ustawy, do czasu wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie znowelizowanego art. 76h ust. 2 ustawy, nie dłużej jednak niż do dnia 1 stycznia 2009 r.

Art. 5 projektu

Przepisy art. 5 zawierają regulacje dotyczące terminu wejścia w życie przepisów projektowanej ustawy. Proponowane zmiany ze względu na ich wpływ na sprawozdanie finansowe przedmiotowych jednostek wejdą w życie z dniem 1 stycznia 2008r. i będą miały zastosowanie po raz pierwszy do sprawozdań finansowych za rok obrotowy rozpoczynający się w 2008 r.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Zmiana ustawy spowoduje konieczność finansowania Komisji Egzaminacyjnej przeprowadzającej egzaminy sprawdzające kwalifikacje do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych ze środków budżetu państwa. Równocześnie do budżetu państwa trafią będą opłaty wnoszone przez uczestników egzaminu. Per saldo zmiana ustawy oddziaływać będzie w sposób neutralny na sektor finansów publicznych.

Koszty związane z przeprowadzaniem egzaminu zostaną szczegółowo określone przy projektowaniu przepisów wykonawczych.

Zmiana ustawy nie spowoduje skutków finansowych dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

2. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Nie przewiduje się wpływu na rynek pracy.

3. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projekt nie wpłynie na konkurencyjność gospodarki.

Uproszczenia w zakresie zasad wyceny aktywów, obowiązku otwierania i zamykania ksiąg rachunkowych a także zwiększenie przejrzystości zasad konsolidacji może przyczynić się do zmniejszenia prącochłonności przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych i sporządzaniu na ich podstawie sprawozdań finansowych.

4. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Przewiduje się, że zaproponowana regulacja nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

5. Podmioty, na które oddziałuje projekt aktu prawnego.

Projekt aktu prawnego dotyczy podmiotów stosujących ustawę o rachunkowości.

6. Źródła finansowania.

Projekt w przeważającej części jest neutralny z punktu widzenia obciążeń budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Przewiduje się, że finansowanie ze środków budżetu państwa Komisji Egzaminacyjnej powołanej dla sprawdzenia kwalifikacji osób ubiegających się o uprawnienia do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, odbywać się będzie na zasadzie ekwiwalentności środków uzyskanych z opłat egzaminacyjnych.

Przewidywane wpływy do budżetu państwa:

Przy założeniu, że w ciągu roku zostanie przeprowadzonych 18 egzaminów, do których przystąpi po 50 zdających i wysokość opłaty wyniesie 500 zł – szacuje się, że orientacyjne przychody w skali roku wyniosą ok. 450 000 zł.

7. Konsultacje.

Z chwilą przekazania projektu ustawy do uzgodnień z członkami Rady Ministrów, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej.

W dniu 11 lipca 2007 r. wpłynęło do Ministerstwa Finansów zainteresowanie pracami nad projektem aktu normatywnego zgłoszone przez Wyższą Szkołę Finansów i Zarządzania w Białymstoku, dotyczące możliwości rozszerzenia zasad przyznawania certyfikatu księgowego bez konieczności zdawania egzaminu. Zgłoszenie to opierało się na projekcie ustawy z dnia 23 kwietnia 2007 r., zamieszczonym na stronach BIP Ministerstwa Finansów.

Jednakże opracowany zgodnie ze wskazaniem Rządowego Centrum Legislacji z dnia 26 czerwca 2007 r., projekt ustawy z dnia 12 lipca 2007 r., nie przewidywał już, co do zasady (poza przepisami przejściowymi), możliwości wydania certyfikatu księgowego bez konieczności zdawania egzaminu.

W świetle powyższego uwagi zawarte w zgłoszeniu stały się nieaktualne – o czym Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku została poinformowana pismem z dnia 26 lipca 2007 r.

W/w podmiot nie jest wpisany do rejestru MSWiA podmiotów wykonujących działalność lobbingową.

Zakres i wyniki konsultacji społecznych

Projekt zmian ustawy był przedmiotem konsultacji społecznych i otrzymały go:

- 1) Krajowa Izba Biegłych Rewidentów,
- 2) Stowarzyszenie Księgowych w Polsce,
- 3) Związek Banków Polskich,
- 4) Krajowa Rada Doradców Podatkowych,
- 5) Stowarzyszenie Biegłych Rewidentów, Księgowych, Doradców Podatkowych, Prawników i Ekonomistów „Libertas”,
- 6) Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”,
- 7) Konfederacja Pracodawców Polskich,
- 8) Krajowa Izba Gospodarcza,
- 9) Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych,
- 10) Business Centre Club,
- 11) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
- 12) Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”.

Do projektu ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości zgłoszono przedstawione poniżej uwagi:

Związek Banków Polskich

1. W opinii Związku wątpliwości budzi przepis art. 55 ust. 10 projektu ustawy ze względu na określony w ust. 5 tego przepisu obowiązek zastosowania MSR do skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków, które sporządzają te sprawozdania zgodnie z MSR niezależnie od dopuszczenia ich papierów wartościowych do obrotu na rynku regulowanym.

Uwaga została przyjęta.

W związku z powyższym wyłączono z przepisu art. 55 ust. 10 projektu banki. Tym samym wskazano jednoznacznie jednostki (sytuacje), do których proponowana regulacja będzie miała zastosowanie.

2. Związek zaproponował doprecyzowanie przepisów projektu ustawy w celu jednoznacznego rozstrzygnięcia, czy obowiązkiem sporządzania skonsolidowanych sprawozdań finansowych zgodnie z MSR objęte są również banki spółdzielcze proponując wprowadzenie takiej zmiany zapisu art. 55 ust. 5 projektu ustawy, aby przepisy tego artykułu stanowiły, że obowiązkiem stosowania MSR objęte są wyłącznie banki działające w formie spółki akcyjnej i banki państwowe.

Uwaga nie jest uzasadniona bowiem należy mieć na uwadze postanowienia art. 55 ust. 1 projektu ustawy, na mocy którego skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej sporządzane jest przez jednostkę dominującą, dla której zgodnie z jej definicją (art. 3 ust. 1 pkt 37 projektu) zastrzeżona została forma prawna w postaci spółki handlowej i przedsiębiorstwa państwowego.

Biorąc powyższe pod uwagę banki spółdzielcze funkcjonujące w specyficznej formie spółdzielni, a zatem dobrowolnych zrzeszeń nie spełniają wymogu określonego w art. 55 ust. 1 projektu. Tym samym nie sporządzają skonsolidowanych sprawozdań finansowych na mocy art. 55 ust. 5 projektu.

3. Związek zwrócił uwagę na brak definicji pojęcia „wartość skorygowana” występującego w art. 63a projektu.

Uwaga została przyjęta poprzez zastąpienie tego pojęcia sformułowaniem „trwała utrata wartości”.

Krajowa Rada Doradców Podatkowych (KRDP)

Krajowa Rada Doradców Podatkowych zgłosiła, aby doradcy podatkowi i biegli rewidenci nie podlegali ubezpieczeniu od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności obejmujących prowadzenie ksiąg rachunkowych, jeżeli ubezpieczyli się od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu tych zawodów. Uwaga została uwzględniona poprzez wprowadzenie odpowiedniego zapisu. KRDP przedstawiła również propozycję dodania zapisu, aby osoby które nie dopełniły obowiązku ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej nie mogły wykonywać czynności wchodzących w zakres usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych i podlegały wykreśleniu z wykazu osób posiadających certyfikat księgowy. Uwaga nie została uwzględniona bowiem obowiązkiem zawarcia umowy ubezpieczenia OC, zgodnie z proponowanymi przepisami obciążeni będą przedsiębiorcy a nie osoby posiadające certyfikat księgowy, ponadto prowadzenie działalności przy niezawarciu umowy ubezpieczenia jest penalizowane w art. 79 ustawy.

Nie została uwzględniona uwaga KRDP, polegająca na wprowadzeniu sankcji za niedokonanie aktualizacji danych w wykazie osób posiadających certyfikat księgowy. Wykaz ma bowiem charakter informacyjny, a wprowadzenie sankcji byłoby nieadekwatne do ewentualnego niedopełnienia obowiązku.

Stowarzyszenie Biegłych Rewidentów, Księgowych, Doradców Podatkowych, Prawników i Ekonomistów „Libertas”

Stowarzyszenie zaproponowało wprowadzenie zapisu, aby biegli rewidenci i doradcy podatkowi nie byli uprawnieni do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych w przypadku skazania za przestępstwa określone w ustawie (analogicznie jak osoby posiadające

certyfiakat księgowy). Uwaga powyższa została uwzględniona i w związku z jej zaakceptowaniem Stowarzyszenie „Libertas” wycofało propozycję wydawania certyfikatu księgowego biegłym rewidentom i doradcom podatkowym, bez konieczności spełnienia warunków ogólnych.

Krajowa Izba Biegłych Rewidentów (KIBR)

Uwagi nie zostały uwzględnione gdyż opinia KIBR do projektu ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości wpłynęła do Ministerstwa Finansów po terminie wyznaczonym na zgłaszanie uwag do w/w projektu, a także po terminie konferencji uzgodnieniowej, podczas której analizowane były uwagi zgłoszone przez instytucje zewnętrzne, uczestniczące w opiniowaniu projektu. Po konferencji uzgodnieniowej etap uzgodnień zewnętrznych został zakończony. Mając na uwadze ściśle określony harmonogram prowadzonych w Ministerstwie Finansów prac nad nowelizacją ustawy propozycje i uwagi KIBR nie mogły być rozpatrzone.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
PODSEKRETARZ STANU**

Tadeusz Kozek

Min.TK- 2115 /07/DP/pk

Warszawa, 27.8. 2007 r.

**Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości, wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Podsekretarza Stanu w Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej Tadeusza Kozeka, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

Szanowna Pani Minister,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo z dnia 23.08.2007 r. nr RM-10-143-07) pozwalam sobie stwierdzić, że **projekt ten jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.**

Z poważaniem,

**z up. Przewodniczącego
Komitetu Integracji Europejskiej**

Do uprzejmej wiadomości:
Pani Zyta Gilowska
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Finansów

GABINET
SEKRETARZA RADY MINISTRÓW

.....dn. 2007-08-28

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA FINANSÓW¹⁾**

z dnia

**w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotów
uprawnionych do wykonywania działalności usługowej w zakresie prowadzenia
ksiąg rachunkowych**

Na podstawie art. 76h ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§1. Rozporządzenie określa szczegółowy zakres obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców uprawnionych do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie czynności doradztwa podatkowego, o których mowa w art. 76a ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, zwanych dalej „czynnościami doradztwa podatkowego”, za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością, zwanego dalej „ubezpieczeniem OC”, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną tego ubezpieczenia.

§2. 1. Ubezpieczeniem OC jest objęta odpowiedzialność cywilna przedsiębiorców, o których mowa w § 1, za szkody wyrządzone w następstwie działania lub zaniechania ubezpieczonego, w okresie ubezpieczenia, w związku z wykonywaną działalnością.

2. Ubezpieczenie OC nie obejmuje szkód:

1) polegających na uszkodzeniu, zniszczeniu lub utracie mienia, wyrządzonych przez ubezpieczonego małżonkowi, wstępnemu, zstępnemu, rodzeństwu, a także powinowatemu w tej samej linii lub stopniu, osobie pozostającej w stosunku

---

¹⁾ Minister Finansów kieruje działem administracji rządowej - instytucje finansowe, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 10 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. Nr 131, poz. 908 i Nr 169, poz. 1204).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 145, poz. 1535, Nr 146, poz. 1546 i Nr 213, poz. 2155, z 2005 r. Nr 10, poz. 66, Nr 184, poz. 1539 i Nr 267, poz. 2252, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 208, poz. 1540 oraz z 2007 r. Nr , poz.

przysposobienia oraz jej małżonkowi, jak również osobie, z którą ubezpieczony pozostaje we wspólnym pożyciu;

2) wyrządzonych przez ubezpieczonego po utracie uprawnień do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych i czynności doradztwa podatkowego, chyba że szkoda jest następstwem wykonywania działalności przed utratą tych uprawnień;

3) polegających na zapłacie kar umownych;

4) powstałych wskutek działań wojennych, stanu wojennego, rozruchów i zamieszek, a także aktów terroru.

3. Ubezpieczenie OC obejmuje wszystkie szkody w zakresie, o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem ust. 2, bez możliwości umownego ograniczenia przez zakład ubezpieczeń wypłaty odszkodowań.

§3. Obowiązek ubezpieczenia OC powstaje nie później niż w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia wykonywania czynności, o których mowa w § 1.

§4. 1. Minimalna suma gwarancyjna ubezpieczenia OC, w odniesieniu do jednego zdarzenia którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, zależna jest od przedmiotu działalności przedsiębiorców uprawnionych do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz czynności doradztwa podatkowego i wynosi równowartość w złotych:

- 1) 10.000 euro – jeżeli przedmiotem działalności jest wyłącznie wykonywanie czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych;
- 2) 5.000 euro – jeżeli przedmiotem działalności jest wyłącznie wykonywanie czynności doradztwa podatkowego.

2. Kwoty, o których mowa w ust. 1, są ustalane przy zastosowaniu kursu średniego euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski po raz pierwszy w roku, w którym umowa ubezpieczenia OC została zawarta.

§ 5. Umowy ubezpieczenia OC zawarte na podstawie dotychczasowych przepisów obowiązują do końca okresu na jaki zostały zawarte.

§ 6. Traci moc rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 kwietnia 2005 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotów uprawnionych do wykonywania działalności usługowej w zakresie prowadzenia ksiąg rachunkowych (Dz. U. Nr 61, poz. 537).

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008 r.

MINISTER FINANSÓW

UZASADNIENIE

Przepisy ustawy z dnia ..... 2007 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, wprowadzają zmiany do obecnie obowiązującego stanu prawnego w zakresie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej podmiotów uprawnionych do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Zgodnie z brzmieniem art. 76h ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości, przedsiębiorcy, o których mowa w art. 76a ust. 3, są obowiązani do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością obejmującą swym zakresem prowadzenie działalności w zakresie, o którym mowa w art. 76a ust. 1 i 2.

Powyższy przepis dotyczy następującej grupy przedsiębiorców:

- a) przedsiębiorców będących osobami fizycznymi, jeżeli są uprawnieni do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- b) pozostali przedsiębiorców, pod warunkiem, że czynności z tego zakresu będą wykonywane przez osoby uprawnione do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Jednocześnie na podstawie ww. art. 76a ust. 1 i 2 ustawy, usługowe prowadzenie ksiąg rachunkowych jest działalnością gospodarczą, w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, polegającą na świadczeniu usług w zakresie czynności wskazanych w ustawie.

Ponadto przedsiębiorcy, wykonujący działalność w zakresie, o którym powyżej mowa, są również uprawnieni do wykonywania działalności, obejmującej swoim zakresem:

- 1) prowadzenie, w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów, ksiąg podatkowych i innych ewidencji do celów podatkowych oraz udzielanie im pomocy w tym zakresie;
  - 2) sporządzanie, w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów, zeznań i deklaracji podatkowych lub udzielanie im pomocy w tym zakresie
- w znaczeniu określonym odrębnymi przepisami.

Jednocześnie, zgodnie z art. 76h ust. 2 ww. ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości, minister właściwy do spraw instytucji finansowych, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w ust. 1, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną, biorąc w szczególności pod uwagę specyfikę wykonywanego zawodu oraz zakres realizowanych zadań.

Przepisy projektowanego rozporządzenia będą określały szczegółowy zakres obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorców uprawnionych do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie czynności doradztwa podatkowego, o których mowa w ww. art. 76a ust. 2 ustawy o rachunkowości, za szkody wyrządzone w związku z prowadzoną działalnością, termin powstania obowiązku ubezpieczenia oraz minimalną sumę gwarancyjną tego ubezpieczenia.

Dodatkowo w przepisie § 2 projektowanego rozporządzenia został określony zakres obowiązkowego ubezpieczenia OC poprzez m.in. określenie w ust. 1 zakresu czasowego

ochrony ubezpieczeniowej (tzw. trigger). Zakres ten został wyznaczony zgodnie z regulacjami wynikającymi z ogólnej zasady określonej w przepisach Kodeksu Cywilnego. Za zasadę podstawową przyjęto zasadę „act committed”, tzn. wymóg, aby w okresie ubezpieczenia nastąpiło zdarzenie (wypadek), z którego wynikła szkoda u osoby trzeciej (poszkodowanego). Mając na uwadze przepis § 2 art. 822 k.c. wypadek (zdarzenie) stanowiący przyczynę wystąpienia szkody, za którą odpowiada ubezpieczony (i w następstwie odpowiada gwarancyjnie zakład ubezpieczeń) musi mieć miejsce w okresie ubezpieczenia, wynikającym z zawartej umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

Obowiązek ubezpieczenia OC dla przedsiębiorców uprawnionych do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie czynności doradztwa podatkowego będzie powstawał nie później, niż w dniu poprzedzającym dzień rozpoczęcia wykonywania wspomnianej działalności lub czynności.

Wysokość minimalnej sumy gwarancyjnej ubezpieczenia OC, w odniesieniu do jednego zdarzenia którego skutki są objęte umową ubezpieczenia OC, będzie zależna od przedmiotu działalności przedsiębiorców uprawnionych do wykonywania czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz czynności doradztwa podatkowego i będzie wynosić odpowiednio równowartość w złotych:

- 3) 10.000 euro – jeżeli przedmiotem działalności jest wyłącznie wykonywanie czynności z zakresu usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych;
- 4) 5.000 euro – jeżeli przedmiotem działalności jest wyłącznie wykonywanie czynności doradztwa podatkowego.

Termin wejścia w życie przedmiotowych regulacji został wyznaczony na dzień 1 stycznia 2008 r., tj. na dzień wejścia w życie regulacji zawartych w ustawie z dnia ..... 2007 r. o zmianie ustawy o rachunkowości.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia:

Celem wprowadzenia rozporządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 76f ust. 1 ustawy o rachunkowości, wprowadzonym przez ustawę z dnia ..... o zmianie ustawy o rachunkowości.

2. Konsultacje społeczne:

Projekt rozporządzenia będzie przedmiotem uzgodnień międzyresortowych i środowiskowych oraz konsultacji społecznych.

Projekt zostanie przekazany do Komisji Nadzoru Finansowego, Polskiej Izby Ubezpieczeń, Rzecznika Ubezpieczonych, samorządowych organizacji pośredników ubezpieczeniowych, Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego, Krajowej Rady Doradców Podatkowych, Stowarzyszenia Księgowych w Polsce.

3. Skutki wprowadzenia rozporządzenia:

- wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu i sektora publicznego
Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.
- wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje żadnych istotnych zmian na rynku pracy.

- wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki:

Zachowanie jako obowiązkowego odpowiedniego zabezpieczenia finansowego przedsiębiorców pozwoli na utrzymanie gwarancji dla określonych roszczeń osób trzecich, a tym samym przyczyni się do zapewnienia właściwej ochrony klientów przy jednoczesnym zabezpieczeniu interesów tychże przedsiębiorców.

- wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów:

Wejście w życie rozporządzenia nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA FINANSÓW¹**

z dnia

w sprawie uprawnień do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych

(Dz. U. z dnia ..... 200.. r.)

Na podstawie art. 76i ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.²) zarządza się, co następuje:

§1. Rozporządzenie określa:

- 1) wykaz dokumentów składanych przez osoby ubiegające się o wydanie certyfikatu księgowego;
- 2) wzór certyfikatu księgowego oraz sposób postępowania przy wydawaniu duplikatów certyfikatów księgowych w przypadku ich utraty, a także wysokość opłaty za wydanie duplikatu;
- 3) wykaz dokumentów składanych przez osoby ubiegające się o zakwalifikowanie do egzaminu;
- 4) wysokość wynagrodzeń przewodniczącego, członków i sekretarza Komisji;
- 5) wysokość i sposób wnoszenia opłaty egzaminacyjnej oraz tryb dokonywania zwrotu opłaty;
- 6) szczegółowe zadania Komisji, przewodniczącego Komisji, sekretarza Komisji oraz regulamin działania Komisji;
- 7) sposób organizowania i regulamin przeprowadzenia egzaminu sprawdzającego kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy, szczegółowy zakres tematyczny egzaminu oraz wzór zaświadczenia, potwierdzającego zdanie egzaminu z wynikiem pozytywnym oraz sposób postępowania przy wydawaniu duplikatów zaświadczenia w przypadku jego utraty;
- 8) wykaz dokumentów będących podstawą do dokonania zmian danych w wykazie osób, które uzyskały certyfikat księgowy.

§ 2.1. Osoby ubiegające się o wydanie certyfikatu księgowego na podstawie art. 76b ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości, zwanej dalej ustawą, składają do ministra właściwego do spraw finansów publicznych:

- 1) podanie o wydanie certyfikatu księgowego, zawierające następujące dane: numer PESEL (a w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego - numer i rodzaj dokumentu potwierdzającego tożsamość), imiona i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania, a także oświadczenie o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych oraz korzystaniu z pełni praw publicznych;

---

¹ Minister Finansów kieruje działem administracji rządowej – finanse publiczne na podstawie § 1 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. Nr 131 poz. 908 i Nr 169, poz. 1204)

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 145. poz. 1535, Nr 146, poz. 1546 i Nr 213, poz. 2155, z 2005 r. Nr 10, poz. 66, Nr 184, poz. 1539 i Nr 267, poz. 2252, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 208, poz. 1540.

- 2) informację z Krajowego Rejestru Karnego, opatrzoną datą nie wcześniejszą niż 30 dni przed złożeniem podania, o którym mowa w pkt 1, w zakresie skazania za przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, za przestępstwa skarbowe oraz za czyny określone w rozdziale 9 ustawy;
- 3) dokumenty potwierdzające posiadanie praktyki w księgowości;
- 4) dokumenty, w tym dyplom lub świadectwo, potwierdzające posiadane wykształcenie,
- 5) zaświadczenie, o którym mowa w art. 76e ust. 3 ustawy.

2. Kopie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3, 4 i 5 muszą być urzędowo poświadczone.

§ 3.1. Wzór certyfikatu księgowego, wydawanego osobom, o których mowa w art. 76b ust. 1 ustawy, stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

2. Wzór certyfikatu księgowego, wydawanego osobom, o których mowa w art. 76b ust. 3 ustawy, stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

3. W przypadku utraty oryginału certyfikatu księgowego minister właściwego do spraw finansów publicznych wydaje, na wniosek osoby uprawnionej, która utraciła certyfikat księgowy, jego duplikat.

4. Warunkiem wydania duplikatu certyfikatu księgowego jest wniesienie opłaty w wysokości 100 zł. Minister właściwy do spraw finansów publicznych wskazuje osobie uprawnionej, w drodze postanowienia, numer rachunku bankowego, na który należy wnieść opłatę.

5. Duplikat certyfikatu wystawia się zgodnie ze wzorcem obowiązującym w dacie wystawienia oryginału. U góry należy umieścić wyraz „Duplikat”, a pod tekstem dodać wyrazy „oryginał podpisał”, wpisać imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe osoby, która podpisała oryginał, ze wskazaniem czy podpisanie nastąpiło z upoważnienia, oraz zamieścić datę wydania duplikatu i pieczęć urzędową.

§ 4. 1. Osoby ubiegające się o zakwalifikowanie do egzaminu, składają do ministra właściwego do spraw finansów publicznych:

- 1) podanie o zakwalifikowanie do egzaminu, zawierające następujące dane: numer PESEL (a w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego - numer i rodzaj dokumentu potwierdzającego tożsamość), imiona i nazwisko, datę i miejsce urodzenia, adres zamieszkania, a także oświadczenie o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych oraz korzystaniu z pełni praw publicznych;
- 2) oświadczenie o niekaralności za przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi, za przestępstwa skarbowe oraz za czyny określone w rozdziale 9 ustawy;

§ 5. 1. Przewodniczącemu Komisji, z tytułu kierowania pracami Komisji, przysługuje wynagrodzenie:

- 1) miesięczne – w wysokości 2.500 zł;
  - 2) za udział w posiedzeniu Komisji lub składu egzaminacyjnego – w wysokości 300 zł.
2. Członkom i sekretarzom Komisji przysługuje wynagrodzenie:
- 1) za udział w posiedzeniu Komisji lub składu egzaminacyjnego – w wysokości 300 zł;
  - 2) za udział w egzaminie - w wysokości 450 zł;
  - 3) za przygotowanie testów egzaminacyjnych oraz zadań sytuacyjnych, a także opracowanie wzorca prawidłowych odpowiedzi - w wysokości 450 zł;

4) za sprawdzanie testów egzaminacyjnych oraz zadań sytuacyjnych – w wysokości 450 zł.

3. Wynagrodzenie każdego z członków i sekretarza Komisji, z tytułu udziału w posiedzeniach składu egzaminacyjnego związanych z przeprowadzeniem jednego egzaminu, nie może być wyższe niż czterokrotność wynagrodzenia za udział w jednym posiedzeniu.

4. Przewodniczącemu, członkom i sekretarzom Komisji nie przysługuje zwrot kosztów zwrot kosztów podróży i noclegów poniesionych w związku z udziałem w pracach Komisji.

§ 6. 1. Osoba zakwalifikowana uiszcza opłatę egzaminacyjną w wysokości 450 zł na rachunek bankowy wskazany przez Komisję. Wniesienie opłaty jest warunkiem dopuszczenia do egzaminu.

2. Opłatę, o której mowa w ust. 1, należy wnieść najpóźniej w terminie 14 dni przed datą egzaminu.

3. W tytule wpłaty należy podać termin egzaminu, na który deklarowana jest wpłata.

4. W przypadku, gdy wpłata wniesiona została po terminie, o którym mowa w ust. 2, zalicza się ją na poczet kolejnego, najbliższego egzaminu.

5. W przypadku, gdy w tytule wpłaty nie został podany terminu, o którym mowa w ust. 3, wpłatę zalicza się na poczet najbliższego egzaminu. Ust. 4 stosuje się odpowiednio.

6. Osoba dopuszczona do egzaminu może na 7 dni przed jego terminem zwrócić się o zwrot opłaty egzaminacyjnej do Komisji.

7. W przypadku nieprzystąpienia do egzaminu opłata egzaminacyjna nie podlega zwrotowi.

8. Osoba, która z ważnych, udokumentowanych przyczyn losowych nie mogła przystąpić do egzaminu w wyznaczonym dla niej terminie, może przystąpić do egzaminu w terminie późniejszym, uzgodnionym z Komisją. Opłatę wniesioną za egzamin zalicza się na poczet egzaminu przeprowadzanego w terminie późniejszym.

§ 7. Szczegółowe zadania Komisji, przewodniczącego Komisji, sekretarzy Komisji oraz regulamin działania Komisji określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

§ 8. Sposób organizowania i regulamin przeprowadzania egzaminu określa załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 9. Szczegółowy zakres tematyczny egzaminu określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

§ 10. 1. Wzór zaświadczenia, potwierdzającego zdanie egzaminu z wynikiem pozytywnym określa załącznik nr 6 do rozporządzenia.

2. W przypadku utraty oryginału zaświadczenia Komisja wydaje, na wniosek osoby uprawnionej, która utraciła zaświadczenie, jego duplikat.

3. Duplikat zaświadczenia wystawia się zgodnie ze wzorcem obowiązującym w dacie wystawienia oryginału. U góry należy umieścić wyraz „Duplikat”, a pod tekstem dodać wyrazy „oryginał podpisał”, wpisać imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe osoby, która podpisała oryginał, ze wskazaniem czy podpisanie nastąpiło z upoważnienia, oraz zamieścić datę wydania duplikatu i pieczęć urzędową.

§ 11. 1. Osoby ubiegające się o dokonanie zmiany danych w wykazie osób, które uzyskały certyfikat księgowy, składają do ministra właściwego do spraw finansów publicznych:

- 1) podanie o dokonanie zmiany danych w wykazie osób, które uzyskały certyfikat księgowy, zawierające następujące dane: numer PESEL (a w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego - numer i rodzaj dokumentu potwierdzającego tożsamość), imiona i nazwisko, numer certyfikatu księgowego;
- 2) dokument urzędowy, potwierdzający zaistnienie przesłanki powodującej konieczność dokonania zmiany.

2. Kopia dokumentu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 musi być uwierzytelniona przez notariusza.

§ 12. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008r.

MINISTER FINANSÓW

Załączniki do
rozporządzenia
Ministra Finansów z
dnia .....(poz. ....)

ZAŁĄCZNIK Nr 1

**WZÓR CERTYFIKATU KSIĘGOWEGO STWIERDZAJĄCEGO KWALIFIKACJE
NIEZBĘDNE DO USŁUGOWEGO PROWADZENIA KSIĄG RACHUNKOWYCH**

RZECZPOSPOLITA POLSKA

.....¹

CERTYFIKAT KSIĘGOWY

Nr .../...

Na podstawie art. 76b ust. 1 ustawy z dnia .....o rachunkowości (Dz. U. Nr ... poz. ....)
zaświadcza się , że

Pan(i) .....

ur. .... W .....

jest uprawniony(a) do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

.....¹

Pieczęć okrągła

Warszawa, data

---

¹ oznaczenie ministra właściwego do spraw finansów publicznych

**WZÓR CERTYFIKATU KSIĘGOWEGO STWIERDZAJĄCEGO KWALIFIKACJE
NIEZBĘDNE DO USŁUGOWEGO PROWADZENIA KSIĄG RACHUNKOWYCH,
UZNANE ZGODNIE Z PRZEPISAMI O ZASADACH UZNAWANIA NABYTYCH W
PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH UNII EUROPEJSKIEJ KWALIFIKACJI DO
WYKONYWANIA ZAWODÓW REGULOWANYCH**

RZECZPOSPOLITA POLSKA

.....¹

CERTYFIKAT KSIĘGOWY

Nr .../...

Na podstawie art. 76b ust. 3 ustawy z dnia ..... o rachunkowości (Dz. U. Nr ... poz. ....)
zaświadcza się , że

Pan(i) .....

ur. .... W .....

jest uprawniony(a) do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

.....¹

Pieczęć okrągła

Warszawa, data

---

¹ oznaczenie ministra właściwego do spraw finansów publicznych

SZCZEGÓLNE ZADANIA KOMISJI, PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI, SEKRETARZY KOMISJI ORAZ REGULAMIN DZIAŁANIA KOMISJI.

§ 1. Do zadań Komisji należy w szczególności:

- 1) przygotowanie pytań testowych oraz zadań sytuacyjnych z zakresu tematycznego, określonego w załączniku nr 5 do rozporządzenia;
- 2) opracowanie wzorca prawidłowych odpowiedzi;
- 3) wybór i przekazanie do opublikowania na stronie internetowej Ministerstwa Finansów przykładowych pytań testowych i zadań sytuacyjnych, które były przedmiotem.

§ 2. 1. Do zadań przewodniczącego Komisji należy w szczególności:

- 1) organizowanie, kierowanie i koordynowanie prac Komisji;
  - 2) sprawowanie nadzoru nad poszczególnymi składami egzaminacyjnymi;
  - 3) wyznaczanie składów egzaminacyjnych do przeprowadzenia egzaminu i wskazywanie przewodniczących tych składów;
  - 4) reprezentowanie Komisji, w tym składanie wniosków w sprawach związanych z funkcjonowaniem Komisji;
  - 5) wyznaczanie zadań członkom i sekretarzom Komisji;
  - 6) zwoływanie i prowadzenie posiedzeń Komisji;
  - 7) ogłaszanie, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Ministra Finansów oraz na stronie internetowej Ministerstwa Finansów, przynajmniej z dwumiesięcznym wyprzedzeniem, terminów egzaminów;
  - 8) rozpatrywanie odwołań od odpowiedzi składów egzaminacyjnych w przedmiocie odwołań od wyników egzaminu i udzielanie odpowiedzi w tym zakresie.
  - 9) podpisywanie zaświadczeń potwierdzających zdanie egzaminu z wynikiem pozytywnym;
2. W razie nieobecności przewodniczącego Komisji jego zadania może wykonywać wyznaczony przez przewodniczącego członek Komisji.
3. Przewodniczący Komisji nie może zostać wyznaczony do składu egzaminacyjnego. Ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Do zadań sekretarzy Komisji należy w szczególności:

- 1) aktualizacja listy osób dopuszczonych do egzaminu, na podstawie dokumentów osób zakwalifikowanych do egzaminu oraz wnoszonych opłat egzaminacyjnych,
- 2) publikacja na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych listy osób dopuszczonych do egzaminu,
- 3) przygotowywanie projektów dokumentów oraz pism Komisji i składów egzaminacyjnych, w tym uchwał, protokołów, odpowiedzi w przedmiocie odwołań od wyników egzaminu i zaświadczeń potwierdzających zdanie egzaminu z wynikiem pozytywnym;
- 4) udostępnianie do wglądu prac egzaminacyjnych.

§ 4. 1. Komisja podejmuje decyzje w formie uchwał, na posiedzeniach, w obecności co najmniej połowy członków Komisji, w tym przewodniczącego Komisji.

2. Komisja podejmuje uchwały zwykłą większością głosów. W przypadku równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego Komisji.
3. Uchwały Komisji podpisują wszyscy członkowie obecni na posiedzeniu.
4. Członek Komisji ma prawo zgłosić zdanie odrębne, które podlega zaprotokołowaniu.
5. Podjęcia uchwały Komisji wymaga w szczególności:
  - 1) zatwierdzenie pytań testowych oraz zadań sytuacyjnych, o których mowa w § 1 pkt 1,
  - 2) zatwierdzenie wzorca prawidłowych odpowiedzi, o którym mowa w § 1 pkt 2,
  - 3) wybór przykładowych pytań testowych i zadań sytuacyjnych, o których mowa w § 1 pkt 3.
6. Z posiedzeń Komisji, wyznaczony przez przewodniczącego sekretarz sporządza protokół, który podpisują wszyscy członkowie Komisji obecni na posiedzeniu.

§ 5. 1. Do zadań składów egzaminacyjnych należy w szczególności:

- 1) opracowanie zestawu egzaminacyjnego, w oparciu o pytania testowe i zadania sytuacyjne przygotowane przez Komisję, z podziałem na przynajmniej dwa warianty;
  - 2) przeprowadzenie egzaminu, w tym kontrola samodzielności wykonywanej pracy przez uczestników egzaminu;
  - 3) sprawdzanie i ocena testów egzaminacyjnych oraz zadań sytuacyjnych;
  - 4) rozpatrywanie odwołań od wyników egzaminu, składanych przez uczestników egzaminu i udzielanie odpowiedzi w tym zakresie.
2. Członkowie składów egzaminacyjnych zatwierdzają ocenę testów egzaminacyjnych i zadań sytuacyjnych, poprzez podpisanie poszczególnych kart odpowiedzi, zadań sytuacyjnych oraz list wyników.
3. Przewodniczący składu egzaminacyjnego zwołuje posiedzenia składu oraz kieruje jego pracami. Przewodniczący składu egzaminacyjnego podpisuje odpowiedzi, o których mowa w ust. 1 pkt 4.
4. Przepisy § 4 ust. 1 – 4 i 6 stosuje się odpowiednio do składów egzaminacyjnych.
5. Podjęcia uchwały składu egzaminacyjnego wymaga w szczególności zatwierdzenie:
- 1) zestawu egzaminacyjnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1;
  - 2) wyników egzaminu;
  - 3) wyników rozpatrzenia odwołań, o których mowa w ust. 1 pkt 4.

§ 7. Skład egzaminacyjny przeprowadza egzamin dla nie więcej niż 90 osób.

§ 8. Odpowiedzi w przedmiocie odwołań od wyników egzaminu składów egzaminacyjnych oraz przewodniczącego Komisji nie są decyzjami administracyjnymi w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego.

SPOSÓB ORGANIZOWANIA I REGULAMIN PRZEPROWADZANIA EGZAMINU.

§ 1. 1. Osoba, zakwalifikowana do egzaminu, otrzymuje informację o dalszym sposobie postępowania w celu dopuszczenia do egzaminu, w tym o sposobie i trybie wnoszenia opłaty egzaminacyjnej.

2. Dokumenty osób zakwalifikowanych do egzaminu przekazywane są Komisji.

3. Sekretarz składu egzaminacyjnego powiadamia osobę dopuszczoną do egzaminu o godzinie i miejscu przeprowadzenia egzaminu oraz publikuje na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych listę osób dopuszczonych do egzaminu.

§ 2. 1. Egzamin przeprowadza się w wydzielonej sali, w warunkach umożliwiających zdającym samodzielność pracy, a składowi egzaminacyjnemu czuwanie nad zgodnym z regulaminem przebiegiem egzaminu.

2. Przed wejściem na salę egzaminacyjną osoba przystępująca do egzaminu obowiązana jest okazać dowód osobisty lub inny dokument tożsamości zawierający numer PESEL (a w przypadku osób nieposiadających obywatelstwa polskiego - numer i rodzaj dokumentu potwierdzającego tożsamość) i własnoręcznym podpisem potwierdzić udział w egzaminie.

3. Przed rozpoczęciem egzaminu przewodniczący składu egzaminacyjnego informuje osoby przystępujące do egzaminu o:

- 1) warunkach organizacyjnych i sposobie przeprowadzania egzaminu;
- 2) przepisach porządkowych obowiązujących w trakcie egzaminu;
- 3) zasadach dokonywania oceny udzielonych odpowiedzi;
- 4) terminie ogłoszenia wyników.

4. Termin ogłoszenia wyników egzaminu wyznacza przewodniczący składu egzaminacyjnego na dzień przypadający nie później niż w ciągu 14 dni od dnia jego przeprowadzenia.

5. Wyniki egzaminu ogłaszane są na stronie internetowej Ministerstwa Finansów.

§ 3. 1. Egzamin trwa 4 godziny. Czas rozpoczęcia i zakończenia egzaminu określa przewodniczący składu egzaminacyjnego.

2. W trakcie egzaminu uczestnik może opuścić salę po uzyskaniu zgody członka składu egzaminacyjnego i przekazaniu mu pracy egzaminacyjnej. Czas nieobecności jest zaznaczany na pracy egzaminacyjnej.

3. W czasie egzaminu uczestnik może korzystać z przepisów prawa opublikowanych w dziennikach promulgacyjnych lub zawartych w zbiorach przepisów bez komentarzy oraz z urządzeń ułatwiających liczenie (kalkulatorów), z wyjątkiem urządzeń posiadających funkcje gromadzenia, przetwarzania i przenoszenia danych.

4. Skład egzaminacyjny może wykluczyć z egzaminu osobę, która podczas egzaminu narusza przepisy porządkowe obowiązujące w trakcie egzaminu lub korzysta z materiałów innych niż określone w ust. 3 regulaminu.

5. Po zakończeniu egzaminu uczestnik zwraca testy egzaminacyjne, karty odpowiedzi, zadania sytuacyjne oraz zaklejone koperty z danymi osobowymi, które są oznaczane przez członków składu egzaminacyjnego indywidualnym kodem.

6. Ocenie podlegają karty odpowiedzi oraz zadania sytuacyjne.

7. Prace egzaminacyjne, które:

- 1) zawierają inne, poza przydzielonym kodem, elementy pozwalające na identyfikację autora pracy,
  - 2) nie zawierają kompletnych arkuszy z testami egzaminacyjnymi, wraz z kartą odpowiedzi i z zadaniami sytuacyjnymi,
  - 3) są rozwiązywane w sposób nietrwały lub nieczytelny
- podlegają ocenie negatywnej.

§ 4. 1. Egzamin składa się z trzech bloków tematycznych, za które można uzyskać następującą maksymalną liczbę punktów:

- 1) rachunkowość – 100 punktów;
  - 2) materialne i formalne prawo podatkowe – 60 punktów;
  - 3) ubezpieczenia społeczne oraz podstawy prawa cywilnego i gospodarczego – 40 punktów.
2. W skład każdego z bloków wchodzi następująca liczba pytań testowych i zadań sytuacyjnych:
- 1) rachunkowość – 20 pytań testowych i od 3 do 6 zadań sytuacyjnych;
  - 2) materialne i formalne prawo podatkowe – 10 pytań testowych i od 2 do 4 zadań sytuacyjnych;
  - 3) ubezpieczenia społeczne oraz podstawy prawa cywilnego i gospodarczego – 10 pytań testowych i od 1 do 2 zadań sytuacyjnych.
3. Każde pytanie testowe oceniane jest w następujący sposób:
- 1) odpowiedź prawidłowa – dwa punkty;
  - 2) odpowiedź nieprawidłowa – minus jeden punkt;
  - 3) brak odpowiedzi – zero punktów.
4. Każde zadanie sytuacyjne jest oceniane w ramach skali podanej w tym zadaniu. Ocena zadania sytuacyjnego uwzględnia w szczególności spójność odpowiedzi, stopień rozwiązania zadania oraz znajomość przepisów prawa.
5. Wynik bloku tematycznego stanowi suma punktów dodatnich, uzyskanych za odpowiedzi prawidłowe udzielone na pytania testowe i uzyskanych za rozwiązanie zadań sytuacyjnych, pomniejszona o punkty ujemne za odpowiedzi nieprawidłowe z pytań testowych.
6. Warunkiem zdania egzaminu jest uzyskanie co najmniej 60 % maksymalnej liczby punktów z każdego bloku tematycznego.

§ 5. 1. Uczestnik egzaminu ma prawo, w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia wyników egzaminu, zwrócić się do składu egzaminacyjnego z wnioskiem o udostępnienie do wglądu pracy egzaminacyjnej.

2. Praca egzaminacyjna udostępniana jest w siedzibie Ministerstwa Finansów, w obecności sekretarza składu egzaminacyjnego.

§ 6. 1. W terminie 14 dni od dnia ogłoszenia wyników uczestnik egzaminu ma prawo do pisemnego odwołania się od wyniku egzaminu do składu egzaminacyjnego.

2. Skład egzaminacyjny, w terminie 14 dni od dnia otrzymania odwołania od wyniku egzaminu, dokonuje jego rozpatrzenia oraz udziela odpowiedzi w tym zakresie.

3. W terminie 7 dni od dnia otrzymania odpowiedzi składu egzaminacyjnego uczestnik egzaminu ma prawo do pisemnego odwołania się od odpowiedzi składu egzaminacyjnego do przewodniczącego Komisji.

4. Przewodniczący Komisji, w terminie 14 dni od dnia otrzymania odwołania od odpowiedzi składu egzaminacyjnego, dokonuje jego rozpatrzenia oraz udziela odpowiedzi w tym zakresie.

**ZAKRES ZAGADNIENÍ OBJĘTYCH EGZAMINEM SPRAWDZAJĄCYM
KWALIFIKACJE OSÓB UBIEGAJĄCYCH SIĘ O UPRAWNIENIA DO
USŁUGOWEGO PROWADZENIA KSIĄG RACHUNKOWYCH**

I. Rachunkowość

1. Przedmiot, zakres i zasady rachunkowości:

- 1) teoretyczne podstawy rachunkowości,
- 2) podstawowe pojęcia rachunkowości,
- 3) podstawowe cechy jakościowe rachunkowości,
- 4) nadrzędne zasady rachunkowości,
- 5) zasady pomiaru i klasyfikacji informacji w rachunkowości,
- 6) organizacja rachunkowości jednostki.

2. Prowadzenie ksiąg rachunkowych:

- 1) zakres podmiotowy jednostek zobowiązanych do prowadzenia ksiąg rachunkowych,
- 2) dokumentacja zasad (polityki) rachunkowości,
- 3) dowody księgowe,
- 4) dziennik,
- 5) konta księgi głównej i ksiąg pomocniczych,
- 6) zestawienie obrotów i sald kont księgi głównej oraz sald ksiąg pomocniczych,
- 7) otwieranie i zamykanie ksiąg rachunkowych,
- 8) ochrona i przechowywanie dokumentacji,
- 9) stosowanie techniki komputerowej przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych.

3. Zasady i terminy przeprowadzania inwentaryzacji składników aktywów i pasywów.

4. Bieżąca i bilansowa wycena poszczególnych składników aktywów i pasywów.

5. Ujęcie w księgach rachunkowych zdarzeń dotyczących:

- 1) rzeczowych i finansowych aktywów trwałych,
- 2) rzeczowych i finansowych aktywów obrotowych,
- 3) aktualizacji wartości aktywów,
- 4) kapitałów (funduszy) własnych w jednostkach różnego typu (spółki handlowe, spółdzielnie, przedsiębiorstwa państwowe i inne),
- 5) zobowiązań i rezerw na zobowiązania,
- 6) rozliczeń międzyokresowych przychodów i kosztów
- 7) przychodów i kosztów z działalności operacyjnej,
- 8) przychodów i kosztów finansowych,
- 9) operacji nadzwyczajnych,
- 10) obowiązkowych zmniejszeń zysku (zwiększeń straty)

6. Rachunkowość jednostek w szczególnych sytuacjach: rozpoczęcie działalności, przekształcenie, połączenie, przejęcie, postępowanie naprawcze, likwidacja, upadłość, prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych.

7. Zasady ustalania wyniku finansowego z punktu widzenia zasad rachunkowości oraz dochodu (straty) dla potrzeb podatkowych.

8. Podział i rozliczenie wyniku finansowego.

9. Sprawozdania finansowe:

- 1) ogólne zasady sporządzania sprawozdań finansowych,
- 2) zakres informacyjny rocznego sprawozdania finansowego w tym:

- a) bilansu,
  - b) rachunku zysków i strat,
  - c) rachunku przepływów pieniężnych,
  - d) informacji dodatkowej,
  - e) zestawienia zmian w kapitale (funduszu) własnym,
- 3) obowiązek sporządzania i zakres informacyjny sprawozdania z działalności jednostki,
- 4) tryb i terminy sporządzania, badania, zatwierdzania i ogłaszania sprawozdań finansowych.
10. Szczególne zasady rachunkowości instytucji finansowych.
11. Odpowiedzialność karna.

II. Prawo podatkowe

1. System podatkowy i wykonywanie zobowiązań podatkowych:
2. Organizacja organów podatkowych oraz elementy i procedury postępowania podatkowego, kontroli podatkowej i czynności sprawdzających.
3. Podatki pośrednie:
  - 1) podatek od towarów i usług (zakres podmiotowy i przedmiotowy, obowiązek podatkowy, miejsce świadczenia, podstawa opodatkowania, stawki, zwolnienia , deklaracje podatkowe, odliczanie i zwrot podatku, faktury, ewidencje, kasy rejestrujące).
  - 2) podatek akcyzowy (zakres podmiotowy i przedmiotowy, obowiązek podatkowy, podstawa opodatkowania, stawki, zwolnienia , deklaracje podatkowe).
4. Podatki bezpośrednie:
  - 1) podatek dochodowy od osób prawnych:
    - a) podmiot i przedmiot opodatkowania,
    - b) przychody,
    - c) koszty uzyskania przychodów,
    - d) zwolnienia,
    - e) opodatkowanie stron umowy leasingu,
    - f) podstawa obliczenia, ulgi i odliczenia, wysokość podatku
    - g) pobór podatku.
  - 2) podatek dochodowy od osób fizycznych:
    - a) podmiot i przedmiot opodatkowania,
    - b) źródła przychodów,
    - c) zwolnienia przedmiotowe,
    - d) koszty uzyskania przychodów,
    - e) opodatkowanie stron umowy leasingu,
    - f) szczególne zasady ustalania dochodu,
    - g) podstawa obliczenia, ulgi i odliczenia, wysokość podatku
    - h) pobór podatku, zaliczki na podatek, w tym pobierane przez płatnika,
    - i) zeznania podatkowe,
    - j) formy opodatkowania dochodów (przychodów) z działalności gospodarczej i rodzaje prowadzonej ewidencji podatkowej.
5. Podatki i opłaty samorządowe:
  - 1) podmiot i przedmiot opodatkowania podatkiem od nieruchomości, rolnym, leśnym oraz podatkiem od środków transportowych,
  - 2) przedmiot opłat lokalnych,

- 3) zakres stosowania opłaty skarbowej,
- 4) zasady ustalania podstawy opodatkowania i podatku w podatkach samorządowych,
- 5) pobór podatku i opłat samorządowych.
6. Podatek od czynności cywilnoprawnych, podatek od spadków i darowizn, podatek od gier.

III. Ubezpieczenia społeczne

1. System ubezpieczeń społecznych:
  - 1) zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym,
  - 2) zasady ustalania składek na ubezpieczenia społeczne oraz podstaw ich wymiaru,
  - 3) zasady, tryb i terminy:
    - a) zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych,
    - b) prowadzenia ewidencji ubezpieczonych i płatników składek,
    - c) rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz zasiłków z ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego,
    - d) opłacania składek na ubezpieczenia społeczne,
  - 4) zasady prowadzenia kont ubezpieczonych oraz kont płatników składek,
  - 5) zasady kontroli wykonywania zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych.

IV. Podstawy prawa cywilnego i gospodarczego

1. Elementy prawa pracy: stosunek pracy i związane z nim obowiązki pracodawcy i pracownika.
2. Elementy prawa cywilnego:
  - 1) przepisy ogólne prawa cywilnego:
    - a) formy wymagane dla ważności czynności prawnych,
    - b) terminy,
    - c) przedawnienie roszczeń,
  - 2) własność i inne prawa rzeczowe,
  - 3) zobowiązania.
3. Elementy prawa działalności gospodarczej:
  - 1) podstawowe pojęcia prawa handlowego,
  - 2) powstawanie, funkcjonowanie i likwidacja:
    - a) spółki jawnej,
    - b) spółki partnerskiej,
    - c) spółki komandytowej,
    - d) spółki komandytowo-akcyjnej,
    - e) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
    - f) spółki akcyjnej,
    - g) spółki w organizacji,
    - h) spółdzielni,
  - 3) prawo działalności gospodarczej,
  - 4) instrumenty finansowe,
  - 6) współpraca przedsiębiorcy z instytucjami finansowymi.

ZAŁĄCZNIK Nr 6

Wzór zaświadczenia potwierdzającego zdanie egzaminu z wynikiem pozytywnym

ZAŚWIADCZENIE
KOMISJA EGZAMINACYJNA

Nr...../.....

Na podstawie art. 76e ust. 3 ustawy z dnia ..... o rachunkowości (Dz. U. Nr ... poz. ....)
zaświadcza się , że

«Pan/Pani» «Imię» «Nazwisko»

«urodzony/urodzona» «Data_Urodzenia» r.«Miejsce_Urodzenia»

złożył/złożyła» dnia «Data_zdania_egz » z wynikiem pozytywnym egzamin sprawdzający
kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy

Przewodniczący Komisji

Warszawa, «Data »

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia w sprawie uprawnień do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 76g projektu ustawy o rachunkowości.

Projektowane rozporządzenie określa:

- 1) wykaz dokumentów składanych przez osoby ubiegające się o wydanie certyfikatu księgowego;
- 2) wzór certyfikatu księgowego oraz sposób postępowania przy wydawaniu duplikatów certyfikatów księgowych w przypadku ich utraty, a także wysokość opłaty za wydanie duplikatu;
- 3) wykaz dokumentów składanych przez osoby ubiegające się o zakwalifikowanie do egzaminu;
- 4) wysokość wynagrodzeń przewodniczącego, członków i sekretarzy Komisji;
- 5) wysokość i sposób wnoszenia opłaty egzaminacyjnej oraz tryb dokonywania zwrotu opłaty;
- 6) szczegółowe zadania Komisji, przewodniczącego Komisji, sekretarzy Komisji oraz regulamin działania Komisji;
- 7) sposób organizowania i regulamin przeprowadzenia egzaminu sprawdzającego kwalifikacje osób ubiegających się o certyfikat księgowy, szczegółowy zakres tematyczny egzaminu oraz wzór zaświadczenia, potwierdzającego zdanie egzaminu z wynikiem pozytywnym oraz sposób postępowania przy wydawaniu duplikatów zaświadczenia w przypadku jego utraty;
- 8) wykaz dokumentów będących podstawą do dokonania zmian danych w wykazie osób, które uzyskały certyfikat księgowy.

Proponowane regulacje mają w większości charakter techniczno – organizacyjny, a propozycje unormowań zostały opracowane na bazie doświadczeń wynikających ze stosowania rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 lipca 2002r. w sprawie uprawnień do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych (Dz. U. Nr 120, poz. 1022, z późn. zm.). W świetle nowych uregulowań Komisja będzie stanowić kolegialny, wyodrębniony organizacyjnie podmiot, nadzorowany przez Ministra Finansów. Koordynacja prac Komisji oraz wykonywanie szczególnych czynności będzie powierzone jej przewodniczącemu, natomiast poszczególne egzaminy będą przeprowadzane przez składy egzaminacyjne. Proponowane rozwiązania mają na celu zapewnienie przejrzystości postępowania egzaminacyjnego i możliwie maksymalnego uproszczenia procedury egzaminacyjnej. Z kolei sam egzamin, w porównaniu z dotychczas obowiązującymi przepisami będzie oparty w większym stopniu na wykorzystaniu praktycznych umiejętności rozwiązywania zadań sytuacyjnych przez osoby egzaminowane.

W projekcie rozporządzenia ustalono wysokość opłaty egzaminacyjnej biorąc pod uwagę koszty związane z obsługą administracyjno-techniczną egzaminu. Opłata ta wynosi 450 zł i nie powinna stanowić bariery uniemożliwiającej przystąpienie do egzaminu osób zainteresowanych.

Rozporządzenie określa również wynagrodzenie przewodniczącego Komisji oraz członków i sekretarzy Komisji – z tytułu wykonywanych zadań. Wysokość kwot wynagrodzeń ustalono

przy uwzględnieniu dotychczasowej praktyki, mając na względzie nakład pracy i zakres obowiązków oraz zasady wynagradzania osób zasiadających w innych komisjach o podobnym charakterze.

Jako załącznik do projektowanego rozporządzenia opracowano również zakres tematyczny egzaminu, mając przede wszystkim na względzie zakres zagadnień, jakie winna opanować osoba posiadająca uprawnienia do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2008 r. – równoległe ze zmianami w ustawie o rachunkowości

Ocena skutków regulacji

Omawiane regulacje będą dotyczyły osób ubiegających się o wydanie uprawnień do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym w drodze zdania egzaminu.

1. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Wynikająca z rozporządzenia koncepcja finansowania Komisji ze środków budżetowych spowoduje konieczność wygospodarowania środków na obsługę Komisji i egzaminu z budżetu państwa. Równocześnie szacuje się, że wydatki na obsługę Komisji i egzaminów bilansowane będą przez wpływy z opłat wnoszonych przez uczestników egzaminu.

Zgodnie z projektem wpływy z opłat egzaminacyjnych mają zasilać przychody budżetowe, z kolei koszty przeprowadzenia egzaminu i funkcjonowania Komisji będą pokrywane z budżetu państwa. Takie rozwiązanie funkcjonuje w większości Komisji pozakorporacyjnych i związane jest z uproszczeniem procedur przeprowadzania egzaminu. Stwarza również gwarancję dla osób przygotowujących się do egzaminu, iż odbędzie się on bez względu na liczbę osób które do niego przystąpią. Wynikająca z rozporządzenia koncepcja finansowania Komisji ze środków budżetowych spowoduje konieczność wygospodarowania środków na obsługę Komisji i egzaminu z budżetu państwa. Równocześnie szacuje się, że wydatki na obsługę Komisji i egzaminów bilansowane będą przez wpływy z opłat wnoszonych przez uczestników egzaminu.

W projekcie przyjęto, że do egzaminu przeprowadzanego przez jeden skład egzaminacyjny przystępować będzie do 90 osób.

Przewidywana szacunkowa kalkulacja dla egzaminu organizowanego dla 60 osób powinna przedstawiać się następująco:

przychody:

- opłaty wnoszone przez uczestników 60 osób * 450 zł/osobę = 27 000 zł

koszty:

- maksymalne wynagrodzenie składu egzaminacyjnego 2 550 zł * 6 = 15 300 zł

(udział w egzaminie, przygotowanie zestawów i ich sprawdzenie oraz udział w czterech posiedzeniach):

- wynajem sali konferencyjnej 5 000 zł

- koszt użytkowania pomieszczeń MF na potrzeby Komisji 1 000 zł

- korespondencja (koszty Kancelarii MF) 1 000 zł

- koszt wykorzystania telefonu, faxu 500 zł

- wykorzystanie i zużycie urządzeń biurowych (komputer, ksero) 1 200 zł

- koszty funkcjonowania Komisji 3 000 zł

(niezwiązane z obsługą poszczególnych egzaminów)

razem koszty **27 000 zł**

dochód (-strata) **0 zł**

2. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Rozporządzenie nie wpłynie bezpośrednio na rynek pracy.

3. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Rozporządzenie nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

4. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionów.

5. Podmioty, na które oddziałuje projekt aktu prawnego.

Projekt dotyczy osób ubiegających się o wydanie certyfikatu księgowego, w tym w drodze egzaminu.

6. Źródła finansowania.

Przewiduje się, że finansowanie ze środków budżetu państwa Komisji Egzaminacyjnej powołanej dla sprawdzenia kwalifikacji osób ubiegających się o uprawnienia do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych, odbywać się będzie na zasadzie ekwiwalentności środków uzyskanych z opłat egzaminacyjnych.

7. Konsultacje.

Projekt będzie przedmiotem konsultacji z Krajową Izbą Biegłych Rewidentów, Krajową Radą Doradców Podatkowych, Stowarzyszeniem Księgowych w Polsce oraz Stowarzyszeniem Biegłych Rewidentów, Księgowych, Doradców Podatkowych, Prawników i Ekonomistów "LIBERTAS".

Z chwilą przekazania projektu rozporządzenia do uzgodnień z członkami Rady Ministrów, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej.

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA FINANSÓW¹

z dnia

w sprawie szczególnych zasad rachunkowości domów maklerskich i jednostek organizacyjnych banków, w ramach których prowadzona jest działalność maklerska

Na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zm.²) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Rozporządzenie określa szczególne zasady rachunkowości domów maklerskich i jednostek organizacyjnych banków, w ramach prowadzonej działalności maklerskiej, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych oraz odpowiednio w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych grup kapitałowych oraz w sprawozdaniach z działalności.

2. Przepisów niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do banków, w ramach których prowadzona jest działalność maklerska, o których mowa w art. 55 ust. 5 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) ustawa - ustawę z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
- 2) ustawa o obrocie instrumentami finansowymi - ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. Nr 183, poz. 1538 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119),
- 3) ustawa o giełdach towarowych - ustawę z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 121, poz. 1019 i Nr 183, poz. 1537 i 1538 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119),
- 4) dom maklerski - niebędący bankiem podmiot prowadzący przedsiębiorstwo maklerskie, w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,

---

¹ Minister Finansów kieruje działem administracji rządowej – finanse publiczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. Nr 131, poz. 908 i Nr 169, poz. 1204).

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 145, poz. 1535, Nr 146, poz. 1546 i Nr 213, poz. 2155, z 2005 r. Nr 10, poz. 66, Nr 184, poz. 1539, Nr 267, poz. 2252, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 208, poz. 1540)

- 5) biuro maklerskie - jednostkę organizacyjną banku, o której mowa w art. 111 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- 6) towarowy dom maklerski - podmiot działający na podstawie art. 2 pkt 8 ustawy o giełdach towarowych,
- 7) fundusz inwestycyjny - osobę prawną, o której mowa w art. 3 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546, z 2004 r. Nr 146, poz. 1546, z 2005 r. Nr 183, poz. 1537, Nr 183. poz. 1539 oraz z 2006 r. Nr 157, poz. 1119),
- 8) fundusz rozliczeniowy - fundusz, o którym mowa w art. 65 ust. 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- 9) towary giełdowe - towary giełdowe, o których mowa w art. 2 pkt 2 lit. d) i e) ustawy o giełdach towarowych,
- 10) afiliacja - pośredniczenie członka giełdy lub członka rynku pozagiełdowego w zawieraniu transakcji na rynku regulowanym przez dom maklerski lub biuro maklerskie,
- 11) klient - osobę prawną, fizyczną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, korzystającą z usług świadczonych przez dom maklerski lub biuro maklerskie na podstawie umowy, przy czym za klienta nie uważa się domu maklerskiego lub biura maklerskiego zawierającego transakcje z wykorzystaniem afiliacji, o której mowa w pkt 10,
- 12) jednostki powiązane - grupę jednostek, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 43 ustawy,
- 13) system kojarzenia ofert - system obrotu instrumentami finansowymi, określonymi w pkt 20, w którym przeciwstawne oferty kojarzone są według zasady najkorzystniejszej ceny, bez ustalania kursów otwarcia i zamknięcia,
- 14) dzień bilansowy - dzień, na który sporządza się sprawozdanie finansowe na podstawie art. 45 ustawy, a także sprawozdania sporządzane przez dom maklerski lub biuro maklerskie na podstawie innych przepisów,
- 15) izba gospodarcza - izbę, o której mowa w art. 92 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- 16) instrumenty finansowe - maklerskie instrumenty finansowe, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz udziały i towary giełdowe,
- 17) rynek regulowany - rynek, o którym mowa w art. 14 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- 18) uczestnik systemu rekompensat - dom lub biuro maklerskie uczestniczące w systemie, o którym mowa w dziale V ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
- 19) skonsolidowane sprawozdanie finansowe domu maklerskiego - sprawozdanie finansowe jednostek powiązanych sporządzone zgodnie z zasadami, o których mowa w przepisach określających szczegółowe zasady sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń sprawozdania finansowego jednostek powiązanych,
- 20) instrument pochodny - instrument finansowy spełniający łącznie następujące warunki:
  - a) jego wartość zależna jest od określonej stopy procentowej, ceny instrumentu finansowego, ceny towaru, kursu wymiany waluty obcej, indeksu opartego na cenie lub stopie procentowej, albo innej zmiennej,
  - b) nie wymaga początkowej inwestycji lub wymaga tylko niewielkiej początkowej inwestycji w stosunku do kwoty kontraktu,
  - c) jego rozliczenie nastąpi w przyszłości,
- 21) zamortyzowany koszt składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego - wartość, w jakiej składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe zostały wycenione w momencie początkowego ujęcia, pomniejszoną o spłaty kwoty kapitału oraz powiększoną lub pomniejszoną o umorzenia wszelkich różnic pomiędzy wartością

początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszoną o odpisy z tytułu trwałej wartości,

- 22) efektywna stopa procentowa - stopę, która dyskontuje oczekiwany strumień przyszłych płatności pieniężnych do bieżącej wartości bilansowej netto przez okres do zapadalności lub do momentu następnej rynkowej wyceny, stanowiącą wewnętrzną stopę zwrotu składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego za dany okres; ustalenie tej stopy obejmuje wszystkie opłaty płacone lub otrzymywane przez dom maklerski,
- 23) alternatywny system obrotu - system, o którym mowa w art. 3 pkt 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi.

Rozdział 2

Ujmowanie w księgach rachunkowych operacji dotyczących domu lub biura maklerskiego

§ 3. W pasywach bilansu domu maklerskiego wykazuje się zobowiązania powstałe z tytułu zgromadzenia środków pieniężnych należących do klientów na rachunkach pieniężnych klientów oraz innych kontach klientów w domu maklerskim.

§ 4. Instrumenty finansowe klientów, zapisane na rachunkach papierów wartościowych prowadzonych przez dom maklerski lub biuro maklerskie bądź przechowywane przez dom maklerski lub biuro maklerskie w formie dokumentu, wykazuje się pozaksięgowo, w ujęciu wartościowym i ilościowym.

§ 5. 1. Instrumenty finansowe nabyte w imieniu i na rachunek własny domu maklerskiego ujmuje się w księgach rachunkowych na dzień zawarcia kontraktu, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 23 ustawy, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Podstawą zapisów na kontach pozabilansowych są zobowiązania o charakterze finansowym i gwarancyjnym (udzielone i otrzymane) oraz inne zobowiązania w szczególności związane z realizacją operacji kupna – sprzedaży, udzielonymi i otrzymanymi zabezpieczeniami, a także wynikające z zawartych przez dom maklerski umów kupna - sprzedaży instrumentów pochodnych, niebędące instrumentami finansowymi w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 23 ustawy.

§ 6. 1. Wpłaty i dopłaty na rzecz funduszu rozliczeniowego oraz zwrot nadpłat lub części wkładów z tego funduszu ujmuje się na kontach rozrachunkowych.

2. Wartość całości lub części wniesionych wpłat przeznaczonych na pokrycie zobowiązań uczestników funduszu rozliczeniowego zwiększa pozostałe koszty operacyjne.

§ 7. 1. Obowiązkowe wpłaty do systemu rekompensat, o którym mowa w dziale V ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, wykazuje się jako należności uczestnika systemu rekompensat od Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych.

2. Rezerwy, o których mowa w art. 138 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, tworzy się w ciężar kosztów w momencie wpłaty do systemu rekompensat. Rezerwy te wykazuje się jako odpisy aktualizujące wartość należności uczestnika systemu rekompensat od Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych, do wysokości tych wpłat.

3. Pożytki naliczone w związku z zarządzaniem środkami pieniężnymi zgromadzonymi w systemie rekompensat przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych, przysługujące każdemu uczestnikowi systemu rekompensat, powiększają należności uczestnika systemu rekompensat od

Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i wykazywane są w pasywach bilansu uczestnika systemu rekompensat.

4. Koszty prowadzenia przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych systemu rekompensat, opłaty należne z tytułu zarządzania systemem rekompensat oraz wypłaty środków pieniężnych z tytułu roszczeń przysługujących uprawnionym podmiotom, określonym w dziale V ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, w części pochodzącej z pożytków, o których mowa w ust. 3, pomniejszają należności uczestnika systemu rekompensat.

§ 8. 1. Dom maklerski w dniu nabycia lub uznania poszczególnych składników instrumentów finansowych dokonuje ich klasyfikacji do następujących kategorii:

- 1) aktywa finansowe i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu - instrumenty finansowe nabyte w imieniu i na rachunek własny domu maklerskiego lub zobowiązania finansowe, które zostały nabyte lub powstały w celu uzyskania korzyści w wyniku krótkoterminowych (w terminie do trzech miesięcy) wahań cen; składnik instrumentów finansowych należy zaliczyć do aktywów przeznaczonych do obrotu, jeżeli - niezależnie od powodu, dla którego został nabyty - stanowi część portfela, który, jak wskazują dowody, wykorzystywany był ostatnio dla realizacji korzyści w wyniku wahań cen; instrumenty pochodne będące aktywami finansowymi lub zobowiązaniami finansowymi zawsze uznaje się za przeznaczone do obrotu, z wyjątkiem sytuacji, gdy są one z założenia i faktycznie aktywami finansowymi lub zobowiązaniami finansowymi służącymi do zrównoważenia zmiany wartości godziwej lub przepływów środków pieniężnych zabezpieczanej pozycji,
- 2) pożyczki udzielone oraz należności - instrumenty finansowe niebędące instrumentami pochodnymi o określonych lub możliwych do określenia płatnościach, które nie przedmiotem obrotu na aktywnym rynku, z wyjątkiem tych pożyczek udzielonych oraz należności, które dom maklerski przeznacza do sprzedaży w krótkim terminie (do trzech miesięcy), które uznaje się za aktywa zaliczone do kategorii określonej w pkt 1,
- 3) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności - instrumenty finansowe nabyte w imieniu i na rachunek własny domu maklerskiego o określonych lub możliwych do określenia płatnościach lub ustalonym terminie zapadalności, z wyjątkiem pożyczek udzielonych i należności,
- 4) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży - instrumenty finansowe nabyte w imieniu i na rachunek własny domu maklerskiego niespełniające warunku zaliczenia do kategorii wymienionych w pkt 1-3.

2. Dom lub biuro maklerskie opisują w dokumentacji, o której mowa w art. 10 ustawy, przyjęte przez nie zasady uznawania, metody wyceny, zakres ujawniania i sposób prezentacji instrumentów finansowych.

§ 9. W momencie początkowego ujęcia składników instrumentów finansowych lub zobowiązań finansowych dom maklerski wycenia je w wysokości kosztu (ceny nabycia), czyli według wartości godziwej uiszczonej lub otrzymanej zapłaty. Koszty transakcji są włączane do wyceny wartości początkowej instrumentów finansowych i zobowiązań finansowych. Jeśli koszty transakcji są nieistotne, to można ich nie uwzględniać w wartości początkowej instrumentów finansowych i zobowiązań finansowych.

§ 10. 1. Wartość poszczególnych składników aktywów i pasywów, przychodów i związanych z nimi kosztów, jak też zysków i strat nadzwyczajnych ustala się oddzielnie. Nie

można kompensować ze sobą wartości różnych co do rodzaju aktywów i pasywów, przychodów i kosztów związanych z nimi oraz zysków i strat nadzwyczajnych, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Instrument finansowy może być skompensowany z zobowiązaniem finansowym oraz wykazywany w bilansie w kwocie netto, jeśli dom:

- 1) posiada tytuł prawny do dokonania kompensaty,
- 2) zamierza rozliczyć transakcję w kwocie netto albo zrealizować prawo wynikające z instrumentu finansowego i jednocześnie uregulować zobowiązanie.

§ 11. Obowiązek przeprowadzenia inwentaryzacji, o której mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 ustawy, uważa się za spełniony, jeżeli saldo należności i zobowiązań w stosunku do domów maklerskich, banków w ramach, których prowadzona jest działalność maklerska i towarowych domów maklerskich z tytułu nierozliczonych transakcji zawartych na rynku regulowanym i zabezpieczonych funduszem rozliczeniowym, ustalone przez dom maklerski, biuro maklerskie według stanu na dzień bilansowy, zostanie potwierdzone przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych na pisemne żądanie domu maklerskiego lub biura maklerskiego.

Rozdział 3

Wycena aktywów i pasywów

§ 12. Wyceny aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych nabytych w imieniu i na rachunek własny domu maklerskiego dokonuje się na dzień bilansowy, zgodnie z ustawą oraz w ten sposób, że:

- 1) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wycenia się według wartości rynkowej, a aktywa finansowe, dla których nie istnieje aktywny rynek - według określonej w inny sposób wartości godziwej; różnicę wartości rynkowej lub wartości godziwej zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu,
- 2) aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wycenia się według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej,
- 3) pożyczki udzielone oraz należności, które nie zostały zaliczone do kategorii aktywa i zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, wycenia się według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej,
- 4) aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny,
- 5) akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych wycenia się według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości, lub według wartości godziwej, natomiast akcje i udziały, dla których nie istnieje aktywny rynek i których wartości godziwej nie można ustalić w wiarygodny sposób, a także powiązane z nimi instrumenty pochodne, które muszą być rozliczone przez dostawę tych akcji i udziałów, wycenia się według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości,
- 6) aktywa finansowe, których wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, wycenia się według zamortyzowanego kosztu,
- 7) zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się według wartości godziwej, z zastrzeżeniem, że zobowiązania finansowe będące instrumentami pochodnymi powiązanymi z akcjami i udziałami, dla których nie istnieje aktywny rynek i których wartości godziwej nie można ustalić w wiarygodny sposób, a które muszą być rozliczone przez dostawę tych akcji i udziałów,

należy wycenić według ceny nabycia, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości. Skutki zmiany wartości godziwej zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu odnosi się odpowiednio do przychodów lub kosztów z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu,

- 8) zobowiązania finansowe nieprzeznaczone do obrotu i niebędące instrumentami pochodnymi wycenia się w wysokości zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

§ 13. Przy wycenie rozchodu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu lub dostępnych do sprzedaży, nabytych w imieniu i na rachunek własny domu maklerskiego po różnych cenach i charakteryzujących się jednakowymi lub podobnymi cechami, stosuje się metody, o których mowa w art. 34 ust. 4 pkt 1-3 ustawy.

§ 14. W sprawach dotyczących instrumentów finansowych, które nie zostały uregulowane w ustawie oraz w niniejszym rozporządzeniu, stosuje się przepisy określające szczegółowe zasady uznawania, metody wyceny, zakres ujawniania i sposób prezentacji instrumentów finansowych.

§ 15. Dla ustalenia ceny sprzedaży netto instrumentów finansowych nabytych we własnym imieniu i na rachunek własny domu maklerskiego stosuje się zasady ustalania ceny bieżącej instrumentów finansowych klientów określone w § 16, 17 i 20.

§ 16. 1. Wyceny instrumentów finansowych, z wyłączeniem kontraktów terminowych, zapisanych na rachunkach papierów wartościowych klientów prowadzonych przez dom maklerski lub biuro maklerskie, znajdujących się we wtórnym obrocie instrumentami finansowymi, dokonuje się na każdy dzień roboczy według cen bieżących, z zastrzeżeniem ust. 9.

2. Przez cenę bieżącą rozumie się:

- 1) w przypadku papierów wartościowych notowanych na rynku regulowanym, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4:
  - a) w systemie notowań ciągłych, na których wyznaczany i ogłaszany jest kurs zamknięcia - ostatni kurs zamknięcia w systemie notowań ciągłych,
  - b) w systemie notowań ciągłych bez odrębnego wyznaczania kursu zamknięcia – ostatni dostępny kurs z ostatniego dnia, w którym zawarto transakcję,
  - c) w systemie notowań jednolitych - ostatni kurs ustalony w systemie kursu jednolitego,
  - d) w systemie notowań polegającym na jednoczesnym wystawieniu ceny kupna i ceny sprzedaży tego samego papieru wartościowego - ostatnią najniższą cenę z ofert kupna,
- 2) w przypadku instrumentów finansowych notowanych w systemie kojarzenia ofert - cenę, po jakiej została zawarta ostatnia transakcja,
- 3) w przypadku zdematerializowanych papierów wartościowych, dla których nie jest możliwe zastosowanie metod wyceny, o których mowa w pkt 1 - według ostatniej, najniższej ceny:
  - a) zaproponowanej w wyniku ogłoszenia wezwania albo
  - b) po jakiej zawarto transakcję pakietową,
- 4) w przypadku papierów wartościowych notowanych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których, ze względu na reguły przyjęte na danym rynku, za najbardziej reprezentatywny kurs uznaje się inny niż podany w pkt 1 lit. a)-d), szczegółowe metody i kryteria wyceny określa dom lub biuro maklerskie.

3. Przez cenę bieżącą dłużnych papierów wartościowych z naliczanymi odsetkami rozumie się wyrażoną wartościowo cenę ustaloną w stosunku procentowym do wartości nominalnej, powiększoną o naliczone odsetki.

4. Dłużne papiery wartościowe nabywane z dyskontem lub premią wycenia się z zastosowaniem odpowiednio odpisów dyskonta lub amortyzacji premii.

5. Przez cenę bieżącą jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych rozumie się ostatnią ogłoszoną przez fundusz inwestycyjny wartość aktywów netto na jednostkę uczestnictwa.

6. Towary giełdowe wycenia się według zasad określonych w ust. 2 pkt 1.

7. Jeżeli ostatnia cena bieżąca na danym rynku lub w danym systemie notowań nie jest dostępna lub jest dostępna, ale ze względu na termin zawarcia ostatniej transakcji nie odzwierciedla wartości rynkowej instrumentu finansowego w dniu wyceny, wyceniając ten instrument finansowy, należy uwzględnić ceny w zgłoszonych najlepszych ofertach kupna i sprzedaży, z tym że uwzględnianie wyłącznie ceny w ofertach sprzedaży jest niedopuszczalne. Jeżeli oferty, o których mowa w zdaniu poprzednim, zostały zgłoszone po raz ostatni w takim terminie, że wycena instrumentów finansowych w oparciu o te oferty nie odzwierciedlałaby wartości rynkowej instrumentu finansowego, uznaje się, że nie jest możliwe ustalenie ceny bieżącej dla tych instrumentów finansowych według zasad, o których mowa w ust. 2.

8. Jeżeli dla danych instrumentów finansowych nie można określić ceny według zasad określonych w ust. 2, ale cenę taką można określić dla instrumentów finansowych tożsamyh w prawach z instrumentów finansowych należącymi do klientów, to dla potrzeb wyceny instrumenty finansowe należące do klientów traktuje się tak, jakby były instrumentami finansowymi spełniającymi te warunki.

9. W przypadku gdy nie jest możliwa wycena aktywów klientów według metod, o których mowa w ust. 1-8, aktywa te wycenia się według wartości godziwej, pozwalającej na rzetelne odzwierciedlenie wartości tych aktywów.

§ 17. Za podstawę wyceny instrumentów finansowych klientów przyjmuje się, gdy instrumentów finansowych jest przedmiotem obrotu:

- 1) na kilku rynkach giełdowych - kurs ustalony na tej giełdzie, na której wolumen obrotów był największy,
- 2) w więcej niż jednym systemie notowań na jednej giełdzie - kurs ustalony w tym systemie notowań, w którym wolumen obrotów był największy,
- 3) na rynku giełdowym i jednocześnie na rynku pozagiełdowym - kurs ustalony na tym z rynków, na którym wolumen obrotów był największy,
- 4) na więcej niż jednym rynku pozagiełdowym - cenę bieżącą ustaloną na tym z rynków, którego wolumen obrotów był największy,
- 5) w więcej niż jednym systemie notowań na jednym rynku pozagiełdowym - cenę bieżącą ustaloną w tym systemie notowań, w którym wolumen obrotów był największy.

§ 18. 1. Zdematerializowane papiery wartościowe nienotowane na rynku regulowanym oraz na alternatywnym systemie obrotu, należące do klientów, zapisane na rachunkach papierów wartościowych prowadzonych przez dom maklerski lub biuro maklerskie, wycenia się według wartości nominalnej.

2. Papiery wartościowe inne niż zdematerializowane, przechowywane przez dom maklerski lub biuro maklerskie w formie dokumentu, wycenia się według wartości nominalnej.

§ 19. Aktywa i pasywa bilansowe oraz zobowiązania pozabilansowe wyrażone w walutach obcych wykazuje się w złotych po przeliczeniu według kursu średniego danej waluty ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski na dzień bilansowy.

§ 20. 1. Papiery wartościowe wyrażone w walutach obcych wycenia się w walucie kraju notowania lub - w przypadku nienotowanych papierów wartościowych - w walucie, w której papier wartościowy jest nominowany, i wykazuje się w walucie polskiej po przeliczeniu według średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na dzień wyceny.

2. Jeżeli instrumenty finansowe wyrażone w walutach obcych są notowane lub nominowane w walutach, dla których Narodowy Bank Polski nie ustala kursu, to ich wartość należy określić w relacji do wskazanej przez dom lub biuro maklerskie waluty, dla której jest ustalany średni kurs przez Narodowy Bank Polski.

Rozdział 4

Sprawozdania finansowe

§ 21. 1. Sprawozdanie finansowe domu maklerskiego obejmuje:

- 1) bilans,
- 2) rachunek zysków i strat,
- 3) zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym,
- 4) rachunek przepływów pieniężnych,
- 5) informację dodatkową składającą się z wprowadzenia do sprawozdania finansowego oraz dodatkowych informacji i objaśnień.

2. Sprawozdanie finansowe domu maklerskiego zawiera co najmniej informacje określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

3. Sprawozdanie finansowe banku, w ramach którego prowadzona jest działalność maklerska zawiera co najmniej informacje określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 22. 1. Dom maklerski będący jednostką dominującą w grupie kapitałowej bądź jednostką dominującą stosującą wycenę metodą praw własności, o której mowa w art. 63 ust. 1 ustawy, lub znaczącym inwestorem stosującym metodę praw własności, o której mowa w art. 63 ust. 1 ustawy, sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe domu maklerskiego, obejmujące:

- 1) skonsolidowany bilans domu maklerskiego,
- 2) skonsolidowany rachunek zysków i strat domu maklerskiego,
- 3) skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych domu maklerskiego,
- 4) zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale (funduszu) własnym domu maklerskiego,
- 5) informację dodatkową składającą się z wprowadzenia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz dodatkowych informacji i objaśnień.

2. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe domu maklerskiego sporządza się zgodnie z zasadami, o których mowa w przepisach określających szczegółowe zasady sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń sprawozdania finansowego jednostek powiązanych.

3. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe domu maklerskiego zawiera co najmniej informacje określone w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 23. 1. Do rocznego sprawozdania finansowego domu lub biura maklerskiego dołącza się sprawozdanie z działalności, które powinno obejmować istotne informacje o stanie majątkowym i sytuacji finansowej, w tym ocenę uzyskiwanych efektów oraz wskazanie czynników ryzyka i opis zagrożeń, a w szczególności informacje o:

- 1) zdarzeniach istotnie wpływających na działalność domu lub biura maklerskiego, jakie nastąpiły w roku obrotowym, a także po jego zakończeniu, do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego,
- 2) przewidywanym rozwoju domu lub biura maklerskiego,
- 3) aktualnej i przewidywanej sytuacji finansowej.

2. Do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego domu maklerskiego dołącza się sprawozdanie z działalności jednostek powiązanych, sporządzone według zasad określonych w ust. 1.

Rozdział 5

Przepisy końcowe

§ 24. Rozporządzenie ma zastosowanie po raz pierwszy do sprawozdań finansowych sporządzonych za rok obrotowy rozpoczynający się w 2008 r.

§ 25. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008 r.

MINISTER FINANSÓW

Załączniki do projektu rozporządzenia
Ministra Finansów w sprawie szczególnych
zasad rachunkowości domów maklerskich
i jednostek organizacyjnych banków, w ramach
których prowadzona jest działalność maklerska

ZAŁĄCZNIK Nr 1

SPRAWOZDANIE FINANSOWE DOMU MAKLERSKIEGO

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego domu maklerskiego obejmuje w szczególności:

- 1) nazwę (firmę) i siedzibę, wskazanie zakresu działalności domu maklerskiego wynikającego z udzielonych zezwoleń Komisji Nadzoru Finansowego oraz wskazanie właściwego sądu prowadzącego rejestr,
- 2) wskazanie czasu trwania działalności domu maklerskiego, jeżeli jest ograniczony,
- 3) wskazanie okresu objętego sprawozdaniem finansowym,
- 4) wskazanie, że sprawozdanie finansowe zawiera dane łączne, jeżeli w skład domu maklerskiego wchodzi wewnętrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielne sprawozdania finansowe,
- 5) wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez dom maklerski w dającej się przewidzieć przyszłości oraz czy nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania przez niego działalności,
- 6) w przypadku sprawozdania finansowego sporządzonego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie, wskazanie, że jest to sprawozdanie finansowe sporządzone po połączeniu spółek, oraz wskazanie zastosowanej metody rozliczenia połączenia (nabycia, łączenia udziałów),
- 7) omówienie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i pasywów (także amortyzacji), pomiaru wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie, w jakim obowiązujące przepisy pozostawiają prawo wyboru bądź nie regulują danego zagadnienia.

Bilans domu maklerskiego

Aktywa

I. Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne

1. W kasie
2. Na rachunkach bankowych
3. Inne środki pieniężne
4. Inne aktywa pieniężne

II. Należności krótkoterminowe

1. Od klientów
2. Od jednostek powiązanych
3. Od biur maklerskich, innych domów maklerskich i towarowych domów maklerskich

- a) z tytułu zawartych transakcji
- b) pozostałe
- 4. Od podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe
- 5. Od Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych
- 6. Od towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych
- 7. Od emitentów papierów wartościowych lub wprowadzających
- 8. Od izby gospodarczej
- 9. Z tytułu podatków, dotacji i ubezpieczeń społecznych
- 10. Dochodzone na drodze sądowej, nieobjęte odpisami aktualizującymi należności
- 11. Wynikające z zawartych ramowych umów pożyczki i sprzedaży krótkiej z tytułu pożyczonych papierów wartościowych
- 12. Pozostałe
- III. Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu
  - 1. Akcje
  - 2. Dłużne papiery wartościowe
  - 3. Certyfikaty inwestycyjne
  - 4. Warranty
  - 5. Pozostałe papiery wartościowe
  - 6. Instrumenty pochodne
  - 7. Towary giełdowe
  - 8. Pozostałe
- IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe
- V. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności
  - 1. Dłużne papiery wartościowe
  - 2. Pozostałe papiery wartościowe
  - 3. Towary giełdowe
  - 4. Pozostałe
- VI. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży
  - 1. Akcje i udziały
    - a) jednostki dominującej
    - b) znaczącego inwestora
    - c) jednostek podporządkowanych
    - d) pozostałe
  - 2. Dłużne papiery wartościowe
  - 3. Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych
  - 4. Certyfikaty inwestycyjne
  - 5. Pozostałe papiery wartościowe
  - 6. Towary giełdowe
  - 7. Pozostałe
- VII. Należności długoterminowe
- VIII. Udzielone pożyczki długoterminowe
  - 1. Jednostce dominującej
  - 2. Znaczącemu inwestorowi
  - 3. Jednostkom podporządkowanym
  - 4. Pozostałe

- IX. Wartości niematerialne i prawne
  - 1. Wartość firmy
  - 2. Nabyte koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym:
    - oprogramowanie komputerowe
  - 3. Inne wartości niematerialne i prawne
  - 4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne

- X. Rzeczowe aktywa trwałe
  - 1. Środki trwałe, w tym:
    - a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego)
    - b) budynki i lokale
    - c) zespoły komputerowe
    - d) pozostałe środki trwałe
  - 2. Środki trwałe w budowie
  - 3. Zaliczki na środki trwałe w budowie
- XI. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe
  - 1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
  - 2. Pozostałe rozliczenia międzyokresowe

Aktywa razem

Pasywa

- I. Zobowiązania krótkoterminowe
  - 1. Wobec klientów
  - 2. Wobec jednostek powiązanych
  - 3. Wobec biur maklerskich, innych domów maklerskich i towarowych domów maklerskich
    - a) z tytułu zawartych transakcji
    - b) pozostałe
  - 4. Wobec podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe
  - 5. Wobec Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych
  - 6. Wobec izby gospodarczej
  - 7. Wobec emitentów papierów wartościowych lub wprowadzających
  - 8. Kredyty i pożyczki
    - a) od jednostek powiązanych
    - b) pozostałe
  - 9. Dłużne papiery wartościowe
  - 10. Wekslowe
  - 11. Z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych
  - 12. Z tytułu wynagrodzeń
  - 13. Wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych
  - 14. Wynikające z zawartych ramowych umów pożyczki i sprzedaży krótkiej z tytułu pożyczonych papierów wartościowych
  - 15. Fundusze specjalne
  - 16. Pozostałe
- II. Zobowiązania długoterminowe
  - 1. Kredyty bankowe

- a) od jednostek powiązanych
    - b) pozostałe
  - 2. Pożyczki
    - a) od jednostek powiązanych
    - b) pozostałe
  - 3. Dłużne papiery wartościowe
  - 4. Z tytułu innych instrumentów finansowych
  - 5. Z tytułu umów leasingu finansowego
    - a) od jednostek powiązanych
    - b) pozostałe
  - 6. Pozostałe
  - III. Rozliczenia międzyokresowe
    - 1. Ujemna wartość firmy
    - 2. Inne rozliczenia międzyokresowe
      - a) długoterminowe
      - b) krótkoterminowe
  - IV. Rezerwy na zobowiązania
    - 1. Z tytułu odroczonego podatku dochodowego
    - 2. Na świadczenia emerytalne i podobne
      - a) długoterminowa
      - b) krótkoterminowa
    - 3. Pozostałe
      - a) długoterminowe
      - b) krótkoterminowe
  - V. Zobowiązania podporządkowane
  - VI. Kapitał własny
    - 1. Kapitał zakładowy
    - 2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy (wielkość ujemna)
    - 3. Akcje własne (wielkość ujemna)
    - 4. Kapitał zapasowy
      - a) ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej
      - b) utworzony ustawowo
      - c) utworzony zgodnie ze statutem
      - d) z dopłat akcjonariuszy
      - e) inny
    - 5. Kapitał z aktualizacji wyceny
    - 6. Pozostałe kapitały rezerwowe
    - 7. Zysk (strata) z lat ubiegłych
      - a) zysk z lat ubiegłych (wartość dodatnia)
      - b) strata z lat ubiegłych (wartość ujemna)
    - 8. Zysk (strata) netto
    - 9. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)
- Pasywa razem

Pozycje pozabilansowe

- I. Papiery wartościowe klientów
- II. Zobowiązania warunkowe, w tym:

1. Gwarancje
2. Kaucje, poręczenia
- III. Majątek obcy w użytkowaniu
- IV. Kontrakty terminowe nabyte lub wystawione w imieniu i na rachunek domu maklerskiego

Rachunek zysków i strat domu maklerskiego

- I. Przychody z działalności maklerskiej, w tym
  - od jednostek powiązanych
  - 1. Prowizje
    - a) od operacji instrumentami finansowymi we własnym imieniu, lecz na rachunek dającego zlecenie
    - b) z tytułu oferowania instrumentów finansowych
    - c) z tytułu przyjmowania zleceń kupna i umarzania jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych
    - d) pozostałe
  - 2. Inne przychody
    - a) z tytułu prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych klientów
    - b) z tytułu oferowania instrumentów finansowych
    - c) z tytułu prowadzenia rejestrów nabywców papierów wartościowych
    - d) z tytułu zarządzania cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie
    - e) z tytułu zawodowego doradztwa w zakresie obrotu papierami wartościowymi
    - f) z tytułu reprezentowania biur i domów maklerskich na regulowanych rynkach papierów wartościowych i na giełdach towarowych
    - g) pozostałe
- II. Koszty działalności maklerskiej
  1. Koszty z tytułu afiliacji
  2. Opłaty na rzecz regulowanych rynków papierów wartościowych, giełd towarowych oraz na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych
  3. Opłaty na rzecz izby gospodarczej
  4. Wynagrodzenia
  5. Ubezpieczenia społeczne
  6. Świadczenia na rzecz pracowników
  7. Zużycie materiałów i energii
  8. Koszty utrzymania i wynajmu budynków
  9. Pozostałe koszty rzeczowe
  10. Amortyzacja
  11. Podatki i inne opłaty o charakterze publicznoprawnym
  12. Prowizje i inne opłaty
  13. Pozostałe
- III. Zysk (strata) z działalności maklerskiej (I-II)
- IV. Przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu
  1. Dywidendy i inne udziały w zyskach, w tym
    - od jednostek powiązanych
  2. Odsetki, w tym

- od jednostek powiązanych
- 3. Korekty aktualizujące wartość
- 4. Zysk ze sprzedaży/umorzenia
- 5. Pozostałe
- V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu
  - 1. Korekty aktualizujące wartość
  - 2. Strata ze sprzedaży/umorzenia
  - 3. Pozostałe
- VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV-V)
- VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności
  - 1. Odsetki, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - 2. Korekty aktualizujące wartość
  - 3. Odpis dyskonta od dłużnych papierów wartościowych
  - 4. Zysk ze sprzedaży/umorzenia
  - 5. Pozostałe
- VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności
  - 1. Korekty aktualizujące wartość
  - 2. Amortyzacja premii od dłużnych papierów wartościowych
  - 3. Strata ze sprzedaży/umorzenia
  - 4. Pozostałe
- IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności (VII-VIII)
- X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży
  - 1. Dywidendy i inne udziały w zyskach, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - 2. Odsetki, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - 3. Korekty aktualizujące wartość
  - 4. Zysk ze sprzedaży/umorzenia
  - 5. Odpis dyskonta od dłużnych papierów wartościowych
  - 6. Pozostałe
- XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży
  - 1. Korekty aktualizujące wartość
  - 2. Strata ze sprzedaży/umorzenia
  - 3. Amortyzacja premii od dłużnych papierów wartościowych
  - 4. Pozostałe
- XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X-XI)
- XIII. Pozostałe przychody operacyjne
  - 1. Zysk ze sprzedaży rzeczowych składników aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych
  - 2. Dotacje
  - 3. Pozostałe
- XIV. Pozostałe koszty operacyjne
  - 1. Strata ze sprzedaży rzeczowych składników aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych

2. Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych składników aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych
3. Pozostałe
- XV. Różnica wartości rezerw i odpisów aktualizujących należności
  1. Rozwiązanie rezerw
  2. Utworzenie rezerw
  3. Zmniejszenie odpisów aktualizujących należności
  4. Utworzenie odpisów aktualizujących należności
- XVI. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (III+VI+IX+XII+XIII-XIV+XV)
- XVII. Przychody finansowe
  1. Odsetki od udzielonych pożyczek, w tym
    - od jednostek powiązanych
  2. Odsetki od lokat i depozytów
    - od jednostek powiązanych
  3. Pozostałe odsetki
  4. Dodatnie różnice kursowe
    - a) zrealizowane
    - b) niezrealizowane
  5. Pozostałe
- XVIII. Koszty finansowe
  1. Odsetki od kredytów i pożyczek, w tym:
    - dla jednostek powiązanych
  2. Pozostałe odsetki
  3. Ujemne różnice kursowe
    - a) zrealizowane
    - b) niezrealizowane
  4. Pozostałe
- XIX. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (XVI+XVII-XVIII)
- XX. Zyski nadzwyczajne
  1. Losowe
  2. Pozostałe
- XXI. Straty nadzwyczajne
  1. Losowe
  2. Pozostałe
- XXII. Zysk (strata) brutto (XIX+XX-XXI)
- XXIII. Podatek dochodowy
- XXIV. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)
- XXV. Zysk (strata) netto (XXII-XXIII-XXIV)

Zestawienie zmian w kapitale własnym domu maklerskiego

- I. Kapitał własny na początek okresu (BO)
  - korekty błędów podstawowych
  - I.a. Kapitał własny na początek okresu (BO), po korektach
    1. Kapitał zakładowy na początek okresu
      - 1.1. Zmiany kapitału zakładowego
        - a) zwiększenie (z tytułu)

- emisji akcji
- ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
  - umorzenia akcji
  - ...
- 1.2. Kapitał zakładowy na koniec okresu
- 2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy na początek okresu
- 2.1. Zmiana należnych wpłat na kapitał zakładowy
  - a) zwiększenie (z tytułu)
    - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
    - ...
- 2.2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy na koniec okresu
- 3. Akcje własne na początek okresu
  - a) zwiększenia
  - b) zmniejszenia
- 3.1. Akcje własne na koniec okresu
- 4. Kapitał zapasowy na początek okresu
- 4.1. Zmiany kapitału zapasowego
  - a) zwiększenie (z tytułu)
    - emisji akcji powyżej wartości nominalnej
    - podziału zysku (ustawowo)
    - podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)
    - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
    - pokrycia straty
    - ...
- 4.2. Kapitał zapasowy na koniec okresu
- 5. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu
- 5.1. Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny
  - a) zwiększenie (z tytułu)
    - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
    - sprzedaży i likwidacji środków trwałych
    - ...
- 5.2. Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu
- 6. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu
- 6.1. Zmiany pozostałych kapitałów rezerwowych
  - a) zwiększenie (z tytułu)
    - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
    - ...
- 6.2. Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu
- 7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu
- 7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu
  - korekty błędów podstawowych
- 7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach

- a) zwiększenie (z tytułu)
  - podziału zysku
  - ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
  - ...
- 7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu
- 7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu
  - korekty błędów podstawowych
- 7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach
  - a) zwiększenie (z tytułu)
    - przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia
    - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
    - ...
- 7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu
- 7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu
- 8. Wynik netto
  - a) zysk netto
  - b) strata netto
  - c) odpisy z zysku
- II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)
- III. Kapitał własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)

Rachunek przepływów pieniężnych domu maklerskiego

- A. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)
  - I. Zysk (strata) netto
  - II. Korekty razem
    - 1. Amortyzacja
    - 2. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych
    - 3. Odsetki, dywidendy
    - 4. Zysk (strata) z tytułu działalności inwestycyjnej
    - 5. Zmiana stanu rezerw i odpisów aktualizujących należności
    - 6. Zmiana stanu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu
    - 7. Zmiana stanu należności
    - 8. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych (z wyjątkiem pożyczek i kredytów), w tym funduszy specjalnych
    - 9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych
    - 10. Pozostałe korekty
- B. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)
  - I. Wpływy z tytułu działalności inwestycyjnej
    - 1. Zbycie instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu zapadalności jednostki dominującej
    - 2. Zbycie instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu zapadalności znaczącego inwestora

3. Zbycie instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu zapadalności jednostek podporządkowanych
  4. Zbycie pozostałych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu zapadalności
  5. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych
  6. Zbycie składników rzeczowych aktywów trwałych
  7. Otrzymane dywidendy
  8. Otrzymane odsetki
  9. Spłata udzielonych pożyczek długoterminowych
  10. Pozostałe wpływy
- II. Wydatki z tytułu działalności inwestycyjnej
1. Nabycie instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu zapadalności jednostki dominującej
  2. Nabycie instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu zapadalności znaczącego inwestora
  3. Nabycie instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu zapadalności jednostek podporządkowanych
  4. Nabycie pozostałych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu zapadalności
  5. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych
  6. Nabycie składników rzeczowych aktywów trwałych
  7. Udzielone pożyczki długoterminowe
  8. Pozostałe wydatki
- C. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)
- I. Wpływy z działalności finansowej
1. Zaciągnięcie długoterminowych kredytów i pożyczek
  2. Emisja długoterminowych dłużnych papierów wartościowych
  3. Zaciągnięcie krótkoterminowych kredytów i pożyczek
  4. Emisja krótkoterminowych dłużnych papierów wartościowych
  5. Zaciągnięcie zobowiązań podporządkowanych
  6. Wpływy z emisji akcji własnych
  7. Dopłaty do kapitału
  8. Pozostałe wpływy
- II. Wydatki z tytułu działalności finansowej
1. Spłata długoterminowych kredytów i pożyczek
  2. Wykup długoterminowych dłużnych papierów wartościowych
  3. Spłata krótkoterminowych kredytów i pożyczek
  4. Wykup krótkoterminowych dłużnych papierów wartościowych
  5. Spłata zobowiązań podporządkowanych
  6. Wydatki z tytułu emisji akcji własnych
  7. Nabycie akcji własnych
  8. Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli
  9. Wypłaty z zysku dla osób zarządzających i nadzorujących
  10. Wydatki na cele społecznie użyteczne
  11. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego
  12. Zapłacone odsetki

13. Pozostałe wydatki

- D. Przepływy pieniężne netto razem (A+/-B+/-C)
- E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:
  - zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych od walut obcych
- F. Środki pieniężne na początek okresu
- G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym:
  - o ograniczonej możliwości dysponowania

Dodatkowe informacje i objaśnienia sprawozdania finansowego domu maklerskiego

Dodatkowe informacje i objaśnienia obejmują w szczególności:

1. Przedstawienie:

- 1) dokonanych od początku roku obrotowego zmian zasad (polityki) rachunkowości i metod wyceny, wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia, jeżeli wywierają one istotny wpływ na sprawozdanie finansowe, ze wskazaniem spowodowanej tymi zmianami różnicy w wyniku finansowym,
- 2) dokonanych w stosunku do poprzedniego sprawozdania finansowego zmian sposobu sporządzania sprawozdania finansowego wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia i skutkami w zakresie przedstawiania sytuacji majątkowej i finansowej oraz rentowności, a także zmian w wyniku finansowym,
- 3) danych liczbowych zapewniających porównywalność sprawozdania finansowego za okres poprzedzający ze sprawozdaniem za bieżący okres,
- 4) informacji o znaczących zdarzeniach, które wystąpiły po dniu bilansowym i nie zostały uwzględnione w sprawozdaniu finansowym,
- 5) informacji o znaczących zdarzeniach dotyczących lat ubiegłych, które zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym za dany okres.

2. Dane uzupełniające o aktywach i pasywach:

- 1) w odniesieniu do pozycji "środki pieniężne" informacje o wielkości:
  - a) środków pieniężnych klientów na rachunkach bankowych i w kasie,
  - b) środków pieniężnych klientów ulokowanych w dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez Skarb Państwa,
  - c) pozostałych środków pieniężnych klientów,
  - d) środków pieniężnych własnych domu maklerskiego,
  - e) środków pieniężnych klientów zdeponowanych na rachunkach pieniężnych w domu maklerskim oraz wpłaconych na poczet nabycia papierów wartościowych w pierwszej ofercie publicznej lub publicznym obrocie pierwotnym,
  - f) środków pieniężnych przekazanych z funduszu rozliczeniowego,
- 2) w odniesieniu do pozycji "należności krótko- i długoterminowe" podanie wartości:
  - "Należności netto - razem"
  - "Odpisy aktualizujące należności"
  - "Należności brutto - razem"oraz wartości o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:
  - a) do 1 roku,

- b) powyżej 1 roku,
- c) należności przeterminowane,
- 3) w odniesieniu do pozycji "należności od klientów" informacje o wielkości:
  - a) należności z tytułu odroczonego terminu zapłaty,
  - b) należności przeterminowanych i roszczeń spornych nieobjętych odpisami aktualizującymi należności,
- 4) podział pozycji "należności od jednostek powiązanych" na:
  - a) należności od jednostki dominującej,
  - b) należności od znaczącego inwestora,
  - c) należności od jednostek podporządkowanych,
- 5) podział pozycji "należności od biur maklerskich, innych domów maklerskich i towarowych domów maklerskich" na:
  - a) należności z tytułu zawartych transakcji giełdowych (w podziale na należności z tytułu rozliczenia transakcji na poszczególnych giełdach),
  - b) należności z tytułu zawartych transakcji na nieurzędowym rynku pozagiełdowym,
  - c) należności z tytułu reprezentacji innych domów i biur maklerskich na regulowanych rynkach papierów wartościowych,
  - d) należności z tytułu afiliacji,
  - e) należności z tytułu pożyczek automatycznych realizowanych za pośrednictwem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych,
  - f) pozostałe,
- 6) podział pozycji "należności od Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych" na:
  - a) należności z funduszu rozliczeniowego,
  - b) należności z funduszu rekompensat,
  - c) pozostałe,
- 7) "należności od podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe" w podziale na należności od poszczególnych giełd i spółek prowadzących rynek pozagiełdowy,
- 8) "należności od towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych" w podziale na należności od poszczególnych towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych,
- 9) dane o stanie odpisów aktualizujących należności według celu ich utworzenia na początek okresu sprawozdawczego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec okresu sprawozdawczego,
- 10) informacje o akcjach i udziałach zaliczonych do kategorii aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, uwzględniające:
  - a) nazwy jednostek, ich siedziby i przedmiot ich działalności,
  - b) wartość bilansową akcji (udziałów), procent posiadanego kapitału jednostki i udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu,
  - c) w przypadku udziałów w jednostkach powiązanych - dodatkowo charakter powiązania, stosowane metody konsolidacji, wartość kapitału własnego jednostki, jej wynik finansowy za rok obrotowy, nieopłaconą przez dom maklerski wartość akcji (udziałów) w kapitale podstawowym jednostki, wartość otrzymanych lub należnych dywidend (udziałów w zyskach) za rok obrotowy,
- 11) dane dotyczące rzeczowych aktywów trwałych, z podziałem na:
  - a) majątek własny,

- b) majątek używany na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, amortyzowany,
  - c) wartość nieamortyzowanych lub nieumarzanych przez dom maklerski środków trwałych, używanych na podstawie umów najmu, dzierżawy i innych (np. z tytułu umów leasingu), w tym:
    - wartość gruntów użytkowanych wieczysto,
- 12) szczegółowy zakres zmian wartości ujętych w bilansie grup rodzajowych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz instrumentów finansowych zaliczonych do kategorii aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności lub aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, zawierający stan tych aktywów na początek okresu sprawozdawczego, zwiększenia i zmniejszenia z tytułu: aktualizacji wartości, nabycia, przemieszczeń wewnętrznych oraz stan na koniec okresu sprawozdawczego, a dla majątku amortyzowanego - podobne przedstawienie stanów i tytułów zmian dotychczasowej amortyzacji (umorzenia),
  - 13) wykaz istotnych pozycji czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych,
  - 14) podział zobowiązań według pozycji bilansu o pozostałym na dzień bilansowy, przewidywanym umową, okresie spłaty:
    - a) do 1 roku,
    - b) dla których termin wymagalności upłynął,
Zobowiązania krótkoterminowe razem,
  - 15) podział pozycji "zobowiązania wobec jednostek powiązanych" na:
    - a) zobowiązania wobec jednostki dominującej,
    - b) zobowiązania wobec znaczącego inwestora,
    - c) zobowiązania wobec jednostek podporządkowanych,
  - 16) podział pozycji "zobowiązania wobec biur maklerskich, innych domów maklerskich i towarowych domów maklerskich" na:
    - a) zobowiązania z tytułu zawartych transakcji giełdowych (należy je wykazać w podziale na zobowiązania z tytułu rozliczenia transakcji na poszczególnych giełdach),
    - b) zobowiązania z tytułu zawartych transakcji na nieurzędowym rynku pozagiełdowym,
    - c) zobowiązania z tytułu reprezentacji innych domów maklerskich na regulowanych rynkach papierów wartościowych,
    - d) zobowiązania z tytułu afiliacji,
    - e) zobowiązania z tytułu pożyczek automatycznych realizowanych za pośrednictwem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych,
    - f) pozostałe,
  - 17) podział pozycji "zobowiązania wobec Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych" na:
    - a) zobowiązania z tytułu dopłat do funduszu rozliczeniowego,
    - b) pozostałe,
  - 18) "zobowiązania wobec podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełd towarowych" w podziale na zobowiązania wobec poszczególnych giełd i spółek prowadzących rynki pozagiełdowe,
  - 19) kredyty i pożyczki od jednostek powiązanych, zaliczone zarówno do zobowiązań krótko-, jak i długoterminowych, w podziale na kredyty i pożyczki od:
    - a) jednostki dominującej,
    - b) znaczącego inwestora,
    - c) jednostek podporządkowanych,

- 20) "zobowiązania wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych" w podziale na zobowiązania wobec poszczególnych towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych,
  - 21) dane o zobowiązaniach wobec budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego z tytułu uzyskania prawa własności budynków i budowli,
  - 22) podział zobowiązań długoterminowych według pozycji bilansu o pozostałym od dnia bilansowego, przewidywanym okresie spłaty:
    - a) do 1 roku,
    - b) powyżej 1 roku do 3 lat,
    - c) powyżej 3 lat do 5 lat,
    - d) powyżej 5 lat,
  - 23) dane o ujętym w bilansie stanie rezerw według celu ich utworzenia na początek okresu sprawozdawczego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec okresu sprawozdawczego,
  - 24) dane o strukturze własności kapitału zakładowego oraz liczbie i wartości nominalnej akcji, z określeniem ich ewentualnych uprzywilejowań,
  - 25) propozycje podziału zysku lub pokrycia straty za rok obrotowy,
  - 26) wykaz grup zobowiązań zabezpieczonych na majątku domu maklerskiego (ze wskazaniem ich rodzaju),
  - 27) zobowiązania warunkowe, w tym również udzielone gwarancje i poręczenia, także umowy o subemisję, zobowiązania wekslowe ze wskazaniem udzielonych na rzecz:
    - a) jednostki dominującej,
    - b) znaczącego inwestora,
    - c) jednostek podporządkowanych,
  - 28) dane o wysokości udzielonych zabezpieczeń, w podziale na:
    - a) zabezpieczenia transakcji krótkiej sprzedaży,
    - b) zabezpieczenia automatycznych pożyczek papierów wartościowych,
    - c) zabezpieczenia zawartych transakcji terminowych,
    - d) zabezpieczenia wystawców opcji i warrantów.
3. Dane o wartościach instrumentów finansowych klientów, zapisanych na rachunkach papierów wartościowych, wycenionych według zasad określonych w rozporządzeniu na ostatni dzień okresu sprawozdawczego, w podziale na:
- 1) zdematerializowane papiery wartościowe, w tym
    - dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym,
  - 2) inne niż zdematerializowane papiery wartościowe.
4. Dane uzupełniające dotyczące poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat:
- 1) podział pozycji "odsetki od lokat i depozytów" na:
    - a) odsetki od własnych lokat i depozytów,
    - b) odsetki od środków pieniężnych klientów,
  - 2) wysokość i wyjaśnienie przyczyn odpisów aktualizujących środki trwałe,
  - 3) informacje o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej w okresie sprawozdawczym lub przewidywanej do zaniechania w następnym okresie,
  - 4) dane o koszcie wytworzenia środków trwałych w budowie, środków trwałych na własne potrzeby,
  - 5) informacje o zyskach i stratach nadzwyczajnych z podziałem na losowe i pozostałe,

- 6) rozliczenie głównych pozycji różniących podstawę opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych od wyniku finansowego brutto,
- 7) dane o podatku dochodowym od wyniku na operacjach nadzwyczajnych,
- 8) dane o przyszłych zobowiązaniach z tytułu podatku dochodowego.

5. W odniesieniu do pozycji rachunku przepływów pieniężnych:

- 1) należy zdefiniować środki pieniężne przyjęte do rachunku przepływów pieniężnych, przedstawiając ich strukturę na początek i koniec okresu,
- 2) należy objaśnić podział działalności domu maklerskiego na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową przyjęty w rachunku przepływów pieniężnych,
- 3) do pozycji: "Pozostałe korekty", "Pozostałe wpływy" i "Pozostałe wydatki" należy przedstawić wykaz tych korekt, wpływów i wydatków, których kwoty przekraczają 5% ogólnej sumy odpowiednio korekt, wpływów lub wydatków z danej działalności, a zostały ujęte w tych pozycjach,
- 4) w przypadku różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji w bilansie oraz zmianami tych samych pozycji wykazanymi w rachunku przepływów pieniężnych należy wyjaśnić ich przyczyny.

6. Dane o:

- 1) przeciętnym zatrudnieniu w roku obrotowym,
- 2) wynagrodzeniach, łącznie z wynagrodzeniami z zysku, należnych lub wypłaconych członkom zarządu, osobom zarządzającym i członkom organów nadzorczych domu maklerskiego wraz z wynagrodzeniami za udział w zarządach lub radach nadzorczych jednostek powiązanych,
- 3) pożyczkach, kredytach, zaliczkach i gwarancjach udzielonych członkom zarządu, osobom zarządzającym i członkom organów nadzorczych domu maklerskiego z podaniem warunków oprocentowania i spłaty tych kwot oraz oddzielnie o pożyczkach, kredytach, zaliczkach i gwarancjach udzielonych tym osobom w jednostkach powiązanych,
- 4) transakcjach zawartych przez dom maklerski z:
  - a) jednostką dominującą,
  - b) znaczącym inwestorem,
  - c) jednostkami podporządkowanymi,
  - d) członkami zarządu, osobami zarządzającymi i członkami organów nadzorczych domu maklerskiego lub jednostek powiązanych,
  - e) małżonkami, krewnymi lub powinowatymi w linii prostej do drugiego stopnia członków zarządu, osób zarządzających i członków organów zarządzających domu maklerskiego lub jednostek powiązanych,
  - f) osobami związanymi z tytułu opieki, przysposobienia lub kurateli z członkami zarządu, osobami zarządzającymi i członkami organów zarządzających domu maklerskiego lub jednostek powiązanych,
- 5) transakcjach z jednostkami powiązanymi nieobjętymi sprawozdaniem finansowym,
- 6) nazwie i siedzibie jednostki dominującej sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

7. W przypadku sprawozdania finansowego sporządzonego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie:

- 1) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą nabycia:
  - a) nazwę (firmę) i opis przedmiotu działalności spółki przejętej,
  - b) liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,

- c) cenę przejęcia, wartość aktywów netto według wartości godziwej spółki przejętej na dzień połączenia, wartość firmy lub ujemną wartość firmy i opis zasad jej amortyzacji,
- 2) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą łączenia udziałów:
- a) nazwy (firmy) i opis przedmiotu działalności spółek, które w wyniku połączenia zostały wykreślone z rejestru,
  - b) liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,
  - c) przychody i koszty, zyski i straty oraz zmiany w kapitałach własnych połączonych spółek za okres od początku roku obrotowego, w ciągu którego nastąpiło połączenie, do dnia połączenia.

8. Informacje o wspólnych przedsięwzięciach, które nie podlegają konsolidacji, w tym:

- 1) nazwie, zakresie działalności wspólnego przedsięwzięcia,
- 2) procentowym udziale,
- 3) części wspólnie kontrolowanych rzeczowych składników aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- 4) zobowiązaniach zaciągniętych na potrzeby przedsięwzięcia lub zakupu używanych rzeczowych składników aktywów trwałych,
- 5) części zobowiązań wspólnie zaciągniętych,
- 6) przychodach uzyskanych ze wspólnego przedsięwzięcia i kosztach z nimi związanych,
- 7) zobowiązaniach warunkowych i inwestycyjnych dotyczących wspólnego przedsięwzięcia.

9. W przypadku występowania niepewności co do możliwości kontynuowania działalności, opis tych niepewności oraz stwierdzenie, że taka niepewność występuje, oraz wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zawiera korekty z tym związane; informacja powinna zawierać również opis podejmowanych bądź planowanych przez dom maklerski działań mających na celu eliminację niepewności.

10. W przypadku gdy informacje inne niż wymienione powyżej mogłyby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy domu maklerskiego, należy ujawnić te informacje.

Informacja dodatkowa powinna zapewnić porównywalność informacji finansowych zawartych w sprawozdaniu za okres sprawozdawczy z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym za poprzedni, analogiczny okres sprawozdawczy. Wszelkie dodatkowe informacje, niewynikające lub niezwiązane bezpośrednio z wymienionym wyżej sprawozdaniem, powinny być przedstawione w końcowej części informacji.

**DODATKOWE ELEMENTY SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO BANKU, W
RAMACH KTÓREGO PROWADZONA JEST DZIAŁALNOŚĆ MAKLERSKA**

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego:

- 1) wskazanie czasu trwania działalności biura maklerskiego, jeżeli jest ograniczony,
- 2) omówienie przyjętych zasad (polityki) rachunkowości, w tym metod wyceny aktywów i zobowiązań finansowych, pomiaru wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia sprawozdania finansowego w zakresie prowadzonej działalności maklerskiej.

Dodatkowe informacje i objaśnienia sprawozdania finansowego biura maklerskiego

Bilans biura maklerskiego

Aktywa

- I. Należności krótkoterminowe z tytułu prowadzenia działalności maklerskiej
  1. Od klientów
  2. Od domów maklerskich, innych banków, w ramach których prowadzona jest działalność maklerska i towarowych domów maklerskich
    - a) z tytułu zawartych transakcji
    - b) pozostałe
  4. Od podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe
  5. Od Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych
  6. Od towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych
  7. Od emitentów papierów wartościowych lub wprowadzających
  8. Od izby gospodarczej
  9. Z tytułu podatków, dotacji i ubezpieczeń społecznych
  10. Dochodzone na drodze sądowej, nieobjęte odpisami aktualizującymi należności
  11. Wynikające z zawartych ramowych umów pożyczki i sprzedaży krótkiej z tytułu pożyczonych papierów wartościowych
  12. Pozostałe

Pasywa

- I. Zobowiązania
  1. Wobec klientów
  2. Wobec domów maklerskich, innych banków, w ramach których prowadzona jest działalność maklerska i towarowych domów maklerskich
    - a) z tytułu zawartych transakcji
    - b) pozostałe
  4. Wobec podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełd towarowych

5. Wobec Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych
  6. Wobec izby gospodarczej
  7. Wobec emitentów papierów wartościowych lub wprowadzających
  8. Z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych
  9. Z tytułu wynagrodzeń
  10. Wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych
  11. Wynikające z zawartych ramowych umów pożyczki i sprzedaży krótkiej z tytułu pożyczonych papierów wartościowych
  12. Pozostałe
- IV. Fundusz własny
1. Fundusz na działalność maklerską
- Pasywa razem

Pozycje pozabilansowe

- I. Papiery wartościowe klientów
- II. Zobowiązania warunkowe, w tym:
  1. Gwarancje
  2. Kaucje, poręczenia
- III. Majątek obcy w użytkowaniu
- IV. Kontrakty terminowe nabyte lub wystawione w imieniu i na rachunek biura maklerskiego

Rachunek zysków i strat biura maklerskiego

- I. Przychody z działalności maklerskiej
  1. Prowizje
    - a) od operacji papierami wartościowymi we własnym imieniu, lecz na rachunek dającego zlecenie
    - b) z tytułu oferowania papierów wartościowych
    - c) z tytułu przyjmowania zleceń kupna i umarzania jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych
    - d) pozostałe
  2. Inne przychody
    - a) z tytułu prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych klientów
    - b) z tytułu oferowania papierów wartościowych
    - c) z tytułu prowadzenia rejestrów nabywców papierów wartościowych
    - d) z tytułu zarządzania cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie
    - e) z tytułu zawodowego doradztwa w zakresie obrotu papierami wartościowymi
    - f) z tytułu reprezentowania biur i domów maklerskich na regulowanych rynkach papierów wartościowych i giełdach towarowych
    - g) pozostałe
- II. Koszty działalności maklerskiej
  1. Koszty z tytułu afiliacji

2. Opłaty na rzecz regulowanych rynków papierów wartościowych, giełd towarowych oraz na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych
  3. Opłaty na rzecz izby gospodarczej
  4. Wynagrodzenia
  5. Ubezpieczenia społeczne
  6. Świadczenia na rzecz pracowników
  7. Zużycie materiałów i energii
  8. Koszty utrzymania i wynajmu budynków
  9. Pozostałe koszty rzeczowe
  10. Amortyzacja
  11. Podatki i inne opłaty o charakterze publicznoprawnym
  12. Prowizje i inne opłaty
  13. Pozostałe
- III. Zysk (strata) z działalności maklerskiej (I-II)
nej możliwości dysponowania

Dodatkowe informacje i objaśnienia obejmują w szczególności:

1. Przedstawienie:
  - 1) dokonanych od początku roku obrotowego zmian zasad (polityki) rachunkowości i metod wyceny, wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia, jeżeli wywierają one istotny wpływ na sprawozdanie finansowe, ze wskazaniem spowodowanej tymi zmianami różnicy w wyniku finansowym,
  - 2) dokonanych w stosunku do poprzedniego sprawozdania finansowego zmian sposobu sporządzania sprawozdania finansowego, wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia i skutkami w zakresie przedstawiania sytuacji majątkowej i finansowej oraz rentowności, a także zmian w wyniku finansowym,
  - 3) danych liczbowych zapewniających porównywalność sprawozdania finansowego za okres poprzedzający ze sprawozdaniem za bieżący okres,
  - 4) informacji o znaczących zdarzeniach, które wystąpiły po dniu bilansowym i nie zostały uwzględnione w sprawozdaniu finansowym,
  - 5) informacji o znaczących zdarzeniach dotyczących lat ubiegłych, które zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym za dany okres.
2. Dane uzupełniające o aktywach i pasywach:
  - 1) w odniesieniu do pozycji "Kasa, operacje z Bankiem Centralnym" informacje o wielkości:
    - a) środków pieniężnych klientów na rachunkach bankowych i w kasie,
    - b) środków pieniężnych klientów ulokowanych w dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez Skarb Państwa,
    - c) pozostałych środków pieniężnych klientów,
    - d) środków pieniężnych klientów zdeponowanych na rachunkach pieniężnych w biurze maklerskim oraz wpłaconych na poczet nabycia instrumentów finansowych w pierwszej ofercie publicznej lub publicznym obrocie pierwotnym,
    - f) środków pieniężnych przekazanych z funduszu rozliczeniowego,
  - 2) w odniesieniu do pozycji "należności od sektora niefinansowego", „należności od sektora finansowego” oraz „należności od sektora budżetowego” informacje o wielkości:

- a) należności od klientów z tytułu odroczonego terminu zapłaty,
  - b) należności od klientów przeterminowanych i roszczeń spornych nieobjętych odpisami aktualizującymi należności,
- 4) w odniesieniu do pozycji "należności od sektora finansowego" informacje o wielkości:
- a) należności z tytułu zawartych transakcji giełdowych (w podziale na należności z tytułu rozliczenia transakcji na poszczególnych giełdach),
  - b) należności z tytułu zawartych transakcji na nieurzędowym rynku pozagiełdowym,
  - c) należności z tytułu reprezentacji innych domów i biur maklerskich na regulowanych rynkach papierów wartościowych,
  - d) należności z tytułu afiliacji,
  - e) należności z tytułu pożyczek automatycznych realizowanych za pośrednictwem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych,
  - f) należności od Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych" w podziale na:
    - należności z funduszu rozliczeniowego,
    - należności z funduszu rekompensat,
    - pozostałe,
  - g) należności od podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe" w podziale na należności od poszczególnych giełd i spółek prowadzących rynek pozagiełdowy,
  - h) należności od towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych w podziale na należności od poszczególnych towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych,
  - i) pozostałe.
- 5) w odniesieniu do pozycji "zobowiązania wobec sektora finansowego" informacje o wielkości:
- a) zobowiązań z tytułu zawartych transakcji giełdowych (należy je wykazać w podziale na zobowiązania z tytułu rozliczenia transakcji na poszczególnych giełdach),
  - b) zobowiązań z tytułu zawartych transakcji na nieurzędowym rynku pozagiełdowym,
  - c) zobowiązań z tytułu reprezentacji innych domów maklerskich na regulowanych rynkach papierów wartościowych,
  - d) zobowiązań z tytułu afiliacji,
  - e) zobowiązań z tytułu pożyczek automatycznych realizowanych za pośrednictwem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych,
  - f) zobowiązań wobec Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych z podziałem na:
    - zobowiązania z tytułu dopłat do funduszu rozliczeniowego,
    - pozostałe,
  - g) zobowiązań wobec podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe w podziale na zobowiązania wobec poszczególnych giełd i spółek prowadzących rynki pozagiełdowe,
  - h) zobowiązania wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych w podziale na zobowiązania wobec poszczególnych towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych,
  - i) pozostałe,
- 6) zobowiązania warunkowe, w tym również udzielone gwarancje i poręczenia, także umowy o subemisje,

- 7) dane o wysokości udzielonych zabezpieczeń, w podziale na:
- a) zabezpieczenia transakcji krótkiej sprzedaży,
  - b) zabezpieczenia automatycznych pożyczek papierów wartościowych,
  - c) zabezpieczenia zawartych transakcji terminowych,
  - d) zabezpieczenia wystawców opcji i warrantów.

3. Dane o wartościach papierów wartościowych klientów, zapisanych na rachunkach papierów wartościowych, wycenionych według zasad określonych w rozporządzeniu na ostatni dzień okresu sprawozdawczego, w podziale na:

- 1) zdematerializowane papiery wartościowe, w tym
  - dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym,
- 2) inne niż zdematerializowane papiery wartościowe.

4. Dane o:

- 1) pożyczkach, kredytach, zaliczkach i gwarancjach udzielonych osobom zarządzającym biurem maklerskim, z podaniem warunków oprocentowania i spłaty tych kwot,
- 4) transakcjach zawartych przez biuro maklerskie z:
  - a) osobami zarządzającymi biurem maklerskim,
  - b) małżonkami, krewnymi lub powinowatymi w linii prostej do drugiego stopnia osób zarządzających biurem maklerskim,
  - c) osobami związanymi z tytułu opieki, przysposobienia lub kurateli z osobami zarządzającymi biurem maklerskim.

5. W przypadku występowania niepewności co do możliwości kontynuowania działalności, opis tych niepewności oraz stwierdzenie, że taka niepewność występuje, oraz wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zawiera korekty z tym związane; informacja powinna zawierać również opis podejmowanych bądź planowanych przez biuro maklerskie działań mających na celu eliminację niepewności.

6. W przypadku gdy inne informacje niż wymienione powyżej mogłyby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy biura maklerskiego, należy ujawnić te informacje.

Informacja dodatkowa powinna zapewnić porównywalność informacji finansowych zawartych w sprawozdaniu za okres sprawozdawczy z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym za poprzedni, analogiczny okres sprawozdawczy. Wszelkie dodatkowe informacje, niewynikające lub niezwiązane bezpośrednio z wymienionym wyżej sprawozdaniem, powinny być przedstawione w końcowej części informacji.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE DOMU MAKLERSKIEGO

**Wprowadzenie do skonsolidowanego sprawozdania finansowego domu maklerskiego
obejmuje w szczególności:**

- 1) nazwę (firmę) i siedzibę, wskazanie zakresu działalności jednostki dominującej lub znaczącego inwestora, wynikającego z udzielonych zezwoleń Komisji Nadzoru Finansowego Wartościowych i Giełd, oraz wskazanie właściwego sądu prowadzącego rejestr,
- 2) wykaz jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych, których dane objęte są skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym domu maklerskiego, ze wskazaniem ich nazw (firm) i siedzib, przedmiotów działalności, udziału posiadanego przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora w kapitale (funduszu) podstawowym tych jednostek oraz udziału w całkowitej liczbie głosów, jeżeli jest różna od udziału w kapitale (funduszu) podstawowym,
- 3) wykaz innych niż jednostki podporządkowane jednostek ze wskazaniem nazw (firm) i siedzib, w których jednostki powiązane posiadają mniej niż 20% udziałów (akcji), z podaniem wysokości kapitału (funduszu) podstawowego tych jednostek, udziału w tym kapitale (funduszu) oraz udziału w całkowitej liczbie głosów, jeżeli jest różny od udziału w kapitale (funduszu) podstawowym i wyniku finansowym netto za ostatni rok obrotowy,
- 4) wykaz jednostek podporządkowanych wyłączonych ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego domu maklerskiego wraz z podaniem podstawy prawnej,
- 5) wskazanie czasu trwania działalności jednostek powiązanych, jeżeli jest on oznaczony,
- 6) wskazanie okresu objętego skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym domu maklerskiego oraz lat obrotowych i okresów objętych sprawozdaniami jednostek powiązanych, jeżeli są one różne od okresu objętego skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym domu maklerskiego,
- 7) wskazanie, że sprawozdania finansowe jednostek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym domu maklerskiego zawierają dane łączne, jeżeli w skład jednostek powiązanych wchodzi wewnętrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielne sprawozdania finansowe,
- 8) wskazanie, czy sprawozdania finansowe stanowiące podstawę do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego domu maklerskiego zostały sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki powiązane w dającej się przewidzieć przyszłości oraz czy nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania przez te jednostki działalności,
- 9) w przypadku skonsolidowanych sprawozdań finansowych sporządzonych za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie, wskazanie, że są to skonsolidowane sprawozdania finansowe sporządzone po połączeniu spółek, oraz wskazanie zastosowanych metod rozliczenia połączeń (nabycie, łączenie udziałów),
- 10) omówienie obowiązujących przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego domu maklerskiego zasad (polityki) rachunkowości, w szczególności zasad grupowania operacji gospodarczych, metod wyceny aktywów i pasywów, dokonywania odpisów amortyzacyjnych, ustalania wyniku finansowego i sporządzania jednostkowych sprawozdań finansowych,

- 11) omówienie dokonanych ze skutkiem od pierwszego dnia roku obrotowego zmian zasad (polityki) rachunkowości, w szczególności zasad grupowania operacji gospodarczych, metod wyceny aktywów i pasywów, dokonywania odpisów amortyzacyjnych, ustalania wyniku finansowego i sporządzania jednostkowych sprawozdań finansowych,
- 12) przedstawienie opisu stosowanych kryteriów wyłączeń jednostek powiązanych ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego domu maklerskiego.

Skonsolidowany bilans domu maklerskiego

Aktywa

- I. Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne
  1. W kasie
  2. Na rachunkach bankowych
  3. Inne środki pieniężne
  4. Inne aktywa pieniężne
- II. Należności krótkoterminowe
  1. Od klientów
  2. Od jednostek powiązanych
  3. Od biur maklerskich, innych domów maklerskich i towarowych domów maklerskich
  4. Od podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe
  5. Od Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych
  6. Od towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych
  7. Od emitentów papierów wartościowych lub wprowadzających
  8. Od izby gospodarczej
  9. Z tytułu podatków, dotacji i ubezpieczeń społecznych
  10. Dochodzone na drodze sądowej, nieobjęte odpisami aktualizującymi wartości
  11. Wynikające z zawartych ramowych umów pożyczki i sprzedaży krótkiej z tytułu pożyczonych papierów wartościowych
  12. Pozostałe
- III. Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu
- IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe
- V. Instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności
  1. Jednostek zależnych i niebędących spółkami handlowymi jednostek współzależnych niekonsolidowanych metodą pełną lub proporcjonalną
    - a) Dłużne papiery wartościowe
    - b) Pozostałe
  2. Jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności
    - a) Dłużne papiery wartościowe
    - b) Pozostałe
  3. Pozostałych jednostek
    - a) Dłużne papiery wartościowe
    - b) Towary giełdowe
    - c) Pozostałe
- VI. Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży

1. Jednostek zależnych i niebędących spółkami handlowymi jednostek współzależnych niekonsolidowanych metodą pełną lub proporcjonalną
    - a) Akcje i udziały
    - b) Dłużne papiery wartościowe
    - c) Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych
    - d) Certyfikaty inwestycyjne
    - e) Pozostałe
  2. Jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności
    - a) Akcje i udziały
    - b) Dłużne papiery wartościowe
    - c) Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych
    - d) Certyfikaty inwestycyjne
    - e) Pozostałe
  3. Pozostałych jednostek
    - a) Akcje i udziały
    - b) Dłużne papiery wartościowe
    - c) Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych
    - d) Certyfikaty inwestycyjne
    - e) Pozostałe papiery wartościowe
    - f) Towary giełdowe
    - g) Pozostałe
- VII. Należności długoterminowe
1. Od jednostek powiązanych
  2. Od pozostałych jednostek
- VIII. Udzielone pożyczki długoterminowe
1. Jednostkom zależnym i niebędącym spółkami handlowymi jednostkom współzależnym niekonsolidowanym metodą pełną lub proporcjonalną
  2. Jednostkom zależnym, współzależnym i stowarzyszonym wycenianym metodą praw własności
  3. Pozostałym jednostkom
- IX. Wartości niematerialne i prawne
1. Wartość firmy
  2. Nabyte koncesje, patenty, licencje i podobne wartości, w tym:
    - oprogramowanie komputerowe
  3. Inne wartości niematerialne i prawne
  4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne
- X. Wartość firmy jednostek podporządkowanych
1. Wartość firmy - jednostki zależne
  2. Wartość firmy - jednostki współzależne
  3. Wartość firmy - jednostki stowarzyszone
- XI. Rzeczowe aktywa trwałe
1. Środki trwałe, w tym:
    - a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego)
    - b) budynki i lokale
    - c) zespoły komputerowe
    - d) pozostałe środki trwałe

2. Środki trwale w budowie
3. Zaliczki na środki trwale w budowie

XII. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
2. Inne rozliczenia międzyokresowe

Aktywa razem

Pasywa

I. Zobowiązania krótkoterminowe

1. Wobec klientów
2. Wobec jednostek powiązanych
3. Wobec biur maklerskich, innych domów maklerskich i towarowych domów maklerskich
  - a) z tytułu zawartych transakcji
  - b) pozostałe
4. Wobec podmiotów prowadzących regulowane rynki papierów wartościowych i giełdy towarowe
5. Wobec Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych
6. Wobec izby gospodarczej
7. Wobec emitentów papierów wartościowych lub wprowadzających
8. Kredyty i pożyczki
  - a) od jednostek powiązanych
  - b) pozostałe
9. Dłużne papiery wartościowe
10. Weksłowe
11. Z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych
12. Z tytułu wynagrodzeń
13. Wobec towarzystw funduszy inwestycyjnych i emerytalnych oraz funduszy inwestycyjnych i emerytalnych
14. Wynikające z zawartych ramowych umów pożyczki i sprzedaży krótkiej z tytułu pożyczonych papierów wartościowych
15. Fundusze specjalne
16. Pozostałe

II. Zobowiązania długoterminowe

1. Kredyty bankowe
  - a) od jednostek powiązanych
  - b) pozostałe
2. Pożyczki
  - a) od jednostek powiązanych
  - b) pozostałe
3. Dłużne papiery wartościowe
4. Z tytułu innych instrumentów finansowych
5. Z tytułu umów leasingu finansowego
  - a) od jednostek powiązanych
  - b) pozostałe
6. Pozostałe

III. Rozliczenia międzyokresowe

1. Ujemna wartość firmy
2. Inne rozliczenia międzyokresowe
  - a) długoterminowe
  - b) krótkoterminowe
- IV. Rezerwy na zobowiązania
  1. Z tytułu odroczonego podatku dochodowego
  2. Na świadczenia emerytalne i podobne
    - a) długoterminowa
    - b) krótkoterminowa
  3. Pozostałe
    - a) długoterminowe
    - b) krótkoterminowe
- V. Zobowiązania podporządkowane
- VI. Kapitał własny
  1. Kapitał zakładowy
  2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy (wielkość ujemna)
  3. Akcje własne (wielkość ujemna)
  4. Kapitał zapasowy
    - a) ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej
    - b) utworzony ustawowo
    - c) utworzony zgodnie ze statutem
    - d) z dopłat akcjonariuszy
    - e) inny
  5. Kapitał z aktualizacji wyceny
  6. Pozostałe kapitały rezerwowe
  7. Zysk (strata) z lat ubiegłych
    - a) zysk z lat ubiegłych (wartość dodatnia)
    - b) strata z lat ubiegłych (wartość ujemna)
  8. Zysk (strata) netto
  9. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)
- VII. Kapitały mniejszości
- VIII. Ujemna wartość firmy jednostek podporządkowanych
  1. Ujemna wartość firmy - jednostki zależne
  2. Ujemna wartość firmy - jednostki współzależne
  3. Ujemna wartość firmy - jednostki stowarzyszone

Pasywa razem

Pozycje pozabilansowe

- I. Papiery wartościowe klientów
- II. Zobowiązania warunkowe, w tym:
  1. Gwarancje
  2. Kaucje, poręczenia
- III. Majątek obcy w użytkowaniu
- IV. Kontrakty terminowe nabyte lub wystawione w imieniu i na rachunek domu maklerskiego

Skonsolidowany rachunek zysków i strat domu maklerskiego

- I. Przychody z działalności maklerskiej, w tym:
  - od jednostek powiązanych
  - 1. Prowizje
    - a) od operacji papierami wartościowymi we własnym imieniu, lecz na rachunek dającego zlecenie
    - b) z tytułu oferowania papierów wartościowych
    - c) z tytułu przyjmowania zleceń kupna i umarzania jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych
    - d) pozostałe
  - 2. Inne przychody
    - a) z tytułu prowadzenia rachunków papierów wartościowych i rachunków pieniężnych klientów
    - b) z tytułu oferowania papierów wartościowych
    - c) z tytułu prowadzenia rejestrów nabywców papierów wartościowych
    - d) z tytułu zarządzania cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie
    - e) z tytułu zawodowego doradztwa w zakresie obrotu papierami wartościowymi
    - f) z tytułu reprezentowania biur i domów maklerskich na regulowanych rynkach papierów wartościowych i na giełdach towarowych
    - g) pozostałe
- II. Koszty działalności maklerskiej
  - 1. Koszty z tytułu afiliacji
  - 2. Opłaty na rzecz regulowanych rynków papierów wartościowych, giełd towarowych oraz na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i giełdowych izb rozrachunkowych
  - 3. Opłaty na rzecz izby gospodarczej
  - 4. Wynagrodzenia
  - 5. Ubezpieczenia społeczne
  - 6. Świadczenia na rzecz pracowników
  - 7. Zużycie materiałów i energii
  - 8. Koszty utrzymania i wynajmu budynków
  - 9. Pozostałe koszty rzeczowe
  - 10. Amortyzacja
  - 11. Podatki i inne opłaty o charakterze publicznoprawnym
  - 12. Prowizje i inne opłaty
  - 13. Pozostałe
- III. Zysk (strata) z działalności maklerskiej (I-II)
- IV. Przychody z instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu
  - 1. Dywidendy i inne udziały w zyskach, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - 2. Odsetki, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - 3. Korekty aktualizujące wartość
  - 4. Zysk ze sprzedaży/umorzenia
  - 5. Pozostałe
- V. Koszty z tytułu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu
  - 1. Korekty aktualizujące wartość
  - 2. Strata ze sprzedaży/umorzenia

3. Pozostałe
- VI. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi przeznaczonymi do obrotu (IV-V)
- VII. Przychody z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności
  1. Odsetki, w tym
    - od jednostek powiązanych
  2. Korekty aktualizujące wartość
  3. Odpis dyskonta od dłużnych papierów wartościowych
  4. Zysk ze sprzedaży/umorzenia
  5. Pozostałe
- VIII. Koszty z tytułu instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności
  1. Korekty aktualizujące wartość
  2. Amortyzacja premii od dłużnych papierów wartościowych
  3. Strata ze sprzedaży/umorzenia
  4. Pozostałe
- IX. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi utrzymywanymi do terminu zapadalności (VII-VIII)
- X. Przychody z instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży
  1. Dywidendy i inne udziały w zyskach, w tym
    - od jednostek powiązanych
  2. Odsetki, w tym
    - od jednostek powiązanych
  3. Korekty aktualizujące wartość
  4. Zysk ze sprzedaży/umorzenia
  5. Odpis dyskonta od dłużnych papierów wartościowych
  6. Pozostałe
- XI. Koszty z tytułu instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży
  1. Korekty aktualizujące wartość
  2. Strata ze sprzedaży/umorzenia
  3. Amortyzacja premii od dłużnych papierów wartościowych
  4. Pozostałe
- XII. Zysk (strata) z operacji instrumentami finansowymi dostępnymi do sprzedaży (X-XI)
- XIII. Pozostałe przychody operacyjne
  1. Zysk ze sprzedaży rzeczowych składników majątku trwałego i wartości niematerialnych i prawnych
  2. Dotacje
  3. Pozostałe
- XIV. Pozostałe koszty operacyjne
  1. Strata ze sprzedaży rzeczowych składników majątku trwałego i wartości niematerialnych i prawnych
  2. Odpisy aktualizujące wartość rzeczowych składników aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych
  3. Pozostałe
- XV. Różnica wartości rezerw i odpisów aktualizujących należności
  1. Rozwiązanie rezerw
  2. Utworzenie rezerw
  3. Zmniejszenie odpisów aktualizujących należności
  4. Utworzenie odpisów aktualizujących należności

- XVI. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (III+VI+IX+XII+XIII-XIV+XV)
- XVII. Przychody finansowe
  - 1. Odsetki od udzielonych pożyczek, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - 2. Odsetki od lokat i depozytów, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - 3. Pozostałe odsetki
  - 4. Dodatnie różnice kursowe
    - a) zrealizowane
    - b) niezrealizowane
  - 5. Pozostałe
- XVIII. Koszty finansowe
  - 1. Odsetki od kredytów i pożyczek, w tym
    - dla jednostek powiązanych
  - 2. Pozostałe odsetki
  - 3. Ujemne różnice kursowe
    - a) zrealizowane
    - b) niezrealizowane
  - 4. Pozostałe
- XIX. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (XVI+XVII-XVIII)
- XX. Zyski nadzwyczajne
  - 1. Losowe
  - 2. Pozostałe
- XXI. Straty nadzwyczajne
  - 1. Losowe
  - 2. Pozostałe
- XXII. Odpis wartości firmy jednostek podporządkowanych
  - 1. Jednostki zależne
  - 2. Jednostki współzależne
  - 3. Jednostki stowarzyszone
- XXIII. Odpis ujemnej wartości firmy jednostek podporządkowanych
  - 1. Jednostki zależne
  - 2. Jednostki współzależne
  - 3. Jednostki stowarzyszone
- XXIV. Zysk (strata) brutto (XIX+XX-XXI-XXII+XXIII)
- XXV. Podatek dochodowy
- XXVI. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)
- XXVII. Udział w zyskach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności
- XXVIII. Udział w stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności
- XXIX. Zysk mniejszości
- XXX. Strata mniejszości
- XXXI. Zysk (strata) netto (XXIV-XXV-XXVI+XXVII-XXVIII+XXIX-XXX)

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych domu maklerskiego

- A. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)
  - I. Zysk (strata) netto
  - II. Korekty razem
    - 1. Zysk (strata) mniejszości
    - 2. Zysk (strata) z udziałów (akcji) w jednostkach stowarzyszonych i będących spółkami handlowymi jednostkach współzależnych
    - 3. Amortyzacja
    - 4. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych
    - 5. Odsetki, dywidendy
    - 6. Zysk (strata) z tytułu działalności inwestycyjnej
    - 7. Zmiana stanu rezerw i odpisów aktualizujących należności
    - 8. Zmiana stanu instrumentów finansowych przeznaczonych do obrotu
    - 9. Zmiana stanu należności
    - 10. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych (z wyjątkiem pożyczek i kredytów), w tym funduszy specjalnych
    - 11. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych
    - 12. Pozostałe korekty

- B. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)
  - I. Wpływy z działalności inwestycyjnej
    - 1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych
    - 2. Zbycie składników rzeczowych aktywów trwałych
    - 3. Z instrumentów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży, w tym:
      - a) w jednostkach stowarzyszonych i będących spółkami handlowymi jednostkach współzależnych
      - b) w pozostałych jednostkach
        - zbycie instrumentów finansowych
        - dywidendy i udziały w zyskach
        - spłata udzielonych pożyczek długoterminowych
        - odsetki
        - inne wpływy z instrumentów finansowych
    - 4. Pozostałe wpływy
  - II. Wydatki z działalności inwestycyjnej
    - 1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych
    - 2. Nabycie składników rzeczowych aktywów trwałych
    - 3. Na instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności i dostępne do sprzedaży, w tym:
      - a) w jednostkach stowarzyszonych i będących spółkami handlowymi jednostkach współzależnych
      - b) w pozostałych jednostkach
        - nabycie instrumentów finansowych
        - udzielone pożyczki długoterminowe
    - 4. Dywidendy i inny udział w zyskach wypłacone udziałowcom (akcjonariuszom) mniejszościowym
    - 5. Pozostałe wydatki

- C. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)
  - I. Wpływy z działalności finansowej
    - 1. Zaciągnięcie długoterminowych kredytów i pożyczek
    - 2. Emisja długoterminowych dłużnych papierów wartościowych
    - 3. Zaciągnięcie krótkoterminowych kredytów i pożyczek
    - 4. Emisja krótkoterminowych dłużnych papierów wartościowych
    - 5. Zaciągnięcie zobowiązań podporządkowanych
    - 6. Wpływy z emisji akcji własnych
    - 7. Dopłaty do kapitału
    - 8. Pozostałe wpływy
  - II. Wydatki z działalności finansowej
    - 1. Spłata długoterminowych kredytów i pożyczek
    - 2. Wykup długoterminowych dłużnych papierów wartościowych
    - 3. Spłata krótkoterminowych kredytów i pożyczek
    - 4. Wykup krótkoterminowych dłużnych papierów wartościowych
    - 5. Spłata zobowiązań podporządkowanych
    - 6. Wydatki z tytułu emisji akcji własnych
    - 7. Nabycie akcji własnych
    - 8. Płatności dywidend i innych wypłat na rzecz właścicieli
    - 9. Wypłaty z zysku dla osób zarządzających i nadzorujących
    - 10. Wydatki na cele społecznie użyteczne
    - 11. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego
    - 12. Zapłacone odsetki
    - 13. Pozostałe wydatki
- D. Przepływy pieniężne netto razem (A+/-B+/-C)
- E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych
  - w tym zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych od walut obcych
- F. Środki pieniężne na początek okresu
- G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D)
  - w tym o ograniczonej możliwości dysponowania

Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

- I. Kapitał własny na początek okresu (BO)
  - korekty błędów podstawowych
  - I.a. Kapitał własny na początek okresu (BO), po korektach
    - 1. Kapitał zakładowy na początek okresu
      - 1.1. Zmiany kapitału zakładowego
        - a) zwiększenie (z tytułu)
          - emisji akcji
          - ...
        - b) zmniejszenie (z tytułu)
          - umorzenia akcji

- ...
- 1.2. Kapitał zakładowy na koniec okresu
- 2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy na początek okresu
- 2.1. Zmiana należnych wpłat na kapitał zakładowy
  - a) zwiększenie (z tytułu)
  - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
- ...
- 2.2. Należne wpłaty na kapitał zakładowy na koniec okresu
- 3. Akcje własne na początek okresu
  - a) zwiększenia
  - b) zmniejszenia
- 3.1. Akcje własne na koniec okresu
- 4. Kapitał zapasowy na początek okresu
- 4.1. Zmiany kapitału zapasowego
  - a) zwiększenie (z tytułu)
    - emisji akcji powyżej wartości nominalnej
    - podziału zysku (ustawowo)
    - podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)
  - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
    - pokrycia straty
- ...
- 4.2. Kapitał zapasowy na koniec okresu
- 5. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu
- 5.1. Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny
  - a) zwiększenie (z tytułu)
  - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
    - sprzedaży i likwidacji środków trwałych
- ...
- 5.2. Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu
- 6. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu
- 6.1. Zmiany pozostałych kapitałów rezerwowych
  - a) zwiększenie (z tytułu)
  - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
- ...
- 6.2. Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu
- 7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu
- 7.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu
  - korekty błędów podstawowych
- 7.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach
  - a) zwiększenie (z tytułu)
    - podziału zysku
  - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)

- ...
- 7.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu
- 7.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu
  - korekty błędów podstawowych
- 7.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach
  - a) zwiększenie (z tytułu)
    - przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia
  - ...
  - b) zmniejszenie (z tytułu)
- ...
- 7.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu
- 7.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu
- 8. Wynik netto
  - a) zysk netto
  - b) strata netto
  - c) odpisy z zysku
- II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)
- III. Kapitał własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)

Dodatkowe informacje i objaśnienia skonsolidowanego sprawozdania finansowego domu maklerskiego

Dodatkowe informacje i objaśnienia obejmują w szczególności:

1. Przedstawienie:

- 1) danych o strukturze własności kapitału podstawowego jednostki dominującej, z wyodrębnieniem akcji (udziałów) posiadanych przez jednostkę dominującą i inne jednostki powiązane oraz o liczbie i wartości nominalnej udziałów (akcji), w tym uprzywilejowanych,
- 2) wartości firmy lub ujemnej wartości firmy dla każdej jednostki objętej konsolidacją osobno, ze wskazaniem sposobu ich ustalenia oraz wysokości dotychczas dokonanych odpisów amortyzacyjnych,
- 3) danych liczbowych zapewniających porównywalność danych skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy,
- 4) informacji o znaczących zdarzeniach, które wystąpiły po dniu bilansowym skonsolidowanego sprawozdania finansowego i nie zostały uwzględnione w tym sprawozdaniu,
- 5) informacji o znaczących zdarzeniach dotyczących lat ubiegłych, które zostały ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

2. Dane uzupełniające o aktywach i pasywach:

- 1) w odniesieniu do pozycji "należności krótko- i długoterminowe" podanie wartości:
  - "Należności netto - razem"
  - "Odpisy aktualizujące należności"
  - "Należności brutto - razem"
 oraz wartości o pozostałym od dnia bilansowego okresie spłaty:
  - a) do 1 roku,
  - b) powyżej 1 roku,
  - c) należności przeterminowane,

- 2) dane o stanie odpisów aktualizujących należności według celu ich utworzenia na początek okresu sprawozdawczego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec okresu sprawozdawczego,
- 3) podział pozycji "należności od jednostek powiązanych" na:
  - a) należności od jednostki dominującej,
  - b) należności od znaczącego inwestora,
  - c) należności od jednostek podporządkowanych,
- 4) podział pozycji "pozostałe instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności jednostek zależnych i niebędących spółkami handlowymi jednostek współzależnych niekonsolidowanych metodą pełną lub proporcjonalną" i pozycji "pozostałe instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży jednostek zależnych i niebędących spółkami handlowymi jednostek współzależnych niekonsolidowanych metodą pełną lub proporcjonalną" na:
  - a) pozostałe papiery wartościowe,
  - b) towary giełdowe,
  - c) pozostałe,
- 5) podział pozycji "pozostałe instrumenty finansowe utrzymywane do terminu zapadalności jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności" i pozycji "pozostałe instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności" na:
  - a) pozostałe papiery wartościowe,
  - b) towary giełdowe,
  - c) pozostałe,
- 6) informacje o akcjach i udziałach zaliczonych do kategorii aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, uwzględniające:
  - a) nazwy jednostek, ich siedziby i przedmiot ich działalności,
  - b) wartość bilansową akcji (udziałów), procent posiadanego kapitału jednostki i udział w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu, wartość otrzymanych lub należnych dywidend (udziałów w zyskach) za rok obrotowy,
- 7) dane dotyczące rzeczowych aktywów trwałych, z określeniem wartości prawa użytkowania wieczystego gruntów, z podziałem na:
  - a) majątek własny,
  - b) majątek używany na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, amortyzowany,
  - c) wartość nieamortyzowanych lub nieumarzanych przez jednostki powiązane środków trwałych, używanych na podstawie umów najmu, dzierżawy i innych (np. z tytułu umów leasingu), w tym
    - wartość gruntów użytkowanych wieczyście przez jednostki powiązane,
- 8) szczegółowy zakres zmian wartości ujętych w bilansie grup rodzajowych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz instrumentów finansowych zaliczonych do kategorii aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności lub aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, zawierający stan tych aktywów na początek okresu sprawozdawczego, zwiększenia i zmniejszenia z tytułu: aktualizacji wartości, nabycia, przemieszczeń wewnętrznych oraz stan na koniec okresu sprawozdawczego, a dla majątku amortyzowanego - podobne przedstawienie stanów i tytułów zmian dotychczasowej amortyzacji (umorzenia),
- 9) wykaz istotnych pozycji czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych,

- 10) podział zobowiązań według pozycji bilansu o pozostałym na dzień bilansowy, przewidywanym umową, okresie spłaty:
    - a) do 1 roku,
    - b) dla których termin wymagalności upłynął,
Zobowiązania krótkoterminowe razem,
  - 11) podział pozycji "zobowiązania wobec podmiotów powiązanych" na:
    - a) zobowiązania wobec jednostki dominującej,
    - b) zobowiązania wobec znaczącego inwestora,
    - c) zobowiązania wobec jednostek podporządkowanych,
  - 12) kredyty i pożyczki od jednostek powiązanych, zaliczone zarówno do zobowiązań krótko, jak i długoterminowych, w podziale na kredyty i pożyczki od:
    - a) jednostki dominującej,
    - b) znaczącego inwestora,
    - c) jednostek podporządkowanych,
  - 13) dane o zobowiązaniach wobec budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego z tytułu uzyskania prawa własności budynków i budowli,
  - 14) podział zobowiązań długoterminowych według pozycji bilansu o pozostałym od dnia bilansowego, przewidywanym okresie spłaty:
    - a) do 1 roku,
    - b) powyżej 1 roku do 3 lat,
    - c) powyżej 3 lat do 5 lat,
    - d) powyżej 5 lat,
  - 15) dane o ujętym w bilansie stanie rezerw według celu ich utworzenia na początek okresu sprawozdawczego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec okresu sprawozdawczego,
  - 16) propozycje podziału zysku lub pokrycia straty za rok obrotowy,
  - 17) wykaz grup zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostek powiązanych (ze wskazaniem ich rodzaju),
  - 18) zobowiązania warunkowe, w tym również udzielone przez jednostki powiązane gwarancje i poręczenia, także umowy o subemisję, zobowiązania wekslowe ze wskazaniem udzielonych na rzecz:
    - a) jednostki dominującej,
    - b) znaczącego inwestora,
    - c) jednostek podporządkowanych.
3. Dane uzupełniające dotyczące poszczególnych pozycji rachunku zysków i strat:
- 1) podział wykazanych w skonsolidowanym rachunku zysków i strat przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów jednostek powiązanych według dziedzin działalności oraz rynków geograficznych,
  - 2) wysokość i wyjaśnienie przyczyn odpisów aktualizujących środki trwałe,
  - 3) informacje o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej jednostek powiązanych w okresie sprawozdawczym lub przewidywanej do zaniechania w następnym okresie,
  - 4) dane o koszcie wytworzenia środków trwałych w budowie, środków trwałych na własne potrzeby,
  - 5) informacje o zyskach i stratach nadzwyczajnych z podziałem na losowe i pozostałe,
  - 6) rozliczenie głównych pozycji różniących podstawę opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych od wyniku finansowego brutto,

- 7) dane o podatku dochodowym od wyniku na operacjach nadzwyczajnych,
- 8) dane o przyszłych zobowiązaniach z tytułu podatku dochodowego.

4. W odniesieniu do pozycji rachunku przepływów pieniężnych:

- 1) należy zdefiniować środki pieniężne przyjęte do skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych, przedstawiając ich strukturę na początek i koniec okresu,
- 2) do pozycji: "Pozostałe korekty", "Pozostałe wpływy" i "Pozostałe wydatki" należy przedstawić wykaz tych korekt, wpływów i wydatków, których kwoty przekraczają 5% ogólnej sumy odpowiednio korekt, wpływów lub wydatków z danej działalności, a zostały ujęte w tych pozycjach,
- 3) w przypadku różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji w bilansie oraz zmianami tych samych pozycji wykazanymi w rachunku przepływów pieniężnych należy wyjaśnić ich przyczyny.

5. Dane o:

- 1) przeciętnym w roku obrotowym zatrudnieniu, z podziałem na grupy zawodowe,
- 2) wynagrodzeniach, łącznie z wynagrodzeniami z zysku, wypłaconych lub należnych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących spółek handlowych (dla każdej grupy osobno),
- 3) pożyczkach, kredytach, zaliczkach i gwarancjach udzielonych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących spółek handlowych (dla każdej grupy osobno), ze wskazaniem warunków oprocentowania i terminów spłaty,
- 4) transakcjach zawartych przez jednostki powiązane z:
  - a) jednostką dominującą,
  - b) znaczącym inwestorem,
  - c) jednostkami podporządkowanymi,
  - d) członkami zarządu, osobami zarządzającymi i członkami organów jednostek powiązanych,
  - e) małżonkami, krewnymi lub powinowatymi w linii prostej do drugiego stopnia członków zarządu, osób zarządzających i członków organów zarządzających jednostek powiązanych,
  - f) osobami związanymi z tytułu opieki, przysposobienia lub kurateli z członkami zarządu, osobami zarządzającymi i członkami organów zarządzających jednostek powiązanych.

6. W przypadku skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie jednostki powiązanej:

- 1) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą nabycia:
  - a) nazwę (firmę) i opis przedmiotu działalności spółki przejętej,
  - b) liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,
  - c) cenę przejęcia, wartość aktywów netto według wartości godziwej spółki przejętej na dzień połączenia, wartość firmy lub ujemną wartość firmy i opis zasad jej amortyzacji,
- 2) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą łączenia udziałów:
  - a) nazwy (firmy) i opis przedmiotu działalności spółek, które w wyniku połączenia zostały wykreślone z rejestru,
  - b) liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,
  - c) przychody i koszty, zyski i straty oraz zmiany w kapitałach własnych połączonych spółek za okres od początku roku obrotowego, w ciągu którego nastąpiło połączenie, do dnia połączenia.

7. Informacje o wspólnych przedsięwzięciach, które nie podlegają konsolidacji, w tym:

- 1) nazwie, zakresie działalności wspólnego przedsięwzięcia,

- 2) procentowym udziale,
- 3) części wspólnie kontrolowanych rzeczowych składników aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- 4) zobowiązaniach zaciągniętych na potrzeby przedsięwzięcia lub zakupu używanych rzeczowych składników aktywów trwałych,
- 5) części zobowiązań wspólnie zaciągniętych,
- 6) przychodach uzyskanych ze wspólnego przedsięwzięcia i kosztach z nimi związanych,
- 7) zobowiązaniach warunkowych i inwestycyjnych dotyczących wspólnego przedsięwzięcia.

8. W przypadku występowania niepewności co do możliwości kontynuowania działalności przez jednostki powiązane, opis tych niepewności oraz stwierdzenie, że taka niepewność występuje, jak również wskazanie, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty z tym związane; informacja powinna zawierać również opis podejmowanych bądź planowanych przez jednostkę dominującą, znaczącego inwestora lub jednostkę podporządkowaną działań mających na celu eliminację niepewności.

9. W przypadku gdy inne informacje niż wymienione powyżej mogłyby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy jednostek powiązanych, należy ujawnić informacje.

Informacja dodatkowa powinna zapewnić porównywalność informacji finansowych zawartych w sprawozdaniu za okres sprawozdawczy z informacjami zawartymi w sprawozdaniu finansowym za poprzedni, analogiczny okres sprawozdawczy. Wszelkie dodatkowe informacje, niewynikające lub niezwiązane bezpośrednio z wymienionym wyżej sprawozdaniem powinny być przedstawione w końcowej części informacji.

UZASADNIENIE

Z dniem ..... na mocy art. ... ustawy z dnia .... o zmianie ustawy o rachunkowości (Dz. U. Nr ....., poz. ....), uległ zmianie art. 81 ust. 2 pkt 2 ustawy o rachunkowości, stanowiący podstawę prawną obowiązującego rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości domów maklerskich i jednostek organizacyjnych banków, w ramach których prowadzona jest działalność maklerska. Wobec powyższego, niezbędnym stało się wydanie nowego aktu wykonawczego w tym zakresie.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny

Projektowane rozporządzenie oddziałuje na podmioty gospodarcze należące do sektora finansowego, tj. banki.

Konsultacje społeczne

Projekt rozporządzenia został przygotowany przez Ministerstwo Finansów we współpracy z Generalnym Inspektoratem Nadzoru Bankowego.

Projekt rozporządzenia został uzgodniony w ramach uzgodnień międzyresortowych ze Związkiem Banków Polskich, Korporacją Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A., Polską Izbą Ubezpieczeń oraz organizacjami zrzeszającymi środowisko biegłych rewidentów i księgowych. Przedmiotowy projekt rozporządzenia z chwilą przekazania do uzgodnień międzyresortowych został zamieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Finansów. Ponadto projekt rozporządzenia zostanie przekazany Komisji Nadzoru Bankowego do zaopiniowania.

Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projektowane rozporządzenie jest neutralne z punktu widzenia przepisów podatkowych.

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje powstania dochodów i wydatków budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje zmian na rynku pracy.

Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia nie ma bezpośredniego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość. Wprowadzenie rozwiązań, zaproponowanych w projekcie rozporządzenia, w zakresie rozszerzenia i doprecyzowania katalogu zabezpieczeń może wpłynąć na zmniejszenie kosztów działalności banków z tytułu obowiązku tworzenia niższych rezerw celowych oraz na zwiększenie zaangażowania banków w kredytowanie programów unijnych i transakcji eksportowych.

Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie wpłynie na sytuację i rozwój regionalny.

Źródła finansowania

Zakres przedmiotowy rozporządzenia (rachunkowość) jest neutralny z punktu widzenia obciążeń budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Wstępna ocena zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA FINANSÓW¹⁾**

z dnia

w sprawie szczegółowych zasad sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych²⁾

Na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.³⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe zasady sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych, w tym zakres informacji wykazywanych w tych sprawozdaniach oraz w sprawozdaniach z działalności.

§ 2. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) ustawa - ustawę z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;
- 2) dzień objęcia kontroli, dzień objęcia współkontroli lub dzień rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu - dzień uzyskania zdolności, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 34 - 36 ustawy;
- 3) dzień ustania kontroli, dzień ustania współkontroli, dzień ustania wywierania znaczącego wpływu - dzień utraty zdolności, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 34-36 ustawy;
- 4) dzień ograniczenia kontroli, dzień ograniczenia współkontroli, dzień ograniczenia wywierania znaczącego wpływu - dzień ograniczenia zdolności, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 34 – 36 ustawy;
- 5) aktywa netto - aktywa, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 29 ustawy, skorygowane o aktywa i zobowiązania ujawnione w przypadku rozliczenia połączenia metodą nabycia, zgodnie z art. 44b ustawy;
- 6) nabycie lub zbycie udziałów - odpowiednio zakup lub pozyskanie udziałów bądź akcji w inny sposób albo ich zbycie;

---

¹⁾ Minister Finansów kieruje działem administracji rządowej – finanse publiczne na podstawie § 1 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. Nr 131, poz. 908 i Nr 169, poz. 1204).

²⁾ Rozporządzenie dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia postanowień dyrektywy 2006/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. zmieniającej dyrektywę Rady 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek, 83/349/EWG w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, 86/635/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków i innych instytucji finansowych oraz 91/674/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (Dz. Urz. UE L 224 z 16.8.2006 r. str.1-7).

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152, Nr 139, poz. 1324 i Nr 229, poz. 2276, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 145, poz. 1535, Nr 146, poz. 1546 i Nr 213, poz. 2155, z 2005 r. Nr 10, poz. 66, Nr 184, poz. 1539 i Nr 267 poz. 2252 oraz z 2006r. Nr 157, poz. 1119 i Nr 208, poz. 1540.

- 7) objęcie jednostek powiązanych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym grupy kapitałowej - zastosowanie metody konsolidacji pełnej, o których mowa w art. 60 ustawy lub zastosowanie w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metody proporcjonalnej bądź metody praw własności, o których mowa odpowiednio w art. 61 i 63 ustawy;
- 8) udziałowcy uprzywilejowani - udziałowców lub akcjonariuszy posiadających udziały lub akcje uprzywilejowane co do podziału wyniku finansowego.

Rozdział 2

Sporządzanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej

§ 3. 1. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej sporządza się, stosując dla wszystkich objętych nim jednostek jednakowe metody wyceny aktywów i pasywów oraz jednakowe zasady sporządzania sprawozdań finansowych, zgodne z zasadami (polityką) rachunkowości przyjętymi przez jednostkę dominującą.

2. Jeżeli z ważnych przyczyn stosowanie przez niektóre jednostki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym jednakowych metod wyceny aktywów i pasywów oraz zasad sporządzania sprawozdań finansowych nie jest możliwe, to można od tego wymogu odstąpić, pod warunkiem jednak, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełni wymagania, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, dokonuje się odpowiednich przekształceń sprawozdania finansowego jednostki, dostosowując dane do metod i zasad przyjętych przez jednostkę dominującą; informacje o korektach zamieszcza się w dodatkowych informacjach i objaśnieniach skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz ujawnia się wielkości poszczególnych pozycji sprawozdania finansowego, dla których przyjęto odmienne metody i zasady wyceny.

4. Można odstąpić od dokonywania przekształceń, o których mowa w ust. 3, jeżeli:

- 1) ich dokonanie nie jest możliwe;
- 2) takie odstąpienie nie uniemożliwi spełnienia wymagań określonych w art. 4 ust. 1 ustawy.

Odstąpienie od dokonywania przekształceń uzasadnia się w dodatkowych informacjach i objaśnieniach skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

5. W kolejnych latach obrotowych stosuje się w sposób ciągły jednakowe metody i zasady obejmowania jednostek powiązanych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym. Ewentualne zmiany metod i zasad obejmowania jednostek powiązanych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, dokonane w celu spełnienia wymagań określonych w art. 4 ust. 1 ustawy ze skutkiem od pierwszego dnia roku obrotowego, ujawnia się we wprowadzeniu do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, podając przyczyny zmian, ich wpływ liczbowy na wynik finansowy oraz zapewniając porównywalność danych za poszczególne okresy sprawozdawcze.

6. Jeżeli w ciągu roku obrotowego istotnie zmienił się skład jednostek podporządkowanych, objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, to we wprowadzeniu do skonsolidowanego sprawozdania finansowego podaje się dane umożliwiające dokonanie oceny tej zmiany, w tym podstawowe wielkości sprawozdań finansowych, nazwy i siedziby jednostek, których objęcia skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym zaprzestano, oraz jednostek nieobjętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym w poprzednim roku obrotowym.

§ 4. 1. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej obejmuje sprawozdanie finansowe jednostki dominującej oraz sprawozdania finansowe jednostek podporządkowanych, sporządzone na ten sam dzień bilansowy i za ten sam okres sprawozdawczy.

2. Dzień bilansowy, na który sporządzane jest sprawozdanie finansowe objętej skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym jednostki podporządkowanej, może wyprzedzać dzień bilansowy, na który sporządza się skonsolidowane sprawozdanie finansowe, nie więcej jednak niż o trzy miesiące. Sprawozdanie to obejmuje taką samą liczbę kolejnych miesięcy jak skonsolidowane sprawozdanie finansowe i jest sporządzane za taki sam okres i na taki sam dzień bilansowy w kolejnych latach. W takim przypadku, w dodatkowych informacjach i objaśnieniach skonsolidowanego sprawozdania finansowego, podaje się istotne zdarzenia dotyczące zmian stanu aktywów, pasywów oraz zysków i strat tej jednostki podporządkowanej, jakie nastąpiły w okresie między dniem bilansowym jednostki podporządkowanej, a dniem bilansowym na który sporządzono skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

3. W przypadkach innych niż określone w ust. 2 jednostki podporządkowane sporządzające sprawozdania finansowe na inny dzień bilansowy, aniżeli przyjęty dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego, sporządzają dodatkowo oddzielne sprawozdania finansowe za okres objęty skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym.

§ 5. 1. Jednostka dominująca, mająca siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, obejmując nim swoje dane oraz dane jednostek podporządkowanych, bez względu na ich siedzibę, z zastrzeżeniem art. 57 i 58 ustawy.

2. Jeżeli jednostka dominująca nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w przypadkach, o których mowa w art. 56-58 ustawy, to fakt ten ujawnia się we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego jednostki dominującej.

3. Jeżeli udziały w jednostce podporządkowanej są przeznaczone do zbycia w okresie jednego roku od dnia ich nabycia, to fakt ten powinien być wiarygodnie uzasadniony. Jeśli te udziały nie zostaną zbyte w ciągu jednego roku od dnia ich nabycia, to do czasu ich zbycia taką jednostkę obejmuje się skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym.

4. Jeżeli występują ograniczenia w sprawowaniu kontroli lub współkontroli nad jednostką podporządkowaną, a zarazem jednostka dominująca nie jest zdolna do wywierania co najmniej znaczącego wpływu, to udział jednostki podporządkowanej wycenia się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w kolejnych latach obrotowych w wartości wynikającej z zastosowania metody praw własności, o której mowa w art. 63 ustawy, na dzień wystąpienia tych ograniczeń.

5. W celu spełnienia wymagań, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy, dane jednostek zależnych i współzależnych wobec których w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym stosowana jest metoda proporcjonalna, prowadzących odmienny rodzaj działalności od działalności jednostki dominującej, wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w odrębnych pozycjach, uzupełniających odpowiednio poszczególne części skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

§ 6. 1. Jeżeli jednostka dominująca niższego szczebla sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, to jednostka dominująca wyższego szczebla obejmuje swoim skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzone przez jednostkę dominującą niższego szczebla. W przypadku gdy jednostka dominująca wyższego szczebla posiada bezpośrednio udziały w jednostce podporządkowanej, objętej skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym jednostki dominującej niższego szczebla,

to jednostka dominująca wyższego szczebla obejmuje tę jednostkę podporządkowaną skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym z zastosowaniem odpowiedniej metody, w zależności od stopnia podporządkowania tych jednostek.

2. Jeżeli jednostka dominująca niższego szczebla prowadzi całkowicie odmienny rodzaj działalności od jednostki dominującej wyższego szczebla i sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe, obejmujące dane jednostki podporządkowanej, prowadzącej rodzaj działalności niebędący odmiennym rodzajem od działalności prowadzonej przez jednostkę dominującą wyższego szczebla, to przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego przez jednostkę dominującą wyższego szczebla należy dostosować metodę konsolidacji do stopnia podporządkowania jednostki zależnej lub współzależnej od jednostki dominującej niższego szczebla.

§ 7. 1. Jeżeli jednostka dominująca niższego szczebla, stosownie do art. 56 ust. 2 ustawy, nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania finansowego, to jednostka dominująca wyższego szczebla obejmuje skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym zarówno zależne od niej jednostki, jak i wszystkie jednostki podporządkowane jednostce dominującej niższego szczebla, z zastrzeżeniem art. 56 ust. 4 ustawy oraz § 6 ust. 2.

2. Własność jednostki dominującej wyższego szczebla w jednostce zależnej od jednostki dominującej niższego szczebla ustala się jako iloczyn procentu udziałów posiadanych przez jednostkę dominującą wyższego szczebla w jednostce dominującej niższego szczebla oraz procentu udziałów posiadanych przez jednostkę dominującą niższego szczebla w jednostce od niej zależnej. Wielkość tę powiększa się o procent udziałów, jakie jednostka dominująca wyższego szczebla posiada bezpośrednio w jednostce zależnej od jednostki dominującej niższego szczebla oraz o procent udziałów, jakie jednostka dominująca wyższego szczebla posiada w jednostce zależnej od jednostki dominującej niższego szczebla pośrednio, poprzez udziały posiadane w jednostkach zależnych objętych metodą konsolidacji pełnej.

3. Jednostka dominująca niższego szczebla niesporządzająca, stosownie do art. 56 ust. 2 ustawy, skonsolidowanego sprawozdania finansowego, powinna o tym poinformować we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego, podając nazwę i siedzibę jednostki dominującej wyższego szczebla sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Rozdział 3

Składniki skonsolidowanego sprawozdania finansowego

§ 8. 1. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe składa się:

- 1) z wprowadzenia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które wchodzi w skład informacji dodatkowej, obejmującego co najmniej informacje określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia;
- 2) ze skonsolidowanego bilansu, zawierającego składniki wykazane w kolejności i w sposób określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia;
- 3) ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat, zawierającego przychody i koszty w kolejności i w sposób określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia;
- 4) ze skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych, obejmującego informacje w zakresie określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia;
- 5) z zestawienia zmian w skonsolidowanym kapitale własnym, obejmującego informacje o zmianach poszczególnych składników skonsolidowanego kapitału, w zakresie określonym w załączniku nr 5 do rozporządzenia;

6) z dodatkowych informacji i objaśnień, wchodzących w skład informacji dodatkowej, określonych w załączniku nr 6 do rozporządzenia.

Do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego dołącza się sprawozdanie z działalności sporządzone odpowiednio według zasad, o których mowa w art. 49 ust. 2 i 3 oraz art. 55 ust. 2 ustawy.

2. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazuje się dane za rok obrotowy oraz za rok poprzedzający, jeżeli jednostka dominująca była obowiązana, stosownie do przepisów ustawy, do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok poprzedzający.

3. W przypadku powstania grupy kapitałowej w ciągu roku, danymi porównawczymi za poprzedzający rok obrotowy są dane jednostki dominującej.

§ 9. 1. Na dzień objęcia kontroli lub współkontroli nad jednostkami, które mają siedziby lub miejsca sprawowania zarządu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wszystkie pozycje wyrażonego w walucie obcej sprawozdania finansowego jednostki podporządkowanej przelicza się na walutę polską według ogłoszonego dla danej waluty, przez Narodowy Bank Polski, kursu średniego na ten dzień, z uwzględnieniem przepisu § 3 ust. 2 i 5.

2. Na dzień bilansowy wyrażone w walutach obcych sprawozdania finansowe podlegających konsolidacji lub ujęciu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą proporcjonalną jednostek, o których mowa w ust. 1, przelicza się na walutę polską według następujących zasad:

- 1) poszczególne pozycje aktywów i pasywów bilansu, z wyjątkiem kapitałów własnych, przelicza się według ogłoszonego dla danej waluty, przez Narodowy Bank Polski, kursu średniego na dzień bilansowy;
- 2) poszczególne pozycje rachunku zysków i strat przelicza się po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów na dzień kończący każdy miesiąc roku obrotowego, a w uzasadnionych przypadkach - po kursie będącym średnią arytmetyczną średnich kursów na dzień kończący poprzedni rok obrotowy i dzień kończący bieżący rok obrotowy, ogłoszonych dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski;
- 3) kapitały własne jednostki, przeliczone według ich stanu na dzień objęcia kontroli przez jednostkę dominującą lub współkontroli przez wspólnika jednostki współzależnej obejmowanej skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym metodą proporcjonalną na podstawie kursu średniego ogłoszonego na ten dzień przez Narodowy Bank Polski, wykazuje się w tej wysokości w kolejno sporządzanych skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, z uwzględnieniem przepisu ust. 4; w przypadku emisji dodatkowych udziałów do ich przeliczenia stosuje się średni kurs ogłoszony dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski na dzień wpisu do rejestru podwyższenia kapitału.

3. Kapitały własne, o których mowa w ust. 2 pkt 3, obejmują wykazane odrębnie:

- 1) kapitał podstawowy;
- 2) pozostałe kapitały własne;
- 3) wynik finansowy netto za rok obrotowy, przeliczony zgodnie z ust. 2 pkt 2;
- 4) różnice kursowe z przeliczenia, na które składają się w szczególności:
  - a) różnice kursowe powstałe przy przeliczeniu na walutę polską kapitału własnego zgodnie z ust. 2 pkt 3, a także różnice powstałe z jego przeliczenia, według ogłoszonego dla danej waluty, przez Narodowy Bank Polski, kursu średniego na dzień bilansowy,
  - b) różnice kursowe powstałe z przeliczenia na walutę polską wyniku finansowego netto, obliczonego zgodnie z ust. 2 pkt 2, a także różnice powstałe z jego przeliczenia, według ogłoszonego dla danej waluty, przez Narodowy Bank Polski, kursu średniego na dzień bilansowy.

4. Na dzień zbycia udziałów jednostki objętej skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym różnice kursowe z przeliczenia, o których mowa w ust. 4 pkt 4, związane z tą jednostką, podlegają odpisaniu na skonsolidowany rachunek zysków i strat.

Rozdział 4

Metoda konsolidacji pełnej

§ 10. Jednostka dominująca obejmuje skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym dane jednostek zależnych metodą konsolidacji pełnej, o której mowa w art. 60 ustawy.

§ 11. 1. Przy stosowaniu metody konsolidacji pełnej, w pierwszej kolejności sumuje się kwoty poszczególnych pozycji:

- 1) bilansów;
- 2) rachunków zysków i strat;
- 3) rachunków przepływów pieniężnych, w przypadku sporządzania tego rachunku w sposób określony w § 16 ust. 1 pkt 2;
- 4) zestawień zmian w kapitale własnym, w przypadku sporządzania tego zestawienia w sposób określony w § 16 ust. 3 pkt 2;

jednostki dominującej i poszczególnych jednostek zależnych, bez względu na udział jednostki dominującej we własności jednostek zależnych.

2. Jeżeli jednostka dominująca objęła kontrolą jednostkę zależną w ciągu roku obrotowego, to do skonsolidowanego rachunku zysków i strat włącza się w pełnej wysokości wszystkie te, wykazane w rachunku zysków i strat tej jednostki, przychody i koszty, które powstały w okresie następującym od dnia objęcia tej jednostki kontrolą przez jednostkę dominującą do dnia bilansowego.

3. Po dokonaniu sumowań, o których mowa w ust. 1, przeprowadza się korekty i wyłączenia konsolidacyjne, o których mowa w art. 60 ustawy, stosując zasady określone w § 12-16 rozporządzenia.

§ 12. 1. Na dzień objęcia kontroli przez jednostkę dominującą nad jednostką zależną ustala się wartość godziwą aktywów netto jednostki zależnej, rozliczając tę wartość proporcjonalnie do udziałów posiadanych przez jednostkę dominującą i inne jednostki grupy kapitałowej, objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym oraz udziałowców mniejszościowych.

2. Jeżeli różnica pomiędzy wartością godziwą a księgową aktywów netto nie jest istotna, to za wartość godziwą aktywów netto jednostki zależnej można przyjąć jej wartość księgową.

3. Jeżeli skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym objętych jest kilka jednostek zależnych, to dotyczącą tych jednostek wartość firmy lub ujemną wartość firmy wykazuje się w skonsolidowanym bilansie odrębnie, bez dokonywania kompensat.

4. W skonsolidowanym rachunku zysków i strat odpisy wartości firmy lub ujemnej wartości firmy wykazuje się odpowiednio w pozycji "Odpis wartości firmy jednostek zależnych" lub "Odpis ujemnej wartości firmy jednostek zależnych", według zasad określonych w ustawie, począwszy od miesiąca, w którym objęto kontrolę nad jednostką zależną. Jeżeli składnik aktywów "wartość firmy" uległ trwałej utracie wartości, to dokonuje się odpisu tej wartości na skonsolidowany rachunek zysków i strat.

5. Jeżeli jednostka dominująca nabywa w jednostce zależnej dodatkowe udziały lub na skutek nabycia dodatkowych udziałów jednostka stowarzyszona staje się jednostką zależną, to na dzień nabycia ustala się wartość firmy lub ujemną wartość firmy poprzez porównanie ceny nabycia dodatkowych udziałów i odpowiadającej im wartości aktywów netto wyrażonych w

wartości godziwej. Taki sposób postępowania stosuje się do każdej istotnej transakcji nabycia udziałów, następującej w dłuższym odstępie czasu.

6. W dodatkowych informacjach i objaśnieniach skonsolidowanego sprawozdania finansowego należy wyjaśnić sposób ustalenia wartości firmy lub ujemnej wartości firmy.

§ 13. 1. Kapitałem podstawowym grupy kapitałowej jest kapitał podstawowy jednostki dominującej.

2. Kapitał podstawowy jednostek zależnych, w części odpowiadającej udziałowi jednostki dominującej w kapitale podstawowym tych jednostek, jest kompensowany z wartością nabycia udziałów ujętych w bilansie jednostki dominującej na dzień objęcia kontroli; pozostałą część kapitału podstawowego jednostek zależnych zalicza się do kapitałów mniejszości, o których mowa w ust. 4.

3. Do poszczególnych składników kapitału własnego jednostki dominującej, z wyjątkiem jej kapitału podstawowego, dodaje się część odpowiednich składników kapitału własnego jednostek zależnych, odpowiadającą udziałowi jednostki dominującej we własności jednostek zależnych według stanu na dzień bilansowy. Do kapitału własnego grupy zalicza się tylko te części odpowiednich składników kapitału własnego jednostek zależnych, które powstały od dnia objęcia nad nimi kontroli przez jednostkę dominującą. W szczególności dotyczy to zmiany wysokości kapitału własnego spowodowanej osiągniętymi przez jednostki zależne wynikami finansowymi, aktualizacją wyceny oraz różnicami kursowymi z przeliczenia.

4. Jeżeli udział w objętej skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym jednostce zależnej posiadają także inni udziałowcy niż jednostki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, wówczas w odrębnych pozycjach, po uwzględnieniu udziału w wyniku finansowym udziałowców uprzywilejowanych, odpowiednio do udziału we własności jednostki zależnej, z uwzględnieniem zasady wyceny określonej § 12 ust. 1, wykazuje się:

- 1) w bilansie - kapitały mniejszości;
- 2) w rachunku zysków i strat - zyski (straty) mniejszości.

5. Udziały w jednostce dominującej, posiadane przez inne jednostki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, wykazuje się w pasywach skonsolidowanego bilansu jako udziały własne ze znakiem ujemnym.

§ 14. 1. Przy dokonywaniu wyłączeń, o których mowa w art. 60 ustawy, z tytułu transakcji dokonywanych pomiędzy jednostkami powiązanymi stosuje się następujące zasady:

- 1) środki pieniężne w drodze i dostawy w drodze, dotyczące jednostek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, wykazuje się jako otrzymane przez jednostki będące ich odbiorcą;
- 2) wzajemne należności i zobowiązania wymagające wyłączenia obejmują wszelkie uprzednio uzgodnione rozrachunki między jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, zarówno dotyczące dostaw i usług oraz z innych tytułów, w tym także spowodowanych niewniesieniem wkładów, należnościami wekslowymi, zaliczkami i pożyczkami;
- 3) obroty z operacji dokonanych między jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym z zastosowaniem metody konsolidacji pełnej wyłącza się, z zastrzeżeniem pkt 4, bez względu na to, czy zawarte są w nich zyski czy straty;
- 4) zawarte w skonsolidowanych aktywach zyski lub straty niezrealizowane przez grupę kapitałową, powstałe na skutek dokonania między jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym sprzedaży składników majątkowych, po innych cenach niż ich wartość księgowa netto, wykazana w księgach rachunkowych jednostki sprzedającej,

wyłącza się ze skonsolidowanego bilansu, korygując odpowiednio dane rachunku zysków i strat jednostki sprzedającej; w przypadku gdy przedmiotem sprzedaży jest środek trwały lub tytuł wartości niematerialnych i prawnych, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dodatkowo koryguje się ich amortyzację w taki sposób, aby była ona obliczona od zaktualizowanej pierwotnej ceny nabycia (kosztu wytworzenia); jeżeli przedmiotem wyłączenia jest strata, można ją uwzględnić jedynie wtedy, gdy wyłączenie nie spowoduje wykazania aktywów trwałych powyżej ich wartości godziwej, zaś aktywów obrotowych - powyżej ich wartości rynkowej;

- 5) w przypadku gdy jednostka dominująca w sprawozdaniu jednostkowym nie stosuje metody praw własności, dywidendy należne jednostce dominującej od jednostki zależnej:
  - a) za okres następujący od dnia objęcia kontroli - wyłącza się z jej przychodów finansowych, a włącza do kapitału własnego jednostki wypłacającej dywidendę; korekta kapitału własnego jednostki zależnej nie wpływa na obliczenie wysokości kapitału mniejszości,
  - b) za okres przed dniem objęcia kontroli - zmniejszają cenę nabycia udziałów i są uwzględniane przy obliczaniu wartości firmy lub ujemnej wartości firmy.

2. Można zaniechać wyłączeń, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 4, jeżeli nie narusza to wymagań, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy, a w szczególności, gdy wzajemne obroty między jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym nie są istotne dla jednostek powiązanych, zaś sprzedaż następuje po cenach nabycia (kosztach wytworzenia) lub po cenach i na warunkach płatności nieodbiegających od ogólnie stosowanych przy tego rodzaju transakcjach.

§ 15. 1. Do skonsolidowanego rachunku zysków i strat włącza się w pełnej wysokości:

- 1) poszczególne pozycje rachunku zysków i strat każdej jednostki zależnej za okres:
  - a) od początku roku obrotowego lub od dnia objęcia kontroli,
  - b) do końca roku obrotowego lub do dnia ustania kontroli- jeżeli dzień objęcia kontroli lub dzień ustania kontroli nastąpiły w ciągu roku obrotowego,
- 2) zysk lub stratę na sprzedaży całości lub części jednostki.
  2. Zysk lub stratę na sprzedaży jednostki zależnej stanowi dla grupy kapitałowej różnica między przychodem ze zbycia udziałów w tej jednostce a odpowiadającą im częścią aktywów netto jednostki zależnej ustaloną na dzień zbycia, skorygowana o nieodpisaną część wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, dotyczącą zbytych udziałów.
  3. Zysk lub stratę, o których mowa w ust. 2, ustala się również przy każdorazowej, istotnej transakcji zbycia udziałów, następującej w dłuższym odstępie czasu, jeżeli jednostka pozostaje nadal jednostką zależną lub staje się jednostką stowarzyszoną. W takim przypadku, ustalając zysk lub stratę na sprzedaży, uwzględnia się tylko odpowiednią część wartości firmy lub ujemnej wartości firmy.
  4. Jeżeli na skutek sprzedaży części udziałów jednostka przestaje być zależna lub stowarzyszona, stosuje się przepisy ust. 2.
  5. Zysk lub stratę na sprzedaży całości lub części udziałów jednostki zależnej wykazuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji "Zysk (strata) na sprzedaży całości lub części udziałów jednostki zależnej".
  6. W "Dodatkowych informacjach i objaśnieniach skonsolidowanego sprawozdania finansowego" podaje się:
    - 1) wartość księgową netto aktywów każdej zbytej lub nabytej jednostki zależnej;
    - 2) sposób rozliczeń pomiędzy jednostką zbywającą i nabywającą;
    - 3) odrębnie wynik ze zbycia każdej jednostki zależnej.

§ 16. 1. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych sporządza się:

- 1) na podstawie skonsolidowanego bilansu i skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz dodatkowych objaśnień i informacji lub
- 2) poprzez sumowanie odpowiednich pozycji rachunków przepływów pieniężnych jednostek objętych metodą konsolidacji pełnej oraz dokonanie korekt konsolidacyjnych tych sum; korekty te polegają na wyłączeniu wszelkich przepływów pieniężnych pomiędzy objętymi konsolidacją jednostką dominującą a jednostkami od niej zależnymi oraz między poszczególnymi jednostkami zależnymi, w szczególności z tytułu:
  - a) naliczonych lub wypłaconych dywidend,
  - b) zapłaty za nabycie udziałów jednostek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym,
  - c) przekazania lub spłaty pożyczek.

2. Przy sporządzaniu skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych metodą pośrednią różnice kursowe powstałe z przeliczenia zmian stanów poszczególnych pozycji bilansowych z dnia bilansowego, poprzedniego i bieżącego roku obrotowego wykazuje się w pozycji "Inne korekty z działalności operacyjnej" skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych.

3. Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym sporządza się:

- 1) na podstawie skonsolidowanego bilansu, zestawień zmian w kapitałach własnych oraz dodatkowych objaśnień i informacji lub
- 2) poprzez sumowanie odpowiednich pozycji zestawień zmian w kapitale własnym jednostek zależnych objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym oraz dokonanie korekt konsolidacyjnych; korekty te dotyczą w szczególności:
  - a) wyłączenia kapitałów wniesionych i wypracowanych do dnia objęcia kontroli,
  - b) zbycia i nabycia udziałów przez jednostki objęte konsolidacją,
  - c) emisji udziałów i ich objęcia przez jednostki objęte konsolidacją,
  - d) umorzenia udziałów przez jednostki objęte konsolidacją.

Rozdział 5

Ujęcie w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym udziałów metodą proporcjonalną

§ 17. 1. Metodę proporcjonalną, o której mowa w art. 61 ustawy, stosuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w odniesieniu do udziałów posiadanych w jednostkach współzależnych przez wspólnika jednostki współzależnej i inne jednostki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, jeżeli w przyjętych dla grupy kapitałowej zasadach (polityce) rachunkowości metoda proporcjonalna została przyjęta do wyceny jednostek współzależnych.

2. Zasady dotyczące stosowania metody konsolidacji pełnej, określone w § 11 – 16, stosuje się odpowiednio do ujęcia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym udziałów metodą proporcjonalną, z uwzględnieniem art. 61 ustawy.

Rozdział 6

Ujęcie, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, udziałów metodą praw własności

§ 18. 1. Ujęcie i wycenę metodą praw własności w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym stosuje się w przypadku:

- 1) udziałów posiadanych w jednostkach stowarzyszonych przez znaczącego inwestora i inne jednostki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym;
- 2) udziałów posiadanych w jednostkach współzależnych przez wspólnika jednostki współzależnej i inne jednostki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, jeżeli w przyjętych dla grupy kapitałowej zasadach (polityce) rachunkowości metoda praw własności została przyjęta do wyceny jednostek współzależnych;
- 3) okoliczności wymienionych w art. 59 ust. 6 ustawy, z tym że w odniesieniu do jednostki współzależnej zastosowana może zostać, w zależności od przyjętych dla grupy kapitałowej zasad (polityki) rachunkowości - metoda proporcjonalna.

2. Na dzień rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu przez znaczącego inwestora na jednostkę stowarzyszoną lub na dzień objęcia współkontroli nad jednostką współzależną ustala się wartość godziwą aktywów netto jednostki stowarzyszonej lub współzależnej, z uwzględnieniem objętego na ten dzień przez znaczącego inwestora lub wspólnika jednostki współzależnej udziału w aktywach netto tej jednostki podporządkowanej.

3. Jeżeli znaczący inwestor lub wspólnik jednostki współzależnej nabywa w jednostce stowarzyszonej lub współzależnej dodatkowe udziały, zaliczane do długoterminowych aktywów finansowych, to na dzień ich nabycia ustala się wartość firmy lub ujemną wartość firmy jako różnicę między ceną nabycia dodatkowych udziałów a odpowiadającą im wartością aktywów netto wyrażonych w wartości godziwej. Postępowanie takie stosuje się w odniesieniu do każdej istotnej transakcji nabycia udziałów, następującej w dłuższym odstępie czasu. Przepisy § 12 ust. 2 i 4 stosuje się odpowiednio.

4. W skonsolidowanym bilansie udział znaczącego inwestora lub wspólnika jednostki współzależnej odpowiednio w jednostce stowarzyszonej lub współzależnej, obliczony w sposób określony w ust. 4, koryguje się o przypadające na rzecz znaczącego inwestora zwiększenie lub zmniejszenie kapitału własnego tej jednostki podporządkowanej, które nastąpiło w ciągu okresu objętego konsolidacją, w tym o należne dywidendy i udziały w wyniku finansowym tej jednostki oraz różnice kursowe z przeliczenia.

5. Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym obejmuje się dane jednostki stowarzyszonej lub współzależnej także wtedy, gdy wartość udziału posiadanego w tej jednostce, stanowiąca część jej kapitału własnego, jest ujemna lub zerowa, a znaczący inwestor lub wspólnik jednostki współzależnej jest zobowiązany do pokrycia jej strat. W przeciwnym przypadku udział w jednostce podporządkowanej wykazuje się w wartości zerowej.

6. W skonsolidowanym rachunku zysków i strat wykazuje się w oddzielnej pozycji wynik netto jednostki stowarzyszonej lub współzależnej w takiej części, jaka odpowiada udziałowi znaczącego inwestora lub wspólnika jednostki współzależnej w wyniku tej jednostki, skorygowanym o odpis wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, z uwzględnieniem praw udziałowców uprzywilejowanych.

7. Ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyłącza się niezrealizowane przez jednostkę powiązaną, objętą skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, zyski i straty powstałe w wyniku transakcji dokonanych pomiędzy jednostką stowarzyszoną lub współzależną a pozostałymi jednostkami objętymi skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym,

proporcjonalnie do posiadanych przez grupę kapitałową udziałów w tej jednostce. Przepisy § 14 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

8. Wyłączeń, o których mowa w ust. 7 oraz w § 14 ust. 2, nie dokonuje się również wtedy, gdy odpowiednie dane nie są jednostce znane lub nie mogą być ustalone.

Rozdział 7

Dokumentacja konsolidacyjna

§ 19. 1. Podstawą do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest dokumentacja konsolidacyjna, obejmująca w szczególności:

- 1) sprawozdania finansowe jednostek powiązanych, w tym:
  - a) podstawowe (oryginalne) sprawozdania finansowe jednostek powiązanych,
  - b) sprawozdania finansowe jednostek podporządkowanych dostosowane do zasad (polityki) rachunkowości obowiązujących przy konsolidacji,
  - c) sprawozdania finansowe jednostek podporządkowanych przeliczane na walutę polską;
- 2) wszelkie korekty i wyłączenia dokonywane podczas konsolidacji, niezbędne do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego;
- 3) obliczenia wartości godziwej aktywów netto jednostek podporządkowanych;
- 4) obliczenia wartości firmy oraz ujemnej wartości firmy i ich odpisów, w tym korygujących;
- 5) obliczenia kapitałów mniejszości;
- 6) obliczenia różnic kursowych z przeliczenia sprawozdań finansowych jednostek podporządkowanych.

2. Jednostka dominująca obowiązana jest do sporządzania i aktualizacji dokumentacji konsolidacyjnej.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do wspólnika jednostki współzależnej i znaczącego inwestora.

Rozdział 8

Przepisy końcowe

§ 20. Przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie po raz pierwszy do skonsolidowanych sprawozdań finansowych za rok obrotowy rozpoczynający się w 2008 r.

§ 21. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008 r.

Minister Finansów

Załączniki do rozporządzenia Ministra Finansów
w sprawie szczegółowych zasad sporządzania
przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń
skonsolidowanych sprawozdań finansowych
grup kapitałowych z dnia .....2007 r. (poz. ....)

Załącznik nr 1

WPROWADZENIE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Wprowadzenie obejmuje w szczególności:

- 1) nazwę (firmę) i siedzibę, podstawowy przedmiot działalności jednostki dominującej, wspólnika jednostki współzależnej lub znaczącego inwestora oraz wskazanie właściwego sądu lub innego organu prowadzącego rejestr;
- 2) wykaz jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych, których dane objęte są skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym ze wskazaniem ich nazw (firm) i siedzib, przedmiotów działalności, udziału posiadanego przez jednostkę dominującą, wspólnika jednostki współzależnej lub znaczącego inwestora w kapitale (funduszu) podstawowym tych jednostek oraz udziału w całkowitej liczbie głosów, jeżeli jest różna od udziału w kapitale (funduszu) podstawowym;
- 3) wykaz innych niż jednostki podporządkowane jednostek ze wskazaniem nazw (firm) i siedzib, w których jednostki powiązane posiadają mniej niż 20% udziałów (akcji) z podaniem wysokości kapitału (funduszu) podstawowego tych jednostek, udziału w tym kapitale (funduszu) oraz udziału w całkowitej liczbie głosów, jeżeli jest różna od udziału w kapitale (funduszu) podstawowym i wyniku finansowym netto za ostatni rok obrotowy;
- 4) wykaz jednostek podporządkowanych wyłączonych ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego wraz z podaniem podstawy prawnej;
- 5) wskazanie czasu trwania działalności jednostek powiązanych, jeżeli jest on ograniczony;
- 6) wskazanie okresu objętego skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym oraz lat obrotowych i okresów objętych sprawozdaniami finansowymi jednostek powiązanych, jeżeli są one różne od okresu objętego skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym;
- 7) wskazanie, że sprawozdania finansowe jednostek objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym zawierają dane łączne, jeżeli w skład jednostek powiązanych wchodzi wewnętrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielne sprawozdania finansowe;
- 8) wskazanie, czy sprawozdania finansowe stanowiące podstawę do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki powiązane w dającej się przewidzieć przyszłości oraz czy nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania przez te jednostki działalności;
- 9) w przypadku sprawozdań finansowych sporządzonych za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie, wskazanie, że są to sprawozdania finansowe sporządzone po połączeniu spółek, oraz wskazanie zastosowanych metod rozliczenia połączeń (nabycie, łączenie udziałów);
- 10) omówienie obowiązujących przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego zasad (polityki) rachunkowości, w szczególności zasad grupowania operacji gospodarczych, metod wyceny aktywów i pasywów, dokonywania odpisów amortyzacyjnych, ustalania wyniku finansowego i sporządzania jednostkowych sprawozdań finansowych;

- 11) omówienie dokonanych ze skutkiem od pierwszego dnia roku obrotowego zmian zasad (polityki) rachunkowości, w szczególności zasad grupowania operacji gospodarczych, metod wyceny aktywów i pasywów, dokonywania odpisów amortyzacyjnych, ustalania wyniku finansowego i sporządzania jednostkowych sprawozdań finansowych;
- 12) przedstawienie stosowanych kryteriów wyłączeń jednostek powiązanych ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Załącznik nr 2

SKONSOLIDOWANY BILANS

Aktywa

A. Aktywa trwałe

I. Wartości niematerialne i prawne

1. Koszty zakończonych prac rozwojowych
2. Wartość firmy
3. Inne wartości niematerialne i prawne
4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne

II. Wartość firmy jednostek podporządkowanych

1. Wartość firmy - jednostki zależne
2. Wartość firmy - jednostki współzależne objęte metodą proporcjonalną
3. Wartość firmy – jednostki objęte metodą praw własności

III. Rzeczowe aktywa trwałe

1. Środki trwałe
  - a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)
  - b) budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej
  - c) urządzenia techniczne i maszyny
  - d) środki transportu
  - e) inne środki trwałe
2. Środki trwałe w budowie
3. Zaliczki na środki trwałe w budowie

IV. Należności długoterminowe

1. Od jednostek powiązanych
2. Od pozostałych jednostek

V. Inwestycje długoterminowe

1. Nieruchomości
2. Wartości niematerialne i prawne
3. Długoterminowe aktywa finansowe
  - a) w jednostkach zależnych i współzależnych niewycenianych metodą konsolidacji pełnej lub metodą proporcjonalną
    - udziały lub akcje
    - inne papiery wartościowe
    - udzielone pożyczki
    - inne długoterminowe aktywa finansowe
  - b) w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności
    - udziały lub akcje
    - inne papiery wartościowe

- udzielone pożyczki
- inne długoterminowe aktywa finansowe
- c) w pozostałych jednostkach
  - udziały lub akcje
  - inne papiery wartościowe
  - udzielone pożyczki
  - inne długoterminowe aktywa finansowe
- 4. Inne inwestycje długoterminowe
- VI. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe
  1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
  2. Inne rozliczenia międzyokresowe

B. Aktywa obrotowe

I. Zapasy

1. Materiały
2. Półprodukty i produkty w toku
3. Produkty gotowe
4. Towary
5. Zaliczki na dostawy

II. Należności krótkoterminowe

1. Należności od jednostek powiązanych
  - a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty
    - do 12 miesięcy
    - powyżej 12 miesięcy
  - b) inne
2. Należności od pozostałych jednostek
  - a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty
    - do 12 miesięcy
    - powyżej 12 miesięcy
  - b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń
  - c) inne
  - d) dochodzone na drodze sądowej

III. Inwestycje krótkoterminowe

1. Krótkoterminowe aktywa finansowe
  - a) w jednostkach zależnych i współzależnych
    - udziały lub akcje
    - inne papiery wartościowe
    - udzielone pożyczki
    - inne krótkoterminowe aktywa finansowe
  - b) w jednostkach stowarzyszonych
    - udziały lub akcje
    - inne papiery wartościowe
    - udzielone pożyczki
    - inne krótkoterminowe aktywa finansowe
  - c) w pozostałych jednostkach
    - udziały lub akcje
    - inne papiery wartościowe

- udzielone pożyczki
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe
- d) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne
  - środki pieniężne w kasie i na rachunkach
  - inne środki pieniężne
  - inne aktywa pieniężne
- 2. Inne inwestycje krótkoterminowe
- IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe

Aktywa razem

Pasywa

- A. Kapitał (fundusz) własny
  - I. Kapitał (fundusz) podstawowy
  - II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)
  - III. Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)
  - IV. Kapitał (fundusz) zapasowy
  - V. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny
  - VI. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe
  - VII. Różnice kursowe z przeliczenia
  - VIII. Zysk (strata) z lat ubiegłych
  - IX. Zysk (strata) netto
  - X. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)
- B. Kapitał mniejszości
- C. Ujemna wartość firmy jednostek podporządkowanych
  - I. Ujemna wartość firmy - jednostki zależne
  - II. Ujemna wartość firmy - jednostki współzależne objęte metodą proporcjonalną
  - III. Ujemna wartość firmy – jednostki objęte metodą praw własności
- D. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania
  - I. Rezerwy na zobowiązania
    - 1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego
    - 2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne
      - długoterminowa
      - krótkoterminowa
    - 3. Pozostałe rezerwy
      - długoterminowe
      - krótkoterminowe
  - II. Zobowiązania długoterminowe
    - 1. Wobec jednostek powiązanych
    - 2. Wobec pozostałych jednostek
      - a) kredyty i pożyczki
      - b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych
      - c) inne zobowiązania finansowe
      - d) inne
  - III. Zobowiązania krótkoterminowe

1. Wobec jednostek powiązanych
    - a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności
      - do 12 miesięcy
      - powyżej 12 miesięcy
    - b) inne
  2. Wobec pozostałych jednostek
    - a) kredyty i pożyczki
    - b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych
    - c) inne zobowiązania finansowe
    - d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności
      - do 12 miesięcy
      - powyżej 12 miesięcy
    - e) zaliczki otrzymane na dostawy
    - f) zobowiązania wekslowe
    - g) z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń
    - h) z tytułu wynagrodzeń
    - i) inne
  3. Fundusze specjalne
- IV. Rozliczenia międzyokresowe
1. Ujemna wartość firmy
  2. Inne rozliczenia międzyokresowe
    - długoterminowe
    - krótkoterminowe

Pasywa razem

Załącznik nr 3

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT
(wariant kalkulacyjny)

- A. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym
  - od jednostek powiązanych
  - I. Przychody netto ze sprzedaży produktów
  - II. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów
- B. Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym
  - jednostkom powiązanym
  - I. Koszt wytworzenia sprzedanych produktów
  - II. Wartość sprzedanych towarów i materiałów
- C. Zysk (strata) brutto ze sprzedaży (A-B)
- D. Koszty sprzedaży
- E. Koszty ogólnego zarządu
- F. Zysk (strata) ze sprzedaży (C-D-E)

- G. Pozostałe przychody operacyjne
  - I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych
  - II. Dotacje
  - III. Inne przychody operacyjne
- H. Pozostałe koszty operacyjne
  - I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych
  - II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych
  - III. Inne koszty operacyjne
- I. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (F+G-H)
- J. Przychody finansowe
  - I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - II. Odsetki, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - III. Zysk ze zbycia inwestycji
  - IV. Aktualizacja wartości inwestycji
  - V. Inne
- K. Koszty finansowe
  - I. Odsetki, w tym
    - dla jednostek powiązanych
  - II. Strata ze zbycia inwestycji
  - III. Aktualizacja wartości inwestycji
  - IV. Inne
- L. Zysk (strata) na sprzedaży całości lub części udziałów jednostek podporządkowanych
- M. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (I+J-K+/-L)
- N. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (N.I-N.II)
  - I. Zyski nadzwyczajne
  - II. Straty nadzwyczajne
- O. Odpis wartości firmy
  - I. Odpis wartości firmy - jednostki zależne
  - II. Odpis wartości firmy - jednostki współzależne objęte metodą proporcjonalną
  - III. Odpis wartości firmy – jednostki objęte metodą praw własności
- P. Odpis ujemnej wartości firmy
  - I. Odpis ujemnej wartości firmy - jednostki zależne
  - II. Odpis ujemnej wartości firmy - jednostki współzależne objęte metodą proporcjonalną
  - III. Odpis ujemnej wartości firmy – jednostki objęte metodą praw własności
- Q. Zysk (strata) brutto (M+/-N-O+P)
- R. Podatek dochodowy

- S. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)
- T. Zysk (strata) z udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności
- U. Zyski (straty) mniejszości
- W. Zysk (strata) netto (Q-R-S+/-T+/-U)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat
(wariant porównawczy)

- A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym
  - od jednostek powiązanych
  - I. Przychody netto ze sprzedaży produktów
  - II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie - wartość ujemna)
  - III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki
  - IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów
- B. Koszty działalności operacyjnej
  - I. Amortyzacja
  - II. Zużycie materiałów i energii
  - III. Usługi obce
  - IV. Podatki i opłaty, w tym
    - podatek akcyzowy
  - V. Wynagrodzenia
  - VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia
  - VII. Pozostałe koszty rodzajowe
  - VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów
- C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)
- D. Pozostałe przychody operacyjne
  - I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych
  - II. Dotacje
  - III. Inne przychody operacyjne
- E. Pozostałe koszty operacyjne
  - I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych
  - II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych
  - III. Inne koszty operacyjne
- F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D-E)
- G. Przychody finansowe
  - I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym
    - od jednostek powiązanych
  - II. Odsetki, w tym

- od jednostek powiązanych
  - III. Zysk ze zbycia inwestycji
  - IV. Aktualizacja wartości inwestycji
  - V. Inne
- H. Koszty finansowe
- I. Odsetki, w tym
    - dla jednostek powiązanych
  - II. Strata ze zbycia inwestycji
  - III. Aktualizacja wartości inwestycji
  - IV. Inne
- I. Zysk (strata) na sprzedaży całości lub części udziałów jednostek podporządkowanych
- J. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (F+G-H+/-I)
- K. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (K.I-K.II)
- I. Zyski nadzwyczajne
  - II. Straty nadzwyczajne
- L. Odpis wartości firmy
- I. Odpis wartości firmy - jednostki zależne
  - II. Odpis wartości firmy - jednostki współzależne objęte metodą proporcjonalną
  - III. Odpis wartości firmy – jednostki objęte metodą praw własności
- M. Odpis ujemnej wartości firmy
- I. Odpis ujemnej wartości firmy - jednostki zależne
  - II. Odpis ujemnej wartości firmy - jednostki współzależne objęte metodą proporcjonalną
  - III. Odpis ujemnej wartości firmy – jednostki objęte metodą praw własności
- N. Zysk (strata) brutto (J+/-K-L+M)
- O. Podatek dochodowy
- P. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)
- Q. Zysk (strata) z udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności
- R. Zyski (straty) mniejszości
- S. Zysk (strata) netto (N-O-P+/-Q+/-R)

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH
(metoda bezpośrednia)

- A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej
  - I. Wpływy
    - 1. Sprzedaż
    - 2. Inne wpływy z działalności operacyjnej
  - II. Wydatki
    - 1. Dostawy i usługi
    - 2. Wynagrodzenia netto
    - 3. Ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz inne świadczenia
    - 4. Podatki i opłaty o charakterze publicznoprawnym
    - 5. Inne wydatki operacyjne
  - III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I-II)

- B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej
  - I. Wpływy
    - 1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych
    - 2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne
    - 3. Z aktywów finansowych, w tym:
      - a) w jednostkach powiązanych
      - b) w pozostałych jednostkach
        - zbycie aktywów finansowych,
        - dywidendy i udziały w zyskach
        - spłata udzielonych pożyczek długoterminowych
        - odsetki
        - inne wpływy z aktywów finansowych
    - 4. Inne wpływy inwestycyjne
  - II. Wydatki
    - 1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych
    - 2. Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne
    - 3. Na aktywa finansowe, w tym
      - a) w jednostkach powiązanych
      - b) w pozostałych jednostkach
        - nabycie aktywów finansowych
        - udzielone pożyczki długoterminowe
    - 4. Dywidendy i inne udziały w zyskach wypłacone udziałowcom (akcjonariuszom) mniejszościowym
    - 5. Inne wydatki inwestycyjne
  - III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)

- C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej
  - I. Wpływy
    - 1. Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału
    - 2. Kredyty i pożyczki
    - 3. Emisja dłużnych papierów wartościowych
    - 4. Inne wpływy finansowe
  - II. Wydatki
    - 1. Nabycie udziałów (akcji) własnych
    - 2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli
    - 3. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku
    - 4. Spłaty kredytów i pożyczek
    - 5. Wykup dłużnych papierów wartościowych
    - 6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych
    - 7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego
    - 8. Odsetki
    - 9. Inne wydatki finansowe
  - III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)
- D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)
- E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym
  - zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych
- F. Środki pieniężne na początek okresu
- G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym:
  - o ograniczonej możliwości dysponowania

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych
(metoda pośrednia)

- A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej
  - I. Zysk (strata) netto
  - II. Korekty razem
    - 1. Zysk (strata) udziałowców mniejszościowych
    - 2. Zysk (strata) z udziałów (akcji) w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych, wycenianych metodą praw własności
    - 3. Amortyzacja (w tym odpisy wartości firmy lub ujemnej wartości firmy)
    - 4. Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych
    - 5. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)
    - 6. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej
    - 7. Zmiana stanu rezerw
    - 8. Zmiana stanu zapasów
    - 9. Zmiana stanu należności

10. Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów
  11. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych
  12. Inne korekty z działalności operacyjnej
- III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)

B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

I. Wpływy

1. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych
2. Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne
3. Z aktywów finansowych, w tym:
  - a) w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych, wycenianych metodą praw własności
  - b) w pozostałych jednostkach
    - zbycie aktywów finansowych,
    - dywidendy i udziały w zyskach
    - spłata udzielonych pożyczek długoterminowych
    - odsetki
    - inne wpływy z aktywów finansowych
4. Inne wpływy inwestycyjne

II. Wydatki

1. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych
2. Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne
3. Na aktywa finansowe, w tym
  - a) w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych, wycenianych metodą praw własności
  - b) w pozostałych jednostkach
    - nabycie aktywów finansowych
    - udzielone pożyczki długoterminowe
4. Dywidendy i inne udziały w zyskach wypłacone udziałowcom (akcjonariuszom) mniejszościowym
5. Inne wydatki inwestycyjne

III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)

C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

I. Wpływy

1. Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału
2. Kredyty i pożyczki
3. Emisja dłużnych papierów wartościowych
4. Inne wpływy finansowe

II. Wydatki

1. Nabycie udziałów (akcji) własnych
2. Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli
3. Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku
4. Spłaty kredytów i pożyczek
5. Wykup dłużnych papierów wartościowych

- 6. Z tytułu innych zobowiązań finansowych
  - 7. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego
  - 8. Odsetki
  - 9. Inne wydatki finansowe
- III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)

- D. Przepływy pieniężne netto razem (A.III+/-B.III+/-C.III)
- E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym
  - zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych
- F. Środki pieniężne na początek okresu
- G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym
  - o ograniczonej możliwości dysponowania

Załącznik nr 5

ZESTAWIENIE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM

- I. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO)
  - korekty błędów podstawowych
- I.a. Kapitał (fundusz) własny na początek okresu (BO), po korektach błędów podstawowych
  - 1. Kapitał (fundusz) podstawowy na początek okresu
    - 1.1. Zmiany kapitału (funduszu) podstawowego
      - a) zwiększenie (z tytułu)
        - wydania udziałów (emisji akcji)
        - ...
      - b) zmniejszenie (z tytułu)
        - umorzenia udziałów (akcji)
        - ...
    - 1.2. Kapitał (fundusz) podstawowy na koniec okresu
  - 2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na początek okresu
    - 2.1. Zmiana należnych wpłat na kapitał podstawowy
      - a) zwiększenie (z tytułu)
        - ...
      - b) zmniejszenie (z tytułu)
        - ...
    - 2.2. Należne wpłaty na kapitał podstawowy na koniec okresu
  - 3. Udziały (akcje) własne na początek okresu
    - a) zwiększenie
    - b) zmniejszenie
  - 3.1. Udziały (akcje) własne na koniec okresu
- 4. Kapitał (fundusz) zapasowy na początek okresu
  - 4.1. Zmiany kapitału (funduszu) zapasowego
    - a) zwiększenie (z tytułu)
      - emisji akcji powyżej wartości nominalnej
      - podziału zysku (ustawowo)
      - podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo minimalną wartość)

- ...
- b) zmniejszenie (z tytułu)
  - pokrycia straty
- ...
- 4.2. Stan kapitału (funduszu) zapasowego na koniec okresu
- 5. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na początek okresu
  - 5.1. Zmiany kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny
    - a) zwiększenie (z tytułu)
      - ...
      - b) zmniejszenie (z tytułu)
        - zbycia środków trwałych
    - ...
    - 5.2. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny na koniec okresu
  - 6. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na początek okresu
    - 6.1. Zmiany pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych
      - a) zwiększenie (z tytułu)
        - ...
        - b) zmniejszenie (z tytułu)
          - ...
      - 6.2. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe na koniec okresu
  - 7. Różnice kursowe z przeliczenia
  - 8. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu
    - 8.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu
      - korekty błędów podstawowych
    - 8.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach
      - a) zwiększenie (z tytułu)
        - podziału zysku z lat ubiegłych
      - ...
      - b) zmniejszenie (z tytułu)
        - ...
    - 8.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu
    - 8.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu
      - korekty błędów podstawowych
    - 8.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po korektach
      - a) zwiększenie (z tytułu)
        - przeniesienia straty z lat ubiegłych do pokrycia
      - ...
      - b) zmniejszenie (z tytułu)
        - ...
    - 8.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu
    - 8.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu
  - 9. Wynik netto
    - a) zysk netto
    - b) strata netto
    - c) odpisy z zysku
- II. Kapitał (fundusz) własny na koniec okresu (BZ)
- III. Kapitał (fundusz) własny, po uwzględnieniu proponowanego podziału zysku (pokrycia straty)

DODATKOWE INFORMACJE I OBJAŚNIENIA SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Dodatkowe informacje i objaśnienia obejmują w szczególności:

1.
  - 1) dane o strukturze własności kapitału podstawowego jednostki dominującej, z wyodrębnieniem akcji (udziałów) posiadanych przez jednostkę dominującą i inne jednostki powiązane oraz o liczbie i wartości nominalnej udziałów (akcji), w tym uprzywilejowanych;
  - 2) wartość firmy lub ujemną wartość firmy dla każdej jednostki objętej konsolidacją osobno, ze wskazaniem sposobu ich ustalenia oraz wysokości dotychczas dokonanych odpisów amortyzacyjnych;
  - 3) informacje liczbowe, zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy;
  - 4) informacje o istotnych zdarzeniach, jakie nastąpiły po dniu bilansowym skonsolidowanego sprawozdania finansowego, a nie są uwzględnione w tym sprawozdaniu;
  - 5) informacje o istotnych zdarzeniach dotyczących lat ubiegłych, ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym;
  - 6) szczegółowy zakres zmian wartości grup rodzajowych środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych oraz inwestycji długoterminowych, zawierający stan tych aktywów na początek roku obrotowego, zwiększenia i zmniejszenia z tytułu: aktualizacji wartości, nabycia, przemieszczenia wewnętrznego oraz stan na koniec roku obrotowego, a dla majątku amortyzowanego - podobne przedstawienie stanów i tytułów zmian dotychczasowej amortyzacji lub umorzenia;
  - 7) wartość gruntów użytkowanych wieczystie przez jednostki powiązane;
  - 8) wartość nieamortyzowanych lub nieumarzanych przez jednostki powiązane środków trwałych, używanych na podstawie umów najmu, dzierżawy i innych umów, w tym z tytułu umów leasingu;
  - 9) zobowiązania wobec budżetu państwa lub jednostek samorządu terytorialnego z tytułu uzyskania prawa własności budynków i budowli;
  - 10) dane o stanie rezerw według celu ich utworzenia na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec roku obrotowego;
  - 11) dane o odpisach aktualizujących wartość należności, ze wskazaniem stanu na początek roku obrotowego, zwiększeniach, wykorzystaniu, rozwiązaniu i stanie na koniec roku obrotowego;
  - 12) podział zobowiązań długoterminowych według pozycji bilansu o pozostałym od dnia bilansowego przewidywanym okresie spłaty:
    - a) do 1 roku,
    - b) powyżej 1 roku do 3 lat,
    - c) powyżej 3 lat do 5 lat,
    - d) powyżej 5 lat;
  - 13) wykaz grup zobowiązań zabezpieczonych na majątku jednostek powiązanych (ze wskazaniem jego rodzaju);

- 14) zobowiązania warunkowe, w tym również udzielone przez jednostki powiązane gwarancje i poręczenia, także wekslowe;
- 15) wykaz istotnych pozycji czynnych i biernych rozliczeń międzyokresowych.

2.

informacje o wspólnych przedsięwzięciach, które nie podlegają konsolidacji, w tym:

- a) nazwie, zakresie działalności wspólnego przedsięwzięcia,
- b) procentowym udziale,
- c) części wspólnie kontrolowanych rzeczowych składników aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- d) zobowiązaniach zaciągniętych na potrzeby przedsięwzięcia lub zakupu używanych rzeczowych składników aktywów trwałych,
- e) części zobowiązań wspólnie zaciągniętych,
- f) przychodach uzyskanych ze wspólnego przedsięwzięcia i kosztach z nimi związanych,
- g) zobowiązaniach warunkowych i inwestycyjnych dotyczących wspólnego przedsięwzięcia,

3.

- 1) podział wykazanych w skonsolidowanym rachunku zysków i strat przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów jednostek powiązanych według dziedzin działalności oraz rynków geograficznych;
- 2) wysokość i wyjaśnienie przyczyn odpisów aktualizujących środki trwałe;
- 3) wysokość odpisów aktualizujących wartość zapasów;
- 4) informacje o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej w roku obrotowym lub przewidzianej do zaniechania w roku następnym;
- 5) rozliczenie głównych pozycji różniących podstawę opodatkowania podatkiem dochodowym od wyniku finansowego (zysku, straty) brutto;
- 6) dane o kosztach wytworzenia produktów na własne potrzeby, a w przypadku sporządzania skonsolidowanego rachunku zysków i strat w wariantcie kalkulacyjnym o kosztach rodzajowych:
  - a) amortyzacji,
  - b) zużycia materiałów i energii,
  - c) usług obcych,
  - d) podatków i opłat,
  - e) wynagrodzeń,
  - f) ubezpieczeń i innych świadczeń,
  - g) pozostałych kosztów rodzajowych;
- 7) koszt wytworzenia środków trwałych w budowie oraz środków trwałych na własne potrzeby;
- 8) poniesione w ostatnim roku i planowane na następny rok nakłady na niefinansowe aktywa trwałe; odrębnie należy wykazać poniesione i planowane nakłady na ochronę środowiska;
- 9) informacje o zyskach i stratach nadzwyczajnych, z podziałem na losowe i pozostałe;
- 10) podatek dochodowy od wyniku na operacjach nadzwyczajnych.

4.

w przypadku skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzonego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie jednostki powiązanej:

- a) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą nabycia:

- nazwę (firmę) i opis przedmiotu działalności spółki przejętej,
  - liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,
  - cenę przejęcia, wartość aktywów netto według wartości godziwej spółki przejętej na dzień połączenia, wartość firmy lub ujemnej wartości firmy i opis zasad jej amortyzacji,
- b) jeżeli połączenie zostało rozliczone metodą łączenia udziałów:
- nazwy (firmy) i opis przedmiotu działalności spółek, które w wyniku połączenia zostały wykreślone z rejestru,
  - liczbę, wartość nominalną i rodzaj udziałów (akcji) wyemitowanych w celu połączenia,
  - przychody i koszty, zyski i straty oraz zmiany w kapitałach własnych połączonych spółek za okres od początku roku obrotowego, w ciągu którego nastąpiło połączenie, do dnia połączenia.
- 5.
- 1) informacje o transakcjach z jednostkami powiązаныmi;
  - 2) w przypadku występowania niepewności co do możliwości kontynuowania działalności jednostki powiązanej, opis tych niepewności oraz stwierdzenie, że taka niepewność występuje, jak również wskazanie, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty z tym związane; informacja powinna zawierać również opis podejmowanych bądź planowanych przez jednostkę dominującą, znaczącego inwestora lub jednostki podporządkowane działań mających na celu eliminację niepewności;
  - 3) w przypadku gdy inne informacje niż wymienione powyżej mogłyby w istotny sposób wpłynąć na ocenę sytuacji majątkowej, finansowej oraz wynik finansowy jednostek powiązanych, należy ujawnić te informacje;
  - 4) objaśnienie struktury środków pieniężnych przyjętych do rachunku przepływów pieniężnych, a w przypadku gdy rachunek przepływów pieniężnych sporządzony jest metodą bezpośrednią, dodatkowo należy przedstawić uzgodnienie przepływów pieniężnych netto z działalności operacyjnej, sporządzone metodą pośrednią; w przypadku różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji w bilansie oraz zmianami tych samych pozycji wykazanymi w rachunku przepływów pieniężnych należy wyjaśnić ich przyczyny;
  - 5) informacje o:
    - a) charakterze i celu gospodarczym zawartych przez jednostki powiązane umów nieuwzględnionych w bilansie skonsolidowanym w zakresie niezbędnym do oceny ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy grupy kapitałowej,
    - b) transakcjach zawartych przez jednostkę dominującą lub inne jednostki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym (z wyjątkiem transakcji dokonanych wewnątrz grupy kapitałowej) ze stronami powiązаныmi, przez które rozumie się jednostki powiązane oraz:
      - osobę, która jest członkiem organu zarządzającego, nadzorującego lub administrującego jednostki lub jednostki z nią powiązanej, lub
      - osobę, która jest bliskim członkiem rodziny jakiegokolwiek z osób będących członkami organu zarządzającego, nadzorującego lub administrującego jednostki powiązanej, lub
      - jednostkę kontrolowaną, współkontrolowaną lub inną jednostkę, na którą znaczący wpływ wywiera lub posiada w niej znaczącą ilość głosów, bezpośrednio albo pośrednio osoba, o której mowa powyżej, lub
      - jednostkę realizującą program świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia skierowany do pracowników jednostki lub innej jednostki będącej jednostką powiązaną w stosunku do tej jednostki

wraz z ich kwotami, a także informacje określające charakter tych powiązań w przypadku, gdy nie zostały one przeprowadzone na warunkach rynkowych. Informacje dotyczące poszczególnych transakcji mogą być zgrupowane według ich rodzaju, za wyjątkiem przypadków, gdy informacje na temat poszczególnych transakcji są niezbędne dla zrozumienia ich wpływu na sytuację finansową jednostki,

- c) przeciętnym w roku obrotowym zatrudnieniu, z podziałem na grupy zawodowe,
- d) wynagrodzeniach, łącznie z wynagrodzeniem z zysku, wypłaconych lub należnych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących spółek handlowych (dla każdej grupy osobno),
- e) pożyczkach i świadczeniach o podobnym charakterze udzielonych osobom wchodzącym w skład organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących spółek handlowych (dla każdej grupy osobno), ze wskazaniem warunków oprocentowania i terminów spłaty,
- f) wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej za:
  - obowiązkowe badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej,
  - inne usługi poświadczające,
  - usługi doradztwa podatkowego,
  - pozostałe usługi.

UZASADNIENIE

Nowelizacja ustawy z dnia 29 września 1994r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002r. Nr 76, poz. 694 ze zm.) oraz wydanie na podstawie zmienionej w art. 81 ust. 2 pkt 3 tej ustawy delegacji rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych ma na celu m.in. transpozycję do polskich przepisów postanowień dyrektywy 2006/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. zmieniającej dyrektywy Rady 78/660/EWG w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek, 83/349/EWG w sprawie skonsolidowanych sprawozdań finansowych, 86/635/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych banków i innych instytucji finansowych oraz 91/674/EWG w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (Dz. Urz. UE L 224 s. 001-007 z 16.8.2006 r.) zwanej dalej „dyrektywą”. Wraz z wejściem w życie przepisów w/w ustawy i rozporządzenia przestanie obowiązywać rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001r. w sprawie szczegółowych zasad sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń sprawozdania finansowego jednostek powiązanych.

Zmiany w zakresie dyrektywy dotyczą wprowadzenia obowiązku:

- wykazania w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym charakteru i celu gospodarczego zawartych przez jednostki powiązane umów nie uwzględnionych w skonsolidowanym bilansie w zakresie niezbędnym do oceny ich wpływu na sytuację majątkową, finansową i wynik finansowy grupy kapitałowej,
- wykazania w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym transakcji zawartych przez jednostkę dominującą lub inne jednostki objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym (z wyjątkiem transakcji dokonanych wewnątrz grupy kapitałowej) z jednostkami oraz podmiotami (stronami) powiązanymi wraz z ich kwotami, a także informacji określających charakter tych powiązań w przypadku, gdy nie zostały one przeprowadzone na warunkach rynkowych,
- podania w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wynagrodzenia biegłego rewidenta lub firmy audytorskiej za świadczone za rok obrotowy usługi w zakresie obowiązkowego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, innych usług poświadczających, usług doradztwa podatkowego i pozostałych usług.

Ponadto w projekcie rozporządzenia wprowadzono w zakresie konsolidacji sprawozdań finansowych zmiany dostosowujące jego przepisy do propozycji zawartych w projekcie

ustawy o rachunkowości, wykraczających poza zakres wymagany dyrektywą, a zmierzających do dostosowania niektórych przepisów do aktualnych realiów gospodarczych, a także udoskonalających i ułatwiających ich stosowanie przez grupy kapitałowe.

Szczegółowe rozwiązania zawarte w projekcie rozporządzenia

Tytuł rozporządzenia dostosowany został do treści zmienionej delegacji, określonej w art. 81 ust. 2 pkt 3 projektu ustawy o rachunkowości.

W § 1 projektu określony został zakres regulacji rozporządzenia tj. zapis, iż rozporządzenie określa szczegółowe zasady sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń skonsolidowanych sprawozdań finansowych grup kapitałowych, w tym zakres informacji wykazywanych w tych sprawozdaniach oraz w sprawozdaniach z działalności.

W § 2 zdefiniowane zostały pojęcia używane w dalszej części tekstu projektu rozporządzenia.

W rozdziale 2 „Sporządzanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego grupy kapitałowej” określono podstawowe zasady obowiązujące przy konsolidacji, tj.:

- § 3 wskazuje na potrzebę stosowania przez jednostki grupy kapitałowej jednakowych metod wyceny aktywów i pasywów oraz jednakowych zasad sporządzania sprawozdań finansowych, a jeśli stosowanie takich jednolitych zasad nie jest z uzasadnionych przyczyn możliwe, przepis ten określa jak należy w takiej sytuacji postępować,
- w § 4 określono dni bilansowe na jakie powinny być sporządzone jednostkowe sprawozdania finansowe jednostek objętych konsolidacją,
- § 5 wskazuje na zakres jednostek obejmowanych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym oraz podaje zasady postępowania w przypadku, gdy jednostka dominująca może odstąpić od sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego lub jeśli występują ograniczenia w sprawowaniu kontroli lub współkontroli,
- regulacja § 6 i 7 odnosi się do zasad sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego w przypadku, gdy grupa kapitałowa posiada strukturę wieloszczeblową tj. występuje w niej jednostka dominująca wyższego i niższego szczebla.

W rozdziale 3 (§ 8 i 9) określono:

- składniki skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- zasady przeliczania na walutę polską sprawozdań finansowych jednostek wchodzących w skład grupy kapitałowej, które mają siedziby lub miejsca sprawowania zarządu poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 4 (§ 10 – 16) poświęcony został szczegółowym procedurom obowiązującym przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego metodą pełną, w tym zasadom:

- obliczania wartości firmy oraz ujemnej wartości firmy,
- prezentacji kapitałów własnych grupy i kapitałów mniejszości,
- postępowania w przypadku istotnych zmian w składzie grupy kapitałowej w ciągu roku obrotowego,
- dokonywania wyłączeń wzajemnych transakcji dokonywanych pomiędzy jednostkami grupy kapitałowej,
- określania zysku lub straty osiągniętych na sprzedaży jednostki zależnej.

Rozdział 5 (§ 17) określa zasady ujęcia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym udziałów metodą proporcjonalną. Ponieważ wiele zasad stosowanych w metodzie proporcjonalnej jest analogiczna do konsolidacji metodą pełną w rozdziale tym zapisano odniesienie do przepisów § 11 – 16.

Rozdział 6 poświęcony jest ujęciu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym udziałów metodą praw własności, w tym określeniu:

- zakresu jednostek wobec których stosowana jest metoda praw własności,
- zasad ustalania wartości aktywów netto jednostek współzależnych i stowarzyszonych oraz dokonywaniu korekt tych wartości,
- zasad dokonywania wyłączeń wzajemnych transakcji dokonywanych pomiędzy jednostkami powiązanymi,

Rozdział 7 wymienia składniki dokumentacji konsolidacyjnej, które są niezbędne do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Oprócz sprawozdań finansowych jednostek tworzących grupę kapitałową dokumentacja konsolidacyjna obejmuje m.in.:

- korekty i wyłączenia dokonywane podczas konsolidacji,
- obliczenia wartości godziwej aktywów netto jednostek podporządkowanych,
- obliczenia wartości firmy oraz ujemnej wartości firmy, w tym odpisów korygujących,
- obliczenia kapitałów mniejszości,
- obliczenia różnic kursowych z przeliczenia sprawozdań finansowych jednostek podporządkowanych.

Integralną część rozporządzenia stanowią załączniki określające wzory:

- wprowadzenia do skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- skonsolidowanego bilansu,
- skonsolidowanego rachunku zysków i strat (wariant kalkulacyjny i porównawczy),
- skonsolidowany rachunek zysków i strat (metoda bezpośrednia i pośrednia),
- zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym,
- dodatkowe informacje i objaśnienia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Ocena skutków regulacji

1. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego.

Wydanie rozporządzenia nie spowoduje ujemnych skutków finansowych dla budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

2. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Nie przewiduje się wpływu na rynek pracy.

3. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projekt nie wpłynie na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

4. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Przewiduje się, że zaproponowana regulacja nie wpłynie na sytuację i rozwój regionów.

5. Podmioty, na które oddziałuje projekt aktu prawnego.

Projekt aktu prawnego dotyczy jednostek powiązanych tworzących grupy kapitałowe i stosujących ustawę o rachunkowości lub przepisy obowiązujące w innych krajach jeżeli siedziba lub miejsce sprawowania zarządu jednostki podporządkowanej znajduje się poza terytorium RP.

6. Źródła finansowania.

Projekt jest neutralny z punktu widzenia obciążeń budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

7. Konsultacje.

Projekt będzie przedmiotem konsultacji z Komitetem Standardów Rachunkowości, Krajową Izbą Biegłych Rewidentów, Krajową Radą Doradców Podatkowych oraz partnerami społecznymi, tj.

Stowarzyszeniem Księgowych w Polsce,

Stowarzyszeniem Biegłych Rewidentów, Księgowych, Doradców Podatkowych, Prawników i Ekonomistów „Libertas”,

Polską Konfederacją Pracodawców Prywatnych „Lewiatan”,

Konfederacją Pracodawców Polskich,

Krajową Izbą Gospodarczą

Stowarzyszeniem Emitentów Giełdowych,

Business Centre Club, a także z największymi firmami audytorskimi oraz z Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym „Solidarność” i Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych.

Z chwilą przekazania projektu rozporządzenia do uzgodnień z członkami Rady Ministrów, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej (Dz. U. Nr 169, poz. 1414), przedmiotowy projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA FINANSÓW¹⁾**

z dnia

w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń

Na podstawie art. 81 ust. 2 pkt 6 lit. a ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 oraz z 2003 r. Nr 60, poz. 535, Nr 124, poz. 1152 i Nr 139, poz. 1324) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa szczególne zasady rachunkowości zakładów ubezpieczeń, w tym:

- 1) tworzenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- 2) zakres informacji wykazywanych w informacji dodatkowej, zasady sporządzania sprawozdania finansowego jednostek powiązanych, w tym zakres informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym jednostek powiązanych oraz w sprawozdaniach z działalności.

§ 2. 1. Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) ustawa - ustawę z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;
- 2) ustawa o działalności ubezpieczeniowej - ustawę z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 124, poz. 1151 z późn. zm²⁾);
- 3) cedenci - inne zakłady ubezpieczeń, którym zakład ubezpieczeń udziela ochrony reasekuracyjnej (cedenci i retrocedenci);
- 4) reasekuratorzy - inne zakłady ubezpieczeń udzielające ochrony reasekuracyjnej (reasekuratorzy i retrocesjonariusze);
- 5) koasekurator wiodący - zakład ubezpieczeń wybrany spośród uczestników umowy koasekuracyjnej do realizacji czynności określonych w tej umowie w imieniu własnym i pozostałych koasekuratorów;
- 6) składki przypisane - kwoty składek:
  - a) z tytułu umów ubezpieczenia należne w okresie sprawozdawczym, niezależnie od tego, czy kwoty te opłacono - w przypadku grup działu I,
  - b) należnych za cały okres odpowiedzialności, niezależnie od jego długości, z tytułu zawartych w okresie sprawozdawczym umów ubezpieczenia, niezależnie od tego, czy kwoty te opłacono - w przypadku grup działu II, o ile długość okresu odpowiedzialności jest określona,
  - c) z tytułu umów ubezpieczenia, należne w okresie sprawozdawczym, niezależnie od tego, czy kwoty te opłacono - w przypadku grup działu II, o ile długość okresu odpowiedzialności nie jest określona;

- 7) składka zarobiona - składkę przypisaną w okresie sprawozdawczym pomniejszoną o stan rezerwy składek na koniec okresu sprawozdawczego i powiększoną o stan rezerwy składek na początek okresu sprawozdawczego;
- 8) składki brutto, składki przypisane brutto, składki zarobione brutto, odszkodowania i świadczenia brutto, inne przychody brutto, inne koszty techniczne brutto, rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto, współczynnik szkodowości brutto - odpowiednio pozycje przed uwzględnieniem udziału reasekuratorów;
- 9) składki na udziale własnym, składki przypisane na udziale własnym, składki zarobione na udziale własnym, odszkodowania i świadczenia na udziale własnym, inne przychody na udziale własnym, inne koszty techniczne na udziale własnym, rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym - odpowiednio pozycje po uwzględnieniu udziału reasekuratorów;
- 10) koszty akwizycji - koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia obejmujące:
  - a) koszty bezpośrednie, w tym:
    - prowizje pośredników ubezpieczeniowych,
    - wynagrodzenia wraz z narzutami pracowników zajmujących się akwizycją,
    - koszty badań lekarskich,
    - koszty atestów i ekspertyz przy ocenie ryzyka ubezpieczeniowego,
    - koszty wystawienia polis,
    - koszty włączenia umowy do portfela,
  - b) koszty pośrednie, w tym:
    - koszty reklamy i promocji produktów ubezpieczeniowych,
    - koszty ogólne związane z badaniem wniosków i wystawianiem polis;
- 11) koszty likwidacji szkód i windykacji regresów - bezpośrednie i pośrednie koszty związane z wykonywaniem czynności określonych w art. 3 ust. 3 pkt 2 oraz ust. 4 pkt 2, 3 i 5 i ust. 5 pkt 1 i 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, w tym: wynagrodzenia wraz z narzutami, koszty ekspertyz i atestów związanych z oceną zaistniałej szkody, koszty obsługi procesu likwidacji szkody, wypłaty odszkodowania, postępowań regresowych i windykacyjnych;
- 12) koszty działalności lokacyjnej - wewnętrzne i zewnętrzne koszty wynikające z prowadzonej przez zakład ubezpieczeń działalności lokacyjnej, w tym koszty zarządzania lokatami, prowizje bankowe, prowizje biur maklerskich oraz amortyzacja i koszty utrzymania nieruchomości, z wyłączeniem amortyzacji i kosztów utrzymania nieruchomości wykorzystywanych na własne potrzeby;
- 13) koszty administracyjne - koszty działalności ubezpieczeniowej niezaliczone do kosztów akwizycji, odszkodowań i świadczeń lub kosztów działalności lokacyjnej, związane z inkasem składek, zarządzaniem portfelem umów ubezpieczenia, umów reasekuracji oraz ogólnym zarządzaniem zakładem ubezpieczeń, w tym: amortyzacja oraz koszty utrzymania biur i nieruchomości wykorzystywanych na własne potrzeby, koszty pocztowe i telekomunikacyjne, koszty usług obcych, koszty zużycia energii, materiałów, amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, wynagrodzenia wraz z narzutami, koszty podróży służbowych oraz koszty reklamy z wyłączeniem kosztów reklamy związanych z produktem ubezpieczeniowym; w kosztach administracyjnych nie ujmuje się kosztów związanych z wykonywaniem czynności określonych w art. 3 ust. 7 i 8 ustawy o działalności ubezpieczeniowej - koszty te ujmuje się w pozostałych kosztach operacyjnych;
- 14) stopa techniczna - stopę oprocentowania stosowaną przy obliczaniu:
  - a) rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w dziale ubezpieczeń na życie oraz

- b) rezerw na skapitalizowaną wartość rent w dziale pozostałych ubezpieczeń osobowych oraz ubezpieczeń majątkowych;
- 15) suma kapitału, z zastrzeżeniem ust. 2:
- a) dla ubezpieczenia na całe życie - sumę ubezpieczenia,
  - b) dla ubezpieczeń, gdzie świadczenie jest płatne na koniec okresu ubezpieczenia - sumę ubezpieczenia w wysokości płatnej na koniec okresu ubezpieczenia,
  - c) dla rent odroczonych - skapitalizowaną wartość renty w momencie rozpoczęcia płatności renty,
  - d) dla ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym niewymienionych wcześniej - mniejszą z wartości:
    - sumę ubezpieczenia na wypadek śmierci,
    - wartość jednostek uczestnictwa wynikającą z danej umowy ubezpieczenia, powiększoną o sumę składek, które zostaną zapłacone do końca trwania umowy ubezpieczenia, jednak nie dłużej niż do 75. roku życia ubezpieczonego;
- 16) współczynnik szkodowości - stosunek odszkodowań i świadczeń, z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, do składki zarobionej; przy kalkulacji wskaźnika uwzględnia się koszty likwidacji szkód i windykacji regresów oraz regresy i odzyski otrzymane;
- 17) klasy rachunkowe - w przypadku:
- a) działu I - łącznie wszystkie grupy ubezpieczeń,
  - b) działu II - odpowiednio następujące klasy rachunkowe:
    - 01 następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2),
    - 02 komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10),
    - 03 komunikacyjne pozostałe (grupa 3),
    - 04 morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7),
    - 05 od ognia i innych szkód rzeczowych (grupy 8, 9),
    - 06 odpowiedzialność cywilna (grupy 11, 12, 13),
    - 07 kredyt i gwarancje (grupy 14, 15),
    - 08 świadczenie pomocy (grupa 18),
    - 09 ochrona prawna (grupa 17),
    - 10 pozostałe (grupa 16);
- 18) jednostka dominująca, jednostka zależna, jednostka współzależna, jednostka stowarzyszona, jednostka podporządkowana oraz jednostki powiązane - odpowiednio jednostki w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 37 oraz pkt 39-43 ustawy;
- 19) udziały, skorygowana cena nabycia, aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, pożyczki udzielone, aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, wartość godziwa - odpowiednio pojęcia określone w art. 3 ust. 1 pkt 4 ustawy, w § 3 pkt 12, w § 6-9 oraz w § 15 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz. U. Nr 149, poz. 1674 z 2004 r. Nr 31, poz. 266 oraz z 2005 r. Nr 256, poz. 2146);
- 20) główny oddział oraz oddział zagranicznego zakładu ubezpieczeń - odpowiednio główny oddział oraz oddział, w rozumieniu art. 2 pkt 3 i 6 ustawy o działalności ubezpieczeniowej;
- 21) jednostka macierzysta - zakład, który jest głównym miejscem wykonywania działalności, w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807, z późn. zm.³⁾);

- 22) lokaty wolnych środków - lokaty zakładu ubezpieczeń nieuznane przez kierownika jednostki za lokaty, które mogą być wykorzystane na spłatę zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia;
- 23) koszt odszkodowań i świadczeń ustalany dla roku kalendarzowego zaistnienia szkody na potrzeby wyliczenia oszacowania, o którym mowa w § 35 ust. 1 - odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto powiększone o stan rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia z tytułu szkód zaistniałych do dnia bilansowego; przy ustalaniu kosztu odszkodowań i świadczeń uwzględnia się koszty likwidacji szkód, a nie uwzględnia się regresów i odzysków oraz kosztów windykacji z nimi związanych;
- 24) grupy i rodzaje ubezpieczeń - grupy i rodzaje ubezpieczeń, o których mowa w art. 4 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.
2. Dla wszystkich przypadków, o których mowa w ust. 1 pkt 15, nie uwzględnia się przyznawanych premii. Umowy ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 15, w których okres opłacania składki jest krótszy niż okres trwania umowy ubezpieczenia, suma kapitału oznacza wartość rezerwy matematycznej dla ryzyka śmierci lub dożycia wyliczonej na koniec okresu opłacania składki.

§ 3. 1. Przepisy rozporządzenia dotyczące ubezpieczeń na życie (grupy 1-5 działu I) stosuje się również do ubezpieczeń ujętych w grupach 1, 2, 10, 11, 12 i 13 działu II, z uwzględnieniem istniejących różnic wynikających z istoty tych ubezpieczeń.

2. W przypadku gdy z umów ubezpieczenia zaliczanych do działu II powstaną świadczenia płatne okresowo w formie rent, rezerwę na skapitalizowaną wartość rent ustala się przy zastosowaniu metody aktuarialnej w trybie przewidzianym dla ubezpieczeń na życie (grupy 1-5 działu I) zgodnie z § 39.

§ 4. Główne oddziały oraz oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń stosują zasady rachunkowości określone przez jednostkę macierzystą, o ile nie są sprzeczne z przepisami ustawy.

Rozdział 2

Prowadzenie ksiąg rachunkowych zakładu ubezpieczeń i dokumentacja ubezpieczeniowa

§ 5. 1. Księgi rachunkowe zakładu ubezpieczeń prowadzone są zgodnie z przepisami ustawy.

2. W przypadku prowadzenia działalności w dziale I grupa 3 tworzone ze składek ubezpieczeniowych i inwestowane w sposób określony w umowie ubezpieczenia aktywa ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych podlegają wydzieleniu.

3. W ramach działalności ubezpieczeniowej zakład ubezpieczeń rejestruje na bieżąco w szczególności:

- 1) zawarte umowy ubezpieczenia;
- 2) zawarte umowy reasekuracji czynnej;
- 3) zawarte umowy cesji ochrony ubezpieczeniowej (reasekuracji biernej);
- 4) zgłoszone szkody;
- 5) regresy i odzyski z tytułu zawartych umów ubezpieczenia;
- 6) ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe.

4. Zakład ubezpieczeń aktualizuje, z zachowaniem możliwości weryfikacji uprzednio dokonanych zapisów, księgi rachunkowe oraz rejestry co najmniej na koniec każdego miesiąca.

5. Główne oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń mają obowiązek prowadzenia rejestrów, o których mowa w ust. 3.

6. Oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń są zwolnione z obowiązku prowadzenia rejestrów, o których mowa w ust. 3, pod warunkiem że przepisy obowiązujące w kraju jednostki macierzystej nakładają na zagraniczny zakład ubezpieczeń obowiązek gromadzenia informacji co najmniej w zakresie określonym w rozporządzeniu.

§ 6. 1. Rejestr zawartych umów ubezpieczenia należy prowadzić w sposób umożliwiający uzyskanie o umowie ubezpieczenia co najmniej następujących informacji:

- 1) grupa i rodzaj ubezpieczeń, których umowa ubezpieczenia dotyczy;
- 2) dane identyfikujące umowę ubezpieczenia (numer polisy, data rejestracji polisy, data wystawienia polisy, data zawarcia umowy);
- 3) dane identyfikujące ubezpieczającego, w przypadku zaś umów indywidualnych również dane identyfikujące ubezpieczonego i uposażonych z umowy ubezpieczenia;
- 4) dane identyfikujące pośrednika ubezpieczeniowego, jeżeli umowa ubezpieczenia została zawarta za jego pośrednictwem;
- 5) okres ubezpieczenia, należna składka lub sposób jej obliczenia oraz suma ubezpieczenia lub suma gwarancyjna, w przypadku zaś umów ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym - wartości jednostek funduszu lub funduszy przysługujących ubezpieczonemu.

2. Zawarte umowy koasekuracji powinny być wyodrębniane w rejestrze i zawierać dane identyfikujące koasekuratora wiodącego.

3. W przypadku umów koasekuracji dane dotyczące wielkości należnej składki oraz sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej, o których mowa w ust. 1 pkt 5, podlegają rejestracji w części przypadającej na zakład ubezpieczeń, a w przypadku solidarnej odpowiedzialności zakładu dodatkowo dane o całkowitej wysokości składki oraz o pełnym zakresie odpowiedzialności wynikającym z umowy.

4. W przypadku ubezpieczeń objętych umowami generalnymi, o których mowa w § 7 ust. 2 pkt 3, może mieć zastosowanie zbiorcza rejestracja umów ubezpieczenia, pod warunkiem ewidencji informacji określonych w ust. 1 w odniesieniu do każdego ubezpieczającego oddzielnie oraz dodatkowo danych umożliwiających ustalenie zakresu odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń.

5. W przypadku grupowych umów ubezpieczenia dane, o których mowa w ust. 1 pkt 5, podlegają rejestracji w wartościach przypadających na każdego ubezpieczonego.

§ 7. 1. Podstawę ewidencji składki przypisanej stanowi kopia polisy ubezpieczeniowej lub inny dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia, w tym aneksy do zawieranych umów ubezpieczenia zawierające obliczenie składki, zwane dalej "dokumentami ubezpieczeniowymi". Dokumenty ubezpieczeniowe określają co najmniej: strony umowy ubezpieczenia, zakres odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń, okres ubezpieczenia, wysokość sumy ubezpieczenia lub gwarancyjnej oraz wysokość należnej składki.

2. Zestawienia zbiorcze dokumentów ubezpieczeniowych mogą mieć zastosowanie:

- 1) w przypadku, gdy dokument ubezpieczenia wydawany jest z chwilą opłacenia całej składki;
- 2) w rozliczeniach z pośrednikami ubezpieczeniowymi - w odniesieniu do każdego pośrednika oddzielnie;
- 3) w rozliczeniach z ubezpieczającymi z tytułu ubezpieczeń objętych umowami generalnymi - w odniesieniu do każdego ubezpieczającego oddzielnie.

3. Zestawienia zbiorcze dokumentów ubezpieczenia sporządza się według grup i rodzajów ubezpieczeń.

4. Polisy lub inne dokumenty potwierdzające zawarcie umowy ubezpieczenia wraz z wszelkimi załącznikami oraz dodatkowymi dokumentami związanymi z umową ubezpieczenia należy wystawiać w sposób chronologiczny, uniemożliwiający ich podwójną rejestrację.

5. Niewykorzystane druki polis oraz inne druki ścisłego zarachowania potwierdzające zawarcie umowy ubezpieczenia należy inwentaryzować co najmniej raz w roku obrotowym, a ewentualne różnice w ilości tych druków - rozliczać w tym samym roku obrotowym.

6. Ewidencję składki przypisanej należy prowadzić w sposób umożliwiający identyfikację umowy ubezpieczenia, której składka dotyczy.

§ 8. Rejestr zawartych umów reasekuracji czynnej należy prowadzić w sposób umożliwiający uzyskanie co najmniej następujących informacji:

- 1) danych identyfikujących umowę reasekuracji (rodzaj umowy, numer umowy);
- 2) danych identyfikujących cedenta oraz danych identyfikujących brokera, jeżeli umowa została zawarta za jego pośrednictwem;
- 3) daty rejestracji umowy reasekuracji, daty wejścia w życie umowy oraz okresu obowiązywania umowy;
- 4) grup i rodzajów ubezpieczeń objętych umową;
- 5) danych umożliwiających ustalenie udziału oraz maksymalnej odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w umowie reasekuracji czynnej;
- 6) danych umożliwiających ustalenie na dzień bilansowy salda rozliczeń z każdym cedentem z umowy reasekuracji czynnej.

§ 9. Rejestr zawartych umów cesji ochrony ubezpieczeniowej należy prowadzić w sposób umożliwiający uzyskanie co najmniej następujących informacji:

- 1) określenia rodzaju umowy reasekuracji oraz numeru umowy, jeżeli występuje;
- 2) danych identyfikujących reasekuratorów i ich udziałów w cesji oraz danych identyfikujących brokera, jeżeli umowa została zawarta za jego pośrednictwem;
- 3) daty rejestracji umowy reasekuracji, daty wejścia w życie umowy oraz okresu obowiązywania umowy;
- 4) grup i rodzajów ubezpieczeń objętych umową reasekuracji;
- 5) danych umożliwiających ustalenie udziału własnego oraz maksymalnej odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń w umowie reasekuracji biernej;
- 6) danych umożliwiających ustalenie na dzień bilansowy salda rozliczeń z każdym reasekuratorem z umowy reasekuracji biernej.

§ 10. Podstawę zapisów w rejestrach, o których mowa w § 8 i 9, stanowi umowa reasekuracji oraz wystawiane na jej podstawie odpowiednie dokumenty rozliczeniowe (rachunki techniczne) lub inne dokumenty określające co najmniej: strony umowy, rodzaje ryzyk objętych umową, okres obowiązywania umowy, dane umożliwiające ustalenie zakresu ochrony reasekuracyjnej oraz wszelkie niezbędne dane umożliwiające ustalenie udziału zakładu ubezpieczeń w umowie, w szczególności w zakresie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, jak również w zakresie podziału zysku z umowy, jeżeli wynika to z warunków umowy.

§ 11. 1. Rejestry w zakresie szkód (roszczeń) zgłoszonych prowadzone są w sposób umożliwiający uzyskanie dla każdej szkody oddzielnie co najmniej następujących informacji:

- 1) daty i numeru rejestracji szkody, daty wystąpienia szkody oraz daty zgłoszenia szkody (roszczenia);
- 2) danych identyfikujących umowę ubezpieczenia, której szkoda dotyczy;
- 3) grupy i rodzaju ubezpieczenia, którego szkoda dotyczy;
- 4) danych identyfikujących osobę trzecią, jeżeli jest ustalony sprawca szkody;
- 5) wartości roszczenia odszkodowawczego lub jego oszacowania;
- 6) wartości (części lub całości) wypłaconego odszkodowania i daty wypłaty;
- 7) wartości niewypłaconego odszkodowania ujętego w rezerwie.

2. Rejestry należy prowadzić w sposób umożliwiający sporządzenie na dzień bilansowy wykazu szkód zgłoszonych do zakładu ubezpieczeń, o których mowa w § 12 ust. 3, w podziale na lata kalendarzowe zgłoszenia szkody oraz w podziale na lata zaistnienia szkody.

3. Rejestry w zakresie szkód, o których mowa w ust. 1, prowadzi się wyłącznie dla działalności bezpośredniej.

§ 12. 1. Dla każdej szkody tworzona jest dokumentacja szkodowa opatrzona numerem rejestracji szkody.

2. Dokumentacja szkodowa zawiera ponumerowane dokumenty dotyczące zdarzenia i związanego z nim zgłoszenia szkody, dokumenty przedstawiające opis elementów szkody, szczegóły wpłat i wypłat związanych ze szkodą.

3. Na dzień bilansowy, dla każdej grupy ubezpieczeń oddzielnie, sporządza się, z zastrzeżeniem ust. 5:

- 1) wykaz szkód zgłoszonych w okresie sprawozdawczym obejmujący dla każdej szkody: numer rejestracji szkody, datę zgłoszenia szkody, datę zajścia szkody, kwoty wypłacone w bieżącym okresie sprawozdawczym z tytułu tej szkody, wartość utworzonej na koniec okresu sprawozdawczego rezerwy na szkodę zgłoszoną;
- 2) wykaz szkód zgłoszonych w poprzednich okresach sprawozdawczych, a niezlikwidowanych do końca poprzedniego okresu sprawozdawczego, obejmujący dla każdej szkody: numer rejestracji szkody, datę zgłoszenia szkody, datę zajścia szkody, wartość utworzonej na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego rezerwy na szkodę zgłoszoną, kwoty wypłacone w bieżącym okresie sprawozdawczym oraz wartość utworzonej na koniec okresu sprawozdawczego rezerwy na szkodę zgłoszoną.

4. Zakłady ubezpieczeń, które nie ustalają rezerwy na niewypłacone odszkodowania metodą indywidualną w wykazie szkód zgłoszonych, odpowiednio zamiast wartości rezerwy na szkodę zgłoszoną dla każdej szkody oddzielnie przedstawiają łączną wartość utworzonej dla tych szkód rezerwy na szkody zgłoszone.

5. Na dzień bilansowy sporządza się, oprócz wykazu określonego w ust. 3, wykaz szkód, z tytułu których zakład ubezpieczeń odmówił wypłaty części lub całości odszkodowania, wierzyciel zaś wystąpił na drogę postępowania sądowego. Powyższy wykaz obejmuje dla każdej szkody oddzielnie: numer rejestracji szkody, datę zgłoszenia szkody, datę zaistnienia szkody, wartość spornej kwoty roszczenia, koszty procesu sądowego, łącznie zaś dla szkód, z tytułu których zakład ubezpieczeń odmówił wypłaty części lub całości odszkodowania - wartość rezerwy na sprawy sporne z tytułu szkód zgłoszonych.

§ 13. 1. Rejestry regresów i odzysków należy prowadzić wyłącznie dla działalności bezpośredniej oraz w sposób umożliwiający uzyskanie co najmniej następujących informacji:

- 1) numeru rejestracji szkody oraz wartości szkody, której regres lub odzysk dotyczy;
- 2) danych identyfikujących:

- a) dłużnika - w przypadku regresów,
- b) przedmiot odzysku - w przypadku odzysków;
- 3) wartości roszczeń;
- 4) wartości otrzymanych regresów i odzysków.

2. Rejestry należy prowadzić w sposób umożliwiający ustalenie wartości regresów i odzysków związanych z daną szkodą, jak również ustalenie wartości regresów i odzysków w podziale na lata zgłoszenia szkody oraz lata zaistnienia szkody, których regresy i odzyski dotyczą.

§ 14. 1. Zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w grupie 3 działu I prowadzi rejestry funduszy odrębnie dla każdego ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego.

2. Rejestr funduszu służy ustaleniu wartości aktywów netto przypadających na jednostkę rozrachunkową funduszu, a w przypadku, gdy ryzyko lokaty ponosi zakład ubezpieczeń, odpowiednio wartości zobowiązania przypadającego na jednostkę.

3. Przychody i koszty oraz aktywa i pasywa danego funduszu nie mogą być kompensowane z innymi przychodami i kosztami oraz aktywami i pasywami zakładu ubezpieczeń.

4. W przypadku ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, rejestry funduszu prowadzi się w sposób umożliwiający ustalenie wartości lokaty, o której mowa w § 40.

5. Rejestry prowadzi się w sposób umożliwiający ustalenie wielkości wyodrębnionych aktywów funduszu oraz zmian wielkości tych aktywów w okresie sprawozdawczym, w tym co najmniej ustalenie dla każdego funduszu:

- 1) wartości składek otrzymanych przez zakład ubezpieczeń i przeznaczonych na fundusz (przed potrąceniem wszelkich opłat z rachunku jednostek) oraz wartości przychodów z lokat - w ramach przychodów funduszu;
- 2) wartości opłat potrącanych ze składek, wartości opłat potrącanych ze środków funduszu, wartości kosztów zarządzania lokatami funduszu - w ramach kosztów funduszu;
- 3) stanów oraz zmian aktywów i zobowiązań funduszu, w szczególności w zakresie lokat funduszu;
- 4) wartości aktywów zakładu ubezpieczeń przeznaczonych na zwiększenie ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego w przypadku, gdy gwarantowana stopa zwrotu z lokat funduszu jest wyższa od faktycznie osiągniętej przez zakład ubezpieczeń w okresie sprawozdawczym.

6. Rejestry należy prowadzić w sposób umożliwiający ustalenie wartości nabycia jednostek uczestnictwa przydzielonych każdemu ubezpieczonemu, wartości bieżącej tych jednostek oraz wartości jednostek, po której są one umarzone.

§ 15. 1. W ubezpieczeniach działu II poniesione w okresie sprawozdawczym koszty akwizycji w części przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze mogą być rozliczone w czasie, na zasadach obowiązujących przy tworzeniu rezerwy składek.

2. Przeniesione na przyszłe okresy sprawozdawcze koszty akwizycji, o których mowa w ust. 1, ujmowane są w aktywach bilansu.

3. W przypadku rozwiązania umowy ubezpieczenia, aktywowane koszty akwizycji dotyczące tej umowy ujmowane są w koszty w tym samym miesiącu, w którym następuje rozwiązanie umowy ubezpieczenia.

§ 16. 1. W ubezpieczeniach działu I poniesione w okresie sprawozdawczym koszty akwizycji w części przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze mogą być rozliczone w czasie.

2. Przeniesione na przyszłe okresy sprawozdawcze koszty akwizycji, o których mowa w ust. 1, ujmowane są w aktywach bilansu, pod warunkiem że nie zostały uwzględnione w wyliczeniu rezerwy ubezpieczeń na życie.

3. W ubezpieczeniach działu I koszty akwizycji podlegają rozliczeniu w czasie wyłącznie przy zastosowaniu metod aktuarialnych.

4. W przypadku rozwiązania umowy ubezpieczenia przed terminem, aktywowane koszty akwizycji dotyczące tej umowy ujmowane są w koszty w tym samym miesiącu, w którym następuje rozwiązanie umowy ubezpieczenia.

5. Koszty akwizycji nie podlegają aktywowaniu w ubezpieczeniach na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, jeżeli dla tych ubezpieczeń nie jest określona częstotliwość i wysokość opłacanej składki, jak również w ubezpieczeniach ze składką jednorazową skalkulowaną przy założeniu wypłaty prowizji akwizycyjnej.

§ 17. 1. W odniesieniu do transakcji połączenia z innym zakładem ubezpieczeń lub przejęcia innego zakładu ubezpieczeń stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 4a ustawy.

2. W odniesieniu do transakcji przeniesienia portfela ubezpieczeń stosuje się te same przepisy co do transakcji przejęcia innego zakładu ubezpieczeń, z zastrzeżeniem ust. 3-5.

3. Na dzień przejęcia portfela ubezpieczeń rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wyceniane są według zasad obowiązujących w zakładzie ubezpieczeń przejmującym, powstałe zaś z tego tytułu różnice odpowiednio zwiększają lub zmniejszają powstałą w wyniku przejęcia wartość firmy lub ujemną wartość firmy.

4. Wartość firmy powstała w wyniku przejęcia portfela ubezpieczeń ulega umorzeniu proporcjonalnie do terminów rozwiązywania przejętych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, ale nie może przekroczyć 5 lat. W przypadkach uzasadnionych szczególnym charakterem przejmowanych zobowiązań zakład ubezpieczeń może wydłużyć termin umorzenia wartości firmy do 20 lat.

5. Jeżeli w wyniku zaistniałych po dniu przeniesienia portfela zdarzeń lub uzyskanych informacji stwierdzono, iż wartość bilansowa aktywów i zobowiązań określona na dzień przeniesienia portfela była niewłaściwa, należy dokonać do końca następnego roku obrotowego, po roku w którym nastąpiło przeniesienie portfela ubezpieczeń, odpowiedniej korekty wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, pod warunkiem że jednostka przewiduje odzyskanie wartości korekty z przyszłych korzyści ekonomicznych. W przeciwnym przypadku korektę taką zalicza się odpowiednio do pozostałych przychodów lub kosztów operacyjnych.

§ 18. W przypadku likwidacji szkód komunikacyjnych zgodnie z postanowieniami Jednolitego Porozumienia między biurami Narodowymi - Regulaminu Wewnętrznego, o którym mowa w art. 2 pkt 15 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 z późn. zm.⁴⁾), dowodem księgowym stanowiącym podstawę ewidencji zdarzenia gospodarczego może być dokument obciążeniowy przesłany w formie określonej w tym Regulaminie.

Rozdział 3

Szczególne zasady rachunkowości w zakresie lokat

§ 19. 1. Zakład ubezpieczeń dokonuje, z zachowaniem zasady ostrożności, wyceny lokat na dzień bilansowy, z zastrzeżeniem ust. 3:

- 1) aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, gdy możliwe jest ustalenie wartości godziwej w sposób wiarygodny - według wartości godziwej, z zastrzeżeniem pkt 3;
- 2) aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, gdy wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić:
  - a) w przypadku aktywów finansowych, dla których jest ustalony termin wymagalności - według skorygowanej ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości,
  - b) w przypadkach innych niż określone w lit. a - według wartości nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości
- z zastrzeżeniem pkt 3;
- 3) udziałów w jednostkach podporządkowanych - metodą praw własności, z uwzględnieniem zasad wyceny określonych w art. 63 ustawy;
- 4) aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności - według skorygowanej ceny nabycia, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz odpisów z tytułu trwałej utraty wartości;
- 5) lokat terminowych w instytucjach finansowych - według wartości nominalnej;
- 6) pożyczek udzielonych - w kwocie wymaganej zapłaty, z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości;
- 7) nieruchomości - według wartości nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonej o wartość naliczonego na dzień bilansowy umorzenia;
- 8) pozostałych lokat - według wartości nabycia lub kosztu wytworzenia, z uwzględnieniem trwałej utraty wartości.

2. Depozyty nieprawidłowe wycenia się tak jak pożyczki.

3. Lokaty, których ryzyko ponosi ubezpieczający, wyceniane są przez zakład ubezpieczeń prowadzący działalność w dziale ubezpieczeń na życie według wartości godziwej.

4. Należności depozytowe od cedentów są wyceniane w kwocie wymaganej zapłaty określonej zgodnie z warunkami umowy reasekuracji, uwzględniającej, w przypadku gdy depozyt stanowi instrument finansowy, również wycenę tego instrumentu. Przy wycenie depozytu uwzględnia się ewentualne odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

§ 20. 1. Zakład ubezpieczeń zarządzając odpowiednio portfelami aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, utrzymywanych do terminu wymagalności oraz dostępnych do sprzedaży, uwzględnia w szczególności dotychczasowe i prognozowane wpływy i wydatki z tytułu prowadzonej działalności operacyjnej oraz działalności inwestycyjnej, terminy wymagalności zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia, w oparciu o przyjętą przez zakład ubezpieczeń strategię inwestycyjną, a w przypadku ubezpieczeń działu I grupa 3 w oparciu o zasady określonych w regulaminie lokowania środków ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego, o którym mowa w art. 13 ust. 4 pkt 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

2. Przy ustalaniu trwałej utraty wartości aktywów finansowych, o której mowa w § 19, uwzględnia się sytuację finansową podmiotów, w których te aktywa zostały ulokowane, spadek wartości aktywów netto tych podmiotów, zaistniały pomiędzy dniem ich nabycia a dniem bilansowym, przypadający na posiadane przez zakład ubezpieczeń aktywa finansowe. W przypadku aktywów finansowych objętych gwarancjami przy ustalaniu trwałej utraty wartości uwzględnia się również sytuację finansową gwaranta.

§ 21. 1. Do lokat krótkoterminowych zalicza się lokaty, które ze względu na stopień płynności są możliwe do realizacji w okresie krótszym niż rok oraz które zakład ubezpieczeń zamierza w tym okresie zrealizować.

2. Do lokat długoterminowych zalicza się lokaty inne niż wymienione w ust. 1.

§ 22. 1. Różnice z tytułu aktualizacji wyceny lokat, o których mowa w § 19 ust. 1, ujmuje się odpowiednio w przychodach lub kosztach działalności lokacyjnej, z zastrzeżeniem ust. 2 i 5.

2. Różnice z tytułu aktualizacji wyceny lokat zaliczonych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, które nie są uwzględniane przy ustalaniu wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym w pozycji "kapitał z aktualizacji wyceny" zgodnie z § 21 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (Dz. U. Nr 149, poz. 1674, z 2004 r. Nr 31, poz. 266 oraz z 2005 r. Nr 256, poz. 2146), z zastrzeżeniem ust. 4.

3. Różnice z tytułu aktualizacji wyceny lokat zaliczonych do kategorii udziały w jednostkach podporządkowanych ujmuje się w kapitale własnym w pozycji "kapitał z aktualizacji wyceny", z zastrzeżeniem art. 35 ust. 4-5 ustawy.

4. Utworzone w okresie sprawozdawczym odpisy z tytułu trwałej utraty wartości lokat obciążają wynik finansowy zakładu ubezpieczeń.

5. Szczegółowy sposób prezentacji przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej określa pkt 7, 14, 15 i 19 załącznika nr 2 do rozporządzenia.

§ 23. 1. W przypadku realizacji lokat jednakowych lub uznanych za jednakowe ze względu na podobieństwo ich rodzaju lub przeznaczenie rozchód tych składników wycenia się kolejno po cenach (kosztach) tych składników aktywów, które zakład ubezpieczeń nabył (wytworzył) najwcześniej, lub według cen przeciętnych ustalonych w wysokości średniej ważonej cen (kosztów) danego składnika aktywów.

2. Dokonując wyceny lokat, zakład ubezpieczeń stosuje zasady wyceny w ramach danego portfela lokat jednakowych lub uznanych za jednakowe ze względu na podobieństwo ich rodzaju.

§ 24. 1. Ujmowane w wyniku roku obrotowego zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane przychody z lokat oraz koszty działalności lokacyjnej zakłady ubezpieczeń działu I prezentują w technicznym rachunku ubezpieczeń na życie, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Przychody z lokat wolnych środków są przenoszone z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie do ogólnego rachunku zysków i strat i ujmowane w pozycji "przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie".

3. Przychody, o których mowa w ust. 2, pomniejszane są o koszty działalności lokacyjnej związane z tymi przychodami.

§ 25. 1. Ujmowane w wyniku roku obrotowego przychody i koszty działalności lokacyjnej zakłady ubezpieczeń działu II prezentują w ogólnym rachunku zysków i strat, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Przychody z lokat uwzględniane w wyliczeniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent oraz rezerwy na premie i rabaty są przenoszone z ogólnego rachunku zysków i strat do technicznego rachunku ubezpieczeń i prezentowane w pozycji "przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z ogólnego rachunku zysków i strat".

3. Przychody, o których mowa w ust. 2, pomniejszane są o koszty działalności lokacyjnej związane z tymi przychodami.

§ 26. Zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane różnice kursowe związane z działalnością lokacyjną ujmuje się w sposób analogiczny jak zrealizowane i niezrealizowane przychody i koszty z lokat.

§ 27. Zakład ubezpieczeń prowadzi ewidencję lokat zakładu ubezpieczeń oraz związanych z nimi przychodów i kosztów w sposób umożliwiający:

- 1) ustalenie wartości poszczególnych rodzajów lokat stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz pozostałych lokat;
- 2) ustalenie wartości poszczególnych rodzajów lokat, o których mowa w § 19 ust. 1;
- 3) określenie poszczególnych rodzajów przychodów i kosztów działalności związanych z lokatami, o których mowa w pkt 1 i 2, ujmowanych odpowiednio w technicznym rachunku ubezpieczeń, ogólnym rachunku zysków i strat oraz w kapitale własnym zakładu ubezpieczeń.

§ 28. 1. Środki funduszu organizacyjnego traktuje się tak jak środki innych funduszy specjalnych i utrzymuje się na odrębnym rachunku bankowym. Środki te mogą być wykorzystane jedynie na wydatki związane z utworzeniem administracji zakładu ubezpieczeń oraz z zorganizowaniem sieci jego przedstawicielstw.

2. Sposób tworzenia funduszu oraz sposób wydatkowania środków tego funduszu określa statut zakładu ubezpieczeń.

3. Środki z tytułu wniesionej przez zagraniczny zakład ubezpieczeń kaucji na rzecz oddziału ujmowane są pozabilansowo, chyba że spełniają warunki określone w art. 3 ust. 1 pkt 12 ustawy.

4. Przychody tytułem środków, o których mowa w ust. 3, uzyskane przez zakład ubezpieczeń, odpowiednio zwiększają wartość kaucji, chyba że statut oddziału stanowi inaczej.

§ 29. Do szczególnych zasad rachunkowości dotyczących lokat, w zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale, stosuje się odpowiednio zasady określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych.

Rozdział 4

Szczególne zasady tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

§ 30. 1. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obejmują następujące rodzaje rezerw:

- 1) rezerwę składek;
- 2) rezerwę na ryzyka niewygasłe;
- 3) rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, w tym rezerwę na skapitalizowaną wartość rent;
- 4) rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka);
- 5) rezerwę ubezpieczeń na życie;
- 6) rezerwy ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający;
- 7) rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych;
- 8) rezerwy na zwrot składek dla członków;

9) pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe przewidziane w statucie zakładu ubezpieczeń.

2. Zakład ubezpieczeń jest zobowiązany posiadać dokumentację pozwalającą na odtworzenie odpowiednich obliczeń rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

§ 31. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe tworzy się, stosując metody:

- 1) indywidualną - polegającą na ustalaniu odrębnie dla każdej umowy ubezpieczenia lub każdej szkody dokładnej wielkości rezerwy, a w przypadku niemożności ustalenia dokładnej wielkości rezerwy - zastosowanie jej wiarygodnego oszacowania;
- 2) ryczałtową - polegającą na ustalaniu rezerwy zbiorczo dla całego portfela ubezpieczeń lub jego części, jako ustalonego procentu (wskaźnik ryczałtowy) składki lub wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń; metoda ryczałtowa może być stosowana tylko wtedy, jeżeli uzyskane przy jej użyciu wyniki będą zbliżone do wyników uzyskanych przy użyciu metody indywidualnej; wskaźnik ryczałtowy powinien być ustalany przy zachowaniu zasady ciągłości; nieuzasadnione zmiany wielkości wskaźnika są niedopuszczalne;
- 3) aktuarialną - polegającą na ustalaniu rezerwy przy zastosowaniu matematyki ubezpieczeniowej, finansowej i statystyki.

§ 32. 1. Rezerwę składek tworzy się indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia, jako składkę przypisaną przypadającą na następne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana, przy czym w przypadku umów ubezpieczenia, których ryzyko nie jest rozłożone równomiernie w okresie trwania ubezpieczenia, rezerwę tworzy się proporcjonalnie do przewidywanego ryzyka w następnych okresach sprawozdawczych.

2. Zakłady ubezpieczeń na życie mogą uwzględniać rezerwę składek w wyliczeniu rezerwy ubezpieczeń na życie, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Zakłady ubezpieczeń na życie tworzą odrębnie rezerwę składek dla tych umów ubezpieczenia, w których rezerwa składek nie została uwzględniona w rezerwie ubezpieczeń na życie.

§ 33. 1. Rezerwę na pokrycie ryzyka niewygasłego tworzy się jako uzupełnienie rezerwy składek. Powyższą rezerwę przeznacza się na pokrycie przyszłych szkód, świadczeń i kosztów wynikających z zawartych umów ubezpieczenia.

2. W ubezpieczeniach działu II rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego stanowi różnicę pomiędzy przewidywaną wartością przyszłych odszkodowań, świadczeń i kosztów a sumą wielkości rezerwy składek oraz ewentualnych, przewidywanych, zgodnie z już zawartymi umowami ubezpieczenia, przyszłych składek.

3. W ubezpieczeniach działu I rezerwę na pokrycie ryzyka niewygasłego ustala się metodami aktuarialnymi.

§ 34. 1. Rezerwę na niewypłacone odszkodowania i świadczenia tworzy się w wysokości odpowiadającej ustalonej lub przewidywanej ostatecznej wartości przyszłych wypłat odszkodowań i świadczeń związanych z zaistniałymi, do dnia, na który ustala się rezerwę, szkodami, powiększonej o koszty likwidacji szkód. W szczególności dotyczy to szkód, które:

- 1) zostały zgłoszone zakładowi ubezpieczeń do dnia, na który tworzona jest rezerwa, i dla których została ustalona wysokość odszkodowania i świadczenia bądź gdy posiadane informacje pozwalają na ocenę wysokości odszkodowań i świadczeń;

- 2) zostały zgłoszone zakładowi ubezpieczeń do dnia, na który tworzona jest rezerwa, a posiadane informacje nie pozwalają na ocenę wysokości odszkodowań i świadczeń;
- 3) zaistniały, lecz nie zostały zgłoszone zakładowi ubezpieczeń do dnia, na który tworzona jest rezerwa.

2. Część rezerwy, która dotyczy kosztów likwidacji szkód, powinna być utworzona odrębnie dla każdej grupy ubezpieczeń.

3. Przy ustalaniu wartości rezerwy na szkody, o których mowa w ust. 1 pkt 3, zakład ubezpieczeń uwzględnia dotychczasowy przebieg procesu likwidacji szkód w danej grupie ubezpieczeń, w tym liczbę i wielkość szkód zgłaszanych w następnych okresach sprawozdawczych, po okresie, na który tworzona była rezerwa.

4. Przy ustalaniu wartości rezerwy, o której mowa w ust. 1, nie wolno stosować dyskont lub odpisów wynikających z przyjęcia wartości bieżącej szkody, gdy zakład ubezpieczeń przewiduje, iż ostateczny koszt likwidacji szkody i wypłaty odszkodowania będzie wyższy, z zastrzeżeniem § 3 ust. 2 oraz § 43.

5. Rezerwę na świadczenia z tytułu rent w grupach ubezpieczeń 1-4 działu I tworzy się jako część rezerwy ubezpieczeń na życie.

6. Wartość rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia, bez uwzględniania oszacowanych regresów i odzysków, prezentuje się w pasywach bilansu w ujęciu brutto i na udziale reasekuratorów.

§ 35. 1. Ustalając w danej grupie ubezpieczeń ostateczną wartość przyszłych wypłat odszkodowań i świadczeń, zakład ubezpieczeń szacuje wartość przewidywanych, przyszłych zwrotów kosztów zakładu na skutek przejścia roszczeń wobec osób trzecich (regresy) oraz praw własności do ubezpieczonego majątku (odzyski).

2. Oszacowanie, o którym mowa w ust. 1, jest ustalane w odniesieniu do szkód zaistniałych do dnia bilansowego i ustalane w sposób wiarygodny, z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny, na podstawie analiz porównawczych dotychczasowych oraz prognozowanych wielkości odszkodowań wypłaconych, zwrotów odszkodowań oraz zainkasowanych regresów i przejętych odzysków.

3. Przy szacowaniu wielkości regresów i odzysków zakład ubezpieczeń uwzględnia koszty windykacji regresów i odzysków.

4. Oszacowanie jest ustalane odrębnie dla każdego roku zaistnienia szkody.

5. W przypadku prowadzenia działalności dłużej niż trzy lata w danej grupie ubezpieczeń, udział sumy otrzymanych i oszacowanych regresów i odzysków w koszcie odszkodowań i świadczeń danego roku zaistnienia szkody nie może przekroczyć średniej arytmetycznej udziału otrzymanych regresów i odzysków w koszcie odszkodowań i świadczeń z trzech kolejnych lat zaistnienia szkody, bezpośrednio poprzedzających rok, dla którego dokonuje się ustaleń.

6. Regresy stanowią przychód w rozumieniu ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654, z późn. zm.⁵⁾) z chwilą ich otrzymania.

7. Roszczenia regresowe nieobjęte oszacowaniem, o którym mowa w ust. 1, ujmuje się, zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny, z chwilą ich otrzymania.

8. Wartość otrzymanych regresów i odzysków pomniejsza wartość odszkodowań i świadczeń wypłaconych.

9. Wartość oszacowanych regresów i odzysków prezentuje się w pasywach bilansu ze znakiem minus.

§ 36. W przypadku ubezpieczeń na życie kwota rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia powinna być równa kwocie należnej ubezpieczonym, uprawnionym lub uposażonym, powiększonej o koszty związane z wypłatą świadczeń.

§ 37. 1. Rezerwę na wyrównanie szkodowości (ryzyka) tworzy się w wysokości mającej zapewnić wyrównanie przyszłych wahań współczynnika szkodowości na udziale własnym.

2. Rezerwa na wyrównanie szkodowości (ryzyka) jest tworzona dla grup ubezpieczeń, z zastrzeżeniem § 38, w których występują istotne wahania współczynnika szkodowości na udziale własnym. Wahanie współczynnika szkodowości uznaje się za istotne, jeżeli wśród czterech kolejnych zmian współczynnika szkodowości na udziale własnym, wyliczonych z roku na rok, odpowiadających kolejnym pięciu latom obrotowym poprzedzającym rok utworzenia rezerwy, co najmniej dwukrotnie wystąpi zmniejszenie współczynnika szkodowości na udziale własnym o więcej niż 20 % lub dwukrotne jego zwiększenie o więcej niż 25 % jego wartości.

3. Rezerwę na wyrównanie szkodowości (ryzyka) tworzy się dla każdej grupy ubezpieczeń osobno na ostatni dzień roku obrotowego, pod warunkiem że w każdym z ostatnich 5 lat obrotowych poprzedzających dany rok składka zarobiona w tej grupie była większa od zera. Rezerwę dla danej grupy ubezpieczeń tworzy się w takiej wysokości, aby przy zmianie stanu rezerwy współczynnik szkodowości dla danego roku obrotowego - obliczany dla kwoty odszkodowań skorygowanej o zmianę tej rezerwy - był równy średniej ważonej, gdzie wagą jest składka zarobiona, ze współczynników szkodowości w danej grupie ubezpieczeń z ostatnich 5 lat obrotowych, poprzedzających dany rok, obliczonych bez uwzględnienia zmian rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka). W przypadku gdy zakład ubezpieczeń prowadzi działalność krócej niż 6 lat, dla danej grupy ubezpieczeń nie tworzy się rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka). Dla danej grupy ubezpieczeń wielkość zmniejszenia rezerwy nie może przekroczyć jej aktualnej wysokości, a wielkość zwiększenia rezerwy nie może przekroczyć 5 % składki zarobionej na udziale własnym w tej grupie, dla której rezerwa jest tworzona. Wielkość rezerwy na wyrównanie szkodowości nie może ponadto przekroczyć 30 % wypłat odszkodowań na udziale własnym w danym roku obrotowym w danej grupie ubezpieczeń. Jeżeli w danej grupie ubezpieczeń składka zarobiona w roku obrotowym była równa zero, rezerwę w tej grupie rozwiązuje się całkowicie w tym roku.

4. W przypadku reasekuracji czynnej zakłady ubezpieczeń tworzą rezerwę na wyrównanie szkodowości na zasadach określonych w ust. 1-3 odpowiednio dla klas rachunkowych określonych w § 2 ust. 1 pkt 17, z zastrzeżeniem § 38.

5. Rezerwa na wyrównanie szkodowości (ryzyka) tworzona jest przez zakłady ubezpieczeń prowadzące działalność ubezpieczeniową w dziale II.

§ 38. 1. W przypadku prowadzenia ubezpieczeń w grupie 14 działu II zakład ubezpieczeń jest obowiązany tworzyć rezerwę na wyrównanie szkodowości (ryzyka) przeznaczoną na pokrycie ujemnego wyniku technicznego osiągniętego w tej grupie ubezpieczeń w roku obrotowym lub na wyrównanie wyższego niż przeciętny współczynnika szkodowości w tej grupie w roku obrotowym, przed uwzględnieniem zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka).

2. Rezerwę tworzy się według jednej z metod przedstawionych w załączniku nr 6 do rozporządzenia, wybranej przez kierownika jednostki.

3. Wyboru metody tworzenia rezerwy należy dokonać w oparciu o dostępne w jednostce zasoby informacji statystycznych, z tym że zakład ubezpieczeń prowadzący ubezpieczenia w grupie 14 działu II przez okres krótszy niż 5 lat obrotowych tworzy rezerwę, o której mowa w

ust. 1 - metodą nr 1 lub nr 2, przedstawioną w załączniku nr 6 do rozporządzenia, z zastosowaniem odpowiednio średnich narastających stosownie do okresu prowadzenia tych ubezpieczeń.

§ 39. 1. Rezerwę ubezpieczeń na życie tworzy się, z zachowaniem zasady ostrożności, w wysokości ustalonej prospektywną metodą aktuarialną, z zastrzeżeniem ust. 2, z uwzględnieniem:

- 1) wszystkich zobowiązań, wynikających z zawartych umów ubezpieczenia, obejmujących w szczególności:
  - a) gwarantowane w umowie ubezpieczenia świadczenia, w tym gwarantowaną wartość wykupu,
  - b) świadczenia opcjonalne, przysługujące zgodnie z warunkami umowy ubezpieczenia;
- 2) kosztów obsługi umów i kosztów związanych z wypłatą odszkodowań i świadczeń.

Przy tworzeniu rezerwy ubezpieczeń na życie uwzględnia się przyszłe wpływy zakładu ubezpieczeń z tytułu składek należnych zgodnie z zawartymi umowami ubezpieczenia.

2. Dopuszcza się stosowanie metody retrospektywnej, pod warunkiem że daje ona wartość rezerwy nie niższą od wartości rezerwy ustalonej metodą prospektywną lub gdy dla danej umowy ubezpieczenia nie jest możliwe zastosowanie metody prospektywnej.

3. Całość uwzględnianych pośrednio lub bezpośrednio kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, nie powinna być mniejsza od przewidywanej wielkości przyszłych wydatków oszacowanych zgodnie z zasadą ostrożnej wyceny.

4. Rezerwy ubezpieczeń na życie tworzy się indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia. Rezerwy mogą być ustalone sumarycznie dla określonych grup umów ubezpieczenia, pod warunkiem że dają one w przybliżeniu ten sam rezultat, co metoda indywidualna, z zastrzeżeniem ust. 8.

5. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany, co najmniej raz na 5 lat, ustalić dla wszystkich umów ubezpieczenia bezpośredniego wielkość rezerwy ubezpieczeń na życie brutto oraz na udziale własnym metodą indywidualną, według stanu na ten sam dzień, z zastrzeżeniem ust. 8.

6. Przy ustalaniu wartości rezerwy ubezpieczeń na życie zakład ubezpieczeń ma obowiązek uwzględnić prawdopodobieństwo wystąpienia w przyszłych okresach niekorzystnych czynników, które mogą wpłynąć na zmianę poziomu tych rezerw, jak również na zmianę wartości aktywów przeznaczonych na ich pokrycie.

7. Jeżeli umowa ubezpieczenia przewiduje gwarancje wykupu, rezerwa ubezpieczeń na życie utworzona dla tej umowy nie może być niższa od gwarantowanej wartości wykupu.

8. Przepisów ust. 4 i 5 nie stosuje się w przypadku rezerwy ubezpieczeń na życie, która jest tworzona w związku z wystąpieniem ryzyk niemających charakteru indywidualnego, lecz dotyczących całości lub części portfela umów ubezpieczenia na życie.

§ 40. Rezerwy ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, tworzy się w wysokości wartości lokaty dokonanej zgodnie z postanowieniami zawartej umowy ubezpieczenia na życie.

§ 41. 1. Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych tworzy się przy uwzględnieniu wszystkich przewidywanych kwot, o które powiększane będą przyszłe świadczenia lub pomniejszane przyszłe składki, zgodnie z zawartą umową ubezpieczenia.

2. W przypadku ubezpieczeń na życie metoda obliczania rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych powinna być zgodna z założeniami stosowanymi przy obliczaniu rezerwy ubezpieczeń na życie oraz uwzględniać aktualną metodę przyznawania premii i rabatów.

§ 42. 1. Rezerwę na zwrot składek dla członków towarzystwa tworzy się do wysokości osiągniętego dodatniego wyniku technicznego, o ile obowiązek zwrotu składek wynika z umowy ubezpieczenia.

2. Rezerwę, o której mowa w ust. 1, tworzy się w podziale na grupy ubezpieczeń dla każdego roku zawarcia umów ubezpieczenia odrębnie.

3. W przypadku umów ubezpieczenia zawieranych na zasadach wzajemności członkowskiej rezerwa, o której mowa w ust. 1, tworzona jest w odniesieniu do umów ubezpieczenia zawieranych na zasadach wzajemności członkowskiej.

§ 43. 1. Stopy techniczne stosowane przez zakład ubezpieczeń nie mogą być wyższe niż 80 % średniej ważonej stopy zwrotu z lokat stanowiących pokrycie wszystkich rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ustalanych przy użyciu stóp technicznych, w ostatnich trzech latach obrotowych, obliczonej w sposób określony w załączniku nr 7 do rozporządzenia, przy czym w przypadku zobowiązań z umów ubezpieczenia, ustalanych w walucie obcej, uwzględnia się stopę zwrotu z lokat dokonanych w tej walucie.

2. Stopa techniczna, stosowana przez zakład ubezpieczeń przy wycenie zobowiązań:

- 1) nie może być wyższa niż odpowiednia stopa techniczna stosowana przez zakład ubezpieczeń w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, z której wynikają te zobowiązania;
- 2) nie może być wyższa niż maksymalna stopa techniczna obowiązująca w dniu zawarcia umowy, w odniesieniu do nowo zawieranych umów ubezpieczenia, zarówno w przypadku zobowiązań ustalanych w złotych, jak i w walutach obcych.

3. Wysokość maksymalnej stopy technicznej ustala i ogłasza organ nadzoru, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku. Sposób ustalenia wysokości maksymalnej stopy technicznej określa załącznik nr 8 do rozporządzenia.

4. Ogłoszona w danym roku wysokość maksymalnej stopy technicznej jest obowiązująca od dnia 1 maja tego roku, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Ogłoszona w danym roku wysokość maksymalnej stopy technicznej nie ma zastosowania przy obliczaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dotyczących zobowiązań zakładu ubezpieczeń powstałych po dniu 30 kwietnia danego roku, w wyniku:

- 1) dokonanych zmian warunków umów ubezpieczenia zawartych do tego dnia, pod warunkiem że w umowach tych przewidziana była możliwość dokonania powyższych zmian; w szczególności dotyczy to: podwyższenia wysokości sumy ubezpieczenia, indeksacji składki, zamiany na ubezpieczenie bezskładkowe;
- 2) przystąpienia kolejnych ubezpieczonych do grupowej umowy ubezpieczenia na życie.

6. Ograniczenie dotyczące stosowanych stóp technicznych, określone w ust. 1 i 2, nie ma zastosowania do:

- 1) umów ubezpieczenia w dziale ubezpieczeń na życie, w których składka opłacana jest jednorazowo, a okres, na jaki umowa została zawarta, nie jest dłuższy niż 8 lat,
  - 2) umów ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym,
- przy czym stosowane stopy techniczne nie mogą odbiegać od stóp zwrotu z inwestycji aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dotyczących tych umów.

7. Zakłady ubezpieczeń mogą stosować niższe stopy techniczne aniżeli stopa zwrotu ogłaszana przez organ nadzoru.

§ 44. 1. Przyjęte zasady tworzenia i metody ustalania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, jak również założenia dotyczące danych i wskaźników statystycznych wykorzystywanych przy

ustalaniu rezerw powinny być stosowane w sposób ciągły; nieuzasadnione zmiany zasad, metod i założeń są niedopuszczalne.

2. W przypadku ubezpieczeń na życie zasady ustalania udziału w zysku należnego z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia powinny być stosowane w sposób jednolity przez cały czas trwania umowy ubezpieczenia.

§ 45. Wielkość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale reasekuratora powinna być ustalona zgodnie z uregulowaniami odpowiednich umów reasekuracyjnych.

§ 46. 1. Do wszystkich typów umów ubezpieczenia, gdzie możliwe jest wyliczenie rezerwy ubezpieczeń na życie przy użyciu składki netto, można stosować metodę Zillmera, z wyjątkiem umów ubezpieczenia terminowego na wypadek śmierci oraz wszystkich umów ubezpieczeń wypadkowych i chorobowych.

2. Rozliczeniu w czasie metodą Zillmera podlegają koszty bezpośrednie i pośrednie związane z pozyskaniem i zawarciem umowy ubezpieczenia oraz koszty związane z wykorzystaniem przez ubezpieczającego możliwości nieobowiązkowego podwyższenia składki w trakcie umowy ubezpieczenia.

3. Maksymalny poziom narzutu, o który można podwyższyć składkę netto, jest równoważnością 3,5 % sumy kapitału rozłożoną na cały okres opłacania składek przy użyciu założeń wykorzystanych przy kalkulacji rezerwy ubezpieczeń na życie.

4. Składka podwyższona, o której mowa w ust. 3, nie może być wyższa od składki opłacanej przez klienta.

5. Koszty akwizycji rozliczane przy zastosowaniu metody Zillmera nie mogą być wyższe niż wartość składki przypisanej brutto w pierwszym roku polisowym.

6. Jeżeli w wyniku zillmeryzacji rezerwy ubezpieczeń na życie otrzymuje się wynik ujemny, to przyjmuje się wartość tej rezerwy równą "0".

§ 47. Jeżeli przy ustalaniu wysokości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych otrzymuje się w trakcie obliczania rezerw wartości ujemne, to do dalszych obliczeń przyjmuje się wartość równą zero, z wyłączeniem wyniku uwzględnienia wartości oszacowanych regresów i odzysków w rezerwie na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

Rozdział 5

Szczególne zasady sporządzania sprawozdań finansowych zakładu ubezpieczeń

§ 48. 1. Techniczny rachunek ubezpieczeń na życie oraz techniczny rachunek ubezpieczeń majątkowych i osobowych jest sporządzany dla grup ubezpieczeń bezpośrednich.

2. Techniczny rachunek ubezpieczeń w zakresie reasekuracji czynnej sporządza się w podziale na klasy rachunkowe.

§ 49. 1. W przepływach z działalności operacyjnej wykazuje się odrębnie wpływy i wydatki z działalności bezpośredniej i reasekuracji czynnej, odrębnie wpływy i wydatki z reasekuracji biernej oraz odrębnie wpływy i wydatki z pozostałej działalności operacyjnej.

2. W przepływach z działalności lokacyjnej wykazuje się wpływy i wydatki z poszczególnych rodzajów lokat zakładu ubezpieczeń. Wpływy i wydatki związane z nabyciem, realizacją innych aktywów niż lokat ujmuje się odpowiednio we wpływach i wydatkach z pozostałej działalności operacyjnej lub w przepływach z działalności finansowej.

3. W przepływach z działalności finansowej ujmuje się wpływy i wydatki związane z finansowaniem działalności zakładu ubezpieczeń zarówno wewnętrznym, w tym: wpływy z emisji akcji, dopłat do kapitału, jak i zewnętrznym, w tym: kredyty, pożyczki, emisja dłużnych papierów wartościowych.

4. Wydatki z tytułu akwizycji oraz wydatki o charakterze administracyjnym ujmowane są w całości w wydatkach z działalności bezpośredniej.

§ 50. Integralną część sprawozdania finansowego stanowi informacja dodatkowa do sprawozdania finansowego, sporządzana zgodnie z załącznikiem nr 4 do rozporządzenia.

§ 51. 1. Objasnienia do zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniu finansowym, określonym w załączniku nr 3 do ustawy, są przedstawione odpowiednio w załącznikach do rozporządzenia:

- 1) noty objaśniające do pozycji bilansu - w załączniku nr 1;
- 2) noty objaśniające do technicznego rachunku ubezpieczeń na życie, technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz ogólnego rachunku zysków i strat - w załączniku nr 2;
- 3) noty objaśniające do rachunku przepływów pieniężnych - w załączniku nr 3.

2. Zakres informacji do sprawozdania z działalności zakładu ubezpieczeń określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

§ 52. Korporacja Ubezpieczeń Kredytów Eksportowych S.A. do sprawozdania finansowego dołącza sprawozdanie o stanie wyodrębnionego rachunku bankowego - o którym mowa w art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 59, poz. 609 z 2004 r. Nr 96, poz. 959 oraz z 2005 r. Nr 143, poz. 1204).

§ 53. Sprawozdanie finansowe zakładu ubezpieczeń sporządza się również na dzień połączenia z innym zakładem ubezpieczeń bądź na dzień przejęcia innego zakładu ubezpieczeń lub przeniesienia portfela.

Rozdział 6

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe grupy kapitałowej

§ 54. Zakład ubezpieczeń będący jednostką dominującą, mającą siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sporządza roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

§ 55. 1. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe składa się, z zastrzeżeniem ust. 4:

- 1) ze skonsolidowanego bilansu oraz pozycji pozabilansowych, z wyłączeniem informacji o środkach własnych, marginesie wypłacalności oraz pokryciu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiednimi aktywami;
- 2) ze skonsolidowanego technicznego rachunku ubezpieczeń;
- 3) ze skonsolidowanego ogólnego rachunku zysków i strat;
- 4) ze skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych;
- 5) z zestawienia zmian w skonsolidowanym kapitale własnym;
- 6) z informacji dodatkowej, obejmującej wprowadzenie do skonsolidowanego sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

2. Do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego dołącza się sprawozdanie z działalności jednostki sporządzone odpowiednio według zasad określonych w art. 49 ust. 2 ustawy.

3. Jeżeli jednostka dominująca i jednostki od niej zależne i współzależne prowadzą działalność w różnych działach ubezpieczeń, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządza się odrębnie techniczny rachunek ubezpieczeń na życie oraz techniczny rachunek ubezpieczeń majątkowych i osobowych.

4. Wzór sprawozdania finansowego tworzy odpowiednio wzór sprawozdania finansowego określony w ustawie, z zastrzeżeniem że:

- 1) w sprawozdaniu finansowym, w bilansie wyodrębnia się dodatkowo pozycje: w aktywach - "wartość firmy jednostek podporządkowanych", w pasywach zaś - odpowiednio pozycje: "ujemna wartość firmy jednostek podporządkowanych", "kapitał własny mniejszości", w pozycji A pasywów "kapitał własny" odpowiednio pozycje: "różnice kursowe z przeliczenia" oraz "odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)";
- 2) w technicznym rachunku wyników wyodrębnia się odpowiednio - przychody i koszty jednostek podporządkowanych, w pozycji zaś wynik techniczny odpowiednio "wynik techniczny jednostek podporządkowanych";
- 3) w ogólnym rachunku wyników - odpowiednio przychody i koszty jednostek podporządkowanych, w pozycji zaś zysk/strata netto "zysk/strata" oraz wyodrębnia się dodatkowo pozycje "odpis wartości firmy jednostek podporządkowanych" oraz "odpis ujemnej wartości firmy jednostek podporządkowanych", "zysk/strata z udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności" oraz "zysk/strata udziałowców (akcjonariuszy) mniejszościowych";
- 4) w zestawieniu zmian w skonsolidowanym kapitale własnym odpowiednio pozycje "różnice kursowe z przeliczenia" oraz "odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)".

§ 56. 1. Dane jednostek zależnych prowadzących działalność ubezpieczeniową oraz jednostek zależnych nieprowadzących działalności ubezpieczeniowej, a powołanych do pełnienia określonych funkcji, w szczególności w zakresie wykonywania na zlecenie zakładu ubezpieczeń czynności określonych w art. 3 ust. 4 pkt 1-6 oraz ust. 5 ustawy o działalności ubezpieczeniowej, wobec jednostki dominującej, wobec innej spółki grupy kapitałowej lub wobec całej grupy kapitałowej konsoliduje się metodą konsolidacji pełnej.

2. Dane jednostek współzależnych prowadzących działalność ubezpieczeniową oraz jednostek współzależnych nieprowadzących działalności ubezpieczeniowej, lecz wykonujących funkcje, o których mowa w ust. 1, konsoliduje się metodą konsolidacji proporcjonalnej.

3. Jednostki inne niż wymienione w ust. 1 i 2 wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności.

§ 57. 1. Zakłady ubezpieczeń objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, a w szczególności jednostki zależne i współzależne powinny stosować jednakowe metody wyceny aktywów i pasywów oraz sporządzania sprawozdań finansowych zgodnie z przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości zakładu ubezpieczeń będącego jednostką dominującą.

2. Do zasad sporządzania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jednostek powiązanych, w zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale, stosuje się odpowiednio zasady określone w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 r. w sprawie

szczegółowych zasad sporządzania przez jednostki inne niż banki i zakłady ubezpieczeń sprawozdania finansowego jednostek powiązanych (Dz. U. Nr 152, poz. 1729).

Rozdział 7

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 58. 1. Zyski lub straty, wynikające z zastosowania po raz pierwszy zasad wyceny aktywów i zobowiązań finansowych ustalonych na dzień 1 stycznia 2008 r., odnosi się na zysk (stratę) z lat ubiegłych, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Zyski lub straty, wynikające z zastosowania po raz pierwszy zasad wyceny aktywów i zobowiązań finansowych ustalonych na dzień 1 stycznia 2008 r., odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny, jeśli skutki wyceny tych aktywów i zobowiązań odnosi się na kapitał z aktualizacji wyceny.

§ 59. W skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych sporządzanych za rok obrotowy rozpoczynający się przed dniem 1 stycznia 2009 r.:

- 1) dane jednostek zależnych prowadzących działalność ubezpieczeniową konsoliduje się metodą konsolidacji pełnej;
- 2) dane jednostek współzależnych prowadzących działalność ubezpieczeniową konsoliduje się metodą konsolidacji proporcjonalnej;
- 3) jednostki inne niż wymienione w pkt 1 i 2 wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności.

§ 60. 1. Rozporządzenie ma zastosowanie po raz pierwszy do sprawozdań finansowych sporządzonych za rok obrotowy rozpoczynający się w 2008 r., z zastrzeżeniem ust. 3.

2. Zakład ubezpieczeń, którego rok obrotowy nie pokrywa się z rokiem kalendarzowym, może zastosować z dniem 1 stycznia 2008 r. przepisy rozporządzenia.

3. Przepis § 56 ma zastosowanie do skonsolidowanych sprawozdań finansowych sporządzonych za rok obrotowy rozpoczynający się w 2009 r.

§ 61. Traci moc rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń (Dz. U. Nr 149, poz. 1671).

§ 62. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008 r.

Minister Finansów

---

¹⁾ Minister Finansów kieruje działem administracji rządowej - finanse publiczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. Nr 131, poz. 908 i Nr 169, poz. 1204).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 91, poz. 870 i Nr 96 poz. 959, z 2005 r. Nr 83, poz. 719, Nr 143, Poz. 1204, Nr 167, poz. 1396, Nr 183, poz. 1538

i Nr 184, poz. 1539, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 oraz z 2007 r. Nr 50, poz. 331, Nr 82, poz. 557, Nr 102, poz. 691 i Nr 112, poz. 769.

- 3) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 86, poz. 958 i Nr 114, poz. 1193, z 2001 r. Nr 49, poz. 509, Nr 67, poz. 679, Nr 102, poz. 1115 i Nr 147, poz. 1643, z 2002 r. Nr 1, poz. 2, Nr 115, poz. 995 i Nr 130, poz. 1112 oraz z 2003 r. Nr 86, poz. 789, Nr 128, poz. 1176 i Nr 217, poz. 2125.
- 4) Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 26, poz. 225, Nr 96, poz. 959, Nr 141, poz. 1492, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2778, z 2005 r. Nr 167, poz. 1396, z 2006 r. Nr 157, poz. 1119 oraz z 2007 r. Nr 49, poz. 328, Nr 82, poz. 557, Nr 102, poz. 691 i Nr 133, poz. 922.
- 5) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2000 r. Nr 60, poz. 700 i 703, Nr 86, poz. 958, Nr 103, poz. 1100, Nr 117, poz. 1228 i Nr 122, poz. 1315 i 1324, z 2001 r. Nr 106, poz. 1150, Nr 110, poz. 1190 i Nr 125, poz. 1363, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 74, poz. 676, Nr 93, poz. 820, Nr 141, poz. 1179, Nr 169, poz. 1384, Nr 199, poz. 1672, Nr 200, poz. 1684 i Nr 230, poz. 1922 oraz z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 96, poz. 874, Nr 137, poz. 1302, Nr 180, poz. 1759, Nr 202, poz. 1957 i Nr 217, poz. 2124 i Nr 223, poz. 2218, z 2004 r. Nr 6, poz. 39, Nr 29, poz. 257, Nr 54, poz. 535, Nr 93, poz. 894, Nr 121, poz. 1262, Nr 123, poz. 1291, Nr 146, poz. 1546, Nr 171, poz. 1800, Nr 210, poz. 2135 i Nr 254, poz. 2533, z 2005 r. Nr 25, poz. 202, Nr 57, poz. 491, Nr 78, poz. 684, Nr 143, poz. 1199, Nr 155, poz. 1298, Nr 169, poz. 1419 i 1420, Nr 179, poz. 723, Nr 136, poz. 970, Nr 157, poz. 1119, Nr 183, poz. 1353, Nr 217, poz. 1589 i Nr 251, poz. 1847.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK Nr 1

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO POZYCJI BILANSU

1. W pozycji B.I aktywów - "nieruchomości" ujmuje się zarówno nieruchomości przeznaczone na cele inwestycyjne, jak i nieruchomości wykorzystywane na własne potrzeby.

2. W pozycji B.III.2 aktywów - "dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu" ujmuje się papiery wartościowe emitowane przez instytucje kredytowe, inne instytucje prywatne lub instytucje publiczne o zagwarantowanej stopie dochodu, niezależnie od tego, czy oprocentowanie tychże papierów jest ustalone według stopy stałej czy zmiennej. W pozycji tej nie ujmuje się dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu emitowanych przez jednostki podporządkowane. Papiery te wykazuje się w pozycji B.II.2 aktywów bilansu.

3. W pozycji B.III.3 aktywów - "udziały we wspólnych przedsięwzięciach lokacyjnych" ujmuje się w przypadku powierzenia środków zakładu ubezpieczeń innym podmiotom do wspólnego inwestowania. W przypadku powierzenia środków zakładu ubezpieczeń podmiotom podporządkowanym zakładowi ubezpieczeń udziały te ujmuje się odpowiednio w pozycji B.II.3 aktywów bilansu.

4. W pozycji B.III.4 aktywów - "pożyczki zabezpieczone hipotecznie" ujmuje się pożyczki, dla których głównym zabezpieczeniem jest ustanowiona hipoteka. W pozycji tej uwzględnia się pożyczki zabezpieczone hipoteką, nawet jeżeli są zabezpieczone dodatkowo polisami.

5. W pozycji B.III.5 aktywów - "pozostałe pożyczki" ujmuje się pożyczki, w tym pożyczki dla ubezpieczonych, których głównym zabezpieczeniem jest polisa.

6. W pozycji B.III.6 aktywów - "lokaty terminowe w instytucjach kredytowych" - ujmuje się depozyty terminowe w bankach i w innych instytucjach przyjmujących depozyty i udzielających kredytów. W pozycji tej nie ujmuje się bankowych tytułów wierzytelnościowych do depozytów, np. certyfikatów depozytowych, bonów oszczędnościowych - papiery te ujmuje się odpowiednio w pozycji II.2 lub w pozycji III.2 aktywów bilansu, w zależności od tego, czy stanowią one lokatę w jednostkach podporządkowanych, czy też nie. Środki na rachunkach bankowych niezdeponowane na określony termin wykazuje się w pozycji E.II aktywów bilansu, nawet jeżeli są oprocentowane.

7. W pozycji B.III.7 aktywów bilansu "pozostałe lokaty" ujmuje się lokaty, które nie zostały uwzględnione w pozycjach B.III od 1 do 6. W pozycji tej ujmuje się m.in. depozyty nieprawidłowe niestanowiące lokaty w jednostce podporządkowanej. Jeżeli wartość lokat wykazanych w pozycji B.III.7 aktywów bilansu przekracza 2 % ogółem pozycji B aktywów bilansu "lokaty", powinna być ona wyszczególniona w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego z uwzględnieniem jej wartości i struktury rodzajowej.

8. W pozycji B.IV aktywów "należności depozytowe od cedentów" - zakład ubezpieczeń przyjmujący ryzyko wykazuje kwoty należne od cedentów i odpowiadające udzielonym gwarancjom wykonania zobowiązań wynikających z zawartych umów reasekuracji czynnej, które zostały złożone u cedentów lub u osób trzecich bądź zostały zatrzymane przez te jednostki. Należności depozytowe nie mogą być łączone z innymi kwotami należnymi zakładowi ubezpieczeń przyjmującemu ryzyko od cedenta, jak również kompensowane z zobowiązaniami zakładu ubezpieczeń przyjmującego ryzyko wobec cedenta. Papiery wartościowe lub inne aktywa finansowe, zdeponowane u cedentów lub osób trzecich tytułem zabezpieczenia wykonania zobowiązań z tytułu zawartych umów reasekuracji czynnej, a pozostające własnością zakładu ubezpieczeń przyjmującego ryzyko, są wykazywane przez ten zakład w bilansie, z wyodrębnieniem ich charakteru.

9. W pozycji C aktywów bilansu "aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający" - ujmuje się aktywa netto na rachunek i ryzyko ubezpieczającego. W pozycji tej ujmuje się aktywa, których wartość jest wykorzystywana do wyceny wartości zysku z umów ubezpieczenia związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym oraz służące pokryciu zobowiązań, które są ustalane w stosunku do określonych indeksów. Środki zakładu ubezpieczeń, inwestowane łącznie ze środkami tworzącymi ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe, wykazuje się w pozycji B aktywów bilansu.

10. W pozycji D.III.2 aktywów - "pozostałe należności" ujmuje się oddzielnie należności powstałe w związku z czynnościami komisarza awaryjnego, wykonywanymi na zlecenie innych zakładów ubezpieczeń.

11. Salda rozrachunków z tytułu koasekuracji ujmuje się łącznie z rozrachunkami z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, dokonując stosownego wyodrębnienia w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego.

12. W pozycji E.II aktywów - "środki pieniężne" ujmuje się również weksle, czeki obce itp. środki pieniężne w drodze, oznaczające środki pomiędzy kasą a własnym rachunkiem bankowym zakładu ubezpieczeń albo pomiędzy dwoma własnymi rachunkami bankowymi, czeki obce przekazywane do realizacji przez bank do czasu uznania z tego tytułu rachunku bankowego ubezpieczyciela lub weksle.

13. W pozycji F.II aktywów - "aktywowane koszty akwizycji" ujmuje się koszty akwizycji, w części przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze.

14. W pozycji F.III aktywów "zarachowane odsetki i czynsze" ujmuje się odsetki i czynsze naliczone na dzień bilansowy, które nie są zapadalne lub należne, a które nie zostały uwzględnione w wartości lokat.

15. W pozycji A.I pasywów "kapitał podstawowy" - oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń wykazują kapitały wyodrębnione z kapitału własnego zagranicznego zakładu ubezpieczeń i uznane przez ten zakład jako kapitał podstawowy oddziału.

16. W pozycji A.V pasywów "kapitał z aktualizacji wyceny" ujmuje się m.in. różnicę powstałą na skutek aktualizacji lokat dostępnych do sprzedaży.

17. W pozycji B pasywów - "zobowiązania podporządkowane" ujmuje się zobowiązania, które w razie likwidacji lub upadłości zakładu ubezpieczeń są spłacane po zaspokojeniu wszystkich innych wierzycieli zakładu ubezpieczeń.

18. W pozycji C pasywów "rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe" ujmuje się rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe przed uwzględnieniem udziału reasekuratora w tych rezerwach.

19. W pozycji C.I pasywów "rezerwa składek i rezerwa na ryzyka niewygasłe" ujmuje się łącznie rezerwę składek i rezerwę na ryzyko niewygasłe. Wartość rezerwy na ryzyka niewygasłe wykazuje się w informacji dodatkowej do sprawozdania. Zakłady ubezpieczeń na życie ujmują w tej pozycji wartość rezerwy składek nieuwzględnionej w pozycji C.II pasywów bilansu.

20. W pozycji C.IV pasywów - "rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych" ujmuje się kwoty przewidziane dla ubezpieczonych lub uposażonych z umowy ubezpieczenia w formie udziału w zyskach lub zwrotach, w części nieujętej w pozycji I.1 pasywów "zobowiązania wobec ubezpieczonych" lub w pozycji C.II pasywów "rezerwy ubezpieczeń na życie".

21. W pozycji C.V pasywów - "rezerwy na wyrównanie szkodowości (ryzyka)" wykazuje się rezerwy na wyrównanie szkodowości mające na celu zabezpieczenie przed wahaniami wskaźnika szkodowości w przyszłych latach obrotowych.

22. W pozycji C.VII pasywów - "pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe określone w statucie" wykazuje się pozostałe rezerwy nieujęte w innych pozycjach.

23. W pozycji C.VIII pasywów - "rezerwa ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający" wykazuje się rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe utworzone celem pokrycia zobowiązań odpowiadających wartości lokat, gdy wartość polisy zależy od stopy zwrotu z lokat wymienionych w pkt 9 lub gdy stopa zwrotu z polisy zależy od określonych indeksów. Dodatkowe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, utworzone w celu pokrycia ryzyka śmierci, kosztów operacyjnych oraz innych rodzajów ryzyka (takiego jak premie płatne w terminie zapadalności lub gwarantowane świadczenia stanowiące ekwiwalent za zrzeczenie się przez ubezpieczonego praw wynikających z umowy ubezpieczenia) są wykazywane w pozycji C.II pasywów.

24. W pozycji F.III pasywów - "inne rezerwy" wykazuje się wszystkie inne rezerwy nieobjęte poprzednimi pozycjami.

25. W pozycji G pasywów - "zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów" - zakład ubezpieczeń będący cedentem ujmuje zobowiązania w wysokości środków finansowych otrzymanych od zakładu ubezpieczeń przyjmującego ryzyko lub potrąconych mu na podstawie umów reasekuracji. Kwoty te nie mogą być łączone z innymi zobowiązaniami wobec tego zakładu ubezpieczeń, jak również kompensowane z należnościami od niego. Gwarancje gotówkowe zakładu ubezpieczeń przyjmującego ryzyko i pozostające jego własnością podlegają ewidencji w księgach cedenta na koncie pozabilansowym i wykazywane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji pozabilansowej "otrzymane gwarancje i poręczenia".

26. W pozycji H pasywów - "pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne", z wyjątkiem pozycji H.VI pasywów - "fundusze specjalne", zobowiązania wykazuje się w informacji dodatkowej w podziale na zobowiązania określone w walucie polskiej oraz w walutach obcych.

27. W pozycji H.V.2 pasywów - "pozostałe zobowiązania" wykazuje się w informacji dodatkowej również zobowiązania powstałe w związku z czynnościami określonymi w art. 3 ust. 7 i 8 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

28. W pozycji H.VI pasywów - "fundusze specjalne" wykazuje się fundusze tworzone zarówno na mocy przepisów prawa, jak i na mocy uchwał walnego zgromadzenia. Obejmują one w szczególności fundusz prewencyjny, fundusz organizacyjny oraz wszelkie fundusze dla pracowników.

29. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe (pozycja C pasywów), udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (pozycja D pasywów), pozostałe rezerwy (pozycja F pasywów), zobowiązania z tytułu depozytów wobec reasekuratorów (pozycja G pasywów) oraz zobowiązania z tytułu reasekuracji (pozycja H.II pasywów) wykazuje się w informacji dodatkowej.

ZALĄCZNIK Nr 2

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO TECHNICZNEGO RACHUNKU UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIU, TECHNICZNEGO RACHUNKU UBEZPIECZEŃ MAJĄTKOWYCH I OSOBOWYCH ORAZ OGÓLNEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

1. We wszystkich pozycjach technicznych rachunków ubezpieczeń oraz ogólnego rachunku zysków i strat muszą być przedstawione dane porównawcze za analogiczny okres sprawozdawczy poprzedniego roku obrotowego.

2. W pozycji I.1 "składki przypisane brutto", ujęte w technicznym rachunku ubezpieczeń na życie oraz w technicznym rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych, ujmowane są kwoty należne w trakcie okresu sprawozdawczego z tytułu zawartych umów ubezpieczenia, bez względu na to, czy kwoty takie odnoszą się w całości lub w części do następnych okresów sprawozdawczych. W tej pozycji należy uwzględnić między innymi:

- a) składki zarachowane tytułem świadczonej w okresie sprawozdawczym ochrony ubezpieczeniowej, których faktyczne rozliczenie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych,
- b) składki jednorazowe, łącznie ze składkami na ubezpieczenie rentowe, w zakresie ubezpieczeń na życie, składki jednorazowe wynikające z rezerw na premie i rabaty, jeśli wynika to z umów ubezpieczenia,
- c) dodatkowe składki w przypadku płatności półrocznych, kwartalnych lub miesięcznych oraz dodatkowych płatności ze strony posiadaczy polis na wydatki poniesione przez zakład ubezpieczeń,
- d) w przypadku koasekuracji, część składek przypadającą na zakład ubezpieczeń,
- e) składki reasekuracyjne należne od zakładów ubezpieczeń będących cedentami lub retrocedentami, w tym także tytułem wejścia w portfel cedenta lub retrocedenta po potrąceniu niewykorzystanych składek z ubezpieczeń, wycofanych z portfela na rzecz zakładów ubezpieczeń będących cedentami lub retrocedentami.

Składki wykazuje się łącznie z wszystkimi dodatkami i uzupełnieniami za okresy zaległe, po potrąceniu storn, zwrotów, upustów, wszelkich zniżek i bonifikat oraz podatków i innych obciążeń parafiskalnych.

3. W pozycji I.2 "udział reasekuratorów w składce przypisanej" technicznego rachunku ubezpieczeń na życie oraz technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych ujmowane są składki reasekuracyjne zapłacone lub przypadające do zapłaty należne reasekuratorowi w okresie sprawozdawczym na podstawie umów reasekuracji biernej proporcjonalnej i nieproporcjonalnej, zawartych przez zakład ubezpieczeń. Pozycje portfela przypadające do zapłaty w momencie zawarcia lub zmiany umowy reasekuracyjnej zwiększają tę kwotę, podczas gdy pozycje należne z tytułu wycofania z portfela zmniejszają tę kwotę.

4. W pozycji I.3 "zmiana stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe" technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz technicznego rachunku ubezpieczeń na życie ujmuje się różnice pomiędzy stanem rezerwy składek i rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego na koniec okresu sprawozdawczego a stanem na początek okresu w ujęciu brutto, wynikające z ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji czynnej. W pozycji tej ujmuje się zmianę stanu rezerw ujętych w pozycji C.I pasywów bilansu.

5. W pozycji I.4 "udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek" technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz technicznego rachunku ubezpieczeń na życie ujmuje się różnice pomiędzy stanem rezerwy składek i rezerwy na pokrycie ryzyka niewygasłego na koniec okresu sprawozdawczego a stanem na początek okresu w ujęciu na udziale reasekuratora, wynikające z ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji czynnej. W pozycji tej ujmuje się zmianę stanu rezerw ujętych w pozycji D.I pasywów bilansu.

6. W pozycji II.4 "wynik dodatni z rewaloryzacji lokat" technicznego rachunku ubezpieczeń na życie oraz ogólnego rachunku zysków i strat ujmuje się m.in. przychody tytułem rozwiązania wcześniej utworzonych odpisów z tytułu trwałej utraty wartości lokat.

7. W pozycji III "niezrealizowane zyski z lokat" technicznego rachunku ubezpieczeń na życie oraz ogólnego rachunku zysków i strat ujmuje się, z zastrzeżeniem pkt 6, w szczególności dodatnią różnicę pomiędzy wartością bilansową a wartością nabycia (kosztem wytworzenia) lokat, a w przypadku lokat uprzednio przeszacowanych - odpowiednio wartością przeszacowaną, z wyjątkiem dodatniej różnicy z rewaloryzacji lokat ujmowanej w kapitale własnym. W pozycji tej, w przypadku dłużnych papierów wartościowych, których różnice z wyceny nie są ujmowane w kapitale własnym, wykazuje się dodatnie różnice pomiędzy wartością godziwą a skorygowaną ceną nabycia. Różnice pomiędzy skorygowaną ceną nabycia a ceną nabycia dłużnych papierów wartościowych, a w przypadku uprzednio przeszacowanych - odpowiednio wartością przeszacowaną, ujmuje się bezpośrednio w przychodach z lokat w pozycji II.2.2 lub II.3.2 technicznego rachunku ubezpieczeń na życie lub w pozycji II.2.2 lub II.3.2 ogólnego rachunku zysków i strat.

8. W pozycji IV.1 technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub w pozycji V.1 technicznego rachunku ubezpieczeń na życie "odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym" ujmuje się wszelkie wypłaty i obciążenia (rozliczenia w kompensacie z należnościami) dokonywane w okresie sprawozdawczym z tytułu odszkodowań i świadczeń za szkody i wypadki powstałe w okresie sprawozdawczym i w okresach ubiegłych (w tym również świadczenia rentowe i wykupy w ubezpieczeniach na życie), łącznie z wszelkimi bezpośrednimi i pośrednimi, zewnętrznymi i wewnętrznymi kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów, pomniejszone o otrzymane zwroty, regresy i wszelkie odzyski (w tym również odzyski ze sprzedaży pozostałości po szkodach). Koszty likwidacji szkód i windykacji regresów obejmują również koszty postępowania spornego. Pozycja obejmuje również odszkodowania i świadczenia z tytułu koasekuracji, w części przypadającej na udział zakładu ubezpieczeń, oraz rozliczone przez cedentów odszkodowania i świadczenia przypadające na zakład ubezpieczeń z tytułu reasekuracji czynnej.

9. W pozycji IV.1.2 technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz w pozycji V.1.2 technicznego rachunku ubezpieczeń na życie "udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych" ujmuje się odszkodowania i świadczenia wypłacone w okresie sprawozdawczym przypadające na udział reasekuratorów w ramach reasekuracji biernej.

9a. W pozycji IV.2 technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz w pozycji V.2 technicznego rachunku ubezpieczeń na życie "zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym" ujmuje się zmianę stanu rezerw z pozycji C.III pasywów bilansu skorygowaną o zmianę stanu oszacowanych regresów i odzysków z pozycji E pasywów bilansu.

10. W pozycji VI technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz w pozycji VII technicznego rachunku ubezpieczeń na życie "premie i rabaty na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw" wykazuje się premie, rabaty, wypłacane lub zaliczane osobom ubezpieczonym, uprawnionym lub uposażonym zgodnie z umową ubezpieczenia. W tej pozycji wykazuje się również kwoty zaliczone do wypłaty w okresie sprawozdawczym, wypłacone lub przypadające do wypłaty na rzecz ubezpieczonego, uprawnionego lub uposażonego, włączając w to kwoty przeznaczone do zwiększenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych lub przeznaczone do zmniejszenia przyszłych składek, w stopniu, w jakim te kwoty stanowią przeniesienie nadwyżki lub zysku osiągniętego z całej działalności lub jej części, po odpisaniu kwot uwzględnionych w poprzednich okresach sprawozdawczych, które nie są już wymagane. Rabaty (bonifikaty) obejmują ulgi lub częściowy zwrot składek wynikających z przebiegu poszczególnych umów ubezpieczenia. Wielkość premii i rabatów (bonifikat) należy ujmować osobno, jeśli są to wartości znaczące.

11. W pozycji VII.1 technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz w pozycji VIII.1 technicznego rachunku ubezpieczeń na życie "koszty akwizycji" ujmuje się poniesione w okresie sprawozdawczym koszty akwizycji z ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji czynnej, skorygowane o zmianę stanu aktywowanych kosztów akwizycji oraz o wartość kosztów akwizycji jeszcze nieponiesionych, a dotyczących składki zarobionej w okresie sprawozdawczym.

12. W pozycji VIII.3 technicznego rachunku ubezpieczeń na życie oraz w pozycji VII.3 technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych "prowizje reasekuracyjne oraz udziały w zyskach reasekuratorów" wykazuje się wartość tej pozycji - jako wielkość ujemną. Prowizje reasekuracyjne podlegają rozliczeniu w czasie analogicznie do rozliczanych w czasie kosztów akwizycji ponoszonych z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia odpowiednio objętych umowami reasekuracyjnymi.

13. W pozycji VIII technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz w pozycji XI technicznego rachunku ubezpieczeń na życie "pozostałe koszty techniczne na udziale własnym" ujmuje się w szczególności:

- a) należne wpłaty na Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny,
- b) należne wpłaty na koszty nadzoru nad działalnością ubezpieczeniową,
- c) należne wpłaty członkowskie dla Polskiej Izby Ubezpieczeń,
- d) odpisy na fundusz prewencyjny bądź koszty prowadzenia działalności prewencyjnej, jeżeli zakład ubezpieczeń nie tworzy funduszu prewencyjnego,
- e) należne wpłaty na rzecz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej,
- f) inne koszty na udziale własnym uwzględniane przy kalkulacji składki,

g) wartość odpisów aktualizujących należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich oraz reasekuracji,

h) ujemne różnice kursowe z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji.

14. W pozycji IX.3 technicznego rachunku ubezpieczeń na życie oraz w pozycji V.3 ogólnego rachunku zysków i strat "wynik ujemny z rewaloryzacji lokat" ujmuje się wartość utworzonych w okresie sprawozdawczym odpisów z tytułu trwałej utraty wartości lokaty.

15. W pozycji X "niezrealizowane straty na lokatach" technicznego rachunku ubezpieczeń na życie oraz w pozycji VI "niezrealizowane straty na lokatach" ogólnego rachunku zysków i strat ujmuje się, z zastrzeżeniem pkt 14, w szczególności ujemną różnicę pomiędzy wartością bilansową a wartością nabycia (kosztem wytworzenia) lokat, a w przypadku lokat uprzednio przeszacowanych - odpowiednio wartością przeszacowaną ustaloną na początek okresu sprawozdawczego, z wyjątkiem ujemnej różnicy z rewaloryzacji lokat ujmowanej w kapitale własnym. W pozycji tej, w przypadku dłużnych papierów wartościowych, których różnice z wyceny nie są ujmowane w kapitale własnym, wykazuje się ujemne różnice pomiędzy wartością godziwą a skorygowaną ceną nabycia.

16. Dla sporządzania technicznych rachunków ubezpieczeń według poszczególnych grup lub klas ubezpieczeń koszty administracyjne podlegają odpowiedniemu rozliczeniu według zasad określonych w polityce rachunkowości zakładu ubezpieczeń.

17. W pozycji VIII "pozostałe przychody operacyjne" ogólnego rachunku zysków i strat wykazuje się w szczególności:

a) przychody finansowe,

b) przychody z tytułu pełnienia czynności komisarza awaryjnego,

c) przychody z tytułu prowadzenia działalności akwizycyjnej na rzecz Otwartych Funduszy Emerytalnych,

d) pozostałe przychody operacyjne.

18. W pozycji IX "pozostałe koszty operacyjne" ogólnego rachunku zysków i strat wykazuje się w szczególności:

a) koszty finansowe,

b) koszty związane z pełnieniem czynności komisarza awaryjnego,

c) koszty związane z prowadzeniem działalności akwizycyjnej na rzecz Otwartych Funduszy Emerytalnych,

d) pozostałe koszty operacyjne.

19. W pozycji "wynik dodatni z realizacji lokat" oraz "wynik ujemny z realizacji lokat" ujmuje się odpowiednio dodatnie lub ujemne różnice pomiędzy przychodem ze sprzedaży lokat a kosztem własnym sprzedaży tych lokat obejmującym wartość nabycia lokat, a w przypadku lokat uprzednio przeszacowanych, odpowiednio wartością przeszacowaną tych lokat oraz koszty transakcji realizacji lokat, z uwzględnieniem kwot ujętych w kapitale z aktualizacji wyceny. W pozycji tej ujmuje się również wykup papierów wartościowych przez emitenta.

ZAŁĄCZNIK Nr 3

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

Wpływy z tytułu składek brutto obejmują wpływy uzyskane w okresie sprawozdawczym z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich oraz z tytułu reasekuracji czynnej przypadającej na udział zakładu ubezpieczeń bez uwzględnienia zwrotów składek, które ujmuje się w pozycji A.II.1.1 rachunku przepływów pieniężnych.

Wpływy z tytułu składek brutto (poz. A.I.1.1) oraz wydatki z tytułu akwizycji (poz. A.II.1.3) należy wykazywać odrębnie, nawet jeżeli rozliczenia z pośrednikami ubezpieczeniowymi dokonywane są per saldo.

W pozycji A.I.1.2 "wpływy z tytułu regresów, odzysków i zwrotów odszkodowań brutto" wykazuje się wartość wpływów z tytułu regresów, odzysków i zwrotów odszkodowań brutto bez pomniejszenia o koszty dochodzenia regresów, odzysków i zwrotów odszkodowań.

W pozycji A.I.2.1 "wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach" ujmuje się kwoty faktycznie otrzymane od reasekuratorów z tytułu ich udziału w likwidacji szkód wraz z kwotami przeznaczonymi na rekompensatę kosztów likwidacji szkód, chyba że stanowią one część prowizji reasekuracyjnej.

Wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach (poz. A.I.2.1) oraz wpływy z tytułu prowizji reasekuracyjnych i udziału w zyskach reasekuratora (poz. A.I.2.2) należy wykazywać odrębnie, nawet jeżeli rozliczenia z reasekuratorami dokonywane są per saldo.

W pozycji A.I.2.3 wykazuje się depozyty otrzymane od reasekuratorów.

W pozycji A.II.1.2 "odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto" ujmuje się kwoty faktycznie wypłacone przez zakład ubezpieczeń tytułem likwidacji szkód (świadczeń) i innych zdarzeń objętych umową ubezpieczenia.

Wpływy z emisji akcji (poz. C.I.1) oznaczają kwoty uzyskane netto - po potrąceniu kosztów emisji - niezależnie od daty rejestracji podwyższenia kapitału podstawowego; towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych wykazują w tej pozycji wpłaty na poczet udziałów w kapitale zakładowym.

ZAŁĄCZNIK Nr 4

ZAKRES INFORMACJI DODATKOWEJ DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Informacja dodatkowa do sprawozdania finansowego zakładu ubezpieczeń obejmuje wprowadzenie do sprawozdania finansowego oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

I. Wprowadzenie do sprawozdania finansowego zakładu ubezpieczeń obejmuje w szczególności:

- 1) nazwę i siedzibę zakładu ubezpieczeń oraz wskazanie właściwego sądu lub innego organu prowadzącego rejestr, a w przypadku oddziału lub głównego oddziału zagranicznego zakładu ubezpieczeń również nazwę i siedzibę jednostki macierzystej,
- 2) wskazanie okresu objętego sprawozdaniem finansowym, podanie powodu, jeżeli sprawozdanie finansowe sporządzone jest za okres inny niż rok obrotowy,
- 3) wskazanie, że sprawozdanie finansowe zawiera dane łączne, jeżeli w skład zakładu ubezpieczeń wchodzi wewnątrzne jednostki organizacyjne sporządzające samodzielnie sprawozdania finansowe,
- 4) wskazanie, czy sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania przez zakład ubezpieczeń działalności gospodarczej w dającej się przewidzieć przyszłości oraz czy nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności,
- 5) w przypadku sprawozdania finansowego sporządzanego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie jednostek lub przeniesienie portfela, wskazanie, że jest to sprawozdanie finansowe sporządzone po połączeniu lub po przeniesieniu portfela, oraz wskazanie w przypadku połączenia zastosowanej metody rozliczenia,
- 6) dokonane w ciągu roku obrotowego zmiany zasad rachunkowości, w tym metod wyceny, wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia, jeżeli wywierają one istotny wpływ na

sprawozdanie finansowe, ze wskazaniem spowodowanej tymi zmianami różnicy w wyniku finansowym,

- 7) dokonane w stosunku do poprzedniego sprawozdania finansowego zmiany sposobu sporządzania sprawozdania finansowego, wraz z uzasadnieniem ich wprowadzenia i skutkami w zakresie przedstawiania sytuacji majątkowej i finansowej zakładu ubezpieczeń,
- 8) informacje o:
  - a) rodzaju popełnionego błędu podstawowego,
  - b) kwocie korekty dotyczącej bieżącego roku obrotowego,
  - c) kwocie korekty dotyczącej okresów wcześniejszych, jeżeli zakład ubezpieczeń dokonał korekty błędu podstawowego,
- 9) informacje o znaczących w zakładzie ubezpieczeń zdarzeniach, które wystąpiły po dniu bilansowym i nie zostały uwzględnione w sprawozdaniu finansowym,
- 10) informacje o znaczących w zakładzie ubezpieczeń zdarzeniach dotyczących lat ubiegłych, które zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym roku obrotowego,
- 11) informacje o znaczących zdarzeniach dotyczących roku obrotowego mających wpływ na istotną zmianę struktury pozycji bilansowych oraz wyniku finansowego,
- 12) dane liczbowe zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem za rok obrotowy.

II. W dodatkowych informacjach i objaśnieniach ujawnieniu podlegają informacje niezbędne do lepszego zrozumienia sytuacji finansowej i majątkowej, a także wyniku finansowego oraz wypłacalności zakładu ubezpieczeń, w szczególności:

- 1) w odniesieniu do lokat zakładu ubezpieczeń:
  - a) przyporządkowanie lokat wymienionych w bilansie zakładu ubezpieczeń do:
    - aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu,
    - pożyczek udzielonych przez zakład ubezpieczeń i wierzytelności własnych nieprzeznaczonych do obrotu,
    - aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności,
    - aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży,
  - b) wartość nabycia (koszt wytworzenia) lokat - w przypadku gdy lokaty są wykazywane w bilansie w wartości godziwej, wartość godziwą lokat - w przypadku gdy lokaty są wykazywane w bilansie według wartości nabycia, wartość dotychczasowych odpisów - w przypadku lokat, których wartość uległa częściowo umorzeniu lub trwałej utracie wartości; w odniesieniu do lokat w nieruchomości wyceny ich wartości godziwej dokonuje się nie rzadziej niż raz na 5 lat,
  - c) lokaty jednostek powiązanych w podziale na: lokaty w jednostkach zależnych, lokaty w jednostkach współzależnych, lokaty w jednostkach stowarzyszonych oraz lokaty w jednostce dominującej - dla każdej jednostki odrębnie,
  - d) lokaty krajowe i zagraniczne, w tym znajdujące się na terenie Unii Europejskiej oraz pozostałe, z wyszczególnieniem papierów wartościowych dopuszczonych do publicznego obrotu na rynku regulowanym, papierów wartościowych z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdzie oraz nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym, papierów wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa lub organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Rzeczpospolita Polska, oraz lokat emitowanych lub gwarantowanych przez jednostki samorządu terytorialnego,
  - e) lokaty w walutach obcych, jeżeli ich udział w lokatach ogółem jest istotny,
  - f) wyszczególnienie wartości pożyczek niezabezpieczonych polisami ubezpieczeniowymi, jeżeli ich udział jest istotny,

- g) wyszczególnienie lokat ujętych w pozycji "pozostałe lokaty", jeżeli ich udział w lokatach ogółem zakładu ubezpieczeń jest istotny,
  - h) informacje o obciążeniu lokat ryzykiem zmiany stopy procentowej, a w szczególności informację o wcześniej przypadającym terminie wykupu lub wynikającym z umowy terminie przeszacowania wartości, a także o efektywnej stopie procentowej, jeżeli jej ustalenie jest zasadne,
  - i) informacje o obciążeniu lokat ryzykiem kredytowym, a w szczególności informację o oszacowanej maksymalnej kwocie straty, na jaką jednostka jest narażona, bez uwzględnienia wartości godziwej jakichkolwiek przyjętych lub poczynionych zabezpieczeń, w przypadku gdyby wierzyciel nie wywiązał się ze świadczenia, z podaniem informacji o koncentracji tego ryzyka,
- 2) w odniesieniu do depozytów u cedentów:
    - a) depozyty złożone w kraju i depozyty złożone za granicą, w tym złożone na terenie Unii Europejskiej oraz poza,
    - b) depozyty złożone u jednostek powiązanych z zakładem ubezpieczeń,
  - 3) w odniesieniu do zobowiązań depozytowych wobec reasekuratorów:
    - a) zobowiązania wyrażone w walutach obcych,
    - b) zobowiązania wobec jednostek powiązanych z zakładem ubezpieczeń,
  - 4) w zakresie zobowiązań podporządkowanych:
    - a) wartość poszczególnych pożyczek oraz waluty, w jakich zostały zaciągnięte,
    - b) warunki oprocentowania i terminy wymagalności pożyczek,
  - 5) w odniesieniu do należności i zobowiązań należy wykazać:
    - a) wartość należności i zobowiązań z tytułu reasekuracji biernej,
    - b) wartość należności i zobowiązań z tytułu reasekuracji czynnej,
    - c) wartość odpisów aktualizujących należności według pozycji bilansu,
    - d) podział należności i zobowiązań według pozycji bilansu o pozostałym na dzień bilansowy przewidywanym umową okresie spłaty do 3 miesięcy (włącznie), powyżej 3 miesięcy do 1 roku (włącznie), powyżej 1 roku oraz wartość należności i zobowiązań przeterminowanych,
    - e) należności i zobowiązania wobec jednostek, których siedziba znajduje się poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym na terenie Unii Europejskiej,
    - f) wykaz zobowiązań warunkowych oraz zobowiązań zabezpieczonych na majątku zakładu ubezpieczeń ze wskazaniem jego rodzaju, w tym odrębnie dotyczących jednostek powiązanych,
  - 6) dane dotyczące rachunkowości instrumentów pochodnych zabezpieczających wartość aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w tym opis zabezpieczeń, opis instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające oraz zasady ich wyceny na dzień bilansowy,
  - 7) w odniesieniu do kapitałów własnych należy wykazać w informacji dodatkowej:
    - a) dane o strukturze własności kapitału podstawowego oraz liczbie i wartości nominalnej subskrybowanych akcji, z wyszczególnieniem akcji uprzywilejowanych,
    - b) propozycje podziału zysku lub pokrycia straty za rok obrotowy,
    - c) informacje o zmianach wartości dotacji dla oddziałów głównych oraz oddziałów zagranicznych, z uwzględnieniem stanu na początek roku obrotowego, zwiększeń i zmniejszeń w okresie sprawozdawczym oraz stanu na koniec roku obrotowego,
    - d) własne udziały nabyte, zbyte lub umorzone w okresie sprawozdawczym w przypadku towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych,

- 8) w odniesieniu do zobowiązań z tytułu depozytów reasekuratorów:
  - a) zobowiązania wobec jednostek powiązanych i pozostałych,
  - b) zobowiązania wobec podmiotów, których siedziba znajduje się poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym na terenie Unii Europejskiej oraz poza, określone w walucie polskiej oraz w walutach obcych,
- 9) w odniesieniu do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych należy wykazać:
  - a) wartość rezerwy na ryzyka niewygasłe, niezależnie od jej wysokości,
  - b) wartość rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia w podziale na klasy rachunkowe, w tym odrębnie wartość rezerw z tytułu szkód zaistniałych w okresie sprawozdawczym, wartość oszacowanych regresów i odzysków uwzględnionych w rezerwie i w rachunku wyników,
  - c) w przypadku stosowania dyskont lub odpisów przy ustalaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość świadczeń rentowych - odpowiednio w podziale na klasy rachunkowe, kwotę rezerw przed uwzględnieniem dyskont i odpisów, opis stosowanych metod, w szczególności stosowane stopy techniczne oraz kryteria przyjęte przy ustalaniu okresu, który upłynie do momentu całkowitej likwidacji szkody,
  - d) wartość jednostki rozrachunkowej ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych na dzień bilansowy oraz wartość zmiany w okresie sprawozdawczym - w przypadku ubezpieczeń działu I grupa 3,
  - e) wartość rezerwy na zwrot składek dla członków w przypadku towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych,
  - f) dane dotyczące rachunkowości instrumentów pochodnych zabezpieczających wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w tym opis zabezpieczeń, opis instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające oraz zasady ich wyceny na dzień bilansowy,
- 10) w odniesieniu do innych pozycji aktywów i pasywów należy wykazać kwoty, jeżeli ich udział w sumie bilansowej zakładu ubezpieczeń jest istotny,
- 11) w ubezpieczeniach na życie wartość składek przypisanych brutto w okresie sprawozdawczym w podziale na ubezpieczenia bezpośrednie oraz pośrednie, ze wskazaniem:
  - a) składek indywidualnych (w tym z tytułu indywidualnej kontynuacji ubezpieczeń grupowych) oraz składek z ubezpieczeń grupowych,
  - b) składek jednorazowych (w tym składek bezterminowych) oraz składek okresowych,
  - c) składek z umów ubezpieczenia premiowych i bezpremiowych,
  - d) składek o charakterze kapitałowym, w tym: składek przeznaczonych na ubezpieczeniowy fundusz kapitałowy, w tym odrębnie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, oraz składek z działu I grupa 1 z tytułu ubezpieczeń o charakterze lokacyjnym, ze wskazaniem części składek niezwiązanej z ochroną ubezpieczeniową,
  - e) w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych wielkość składek z tytułu umów zawartych z osobami niebędącymi członkami TUW, jak również wartość świadczeń wypłaconych brutto w okresie sprawozdawczym, saldo rozliczeń z tytułu reasekuracji biernej oraz koszty akwizycji i administracyjne w podziale na ubezpieczenia bezpośrednie i pośrednie,
- 12) w odniesieniu do ubezpieczeń majątkowych i osobowych składki brutto przypisane, składki brutto zarobione w okresie sprawozdawczym, odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (w tym oddzielnie koszty likwidacji szkód oraz regresy i odzyski), saldo rozliczeń z tytułu reasekuracji oraz koszty akwizycji i koszty administracyjne w podziale na ubezpieczenia bezpośrednie i pośrednie według klas rachunkowych,

- 13) wielkość składek brutto z ubezpieczeń bezpośrednich z umów zawartych poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w tym zawartych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej,
  - 14) informacje o przebiegu procesów likwidacji szkód, w przypadku ubezpieczeń działu II w podziale na klasy rachunkowe - informacje o średnim czasie likwidacji szkody oraz informacje o wielkości szkód zaistniałych w okresie sprawozdawczym z tytułu umów ubezpieczenia zawartych w tym okresie (w tym odszkodowań i świadczeń wypłaconych z tytułu tych szkód oraz wielkość utworzonej na koniec roku rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia),
  - 15) w zakresie rozliczeń podatkowych wykaz głównych pozycji różniących pozycję opodatkowania podatkiem dochodowym od wyniku finansowego brutto (w tym z tytułu działalności technicznej, z tytułu zysków i strat nadzwyczajnych), wysokość obciążającego wynik finansowy podatku dochodowego za dany rok obrotowy z podziałem na część bieżącą i część odroczoną, informacje o wartości aktywów i utworzonej rezerwy na odroczony podatek dochodowy, powstałych w związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do rozliczenia w przyszłości,
  - 16) w zakresie przychodów i kosztów działalności lokacyjnej wyodrębnienie przychodów i kosztów z lokat ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych, w tym odrębnie lokat, których ryzyko ponosi ubezpieczający,
  - 17) w odniesieniu do kosztów - wartość prowizji z działalności w zakresie ubezpieczeń bezpośrednich zaliczonych do roku obrotowego, w tym: prowizje z tytułu akwizycji, prowizje z tytułu odnowienia polis, prowizje za inkaso składki oraz prowizje za obsługę umów ubezpieczenia; dane o strukturze: kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych, kosztów likwidacji szkód i windykacji regresów, kosztów działalności lokacyjnej w podziale na koszty wewnętrzne i zewnętrzne, w tym:
    - a) koszty wewnętrzne, w tym zużycie materiałów i energii, koszty osobowe (wynagrodzenia, ubezpieczenia i inne świadczenia, amortyzacja i inne),
    - b) koszty zewnętrzne, w tym usługi obce (odrębnie prowizje, koszty reklamy),
  - 18) w przypadku gdy wielkości i kwoty są istotne (znaczące liczby lub konsekwencje dla zakładu ubezpieczeń), należy podać informacje o przychodach, kosztach i wynikach działalności zaniechanej w roku obrotowym lub przewidzianej do zaprzestania w roku następnym,
  - 19) informacje o wynagrodzeniach, łącznie z wynagrodzeniem z zysku, wypłaconych członkom zarządu i organów nadzorczych zakładu ubezpieczeń, a także o pożyczkach udzielonych tym osobom,
  - 20) informacje o transakcjach z członkami zarządu i organów nadzorczych zakładu ubezpieczeń oraz z jednostkami, w których są oni udziałowcami (akcjonariuszami) lub współnikami, jeżeli dysponują one, bezpośrednio lub pośrednio, prawem głosu wynoszącym co najmniej 33 % wszystkich praw głosu na zgromadzeniu współników (walnym zgromadzeniu akcjonariuszy),
  - 21) informacje o transakcjach ze spółkami powiązаныmi kapitałowo.
- III. Informacja dodatkowa do skonsolidowanego sprawozdania grupy kapitałowej powinna zawierać:
- 1) nazwę i siedzibę jednostki dominującej, sporządzającej skonsolidowane sprawozdanie finansowe,
  - 2) dane o strukturze własności kapitału podstawowego jednostki dominującej z wyodrębnieniem liczby i wartości akcji (udziałów) posiadanych przez jednostkę dominującą

i jednostki powiązane; wykaz ten powinien zawierać także informacje o procencie udziałów lub akcji i informację o udziale w zarządzaniu oraz o zysku lub stracie tych spółek za ostatni okres sprawozdawczy,

- 3) wartość firmy oraz ujemną wartość firmy dla każdej jednostki objętej konsolidacją osobno, ze wskazaniem sposobu ich ustalenia oraz wysokości dotychczas dokonywanych odpisów amortyzacyjnych,
- 4) informacje liczbowe zapewniające porównywalność danych sprawozdania finansowego za rok poprzedzający ze sprawozdaniem finansowym za rok obrotowy,
- 5) dane liczbowe dotyczące spółek powiązanych kapitałowo z jednostką o:
  - a) trwałych lokatach finansowych w tych spółkach,
  - b) wzajemnych należnościach i zobowiązaniach,
  - c) kosztach i przychodach z wzajemnych transakcji,
  - d) pozycjach pozabilansowych związanych z jednostkami powiązanymi,
  - e) innych danych, niezbędnych do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- 6) w przypadku skonsolidowanego sprawozdania finansowego sporządzanego za okres, w ciągu którego nastąpiło połączenie jednostki powiązanej:
  - a) w przypadku rozliczenia metodą nabycia - nazwę i opis przedmiotu działalności spółki przejętej, liczbę, wartość nominalną i rodzaj akcji wyemitowanych w celu połączenia, cenę przejęcia, wartość aktywów netto według wartości godziwej spółki przejętej na dzień połączenia, wartość firmy lub ujemną wartość firmy i opis zasad jej amortyzacji, lub
  - b) w przypadku rozliczenia metodą łączenia udziałów - nazwę i opis przedmiotu działalności spółek, które w wyniku połączenia zostały wykreślone z rejestru, liczbę, wartość nominalną i rodzaj akcji wyemitowanych w celu połączenia, przychody i koszty, zyski i straty oraz zmiany w kapitałach własnych połączonych spółek za okres od początku roku obrotowego, w ciągu którego nastąpiło połączenie, do dnia połączenia.

IV. W informacji dodatkowej dotyczącej poszczególnych pozycji sprawozdania grupy kapitałowej należy przedstawić informacje o:

- 1) wspólnych przedsięwzięciach, które nie podlegają konsolidacji metodą pełną lub praw własności, w tym:
  - a) nazwie, zakresie działalności wspólnego przedsięwzięcia, procentowym udziale, wspólnie posiadanych aktywach oraz zaciągniętych zobowiązaniach, w tym również warunkowych,
  - b) dochodach otrzymanych ze wspólnego przedsięwzięcia i kosztach związanych z nimi,
- 2) wynagrodzeniach, łącznie z wynagrodzeniem z zysku, wypłaconych członkom zarządu i organów nadzorczych spółek kapitałowych,
- 3) pożyczkach udzielonych członkom zarządu i organów nadzorczych spółek kapitałowych,
- 4) transakcjach:
  - a) z członkami zarządu i organów nadzorczych zakładu ubezpieczeń oraz osobami pozostającymi z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym,
  - b) z jednostkami, w których udziałowcami (akcjonariuszami) lub współnikami są osoby wymienione w lit. a, jeżeli dysponują one, bezpośrednio lub pośrednio, prawem głosu wynoszącym co najmniej 33 % wszystkich praw głosu na zgromadzeniu współników (walnym zgromadzeniu akcjonariuszy),
- 5) transakcjach ze spółkami powiązanymi kapitałowo, które nie są objęte skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym.

ZALĄCZNIK Nr 5

ZAKRES INFORMACJI DO SPRAWOZDANIA Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ

Sprawozdanie z działalności zakładu ubezpieczeń powinno obejmować:

- 1) informacje o wydarzeniach zaistniałych w roku obrotowym, które w sposób istotny wpłynęły na stan majątkowy i sytuację finansową zakładu ubezpieczeń,
- 2) informacje o przewidywanym rozwoju zakładu ubezpieczeń,
- 3) wskazanie czynników ryzyka prowadzonej działalności i opis możliwych jej zagrożeń,
- 4) przedstawienie aktualnej i przewidywanej sytuacji finansowej zakładu ubezpieczeń dotyczącej struktury sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, rentowności działalności lokacyjnej, wielkości kosztów prowadzenia działalności ubezpieczeniowej, wielkości utworzonych na koniec roku obrotowego rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, stanu pokrycia marginesu wypłacalności oraz kapitału gwarancyjnego środkami własnymi, jak również stanu pokrycia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiednimi aktywami.

ZAŁĄCZNIK Nr 6

METODY TWORZENIA REZERWY NA WYRÓWNANIE SZKODOWOŚCI W UBEZPIECZENIACH GRUPY 14 DZIAŁU II

Metoda nr 1

1. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany utworzyć rezerwę na wyrównanie szkodowości dla ryzyk z grupy 14. Rezerwa ta jest przeznaczona na pokrycie ujemnego wyniku technicznego w grupie 14 w danym roku obrotowym.

2. Powyższą rezerwę zwiększa się w każdym roku obrotowym o 75 % dodatniego wyniku technicznego w grupie 14, nie więcej jednak niż o wielkość równą 12 % składki przypisanej na udziale własnym w grupie 14, aż do osiągnięcia wielkości 150 % największego zbioru składki na udziale własnym w grupie 14 w ciągu roku obrotowego w ostatnich 5 latach obrotowych.

Metoda nr 2

1. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany utworzyć rezerwę na wyrównanie szkodowości dla ryzyk z grupy 14. Jest ona przeznaczona na pokrycie ujemnego wyniku technicznego w grupie 14 w danym roku obrotowym.

2. Minimalna wielkość powyższej rezerwy wynosi 134 % średniego zbioru składki na udziale własnym z ubezpieczeń bezpośrednich i pośrednich w grupie 14 w ciągu roku obrotowego w ostatnich 5 latach obrotowych.

3. Powyższą rezerwę zwiększa się w każdym roku obrotowym o 75 % dodatniego wyniku technicznego w grupie 14, aż do osiągnięcia wielkości opisanej w ust. 2.

Metoda nr 3 (metoda aktuarialna)

1. Zakład ubezpieczeń jest obowiązany utworzyć rezerwę na wyrównanie szkodowości dla ryzyk z grupy 14. Jest ona przeznaczona na pokrycie wyższego niż przeciętny współczynnika szkodowości w grupie 14 w danym roku obrotowym.

2. Powyższą rezerwę zwiększa się w każdym roku obrotowym, w którym współczynnik szkodowości jest mniejszy od średniego współczynnika szkodowości w okresie odniesienia, o

kwotę równą iloczynowi składki zarobionej w danym roku w grupie 14 przez różnicę między średnim współczynnikiem szkodowości w okresie odniesienia oraz współczynnikiem szkodowości w danym roku, aż do osiągnięcia wymaganej wielkości tej rezerwy.

3. Wymagana wielkość rezerwy na wyrównanie szkodowości równa jest iloczynowi sześciokrotności standardowego odchylenia z próby współczynnika szkodowości w kolejnych latach obrotowych okresu odniesienia przez kwotę składki zarobionej w danym roku w grupie 14.

4. Powyższą rezerwę zmniejsza się w każdym roku obrotowym, w którym współczynnik szkodowości jest większy od średniego współczynnika szkodowości w okresie odniesienia, o kwotę równą iloczynowi składki zarobionej w danym roku w grupie 14 przez różnicę między współczynnikiem szkodowości w danym roku oraz średnim współczynnikiem szkodowości w okresie odniesienia.

5. Niezależnie od przebiegu szkodowości oraz przed uwzględnieniem korekty rezerwy na wyrównanie szkodowości w danym roku rezerwę zwiększa się w każdym roku obrotowym o 3,5 % wymaganej wielkości tej rezerwy, aż do osiągnięcia wymaganej wielkości tej rezerwy.

6. Okres odniesienia wynosi nie mniej niż 15 lat oraz nie więcej niż 30 lat. Rezerwy na wyrównanie szkodowości dla ryzyk grupy 14 nie tworzy się, jeśli w każdym roku w okresie odniesienia zakład ubezpieczeń nie wykazał ujemnego wyniku technicznego w grupie 14.

7. Wymagana wielkość rezerwy na wyrównanie szkodowości oraz kwoty jej zmniejszeń powinny być zredukowane, jeśli z analizy średniego współczynnika szkodowości i współczynnika kosztów w okresie odniesienia wynika, że w składce skalkulowany jest narzut bezpieczeństwa.

8. Wszystkie obliczenia odnoszą się do wpływów i kosztów na udziale własnym.

9. Przez pojęcie "współczynnik kosztów" rozumie się stosunek kosztów działalności ubezpieczeniowej i pozostałych kosztów technicznych na udziale własnym (poz. VII i VIII technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych - załącznik nr 3 do ustawy) do składki zarobionej.

Metoda nr 4 (metoda aktuarialna)

1. Zakład ubezpieczeń ma obowiązek utworzyć rezerwę na wyrównanie szkodowości dla ryzyk grupy 14. Jest ona przeznaczona na pokrycie wyższego niż przeciętny współczynnika szkodowości w grupie 14 w danym roku obrotowym.

2. Powyższą rezerwę zwiększa się w każdym roku obrotowym, w którym współczynnik szkodowości jest mniejszy od średniego współczynnika szkodowości w okresie odniesienia, o kwotę równą iloczynowi składki zarobionej w danym roku w grupie 14 przez różnicę między średnim współczynnikiem szkodowości w okresie odniesienia oraz współczynnikiem szkodowości w danym roku, aż do osiągnięcia wymaganej wielkości tej rezerwy.

3. Maksymalna wymagana wielkość rezerwy na wyrównanie szkodowości równa jest iloczynowi sześciokrotności standardowego odchylenia z próby współczynnika szkodowości w okresie odniesienia przez kwotę składki zarobionej w danym roku w grupie 14.

4. Powyższą rezerwę zmniejsza się w każdym roku obrotowym, w którym współczynnik szkodowości jest większy od średniego współczynnika szkodowości w kolejnych latach obrotowych okresu odniesienia, o kwotę równą iloczynowi składki zarobionej w danym roku w grupie 14 przez różnicę między współczynnikiem szkodowości w danym roku oraz średnim współczynnikiem szkodowości w okresie odniesienia, aż do osiągnięcia minimalnej wymaganej wielkości tej rezerwy.

5. Minimalna wymagana wielkość rezerwy na wyrównanie szkodowości równa jest iloczynowi trzykrotności standardowego odchylenia z próby współczynnika szkodowości w

kolejnych latach obrotowych okresu odniesienia przez kwotę składki zarobionej w danym roku w grupie 14.

6. Okres odniesienia wynosi nie mniej niż 15 lat oraz nie więcej niż 30 lat. Rezerwy na wyrównanie szkodowości dla ryzyk grupy 14 nie tworzy się, jeśli w każdym roku w okresie odniesienia zakład ubezpieczeń nie wykazał ujemnego wyniku technicznego w grupie 14.

7. Obie wymagane wielkości, maksymalna i minimalna, rezerwy na wyrównanie szkodowości oraz kwoty jej zmniejszeń powinny być zredukowane, jeśli z analizy średniego współczynnika szkodowości i współczynnika kosztów w okresie odniesienia wynika, że w składce skalkulowany jest narzut bezpieczeństwa oraz że współczynnik narzutu bezpieczeństwa jest równy co najmniej półtorakrotności standardowego odchylenia z próby współczynnika szkodowości w kolejnych latach obrotowych okresu odniesienia. Wymienione wielkości powinny być zredukowane poprzez pomnożenie ich przez iloraz półtorakrotności standardowego odchylenia z próby współczynnika szkodowości w kolejnych latach obrotowych okresu odniesienia i współczynnika narzutu bezpieczeństwa.

8. Wszystkie obliczenia odnoszą się do wpływów i kosztów na udziale własnym.

9. Przez pojęcie "współczynnik kosztów" rozumie się stosunek kosztów działalności ubezpieczeniowej i pozostałych kosztów technicznych na udziale własnym (poz. VII i VIII technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych - załącznik nr 3 do ustawy) do składki zarobionej.

ZAŁĄCZNIK Nr 7

METODA OBLICZENIA WYSOKOŚCI ŚREDNIEJ WAŻONEJ STOPY ZWROTU Z LOKAT STANOWIĄCYCH POKRYCIE REZERW TECHNICZNO- UBEZPIECZENIOWYCH W OSTATNICH 3 LATACH OBROTOWYCH

1. Wysokość średniej ważonej stopy zwrotu (K) z lokat stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ostatnich 3 latach obrotowych poprzedzających dany rok (S) oblicza się w sposób następujący:

$$K = 50 \% \times K1 + 30 \% \times K2 + 20 \% \times K3,$$

gdzie

K1, K2, K3 oznaczają stopy zwrotu z inwestycji całości lokat stanowiących pokrycie wszystkich rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ustalanych przy użyciu stóp technicznych - z wyłączeniem rezerw odnoszących się do umów ubezpieczenia, o których mowa w § 43 ust. 6 rozporządzenia - w kolejnych latach, przy czym K1 odnosi się do roku S-1, K2 do roku S-2, a K3 do roku S-3.

W przypadku gdy zakład ubezpieczeń działa krócej niż 3 lata, powyższy wzór stosuje się odpowiednio, przy czym dla okresu dwuletniego wagi wynoszą 65 % dla roku ostatniego i 35 % dla przedostatniego.

Jeżeli wynik obliczenia przeprowadzonego zgodnie z powyższym wzorem jest liczbą ujemną, to wysokość średniej ważonej stopy zwrotu K wynosi 0.

2. Stopę zwrotu z lokat stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w danym roku obrotowym oblicza się zgodnie z wzorem:

$$\text{stopa zwrotu} = [2 \times L / (A+B-L)] \times 100 \%,$$

gdzie:

- L - oznacza przychody z inwestycji całości lokat stanowiących pokrycie odpowiednich rezerw techniczno-ubezpieczeniowych pomniejszone o koszty działalności lokacyjnej w roku obrotowym,
- A - oznacza wartość całości lokat stanowiących pokrycie odpowiednich rezerw techniczno-ubezpieczeniowych według stanu na początek roku obrotowego,
- B - oznacza wartość całości lokat stanowiących pokrycie odpowiednich rezerw techniczno-ubezpieczeniowych według stanu na koniec roku obrotowego.

ZAŁĄCZNIK Nr 8

SPOSÓB USTALANIA WYSOKOŚCI MAKSYMALNEJ STOPY TECHNICZNEJ

1. Wysokość maksymalnej stopy technicznej (J) w danym roku obrotowym (R) oblicza się w sposób następujący:

$$J = 60 \% * (50 \% * I1 + 30 \% * I2 + 20 \% * I3),$$

gdzie I1, I2, I3 oznaczają średnie ważone roczne rentowności obligacji Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu, z okresem wykupu nie krótszym niż 8 lat, uzyskane na rynku pierwotnym, w ostatnich 3 latach, przy czym I1 oznacza rentowność w roku R-1, I2 rentowność w roku R-2, a I3 rentowność w roku R-3.

2. Przez określenie "średnia ważona roczna rentowność obligacji Skarbu Państwa" rozumie się średnią ważoną rentowności uzyskanych na pierwotnych przetargach w odpowiednim roku, gdzie wagami są wartości nominalne sprzedanych obligacji na poszczególnych przetargach.

UZASADNIENIE

Z dniem ..... na mocy art. 1 pkt. 37 ustawy z dnia .....o zmianie ustawy o rachunkowości (Dz. U. Nr ....., poz. ....), uległ zmianie art. 81 ust. 2 pkt 6 lit a) ustawy o rachunkowości, stanowiący podstawę prawną obowiązującego rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 grudnia 2003r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń. Wobec powyższego, niezbędnym stało się wydanie nowego aktu wykonawczego w tym zakresie.

W odnośniku do podstawy prawnej rozporządzenia wskazano (w związku z wymogiem § 122 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”) na przepis § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów (Dz. U. Nr 131, poz. 908 oraz Dz. U. Nr 169, poz. 1204). na mocy którego, Minister Finansów kieruje działem administracji rządowej - instytucje finansowe.

Proponowane w zakresie tworzenia rezerw techniczno – ubezpieczeniowych zgodne są z zapisami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 roku w sprawie ubezpieczeń na życie. Obejmują one w szczególności:

1. określenie obowiązku uwzględniania wszelkiego rodzaju przyszłych premii, zgodnie ze wszystkimi innymi założeniami co do przyszłych zdarzeń oraz aktualną metodą przyznawania premii przy ustalaniu rezerw techniczno – ubezpieczeniowych,
2. określenie zakresu świadczeń obowiązkowo uwzględnianych przy wycenie rezerw,
3. określenie obowiązku tworzenia dodatkowych rezerw związanych z ryzykiem dotyczącym części lub całości portfela umów,
4. ustalenie minimalnego poziomu rezerw dla umów ubezpieczenia na życie przewidujących gwarancje wykupu,
5. wprowadzenie dodatkowych ograniczeń w zakresie zillmeryzacji kosztów,
6. rozszerzenie zakresu regulacji dotyczących stosowanych przez zakłady ubezpieczeń stóp technicznych, w tym:
  - wyłączenie rezerw ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający z zakresu stosowania stopy technicznej,
  - wprowadzenie przepisów określających: sposób obliczenia wysokości maksymalnej stopy technicznej, termin ogłaszania wysokości maksymalnej stopy technicznej przez organ nadzoru w danym roku jak również termin i zakres jej obowiązywania,
  - uwzględniania przy ustalaniu rezerw stopy zwrotu z lokat,
  - wprowadzenie górnego limitu stosowanych stóp technicznych stosowane przez zakład ubezpieczeń w wys. 80% średniej ważonej stopy zwrotu z inwestycji aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, w ostatnich 3 latach obrotowych. Ponadto stopy techniczne stosowane w umowach ubezpieczenia na życie nie trwających dłużej niż 8 lata, ze składką jednorazową, zostały wyłączone z ogólnych ograniczeń, przy czym dla powyższych umów został określony odrębny warunek wskazujący, iż stosowane stopy techniczne nie mogą odbiegać od stóp zwrotu z inwestycji aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dotyczących tych umów,

- ujednoczenie wymogów dotyczących ograniczeń wysokości stóp technicznych stosowanych do wyceny zobowiązań ustalanych w złotych i w walutach obcych,
- zasad stosowania nowych stóp technicznych ogłaszanych przez organ nadzoru,
- obowiązku tworzenia dodatkowych rezerw w przypadku gdy zakład ubezpieczeń nie osiąga poziomu stóp zwrotu z lokat wymaganych do pokrycia rezerw.

Harmonizacja przepisów prawa w zakresie działalności inwestycyjnej obejmuje m.in. wprowadzenie zasad kwalifikacji i wyceny aktywów finansowych zakładu ubezpieczeń w zakresie zgodnym z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, sposobu ujmowania i prezentacji instrumentów finansowych przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki działalności zakładów ubezpieczeń. Proponuje się, aby zakład ubezpieczeń wyceniał m.in:

- a) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz dostępne do sprzedaży, gdy możliwe jest ustalenie wartości godziwej w sposób wiarygodny - według wartości godziwej;
- b) aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz dostępne do sprzedaży, gdy nie jest możliwe ustalenie wartości godziwej w sposób wiarygodny - według wartości nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości,
- c) udziały w jednostkach podporządkowanych – metodą praw własności, z uwzględnieniem zasad wyceny określonych w art. 63 ustawy o rachunkowości,
- d) aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności - wg skorygowanej ceny nabycia z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej oraz odpisów z tytułu trwałej utraty wartości,

Jednocześnie projekt zawiera propozycję, aby zakład ubezpieczeń zarządzając odpowiednio portfelami aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu, utrzymywanych do terminu wymagalności oraz dostępnych do sprzedaży uwzględniał zarówno dotychczasowe jak i prognozowane wpływy i wydatki z tytułu prowadzonej działalności operacyjnej oraz działalności inwestycyjnej jak również terminy wymagalności zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia, uwzględniając przy tym przyjętą przez zakład strategię inwestycyjną a w przypadku ubezpieczeń działu I grupa 3 odpowiednio zasad określonych w regulaminie środków ubezpieczeniowego funduszu kapitałowego, o którym mowa w art. 13 ust.4 pkt 3 ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

Uwzględnienie kierunków rozwoju w zakresie rachunkowości ubezpieczeniowej obserwowane na świecie znalazło swój wyraz w projekcie rozporządzenia poprzez:

- a) uregulowanie sposobu ujmowania w księgach rachunkowych zakładu ubezpieczeń oraz prezentacji w sprawozdaniu finansowym aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych, jak również nałożenie obowiązku ustalenia wielkości wyodrębnionych aktywów funduszu oraz zmian wielkości tych aktywów w okresie sprawozdawczym
- b) uregulowanie zasad ewidencji transakcji połączenia z innym zakładem ubezpieczeń, przejęcia innego zakładu ubezpieczeń oraz transakcji przeniesienia portfela ubezpieczeń stosowane były zapisy rozdziału 4a ustawy, z zastrzeżeniem, iż w przypadku przeniesienia portfela ubezpieczeń:
  - na dzień przejęcia portfela ubezpieczeń rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe wyceniane są wg zasad obowiązujących w spółce przejmującej, zaś powstałe z tego tytułu różnice odpowiednio zwiększają lub zmniejszają powstałą w wyniku przejęcia wartość firmy lub ujemną wartość firmy;
  - wartość firmy powstała w wyniku przejęcia portfela ulega umorzeniu proporcjonalnie do terminów rozwiązywania przejętych rezerw techniczno – ubezpieczeniowych, ale nie może przekroczyć 5 lat. W uzasadnionych szczególnym

- charakterem przejmowanych zobowiązań przypadkach zakład ubezpieczeń może wydłużyć termin umorzenia wartości firmy do 20 lat;
- jeżeli w wyniku zaistniałych po dniu przeniesienia portfela zdarzeń lub uzyskanych informacji stwierdzono, iż wartość bilansowa aktywów i zobowiązań określona na dzień przeniesienia portfela była niewłaściwa, należy dokonać do końca następnego roku obrotowego, po roku w którym nastąpiło przeniesienie portfela, odpowiedniej korekty wartości firmy lub ujemnej wartości firmy, pod warunkiem że jednostka przewiduje odzyskanie wartości korekty z przyszłych korzyści ekonomicznych. W przeciwnym przypadku korektę taką zalicza się odpowiednio do pozostałych przychodów lub kosztów operacyjnych.

Projekt obejmuje również uregulowanie:

- a) sposobu kwalifikacji kosztów odnowień umów poprzez ich zaliczenie do kosztów akwizycji – przepisy dyrektywy Rady z dnia 19 grudnia 1991r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń (91/674/EEC) dają krajom możliwość wyboru sposobu ujęcia tych kosztów w kosztach akwizycji lub w kosztach administracyjnych,
- b) rozszerzenie zakresu jednostek zależnych objętych obowiązkiem konsolidacji pełnej. Zgodnie z proponowanymi zapisami metodą konsolidacji pełnej objęte zostały dodatkowo jednostki nie będące zakładami ubezpieczeń, a które wykonują na rzecz zakładu czynności określone w ustawie o działalności ubezpieczeniowej m.in. w zakresie zarządzania lokatami, likwidacji szkód i windykacji regresów, przetwarzania danych dotyczących zawartych umów ubezpieczenia.

Znaczącą część projektu stanowią również zapisy dotyczące zakresu informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego uwzględniające zapisy ustawy o działalności ubezpieczeniowej, zapisy dyrektywy Rady z dnia 19 grudnia 1991 roku w sprawie rocznych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń oraz kierunki rozwoju założeń określonych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w zakresie rachunkowości ubezpieczeniowej a określonych w opublikowanym w dniu 31 lipca 2003 roku projekcie standardu ds. umów ubezpieczenia. Obejmują one w szczególności obowiązek ujawniania m.in.:

1. zasad kwalifikacji i wyceny aktywów finansowych,
2. danych dotyczących rachunkowości instrumentów pochodnych zabezpieczających wartość aktywów stanowiących pokrycie rezerw techniczno – ubezpieczeniowych,
3. informacji o celach i zasadach zarządzania ryzykiem w zakładach ubezpieczeń,
4. informacji dotyczących nabycia, zbycia lub umorzenia udziałów własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych,
5. informacji o stosowanych dyskontach lub odpisach w przypadku rezerwy na skapitalizowaną wartość świadczeń rentowych,
6. informacje o przebiegu procesów likwidacji szkód, w tym informacje o średnim czasie likwidacji szkody, o wielkości szkód zaistniałych w okresie sprawozdawczym,
7. danych o strukturze kosztów działalności ubezpieczeniowej,
8. wartości jednostek rozrachunkowych ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych,
9. ujawnianie wielkości środków lokowanych poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym na terenie Unii Europejskiej,
10. obowiązek ujawniania wielkości składek kapitałowych, z wyróżnieniem składek z ubezpieczeń, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający,
11. wielkości składek z tytułu umów zawartych z osobami nie będącymi członkami TUW,

12. uszczegółowienie zasad sposobu prezentacji w sprawozdaniu finansowym nieruchomości, kwot ujmowanych w pozycji depozyty u cedentów, lokat ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, zarachowanych odsetek uprzednio ujętych w wartości lokat jak również wartości odpisów aktualizujących należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich oraz reasekuracji.

W projekcie rozporządzenia proponuje się również uregulowania zasad rachunkowości oddziałów oraz głównych oddziałów zagranicznych zakładów ubezpieczeń. Proponuje się, aby główne oddziały oraz oddziały zagranicznych zakładów ubezpieczeń stosowały zasady rachunkowości określone przez jednostkę macierzystą, chyba że są one sprzeczne z przepisami ustawy o rachunkowości oraz aktów do niej wykonawczych.

Projekt rozporządzenia zostanie uzgodniony i zaopiniowany przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Wejście rozporządzenia nie spowoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2008r.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia rozporządzenia:

Celem wprowadzenia rozporządzenia jest wypełnienie delegacji zawartej w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości art. 81 ust. 2 pkt 6 lit. a (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, z późn. zm.).

2. Konsultacje społeczne:

Projekt rozporządzenia zostanie uzgodniony, z poszczególnymi resortami, a także z Komisją Nadzoru Finansowego, Polską Izba Ubezpieczeń, Rzecznikiem Ubezpieczonych, Ubezpieczeniowym Funduszem Gwarancyjnym, Polskim Stowarzyszeniem Aktuariuszy, Stowarzyszeniem Polskich Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych, Polskim Biurem Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

3. Zakres Oceny Skutków Regulacji:

Wejście w życie rozporządzenia będzie dostosowaniem zapisów do zmian wprowadzonych do ustawy o rachunkowości. Wprowadzane regulacje w zakresie rachunkowości zakładów ubezpieczeń zgodne są z regulacjami zawartymi w Dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady oraz przepisami ustawy z dnia 22 maja 2003r. o działalności ubezpieczeniowej finansowych.

4. Skutki wprowadzenia rozporządzenia:

- ✓ wpływ regulacji na dochody i wydatki budżetu i sektora publicznego

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje powstania kosztów lub obciążeń budżetowych.

- ✓ wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje żadnych istotnych zmian na rynku pracy.

- ✓ wpływ regulacji na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki:

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje żadnych istotnych zmian w tej dziedzinie gospodarki.

- ✓ wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionów:

Wejście w życie rozporządzenia nie spowoduje żadnych istotnych zmian w tej dziedzinie.